JOHN UPDIKE
Versiunea lui Roger
Traducere de
Teodor Fleşeru
UNIVERS
Bucureşti
2004

Ce rost are risipa aceasta?

— *Evanghelia după Matei*, 26.8

O, infinită măreţie, chiar dacă nu erai iubire, chiar dacă erai rece în infinita-ţi măreţie, nu mi-aş fi putut înfrâna iubirea pe care ţi-o port, am nevoie de măreţie pentru iubire.

— Kierkegaard, *Jurnale* XI A 154

Şi dacă rezultatul unui nou imn întru măreţia lui Dumnezeu ar constitui o nouă confirmare a lipsei de speranţă a tuturor strădaniilor umane?

— Karl Barth, „Umanitatea lui Dumnezeu”.

zeul-vânt lipsit de adiere, asemeni lumii din spatele unui ecran de computer

— Jane Miller, „înalt prea-sfinţitele zile”.

I

1

Sunt fericit la Institutul Teologic. Orele sunt suportabile, peisajul superb, colegii mei nevinovaţi şi spirituali, familiarizaţi cu umbrele. Să stăpâneşti câteva limbi moarte, să etalezi câteva momente ale obstinatei, enigmaticei istorii timpurii a creştinismului înaintea cursurilor înţesate de cei plini de speranţă, creduli şi docili – există alte moduri mult mai frauduloase de a-ţi câştiga traiul. Gândindu-mă la anii petrecuţi ca pastor activ, înainte de a o întâlni şi de a mă căsători cu Esther acum paisprezece ani, resimt acest timp dacă nu ca pe o

pierdere, atunci ca pe un fel de preexistenţă, gând care mă deprimă.

Totuşi, când tânărul acela m-a sunat la şcoală şi m-a rugat să-i acord o întrevedere, recomandându-se ca prietenul fiicei surorii mele vitrege, Verna, şi explicându-mi că el, ca şi mine, era de loc din Cleveland, dorinţa de a închide telefonul a fost mai puţin puternică decât curiozitatea mea. Am stabilit o după-amiază şi o oră, şi a venit. Se întâmpla spre sfârşitul lui octombrie, când în New England frunzele sunt ruginii, iar cerul tumultuos şi străveziu.

Era genul de tânăr, mi-am dat seama de asta de cum a intrat pe uşă, care mi-e cel mai puţin simpatic: înalt, mult mai înalt decât mine, şi palid, cu acea pasiune exacerbată a celui care nu prea iese din casă. Paloarea lui onctuoasă era tivită sub bărbie cu o erupţie de acnee ca o julitură, iar ochii din orbitele adânci, osoase, erau de un albastru rece, sfios, inefabil de reci, aproape incolori. Avusese pe cap o şapcă din lână, bleumarin, pe care o îndesa în buzunarul hainei milităreşti, stând un pic stânjenit, ocupând prea mult spaţiu, clipind şi rotindu-şi privirea peste rafturile bibliotecii mele şi a oberlihtului din spatele meu. Părul lui, un fel de şaten cârlionţat, părea soios şi, vedeam asta la nivelul tâmplelor lui, începuse deja să se rărească.

„Clădirile acestea sunt simpatice”, zise el. „N-am mai fost înainte în acest sector al universităţii”.

„Da, sunt mai puţin accesibile”, am zis cu, dorind să fi fost şi mai puţin accesibile. „Dar unde-ţi petreci în mod normal vremea?”

„În laboratoarele de informatică, *şir*; sunt unul dintre asistenţii în cercetare, angajat pentru finalizarea unui proiect de grafică computerizată la care Cubul s-a înhămat graţie unei subvenţii guvernamentale combinate cu una

din sectorul privat. Tot ce le pasă celor sus-puşi se rezumă la inteligenţa artificială – ştiţi, combinarea sutelor de segmente miniaturizate care să moduleze problema, încercându-se astfel să descopere legile care ar stopa arborele cercetării să mai crească exponenţial, folosindu-ne de euristică pentru a genera o nouă euristică şi aşa mai departe. Dar între timp procesarea de date şi bionică, mai nou grafica, sunt modalităţile de menţinere a rotiţelor în mişcare sau a glonţului pe ţeavă, ceva în genul ăsta”.

Sunt un depresiv. E foarte important pentru sănătatea mea mentală să-mi dirijez gândurile în aşa fel încât să evit acele domenii de contemplare care m-ar putea încurca sau împotmoli. Tânărul, prin jargonul său computerist, tocmai activase un domeniu de acest gen. *Cubul* e termenul laic pentru Centrul de Cercetare Computerizată al Universităţii, găzduit de o clădire nouă ale cărei laturi sunt toate egale ca lungime. N-am fost niciodată înăuntru şi sper să n-o fac vreodată. Am zâmbit şi i-am spus: „N-am făcut cunoştinţă. Eu, desigur, sunt Roger Lambert”.

„Dale Kohler, sir. Vă sunt recunoscător că m-aţi primit”. Strângerea lui de mână a fost exact cum mă aşteptasem: osoasă, uscată ca ceara şi mult prea fermă. Părea că nu mai are de gând să-şi descleşteze mâna.

„Să stăm jos. Spuneai că o cunoşti pe Verna, fiica surorii mele. Sunt foarte curios ce face. Foarte curios. Ea fiind rodul unor evenimente extrem de şocante”.

Stând în faţa mea pe scaunul oficial de lemn, la fel precum celelalte sute de scaune distribuite de universitate altor birouri şi încăperi (fiecare segment, pretinde o broşură publicitară, e croit dintr-un lemn diferit – fundul din straşnicul stejar, spiţele din delicatul arţar, braţele arcuite din roşcatul cireş, ş.a.m.d.), băiatul şi-a agăţat

cumva buzunarul tunicii militare, după care au urmat o scrie de gemete şi foieli de scuze înainte de a se calma. Falangele şi încheieturile mâinilor lui îmi apăreau uriaşe, mărite morbid. M-am gândit că vârsta lui e undeva spre treizeci de ani; nu era un student boboc. Sunt mulţi ca el într-un oraş universitar, adică genul dezinvolt, cu aerul acela de versatilă ingenuitate tinerească, de parcă asta ar fi o slujbă permanentă, plătită. Unii dintre ei încărunţesc, legându-şi pletele într-o coadă la spate, precum nişte odrasle subnutrite care încă mai caută, cu inocenţă, cunoaşterea.

„La ce vă referiţi când spuneţi evenimente şocante?” întrebă tânărul, care, stânjenit cum părea, avea ceva provocator în el, o combinaţie între insinuare şi neobrăzare. Mi-a oferit o alegere: „Rasa tatălui, faptul că ieşea în evidenţă, sau modul jenant în care au tratat-o părinţii?”

M-am simţit jignit. Toţi cei din cadrul universităţii eram nişte liberali rasiali. „Rasa, normal, a fost şi este o problemă, ca toate celelalte. Şi din moment ce pentru ei totul era atât de clar, *eu am fost* surprins să aud că fata a păstrat copilul”.

Vizitatorul meu se foi pe scaun, precum cineva cu un portmoneu prea plin în buzunar, iar eu mi-am amintit să-mi scot pipa. „Ei bine…”, începu el.

Plăcerile unei pipe. Bătutul, scuturatul, scobitul, curăţarea, îndoparea, aprinderea: acele prime pufăieli care îţi rotunjesc obrajii şi modul dramatic în care flacăra chibritului e suptă adânc în tutun, după care zvâcneşte eliberată, doar ca să fie din nou suptă adânc. Apoi parfumul care infuzează palatul gurii, pagodele de fum. Straniu, găsesc expresiile faciale şi manierismele altor bărbaţi care fumează pipă exagerate, preţioase, răzgâiate

şi oripilante. Însă, de când am cedat la certurile meritate din partea lui Esther, renunţând la ţigări de câţiva ani buni, pipa a devenit for mula mea de confort, hăţul unui jocheu, frâul de siguranţă şarjelor din înaltul piscurilor vieţii vijelioase.

„În momentul în care a rămas gravidă”, îmi mărturisi el, stând într-o rână, „a devenit o decizie religioasă”. Faţa lui – faţa lungă şi conturată, cu dârele acelea de acnee şi puful ciudat şi neras pe aceeaşi bărbie, o blăniţă incipientă detectabilă în lumina revărsată dinspre fereastra înaltă din spatele meu – exprima dezgustul produs de fumul pipei. Generaţia de azi, în marea ei majoritate, şi-a pierdut instinctul inculcat de sacralitatea iudeo-creştină, investindu-şi în mare măsură religiozitatea în diverse activităţi de antipoluare, de la pretenţia de a avea separeuri pentru nefumători în restaurante până la demonstraţiile violente din faţa centralelor nucleare.

„Religioasă?”, am înrămat eu cuvântul între două pufăieli domoale.

„Sigur. De a nu-l ucide”.

„Înseamnă că ai aceleaşi convingeri ca preşedintele nostru, nu?”

„N-am spus asta, doar că decizia Vernei de a nu face un avort era motivată de raţiune şi sentimente, dar acum…”

„Acum?” Tabacul ardea doar într-o parte a cupei. Începusem să simt că mă uit saşiu – altă expresie caracteristică care mă irită la camarazii fumători de pipă.

„Acum nu e bine, sir. Fetiţa are cam un an şi jumătate, o vârstă dificilă, se pare, iar Verna zice că micuţa o înnebuneşte de cap, bolborosind vrute şi nevrute şi împiedicându-se de toate. Ea zice că se *lipesc* de copilă, iar eu îi spun: Ce altceva vrei de la ea, să-şi caute o slujbă?

încerc să trec pe-acolo cel puţin o dată sau de două ori pe săptămână; dar cartierul acela de blocuri sociale în care locuieşte… Nu vreau să par rasist…”

„Da?”

„Nu e un loc sănătos. Nu are niciun prieten adevărat”.

„Ciudat”, am spus eu (pipa funcţionând în sfârşit impecabil), „că s-a hotărât să locuiască *aici*”.

„Depinde… de cât ştiţi despre povestea asta”.

„Foarte puţin. Tatăl meu a divorţat şi s-a recăsătorit când eram foarte mic – relaţia lui se precipitase în mod evident în timp ce mama era gravidă cu mine – iar cu noua lui soţie a avut o fetiţă, al doilea copil al lui, la niciun an după ce m-am născut. N-o vedeam pe sora mea, sau sora mea vitregă ar trebui să spun, decât atunci când venea în vizită la *el* – uneori, recunosc, chiar câte o lună întreagă în timpul vacanţei de vară. Aşadar, eu şi Edna n-am crescut împreună deloc, în sensul obişnuit; abia dacă i-am cunoscut familia, după ce *ea* s-a măritat, locuind împreună cu toţi ceilalţi în Cleveland Heights. Soţul ei şi tatăl Vernei, cum probabil ţi l-a descris deja, e un filistin destul de rigid, o brută rece de spiţă norvegiană, Paul Ekelof, de meserie inginer, iar acum un fel de executiv la una din acele uzine siderurgice ale lui *Republic*, pe malul râului – dar de ce-ţi torn eu toate astea?”

„Pentru că mă interesează”, zise Dale Kohler. Zâmbetul său pios mă deranja.

„Aproape c-am terminat. Edna a avut-o pe Verna la o vârstă destul de înaintată – era trecută cu mult de treizeci de ani – iar eu plecasem demult de-acasă, la început ca preot, apoi ca profesor. Aşa că, da, n-am prea văzut copilul şi nu ştiam ce se aştepta de la mine atunci când sora mea, sora mea vitregă, mi-a trimis în urmă cu un an o scrisoare

ca să-mi spună cât de necăjiţi erau din pricina Vernei şi că fata se mutase *aici*, dintre atâtea alte locuri”.

„Ei bine”, zise Dale din nou, „suntem pe Coasta de Est şi cred că s-a gândit că, având un copil pe jumătate negru, aici ar fi mai tolerată, mai ales într-un oraş universitar, şi mai cred că Verna se gândea că există atâtea alte lucruri la îndemână – filme de artă, conferinţe gratuite. Am întâlnit-o, de exemplu, la un simpozion despre Nicaragua ţinut la Biserica Congregaţiei. Am început să sporovăim în timp ce beam băuturi răcoritoare şi am descoperit că amândoi suntem din Ohio! Bănuiesc că dorea să pună o distanţă cât mai mare între ea şi părinţi, atât de tare o supăraseră. Nu că ar fi chiar atât de departe; există acum toate zborurile astea directe din Cleveland, nu se mai face escală la Pittsburgh, iar dacă îţi iei un bilet *standby* ajunge să fie aproape la fel de ieftin ca biletul de autobuzul”.

E greu de evaluat preţul timpului pentru cineva: mare parte din el e inevitabil şi indubitabil petrecut fără niciun folos, iar una dintre consolările creştinilor, aşa cum văd cu lucrurile, e că Domnul stă permanent de veghe şi stricta lui cunoştinţă de cauză izbăveşte toate momentele lipsei de noimă, aşa cum sacrificiul Fiului Său a mântuit Timpul într-un sens mai larg. Dar timpul *meu* era neîndoielnic irosit, stând şi ascultând osanalele aduse zborurilor aeriene spre Cleveland, cea mai cenuşie şi mai anonimă dintre metropolele nordului industrial, care nu m-a atras cu nimic ca să mă întorc acolo, timp de treizeci de ani, în afara înmormântărilor la care am fost obligat să merg. De ce îmi dădea tânărul acesta impresia că îmi sugerează să întreprind o călătorie cu avionul pentru a mă întoarce în locul acela sufocant şi aglomerat? Ce căuta aici? Cum de ne-am dedat la această subită şi silită

intimitate?

„Cum e ca”, l-am întrebat, „ca mamă? Verna, nu Edna”. În ceea ce priveşte talentul Ednei de a fi mamă, observasem ceva: în general ceea ce făcea, jucând tenis sau conducând Studebaker-ul decapotabil pe care deplorabilul meu tată i-l cumpărase când ea împlinise optsprezece ani, manifesta o senină impulsivitate şi o neglijenţă, o lipsă de atenţie şi consideraţie pe care se aştepta ca lumea să le ierte şi să le treacă cu vederea de dragul „căldurii” ei, a şarmului ci carnal. Încă de când eram copii, Edna demonstrase o certă acuitate carnală, o ciudată atracţie olfactivă spre formele ei; când, ca o fată extrem de sigură pe sine la treisprezece ani, iar eu foarte retras la paisprezece şi condamnat să-mi petrec toată luna august împreună cu tatăl meu şi searbădă mamă vitregă (a cărei nume, Veronica, părea la fel de artificial şi de pretenţios ca şi ea, insipiditate care mi-a distrus prenatal viaţa care va sfârşi în cea mai îngrozitoare formă de respectabilitate) în Chagrin Falls – când, zic, Edna a început să aibă menstruaţie am avut puternica impresie că zilele „ciclului” ei inundau casa cu lipicioasa, triumfătoarea ei aromă, pătrunzând chiar în acele colţuri ale camerei mele saturate de duhoarea şosetelor uni băieţeşti şi a cleiului pentru aeromodele. Edna avea un păr natural cârlionţat şi o faţă bucălată pe care răsărea o gropiţă atunci când îi venea să zâmbească.

„Ei bine”, admise tânărul, „nu ştiu cât de bine ar putea fi cineva la doar nouăsprezece ani, închipuindu-ţi că viaţa trece pe lângă tine, având drept companie numai un copil şi cecul de ajutor social. Ea pretinde că ceea ce o supără cel mai tare e că n-a absolvit liceul, dar când îi spun că se pot da o scrie de teste de echivalare, pur şi simplu se închide în ea şi nu mai am cum să mai comunic

raţional cu ea”.

„Dacă se putea comunica raţional cu ea, poate nu se încurca cu negrul acela şi nu mai făcea copilul”.

„Mă scuzaţi că vă spun asta, *şir*, dar atunci când afirmaţi acest lucru mi se pare că o aud pe mama ei”.

O dojana în plus în pornirea agresivă pe care o resimţeam cu ocazia înţepăturilor lui repetate. Mă deranja. *Ressentiment*: după Nietzsche, sâmburele moralităţii creştine. Am o dimensiune sumbră, ştiu, un temperament iritabil, un val de fiere care îmi înceţoşează privirea, iar limba devine grea şi urâtă; e manifestarea exterioară a tendinţei mele de a face depresii. Din postura de profesor mi-a venit mai uşor să mă controlez (poate pentru că sunt mai rar provocat) decât din cea de cleric. Am generat o pânză de fum anihilator împotriva vizitatorului meu şi, ignorând faptul că mă comparase cu Edna cea lipsită de duh, l-am întrebat din spatele amabilei mele haine de tweed: „Crezi că aş putea face ceva ca s-o ajut pe Verna?”

„Faceţi ceea ce fac şi eu, sir. Pomeniţi-o în rugăciunile dumneavoastră”.

Norul meu interior s-a înnegurat. Dependenţii de Iisus din generaţia asta, deşi nu în aceeaşi măsură de intoxicaţi cu amestecuri de genul LS şi NLF precum predecesorii lor din anii şaizeci, au un fel de inocenţă istorică invincibilă şi o rătăcire benignă, lipsită de nerv, care tinde să mă înfurie. „Cel puţin atât pot face în mod cert”, am replicat. „Transmite-i dragostea mea când o mai vezi”.

„Însă, dacă îmi este permis s-o spun, aţi putea chiar s-o vizitaţi. E aici, în parohia dumneavoastră, de peste un an şi…”

„Şi n-a încercat niciodată să mă contacteze. Presupun că e vorba de un mesaj în asta. Mai e ceva

despre care doreai să discutăm?”

„Da”. S-a aplecat melodramatic spre mine. Corneele lui aveau un luciu ca de peşte, vertical străbătute de reflectarea alungită a ferestrei din spatele meu. „Dumnezeu”.

„Serios?”

„Sir, sunteţi cumva la curent cu ultimele descoperiri din fizică şi astronomie?”

„Destul de vag. Fotografiile de pe Lună şi acelea formidabile ale lui Jupiter şi Saturn”.

„Iertaţi-mă, dar acestea sunt nişte probe triviale. Chiar şi întreaga noastră galaxie e un caz trivial, deşi simptomatic, s-ar putea spune. Domnule profesor Lambert…”

O pauză lungă, în timp ce ochii lui scăpărară privindu-mă. „Da?” m-am simţit nevoit să spun, asemeni lui Lazăr, trezindu-se.

„Se întâmplă cel mai miraculos lucru”, proclamă vizitatorul meu cu o sinceritate îndurerată, probabil îndelung repetată. „Fizicienii şi-au suflecat mânecile şi s-au pus serios pe treabă, disecând totul până la ultimul detaliu, şi ultimul lucru la care se aşteptau să se întâmple se întâmplă. Dumnezeu răzbate de dincolo. Le displace enorm, dar n-au de ales. Faptele sunt fapte. Şi nu cred că cei implicaţi în afacerile religiei, ca să spun aşa, sunt conştienţi de asta – conştienţi, vreau să spun, de faptul că în ceea ce-i priveşte, cauza lor, care întotdeauna a apărut cam intangibilă, e în sfârşit *dovedită*”.

„Sună minunat, domnule…”

„Kohler, ca magazinele Kohler”.

„Kohler. Ce fel de Dumnezeu se zăreşte de dincolo, mai exact?” Băiatul apăru şocat. Sprâncenele lui, ca nişte smocuri rare, se înălţară. „*Ştiţi*”, îmi spuse el, „nu există

decât un singur fel de Dumnezeu. Dumnezeu Creatorul, Făuritorul Cerului şi Pământului. Le-a făurit, acum ne putem da seama, din prima clipă cu o precizie incredibilă, încât prin comparaţie un ceas elveţian nu pare decât o colecţie de pietricele”.

În timp ce îmi băteam pipa de marginea de sticlă a scrumierei pătrate cu laturi ciobite, am avut ocazia să arunc o privire la fereastra din spatele meu; geamurile neo-gotice, de o transparenţă ornamentală, conţineau de sus până jos iarba vălurită şi trunchiurile ruginii ale stejarilor, apoi priveliştea unui şantier de construcţii învăluit de praf, dincolo de gardul universităţii (vecinii noştri din anexa cercetătorilor chimici îşi extindeau limitele), apoi cerul de toamnă încărcat cu nori radioşi, de un desen baroc. Norii sunt ciudaţi: uneori par sculpturi gigantice, înfoindu-se tridimensional, ca acele sculpturi de marmură cu forme musculoase ale lui Bernini, surprinse gesticulând în mijlocul zidurilor de la basilica San Pietro, iar alteori, copiile exacte ale aceloraşi nori par doar nişte pete de vapori, virtual inexistenţi. Sunt cu noi, şi în acelaşi timp nu sunt cu noi.

Vizitatorul meu a aşteptat să mă uit din nou la el înainte de a mă întreba: „Cât de mult ştiţi despre teoria Big Bang?”

„Foarte puţin”, am răspuns, cu un fel de superioritate agnostică, doar că e în mod evident corectă”.

Păru mulţumit de răspunsul meu, făcând uz de acel truc străvechi folosit de profesori, de încurajare pozitivă a unui elev indolent. „Perfect! Şi credeţi-mă, sir, oamenii de ştiinţă au avut mult de tras cu ea: pariaseră pe materia eternă, neschimbătoare, încă de pe vremea lui Lucreţiu. Dar au fost nevoiţi să înghită pastila, iar acum îşi dau seama că e şi mai amară decât crezuseră”.

Cum se face că devenisem prizonierul, mă întrebam, acestei neobrăzări lăptoase, al acestei sincerităţi verbale agresive din partea acestui tânăr? Verna, mi-am amintit, iar dincolo de ea, într-un nor mirositor al memoriei, Edna, sora pe jumătate, umbra mea de sânge.

„Există trei probleme în legătură cu teoria Big Bang”, m-a informat vizitatorul meu, gesticulând cu braţele lui exagerat de lungi, de parcă ar fi desenat cu creta pe tablă. „Problema orizontului, problema netezimii şi problema platitudinii. Uniformitatea: radiaţia de fond a celor trei K, descoperită în 1964, s-a dovedit a exista într-o singură particulă din zece mii, însă noi vorbim acum de porţiuni ale cerului separate de mai mult de nouăzeci de ori distanţa orizontului, distanţa pe care lumina ar fi trebuit s-o străbată în momentul emisiei radiaţiei. Aşadar, cum ar fi putut comunica aceste regiuni una cu alta pentru a obţine uniformitate? Pare imposibil. Netezimea: pentru a putea avea galaxiile de acum ar fi trebuit să existe omogenităţi în interiorul mingii de foc primordiale, dar cu puţin sub netezimea absolută – adică n-ar exista niciun fel de protuberanţe; doar foarte puţine ar duce la mult prea multe. Există cifre exacte în privinţa asta, însă nu vreau să vă obosesc. Adevărul e că a avea galaxii care să existe miliarde de ani e foarte straniu. Platitudinea: energia totală, adică tot ce există în univers, şi rata expansiunii Big Bang trebuiau să existe iniţial într-un echilibru perfect pentru ca proporţia să fie aceea pe care constatăm astăzi, între zero virgulă unu şi doi virgulă zero. S-ar putea ca asta să apară ca o marjă de probabilitate, între o zecime şi doi, dar asta înseamnă ca proporţia să fie atât de apropiată astăzi, că densitatea energiei în momentul Big Bang trebuia să fie egală cu rata expansiunii unei părţi din zece la puterea cincizeci şi cinci: adică zece urmat de cincizeci

şi cinci de zerouri. Ei, dacă ăsta nu e un miracol, atunci ce e? Un pic, *doar* un pic mai puţin impuls din afară şi universul ar fi intrat în colaps în câteva milioane de ani – absolut nesemnificativ în termeni cosmici. Vreau să zic că numai specia umană există de atâta vreme. Un pic mai *tare* şi stelele şi galaxiile nu s-ar mai fi format; materia ar fi explodat mult prea rapid, revărsându-se pe fereastră, ca să zic aşa. Probabilitatea că aşa ceva să aibă loc în felul în care a avut loc, exact ca şi cum ai avea un fel de super-armă şi ai lovi o ţintă de doi centimetri de la celălalt capăt al Universului, de la douăzeci de miliarde de ani lumină depărtare”. Tânărul ridică două degete pentru a sugera dimensiunea de doi centimetri. Fanta apăru ca o cătare de puşcă între privirile noastre.

Ca prin ceaţă, am întrebat: „Nu e asta cam acelaşi lucru cu universul deschis versus cel închis? N-am citit undeva că s-a stabilit că e vorba de unul deschis?”

„Ei tind să afirme una ca asta; dar nimeni nu ştie câtă materie neagră există în galaxii, sau dacă neutrinul are masă. Chestia e că problema devine discutabilă, atât de controversată e marja de eroare. Ca să fie atât de îngustă acum, ar fi trebuit să fie îngrozitor de îngustă atunci, la pornire. De ce? De ce aşa? Aceste cantităţi sunt arbitrare, puteau fi *oricare*. Şi există zeci de cantităţi ca acestea, care trebuie să fie *exact* ceea ce sunt pentru a lăsa vieţii timpul necesar pentru a evolua. Iată de ce forţă fantastică e nevoie pentru a contopi nucleele atomice între ele. Cinci procente mai slabă şi deuteronul nu s-ar putea forma, aşa că n-ar exista nici deuterium, ceea ce înseamnă că principalul lanţ de reacţie nucleară declanşat în soare n-ar funcţiona; dacă ar fi fost cu două procente mai puternică, doi protoni s-ar contopi şi existenţa di-protonilor ar face hidrogenul atât de exploziv, prezentul univers ar fi

constituit în întregime din heliu. În orice caz, noi n-am fi aici, nu-i aşa? Nici n-ar exista un aici *în* care să fim”.

„Dar dacă acest Dumnezeu al tău…”

„Sau forţa slabă. Ştiţi ce înseamnă o forţă slabă, nu-i aşa, sir? În surescitarea prezentării sale anterioare uitase de „sir”.

„Determină decrepitudinea atomilor?” am ghicit eu.

„Destul de aproape. E cam a zecea parte dintr-o a zecea parte mai slabă decât cea puternică, adică formidabil de slabă; dar dacă ar fi doar un pic mai slabă, neutrinii n-ar putea exercita presiunea necesară asupra carapacei exterioare a unei stele aflate în pragul morţii pentru a face posibilă o supernovă, iar fără exploziile supernovelor n-ar exista clemente grele împrăştiate în spaţiu, şi planete ca Pământul n-ar exista, iar structuri ca mine şi ca tine, cu fierul şi calciul şi carbonul pe care corpurile noastre trebuie să le conţină, n-ar exista nici ele. Sau să luăm masa unui neutron; dacă ar fi doar zero virgulă nouă, nouă, opt, din valoare prezentă, asta ar fi zero virgulă zero, zero, doi, mai puţin, mai puţin de atât” – degetele lui măsurau acum o fantă atât de îngustă încât doar un fir albastru al ochilor săi albaştri se prefigura printre ele – „protonii liberi ar decădea transformându-se în neutroni printr-o emanaţie de pozitroni şi n-am mai avea niciun fel de atomi!”

Mâinile lui osoase şi strălucitoare se mişcau cu atâta rapiditate în decursul ultimei sale revelaţii încât părea, în lumina grea dar radios filtrată a după-amiezii din biroul meu, că într-adevăr scosese iepurele divin din jobenul cosmic. Am inspirat adânc pentru a face câteva obiecţii evidente.

Se aplecă înainte, mai aproape, aşa încât am văzut fotonii care săreau din bulbucii de salivă de la colţurile

gurii lui. A insistat; „Soarele. Stelele galbene ca soarele, pentru a emite atât de multă căldură constantă vreme de zece miliarde de ani, aproximativ, sunt într-o stare de echilibru ca aceea de pe muchia unei lame de cuţit, între forţa centripetă a gravitaţiei şi forţa centrifugă a reacţiei termonucleare. Dacă componenta constant gravitaţională ar fi un pic mai mare, s-ar transforma toate în nişte gigante albastre; un pic mai mică şi s-ar stafidi ca nişte pitice roşii. O stea-gigant albastră nu trăieşte îndeajuns de mult pentru ca viaţa să evolueze, iar piticele roşii radiază mult prea slab pentru a-i da naştere. Oriunde te-ai uita”, mă instrui el, „există aceste constante terifiant de fin ajustate care trebuie să fie exact aşa cum sunt pentru că altfel n-ar exista o lume pe care s-o recunoaştem, însă nu există nicio raţiune intrinsecă pentru ca aceste constante să fie ceea ce sunt, doar să zicem că *aşa le-a făcut Dumnezeu*. Dumnezeu a creat Cerul şi Pământul. Aici a ajuns ştiinţa. Credeţi-mă”.

„Nu e treaba mea să mă îndoiesc de asta, domnule Kohler”, am spus, văzând că pentru moment terminase ce avusese de spus. Cum tocmai se lăsa înapoi pe spate în scaunul lui, îmi făcea impresia că şi în momentul culminant al elocvenţei care îi îmbujorase obrajii nesănătoşi (faţa lui era simultan şi osoasă, şi ca de aluat, o faţă hrănită cu *fast food*) şi îi aprinsese coşurile, ochii lui pluteau cumva deasupra detaliilor pasionante. Exista un fel de bucurie în paloarea lor, dar şi o răceală, o abţinere. Ar fi fost necesar un atac mult mai viguros decât cel pe care îl puteam iniţia. Mi-am pus pipa jos şi am ridicat un creion – hexagonal, verde, gravat cu numele şcolii private ZIUA PELERINULUI, la care merge fiul meu în vârstă de doisprezece ani; era clar că-l furasem de la el – şi m-am concentrat asupra vârfului, zicând: „Mă îngrijorează puţin

conceptul ăsta de probabilitate. Într-un fel, fiecare set de circumstanţe e foarte improbabil. E foarte improbabil, de exemplu, faptul că un anume spermatozoid din milioanele ejaculate de tatăl meu în ziua aceea” (tatăl meu, care ne-a părăsit pe mine şi pe mama mea, patinând din slujbă-n slujbă undeva în eşalonul mediu al unei firme de asigurări, a cărui idee de conversaţie plăcută era să repete un banc deocheat auzit în dimineaţa aceea la frizer, şi care se dădea cu colonie şi purta butoni la cămaşă, afişând o falsă, fragilă bună dispoziţie până în ziua în care a murit de embolie cerebrală; de unde apăruse tatăl meu, aruncându-se în mijlocul acestor imense avataruri?), „şi-a croit drum spre ovulul mamei şi a reuşit să obţină combinaţia de gene caracteristică mie; dar o *astfel* de combinaţie, dat fiind tinereţea lor, atitudinea faţă de anticoncepţionale, *et cetera*, era probabilă, iar a mea *la fel* de probabilă ca a altora. Nu?”

„Bravo”, avu tupeul să-mi spună vizitatorul meu, „cu excepţia faptului că, aşa cum spuneaţi, copiii se nasc tot timpul, însă există doar un singur univers de care suntem siguri. Este exact ceea ce oamenii de ştiinţă, pentru a-şi conserva vechiul lor ateism materialist, încearcă să evite. Decât să admită ceea ce e evident, că o anume Inteligenţă a programat intenţionat, cu mare fineţe, constantele fizice şi condiţiile iniţiale, ei propun teoria nebunească a mai multor universuri, iar al nostru e tocmai acela care întâmplător posedă condiţiile propice pentru ca în cele din urmă viaţa inteligentă să apară. Unii dintre ei nici măcar nu *spun* că există toate aceste universuri acolo, undeva sau altundeva, în colaps sau expansiune sau trepidând în jurul nostru neobservate; ei spun doar că noi fiind aici, observând, universul trebuie să fie aşa şi pe dincolo, ceea ce le dă impresia că banalizează toată chestia, ca şi cum ai

spune: «Fireşte că planeta Pământ are apă şi oxigen, fiindcă noi suntem aici». E vorba de principiul antropologic, care, cel puţin în forma sa anemică, nu e decât o formulă de a cerşi o soluţie. Altă teorie pretinde că există un soi de ramificare infinită conform teoriei cuantice de nedeterminare. Ştiţi, când un electron loveşte un proton, unda se împrăştie şi în dreapta, şi în stânga; dacă măsurătoarea dovedeşte că de fapt particula a mers în dreapta, atunci latura stângă intră în colaps. Unde s-a dus? S-a dus, conform acestei teorii, în alt univers, şi tot aşa şi observatorul, un dublu al lui, cu această mică deosebire, şi instrumentele şi încăperea în care se găsea, clădirea şi aşa mai departe. Mai mult chiar – după cum spuneam, e o nebunie – nu ai nevoie de un observator pentru fisiune, se întâmplă de fiecare dată când are loc o tranzacţie cuantică oriunde, pe oricare stea: universul se rupe în două, iarăşi şi iarăşi, tot timpul. N-are rost să le cerceteze, dar există toate aceste alte universuri, un milion de milioane, în fiecare microsecundă. Nu glumesc, *chiar aşa* e. Mai nou, a apărut un tip care încearcă să ocolească aspectele jenante severe – severe dacă refuzi să admiţi că Dumnezeu e pur şi simplu Creatorul – şi propune o ipoteză prin care într-o ridicol de scurtă fracţiune a primei secunde a *Big Bang*-ului, Marele Bum universal, din pricina unei teoretice forţe anti-gravitaţionale pe care nimeni n-a văzut-o vreodată acţionând, s-a extins exponenţial, dublându-se cu fiecare a zecea ori minus a treizeci şi patra secundă sau aşa, sporind diametrul universului, care era mai mic decât un vârf de creion la început, cam cu zece ori cincizeci înainte de a se răci la rata normală de extindere; aşadar, în loc de mai multe universuri avem un singur univers *gras*, ca să zic aşa, faţă de care universul perceput de noi şi care se întinde până la quasari, zece miliarde de ani lumină, până

dincolo de ei, nu reprezintă decât o minusculă fracţiune, cu adevărat minusculă, ca o minge de ping-pong în cel mai mare stadion din lume. Iar lumea zice că oamenii religioşi exagerează faptele. Indivizii ăştia sunt *disperaţi*, cei care îşi dau seama de problema asta. Nu mai au *astâmpăr* Părea foarte bucuros de asta – aproape necreştin. „Presupun că una din obiecţiile fundamentală ar fi”, m-am aventurat eu, „că orice încercare modernă de a compara cosmosul imaginat de religia tradiţională ar deveni un fel de gest extravagant dizgraţios. Dacă Dumnezeu a dorit, aşa cum ne-o spune Geneza, iar acum tu, să facă din lume un teatru al Omului, de ce l-a făcut atât de nefolositor de vast, atât de groaznic de turbulent şi, ah, sfâşietor de contemplat? Sistemul solar, cu un fundal atractiv de stele, ar fi fost mai mult decât suficient. Să mai adaugi la asta o galaxie, apoi toate celelalte galaxii…” Momentan, creionul meu sclipi, cu multe magnitudini mai amplu decât universul originar. Observat îndeaproape, faţetele de grafit ale creionului formate prin ascuţire se profilau în lumina cenuşie, împreună cu acele pistrui ale granulelor de carbon. Încă de la opt ani, când am fost lăudat de oftalmologul familiei pentru că îngânam însemnele minuscule ale rândului de jos ale diagramei sale, m-am mândrit cu inocenţă de ascuţimea vederii melc pe care ochelarii de citit dobândiţi acum şapte ani, când aveam patruzeci şi cinci de ani, o amplifică, dar altfel o lasă necorectată.

„Ştiu. E uimitor”, aprobă băiatul, într-unul din acele glissando enervante de neaşteptată serenitate şi amicală maleabilitate.

„Poate e ca o demonstraţie. A ceea ce înseamnă infinitatea. Ca să nu repetăm mecanic «Dumnezeu e infinit». Însă totul se reduce la cifre, nu-i aşa? Măsură. Şi

există lucruri pe care nu le putem măsura. Nu ne putem măsura pe noi înşine, spre exemplu…”

„Sau iubirea, asta voiai să zici”.

„Voiam?”

„Aşa cred. Domnule Kohler, am avut permanent de-a face cu cei din generaţia voastră de când am renunţat la preoţie şi mi-am luat doctoratul în teologie, înfiinţând o nouă catedră la Union. Sunteţi cu toţii turbaţi în privinţa iubirii, cuvântul, dacă nu fenomenul în sine. Părerea mea e că fenomenul e oarecum spinos”.

„*Sir*, cred că sunt un pic mai în vârstă decât grupul cu care aveţi de-a face în mod obişnuit. Am douăzeci şi opt de ani. Din Akron, de fel. Mi-am luat diploma în informatică la Case Western Rezerve şi pe urmă am petrecut un an încercând să înţeleg ce vreau să fac, fiind paznic de prevenire a incendiilor în Salmon River Mountains, Idaho. După care am venit în Est pentru cursurile de masterat, fiind implicat de atunci încoace în mai multe proiecte de cercetare computerizată”.

„Aşadar, nu eşti fizician?”

„Nuu… M-am cam împiedicat în cosmologie din cauza propriei filosofii. Fizicienii nu vor decât să aibă de-a face cu numere, nu vor ca astfel de idei să se propage, trebuie să faci săpături. Cele mai mari creiere care se ocupă de implicaţiile adevărate – Carter şi Hawking, dar cred că ar trebui inclus şi Hoyle – sunt în Anglia; tot ce-i interesează pe americani e GUT, Grand Unified Theory, marea teorie unificată, adică cifre. Cifre despre aer cald, serios. Adică fierbinte *de* tot, de zece spre douăzeci şi şase de grade Kelvin, unde e vorba de forţe electrice slabe şi puternice combinate teoretic şi de domenii de simetrie scoase de la congelator, plus defecte unidimensionale care ar cântări milioane de tone dacă ar fi îndeajuns de lungi

încât să traverseze un atom. Ca să nu mai vorbesc de alte chestii teoretice pe care habar n-au cum să le demonstreze. Conform celor de la GUT, protonii trebuie să îmbătrânească, dar nimeni n-a găsit un proton decrepit până acum, iar dacă viaţa unui proton ar fi mai puţin îndelungată decât de zece milioane de ori vârsta universului, am fi amândoi la fel de radioactivi acum ca miezul unui reactor nuclear. Cum ziceam, aer cald. Nu mă faceţi să mă iau de ei pe chestia asta; încerc să nu fiu răutăcios. Doar că ateii ăştia sunt atât de încrezuţi; nici măcar nu cred că e vorba de un argument”. Se relaxase, picioarele i se lungiseră într-atât încât ghetele lui de piele întoarsă ajunseseră acum sub biroul meu.

„Douăzeci şi opt de ani e o vârstă foarte obişnuită”, am spus cu, „ca oamenii să se întoarcă spre religie”.

„Nu m-am îndepărtat niciodată”, declară tânărul. Cei pioşi, observasem, manifestă un soi de determinare pe care la alţii ar socoti-o drept grosolănie. „Am rămas cum am fost crescut. Mama şi tata mi-au oferit foarte puţin în termeni intelectuali, aşa că nu mi-am permis să renunţ la nimic. Zidurile casei erau atât de subţiri încât îi auzeam uneori rugându-se împreună”. *De ce îi spun toate astea*? am bănuit că se întreabă. Mâinile lui începură să gesticuleze în defensivă. „În fine, ceea ce numiţi aici religie e ceea ce alţii numesc sociologie. Aşa şi predaţi, nu? Totul, de la Evanghelii la *Creanga de aur*, la Martin Luther şi Martin Luther King, tot ce s-a întâmplat, faptele istorice, antropologie, texte antice, chestii interesante din punct de vedere uman, corect? Ceea ce e atât de protejat, de sigur. Cum ai putea greşi? Nici cel mai înrăit ateu din lume nu neagă faptul că oamenii sunt religioşi. Au construit aceste temple, au respectat aceste tabuuri, au creat aceste tradiţii, *et cetera*. Şi ce dacă? Necredinciosul

mediu normal şi senin zice că în realitate *totul* a fost doar poezie, adică toate aspectele ei, considerând că toţi murim, iar până atunci un individ îşi cheltuieşte energia căutând să se hrănească, să stea uscat şi călduţ şi să se care-i cuvântul…?”

„Propage?” am sărit eu în ajutor.

„Sigur”, zise el, întinzându-se şi mai mult. „M-am uitat peste broşura acestei instituţii înainte de a veni aici, dar studiul tuturor acelor materii nu-mi spune *nimic*, nu te *obligă* la nimic, în afara unei perfect de nevinovate istorii culturale umaniste. Eu am venit aici să vorbim despre Dumnezeu ca despre un *fapt*, care va exploda în noi, din sânul Naturii înseşi”.

„Am înţeles”, am zis, lăsând jos creionul ascuţit al fiului meu şi aruncând o privire fugară ceasului de la mână; seminarul meu de două ore despre erezia anteniceniană era programat la ora trei. Astăzi urma să vorbim despre Marcion, primul mare eretic. Acesta argumentase destul de plauzibil că Dumnezeul Vechiului Testament şi cel al Noului Testament erau doi Dumnezei diferiţi – un dietism care se contopea cu gnosticismul şi anticipa maniheismul. L-a copleşit cu dispreţ pe Dumnezeu-Creatorul ebraic care a creat şi răul, şi i-a favorizat pe nişte pungaşi libidinoşi şi mârşavi, cum ar fi regele David, devenind responsabil, acest Dumnezeu ignorant şi inconstant, pentru umilitorul şi durerosul proces al copulaţiei, gravidităţii şi naşterii, contemplarea tuturor acestora năpădindu-l pe Marcion cu scârbă. Era un punct de vedere de luat aminte. „Fie toate acestea aşa cum le vezi dumneata”, am zis la modul deliberat, „ce anume aş putea face să ajut, domnule Kohler?”

O certă roşeaţă de agitaţie inundă din nou pielea nesănătoasă a vizitatorului meu, iar vocea lui deveni într-

atât de anemică, încât a trebuit să fac mari eforturi s-o percep. „Mă gândeam, *şir*, la o bursă. Adică dacă nu cumva Institutul Teologic ar dori să cercetez în profunzime, ştiţi, ceea ce am discutat până acum. Probele acestea care vor dovedi existenţa lui Dumnezeu”.

„Da. Ar merita să fie dovedit, să presupunem. Dar, aşa cum ai descris destul de bine genul nostru de programă, mă îndoiesc că ne-am putea permite să cheltuim o centimă în plus. Ne simţim foarte mulţumiţi, conform spuselor dumitale, în a afirma că aşa-zisele religii au existat cu adevărat şi în a-i iniţia pe fanatici în limbile străvechi ca aramaica”.

„*Sir*, nu vă distanţaţi atât de superior, vă implor. Pur şi simplu nu ştiu ce credeţi, personal”.

„Cred foarte mult, aşa gândesc. Deşi au trecut paisprezece ani de când am slujit ultima oară într-o parohie, rămân în continuare un preot metodist hirotonisit, cu un trecut ireproşabil. În acelaşi timp, trebuie să-ţi spun că am un curs de predat peste şaptesprezece minute”.

„Dr. Lambert, nu sunteţi entuziasmat de ceea ce am încercat să vă descriu? Dumnezeu *răzbate de dincolo*. Oamenii au răzuit neîncetat realitatea fizică atâtea amar de secole, iar acum subţirele strat rămas a devenit într-atât de transparent încât nu ne dăm seama că faţa lui Dumnezeu ne priveşte intens, de dincolo de noi”.

„Sună cam dezagreabil, sincer. Ca un chip dincolo de un geam de baie aburit. Sau în genul”, i-am sugerat, smulgând din subconştient imaginea care mă chinuia de luni de zile, „acelui tânăr marinar sărman din cadrul expediţiei lui Franklin pe care l-au descoperit vara trecută în Canada, frumos congelat în gheaţă. Mai mult, se zgâia drept la noi”.

Kohler se aplecă alarmat spre mine, bărbia lui

punctată de coşuri aplecată într-o parte, din cauza greutăţii convingerilor sale. „Dacă Dumnezeu”, zise el, „a creat cu adevărat universul, atunci cu adevărat ar *trebui* să se arate în cele din urmă. Hai să mă exprim altfel: Dumnezeu nu se mai poate ascunde”.

„Dacă El e omnipotent, îndrăznesc să deduc, I-ar sta în putere să continue să se ascundă. Şi nu sunt sigur că nu e o formă de erezie din partea ta să arunci amănuntul cu Dumnezeu printre alte amănunte. Nici chiar Toma d’Aquino, cred, nu a postulat un Dumnezeu care ar putea fi smuls împotriva voinţei Lui din spatele undei table de demonstraţii”.

Tânărul spuse: „Sunteţi maliţios. Dar ştiţi de ce sunteţi maliţios?”

„A, sunt? Şi B, nu”.

„Pentru că vă e frică. Nu *vreţi* ca Dumnezeu să răzbată de dincolo. În general, oamenii nu vor una ca asta. Nu vor decât să continue să fie umani şi murdari şi vicleni şi amuzanţi, vor weekend-urile lor cu bere, iar Dumnezeu să stea cuminte în biserici dacă ei se hotărăsc să treacă pe-acolo, şi dacă ar putea să-i tragă înapoi, în final, afară din acel tunel al luminii despre care vorbesc tot timpul cei care au trăit experienţa morţii clinice. Iată alt loc unde El răzbate de dincolo – toate aceste cazuri de moarte clinică şi toţi aceşti oameni minunaţi care se întorc şi povestesc cum e dincolo de moarte. Până n-au avut acest echipament medical modern nu era posibil să-i tragi pe oameni înapoi din mormânt. Dar nu vreau să epuizez cele şaptesprezece minute”.

„Douăsprezece. Hai să zicem zece. Trebuie să arunc o privire pe notele mele”. Erau pe birou; le-am tras către mine şi am aruncat o privire. *Marcion excomm. Roma 144*, am citit eu în gând. *Tertullian wr. Adversus Marcionem* c.

207. Băiatul ăsta mă obliga să fiu bădăran.

Era insistent. „Dar nu-i aşa că am dreptate, sir? Vă oripilează gândul că Dumnezeu poate fi dovedit că există”.

„Sunt oripilat, dacă sunt, să aud atât de multă blasfemie izvorând din tine cu atâta seninătate”.

„De ce blasfemie? De ce e întotdeauna o blasfemie în ziua de azi să aduci în discuţie posibilitatea ca Dumnezeu să fie un fapt real?”

„Un fapt al vieţilor noastre, da, unul spiritual…”

„E acelaşi lucru ca o particulă virtuală. O bucăţică de aer cald”.

Am oftat şi mi-am dorit sincer să-l văd mort. Toată urzeala asta încâlcită de presupuneri despre absolut şi necunoscut pe care o schiţase cu atâta agitaţie mi-a reamintit de cei morţi, de morţii care mi-au dat viaţă, acele obscure secole timpurii ai acelor pasionaţi dezrădăcinaţi şi prelaţi acuzatori ale căror furtunoase distincţii de fineţe se abăteau înainte şi înapoi, de la Atena în Spania, de la Hippo la Edessa. *Homoousios* versus *homoiousios*, *logikoi* versus *alogoi*. Montanism şi modalism şi monarhianism, hipostasis şi patripassianism. Discriminări scăldate în sânge care s-au transformat în praf asemeni oaselor lor, eforturi grandioase şi evlavioase de a scalpa, despica şi anatomiza substanţa divină. „Biserica creştină”, am început eu, dar m-am oprit ca să-l întreb pe băiat: „Te consideri un creştin?”

„Absolut. Hristos e Mântuitorul meu”.

Mă dezgusta fervoarea ochilor de gheaţă cu care o spusese. Prin părţile mele astfel de declaraţii erau pictate pe hambare şi cusute pe feţele de pernă. I-am spus: „Biserica predică, aşa cred, iar Vechiul Testament descrie un Dumnezeu care acţionează, Care *vine spre noi* în Revelaţii şi Mântuire şi nu ca Unul care a pus universul în

mişcare, ca apoi să se ascundă. Dumnezeul căruia ne închinăm în această şcoală e un Dumnezeu viu, Care se îndreaptă spre noi din voinţa şi iubirea Lui şi care râde de toate turnurile Babilon pe care le construim pentru El”. M-am auzit ca un ecou al lui Barth şi citatul exact pâlpâia undeva la periferia minţii mele. Unde? Purtam sub haină o vestă de caşmir („camei”.

e numele nuanţei de pe etichetă, amuzând-o pe Esther care e de părere că specializarea mea academică e în Părinţii Deşertului, motiv pentru care mi l-a cumpărat de Crăciun, în Bermuda), şi am simţit brusc că mi-e prea cald, dându-mi seama că transpir. Prea îmi dădeam multă sârguinţă. Dezgropam credinţe la care ajunsesem cu mult timp în urmă şi le păstram îngropate, în siguranţă.

„Ştiu, ştiu, e nemaipomenit”, a reacţionat inchizitorul meu, alert şi interesat, dar nezdruncinat prin promulgarea mea. „Totuşi, dacă acţionează precum spuneţi, dacă e dinamic, atunci El există într-un fel în care o completă descriere a universului elementar, pe care ştiinţa o prefigurează în ultimul deceniu, nu poate evita să-L detecteze. E tot ce susţin. Suntem aproape acolo, domnule profesor Lambert, iar ştiinţa, pentru că a fost ateistă de atâta amar de vreme, nu vrea s-o admită; aveţi nevoie de cineva ca mine care să facă acest anunţ – să asambleze toate probele şi să le treacă prin computer. Vedeţi, un computer e în ultimă instanţă un dispozitiv simplu, însă poate efectua procedeele sale simple foarte rapid, în mod repetat…”

L-am întrerupt: „Şi e în mod evident mult *prea* simplu să declari că toţi oamenii de ştiinţă au fost ateişti. Eddington nu era, iar Newton, aşa cum îmi amintesc, era chiar un fanatic. Pascal, Leibniz. Einstein vorbea mult despre Dumnezeu, nu despre zaruri de joc”.

„Oh, au fost câţiva, sigur. Dar în marea lor majoritate – nu aveţi de-a face cu ei cum am eu, în fiecare zi. Pentru ei orice nu reprezintă posibilitate sau materie e absolut în afara oricărei discuţii. *Urăsc* orice altceva. Mai aveţi doar un minut pentru încă o chestie? Văd că sunteţi nerăbdător. Cam acum cincizeci de ani, un fizician pe numele de Paul Dirac s-a întrebat de ce numărul zece la puterea patruzeci continuă să apară. Pătratul numărului, zece la puterea optzeci, desemnează masa universului vizibil măsurat în termenii masei unui proton. Numărul în sine, zece la puterea patruzeci, reprezintă vârsta actuală a universului, exprimată în unităţile de timp necesare luminii pentru a traversa un proton. Şi atenţie, constanta care măsoară forţa gravitaţiei în termenii sarcinii electrice dintre doi protoni ne arată că gravitatea e cu zece – la-puterea-patruzeci mai anemică! De asemenea, zece la patruzeci ori o pătrime, sau zece la a zecea, cam egalează numărul de stele dintr-o galaxie, numărul de galaxii din univers şi inversul constantei structurii fine şi…”

„Poate ar trebui să păstrezi toate astea pentru computer”.

„Asta înseamnă că-mi daţi verde pentru proiectul meu?”

„Deloc. Nu stă în puterile mele să-ţi dau nicio culoare. Dacă vrei să faci o cerere pentru o bursă specială de cercetare de la această şcoală – care e foarte prost înzestrată, trebuie să recunosc, clericii nefiind o clasă înstărită de absolvenţi şi având multe alte obligaţii faţă de organizaţiile de caritate pe care le păstoresc – dacă vrei să faci o cerere, repet, au toate formularele necesare în birourile de la parter. Preşedintele Comitetului Bursier e un individ foarte amabil, pot să-ţi spun că-l cheamă Jesse Closson. În ceea e mă priveşte, trebuie să mărturisesc că

ideea ta îmi repugnă estetic şi etic. Estetic fiindcă îl descrie pe Dumnezeul care îşi permite să devină prizonierul unei capcane intelectuale, iar etic fiindcă elimină credinţa din religie, ne răpeşte libertatea de a crede sau de a ne îndoi. Un Dumnezeu care poate fi dovedit transformă întreaga situaţie în ceva, oh, imens de «interesant. La îndemână. Orice altceva ar putea fi Dumnezeu n-ar trebui să fie la îndemână, blocat”.

„Dar, *şir*, gândiţi-vă la uşurarea tuturor celor care vor să creadă şi nu îndrăznesc pentru că au fost intimidaţi din punct de vedere intelectual. Gândiţi-vă la încrederea tuturor celor necăjiţi sau bolnavi şi care vor să se roage”.

Am zis: „Mă îndoiesc că raţiunea a împiedicat vreodată pe cineva îndeajuns de disperat să facă ceea ce vrea în această privinţă”.

Asta l-a fulgerat. Sprâncenele şi pleoapele i s-au înălţat, iar ochii i s-au aprins ca nişte cămăruţe în care jaluzelele au fost ridicate brusc şi zbârnâitor. „Mii de scuze, dar nu sunt sigur de una ca asta. Părerea mea e că oamenii sunt foarte conştiincioşi încercând să fie la zi cu ultimele descoperiri – uitaţi-vă la ştirile ştiinţifice din ziare, spre exemplu, şi la emisiunile de televiziune despre mimetismul insectelor. Aţi menţionat credinţa şi riscul suspendării acesteia, dar amintiţi-vă că noi nu încercăm să dovedim nimic despre încarnare, sau Sfânta Treime – un hindus ar putea fi la fel de fericit ca un creştin din pricina acestor veşti; de fapt, mâna dreaptă a lui Fred Hoyle e un sinhalez, Chandra Wickrmasinghe. Va rămâne destul loc pentru credinţă şi diverse metode de proslăvire. Adică tot ce-avem aici e doar elementul de bază – ultima instanţă, ca să zic aşa. Individul va fi nevoit în continuare să completeze portretul cu detaliile specifice. Se va pune în continuare problema credinţei. Dar trebuie să

recunoaştem că această credinţă nu trebuia să fie o virtute eternă, doar un fel de acţiune de amânare până la a doua venire a lui Hristos şi proclamarea Regatului Său, când totul va fi devenit foarte clar. Pavel şi ceilalţi nu se aşteptau ca lumea să persiste dincolo de durata vieţii lor”.

„Sigur, au existat nedumeriri în privinţa asta, exact cam la ce se aşteptau discipolii. Ca de altfel şi privitor la ce anume văzuseră. Dar acum chiar trebuie să merg la clasă, domnule Kohler. „*Voi* admite…”

Sări la pauza lăsată de mine, un licăr aprinzându-se în ochii lui: „Yessir?”

„Probabil n-ar mai trebui să adaug nimic”, am spus, întrebându-mă totuşi de ce făceam posibilă o alianţă, adoptând un ton seducător şi protector cu acest palid şi ambiţios tânăr, „dar *ar fi* o mare uşurare, în ceea ce mă priveşte, să mai cercetăm în profunzime şi altceva, în afara studiilor privitoare la negri şi feminism. Sau aceste lucrări patetice despre „religia străzii”, care nu e altceva decât superstiţie şi ghicitori despre numerele de maşini şi vagoanele de metrou. Dacă vei merge şi vei completa o cerere, poţi să menţionezi că ai discutat cu mine şi că am găsit informaţia şi ideile tale… cum să zic…?”

„Convingătoare?”

„Amuzante”.

Am tras notele spre mine şi m-am ridicat în picioare, parcurgându-le. *Marcion – un Pavel mai radical*. *Galateni*. *Circumcizie*. *Iudaism legalist*, *exclusivist*. *Hristologia docetică a lui Marcion*: *dokein*, *decent*. Ce însemnau toate astea? Mă încerca o senzaţie de ameţeală, de totală ignoranţă, ca un călător străin care uitase limba locală.

„Tot ce aş cere ar fi doar ca să-mi asigure timpul petrecut aici”. Tânărul se ridică şi în acelaşi timp îşi acceleră frazarea. „M-aş putea folosi de computerele din

cabinetele ştiinţifice, pe ascuns. Cum să traduc asta într-o cerere?”

„Declară că îi jefuieşti pe cei bogaţi ca putere pentru a da celor săraci ca putere. Şi transmite-i Vernei toate urările mele de bine. Întreab-o dacă unchiul ei poate face ceva pentru ea”.

„Oh, ea nu se aşteaptă la nimic. Din descrierile ei mă aşteptam să fiţi mult mai aspru decât sunteţi”.

„Aspru? Aşa mă percepe ea? Atunci chiar că ar trebui să o caut. Nu pot s-o las să trăiască mereu cu impresia că are un unchi răutăcios”.

Ne-am despărţit fără să dăm mâna, băiatul ţinându-şi bustul într-un unghi ciudat, tensionat, aşa încât mâna lui ar fi sărit imediat la întâlnire dacă a mea ar fi schiţat mişcarea corespunzătoare. Din moment ce n-a făcut-o (în general mult prea multe mâini strânse pătrunseseră în viaţa americană, împreună cu monotonele urări de bine ale unor oameni virtual străini, weekend plăcut, vacanţă frumoasă, noapte bună), ochii lui au zăbovit pe rafturile de cărţi care acopereau pereţii – cărţi editate de universităţi locale despre toate lăcaşurile istoriei bisericeşti, jurnale îngălbenite şi studii medievale ecleziastice, tomuri germane groase şi bine legate şi cărţi de buzunar franţuzeşti, seturi teologice uniforme asemeni tuburilor frumos aliniate ale unei orgi, toate împănate cu semne de carte întocmite din foiţe de hârtie, conferind un aspect spumos masivelor rânduri compacte, mai degrabă asemănătoare acelor arbuşti japonezi din altarele şintoiste, legaţi cu benzi acoperite cu rugăciuni, sau petiţiilor înscrise pe bucăţele de hârtie vârâte în crăpăturile din Zidul Plângerii. Printre acele cărţi şi semne franjurate de carte, în acel birou înalt, năpădit de o lumină cenuşie de toamnă, în timp ce bolta cerească dincolo de oberlihturi

părea să trepideze, Dale şi cu mine păream acele suflete înţelese de gnostici, cioburi ale unui cap de zeu captiv în negurile materiei, nedumerit printre acele rafturi de parcă tocmai fusese slobozit printre cohortele de îngeri, ierarhiile impalpabile pe care gnosticismul popular le-a îngrămădit neclar în dualismul bunului simţ acum douăzeci de secole. (Ce e mai straniu în impulsul religios decât pasiunea pentru complicaţii, iubirea de îngrămădeală care face ca bisericile să arate hidos şi orice crez viu grotesc?) Părea că plutim, Dale şi cu mine, uşor gravaţi în imensitatea spaţiilor.

„Noroc”, i-am urat.

„Ţinem legătura”.

Părea improbabil şi nu îmi puneam speranţe în asta. Mintea mea a plonjat în rigoarea reconfortantă a lecţiei de predat. În istoria timpurie a bisericii Marcion e uriaşă negaţie. Imaginea lui trebuie desprinsă din lucrările altora: Tertullian, Irenaeus şi Epiphanius, în tratatele lor anti-marcioniene. Bisericile marcionite înfloriseră în mod alarmant, unele încă mai funcţionau în Siria secolului al şaptesprezecelea. Greu de imaginat atracţia exercitată de Marcion. Interzicea căsătoria. Nega resurecţia fizică. Foarte interesant, le-a oferit discipolilor primele scripturi fixe, compuse din zece epistole drastic corectate de către Pavel şi o evanghelie foarte apropiată de cea a lui Luca. Compilaţia i-a împins pe Valentinus, pe Justin Martyr şi pe Tatian să compună canonul ortodox al Vechiului Testament cu şăgalnica sa dezordine de contradicţii. *Ideea principală*: în opoziţie cu Marcion, Roma s-a baricadat şi mai tare în autoritate şi dogmă. Deşi nu s-a păstrat niciun cuvânt scris de mâna sa, el continuă să fascineze, vezi cele două volume pline de pasiune pe care i le dedică Harnack. Iar Paul Tillich detectează marcionism în severitatea

revelaţionismului lui Karl Barth, propriul meu, trebuie s-o mărturisesc, erou rebel.

Participanţii la seminarul meu se vor simţi tulburaţi. Barth, în această şcoală teologică dominată de quakeri şi unitarieni graţios detaşaţi, era asemeni sexului în primii ani de liceu – orice aluzie era surescitantă. Toamna, studenţii sunt încă deschişi şi îndeajuns de temători pentru a fi recunoscători pentru orice gen de flirt dinspre înalturi: un profesor crunt şi cărunt ridicându-şi tunica de cleric şi expunând un crâmpei al unei burtici rozalii.

Prefigurându-mi astfel viitorul, am fost tulburat de o ciudată, involuntară viziune: l-am prefigurat şi pe cel al lui Dale. Într-unul din acele mici, nedorite miracole care infestează viaţa, precum acea vagă senzaţie de gigantism care ne copleşeşte atunci când ne ridicăm în picioare după ce am stat jos vreme îndelungată, precum subiectele scurte intens colorate pe care mintea le derulează înainte de a ceda somnului, mintea mea desprinsă de corp îl urmări empatic pe Dale Kohler de-a lungul coridorului, lungul coridor al Institutului Teologic străjuit de uşile mate ale claselor şi căptuşit cu o fâşie de linoleum de culoarea ciocolatei. Ajunge în faţa scărilor ample din stejar cioplit, ajunge pe platforma de sub arcada ferestrei înalte, un fel de scobitură din romburi de sticlă în granitul cu muchii teşite, şi se îndreaptă în haina lui militărească de camuflaj spre holul principal de la parter. Din spatele uşilor de clasă răzbat sub formă binară linişte şi hohote de râs. Zidurile sunt punctate de resturi de hârtie jupuite din afişe mai vechi, împreună cu fâşii de scotch şi coli xeroxate. Noi afişe competitive abundă pe panourile de prezentare, făcând reclamă la mitingurile de protest împotriva poluării în Maine şi a amestecului în America Centrală, şi pentru grupurile de dezbatere a „conştiinţei foametei” şi a

„divinităţii zeiţei”. Relaxat, fericit că întrevederea cu mine – eu, monstrul – a luat sfârşit, Dale pătrunde în zona birourilor-cuşti unde se interesase la început cum se poate ajunge în bârlogul meu. Vorbeşte cu secretara; o negresă minioană cu părul încropit în codiţe regulate şi sclipitoare ca o colecţie de magneţi. Numele ei e Noreen Davis, dar asta o ştiu eu, nu el. Buzele ei zâmbitoare sunt rujate cu un roşu electric surprinzător şi ademenitor pe fondul maroniu-vineţiu al pielii. Ca machiaj, pleoapele şi pomeţii ei sunt de un violet străveziu. El e tulburat. (Nu mi-l închipui drept homosexual.) Regretabil, îşi dă seama că zâmbetul ei n-are nimic de-a face cu el, ci cu o glumă care încă pluteşte în aerul acestei încăperi largi, unde fiecare – un bărbat chel lângă perete, o femeie cu părul permanent sortând un sertar de dosare – zâmbeşte, aşteptând ca el să plece, iar ei să-şi reia buna lor dispoziţie fără nume. Într-o bună zi, se gândeşte Dale, tânăra negresă se va minuna în amintirea acestui moment, amintindu-şi timiditatea şi dezordinea şi coşurile şi confuzia lui. Fiindcă în anii care vor urma ea va trăi în lumea pe care el va fi descoperit-o şi proclamat-o drept lumea evidenţei lui Dumnezeu ale Cărui suprafeţe amăgitoare se vor fi conturat în meritatele, perfect sesizabilele evidenţe. Stând aplecat deasupra ei, acceptând formularele pe care ea i le oferă cu un zâmbet ironic, totuşi amabil pentru muritorul neîncrezător din faţa ei, prefigurându-se împreună cu ea incluşi în această perspectivă din viitor, în transparenţa revelaţiei pe care el o va anunţa, ca două figurine de ghips într-o sferă de sticlă.

Mintea mea a inversat mişcarea: l-am văzut într-o reluare rapidă păşind înapoi pe coridor, pe scări, spre biroul meu, iar în momentul în care deschide uşa mă văd aşa cum trebuie să mă fi văzut el, haina şi părul cenuşii,

ochelarii mei de citit cu lentile ca două jumătăţi de lună reflectând dubla răsfrângere a luminii, iar cerul din spatele meu fierbând cu nori orbitori, argint topit în argint, eu fiind acea poartă obscură spre bani şi, dacă ideile lui se vor dovedi adevărate, spre nemurire.

II

Şi, mergând pe jos spre casă la ora amurgului, seminarul şi discuţia cu un student cu probleme lăsate în urmă, am trăit senzaţia de a păşi pe urmele lui. Părăsind Hooker[1] Hall (numele clădirii noastre principale pe seama căreia se făceau deseori glume – Thomas Hooker fiind, desigur, un prea distins puritan ale cărui opinii relativ liberale asupra eficacităţii botezului şi pregătirii interioare pentru graţia divină au dus la exilarea sa din Massachusetts în sălbăticia din Connecticut), Dale ar fi cutreierat aceleaşi străzi, străzile cartierului în care locuiam. Locuiesc doar la trei străzi depărtare de locul de muncă, într-o zonă rezidenţială relativ izolată şi din ce în ce mai scumpă, pe Malvin Lane. Trotuarele sunt din cărămidă, iar unele porţiuni acoperite cu dale de ardezie, pe alocuri plăcut bombate din cauza rădăcinii copacilor care la acea oră de la începutul serii funcţionau ca nişte evantaie alternativ luminoase sau cavernoase din cauza becurilor de iluminat – insule de lumină în oceanul valurilor de arbori. Cartierul e compus în mare parte din case spaţioase din lemn, multe dintre ele în spatele unor garduri de lemn înalte de aproape trei metri, însă niciuna neocupând mai mult de o fracţiune de pământ care, într-o suburbie, le-ar fi pus în valoare pretenţiile şi mărimea, lucarnele şi coşurile de fum, stâlpii susţinători ai verandelor şi ferestrele cu bolta arcuită şi cornişele

1 Hooker – prostituată, eng. (n. trad.).

sculptate. Copaci domesticiţi de secole – fagi şi arţari şi salcâmi şi stejari – care aglomerează grădinile înguste, dând pe dinafară, crengile lor interferând cu firele de telefon şi cu balustradele balcoanelor. La ora aceea, spre sfârşitul lui octombrie, frunze umede şi plate acopereau trotuarul ca o mantie de brocart. Discuţia mea cu o studentă programată după multele ei stăruinţe anterioare avusese loc, discuţia mea cu această excepţional de onestă, excepţional de urâtă candidată la masterat în teologie, care îşi indusese în dizertaţie („Elena şi Monica: Două femei din perioada de început a Bisericii”) o complicată şi plină de provocări politică sexuală, care mă oboseşte la culme, faţă de care încerc să-mi păstrez o detaşare înţeleaptă. Această viitoare faţă teologică – pătrăţoasă, îndărătnică, cu un enervant neg lipsit de culoare chiar lângă una dintre nări, iar de pe buzele căreia, la fel de lipsite de culoare, tremură perpetuu cuvinte timide, dar neînduplecate de protest – persista deprimant în mintea mea în timp ce înaintam pe sub auriul salcâmilor sau ruginiul stejarilor. Am observat la picioarele mele într-o fâşie aprinsă de lumină dintre umbrele a doi copaci o frunză trandafirie de arţar ca o mână, cu degetele întinse, încercând să cuprindă risipa frunzelor de salcâm; şi am ştiut că el, palidul intrus, observase această ciudată, emblematică frunză trei ore mai devreme, trecând prin cartierul meu spre insignifiantul său cartier îndepărtat.

Aceste case sunt locuite de membri ai consiliului facultăţii sau de fetele bătrâne ale unor profesori de limbi clasice decedaţi, sau de odrasle bolnăvicioase ale unor familii îmbogăţite cu atât de mult timp în urmă, încât banii au devenit pentru ei o chestiune mai degrabă abstractă, cifre şi hârtii. Există aici un fel de gentileţe narcotică ce îmblânzeşte viaţa, inoculând senzaţia că nicăieri altundeva

nu e mai bine ca aici, iar tânărul meu ar putea fi atras şi încântat de această calitate, încercând să-şi imagineze, în timp ce merge pe jos, zărind frânturi de cărţi, bibelouri şi lămpi, atât cât permit ferestrele cu perdele, încercând să ghicească forma şi gustul vieţilor noastre, râvnind la posesiunile noastre înainte de a ieşi din cartier. Poate că Dale nu se îndreaptă spre casa lui, ci are de gând s-o viziteze pe infama mea nepoată, Verna, în blocul acela social asemeni unui lagăr de concentrare, unde locuieşte împreună cu fiica ei în vârstă de optsprezece luni. Gratii la ferestrele de la parter. Grafitti pe holurile de la intrare şi sus, pe scările metalice lugubre. Verna deschide uşa şi îl întâmpină pe Dale cu entuziasm. Îl cunoaşte bine şi ştie ce poate şi ce nu poate face (probabil că *este* homosexual). Pare bucuroasă că-l vede. Discută despre mine şi despre reacţia mea la planul lui de a dovedi existenţa lui Dumnezeu cu ajutorul computerului. O aud zicând ceva în genul: „Unchiul Roger a fost întotdeauna un înţepat. S-o auzi pe mama cum vorbeşte despre el” Are o voce piţigăiată, pretenţioasă, în mare parte tot o voce de copil. Totodată moştenise carnea moale, semifluidă a Ednei, o carne cu o pronunţată, supărătoare capacitate de a schimba atmosfera unei case întregi. Bebeluşul Vernei, maro deschis la culoare, se târăşte pe jos pe genunchii ei durdulii, arătând cu degetul spre Dale şi repetând silaba „Da”. O face până când Verna începe să ţipe: „Nu e Da, naiba să te ia!” şi se apleacă, cârpind copilul cu o brutalitate firească. Dale stă acolo neajutorat, martor la toate astea, plănuind să scape de acolo spre un alt cartier al oraşului, spre munca lui de cercetare.

Chiar aşa, ce speranţă ciudat de deşartă, să vrea să-L extragă pe Dumnezeu din statistica fizicii marii energii şi cosmologia Big Bang-ului. Ori de câte ori teologia se

intersectează cu ştiinţa, se arde. În secolul al şaisprezecelea astronomia, în al şaptesprezecelea microbiologia, în al optsprezecelea geologia şi paleontologia, în al nouăsprezecelea biologia lui Darwin extinsă grotesc la întreaga structură a lumii, trimiţându-i pe clerici să se ascundă în cotloane tot mai întunecate şi peşteri tot mai lugubre ale psihicului de unde şi acum neurologia îi izgoneşte fără milă, smulgându-i din circumvoluţiunile creierului ca pe nişte căpuşe. Barth avea dreptate: *totaliter aliter*. Doar plasându-l pe Dumnezeu pe celălalt tărâm al înţelegerii umane se poate realiza o zonă de siguranţă pentru El. Pozitivismul revelaţiei, cum o descria Bonhoeffer. În rest nu e decât filosofic, frământând vidul pentru a face brânză, cum s-a exprimat Oliver Wendell Holmes, judecător la Curtea Supremă, cel care şi-a lăsat toate bunurile pământeşti guvernului Statelor Unite – unul din cele mai triste testamente compuse vreodată de o minte sănătoasă.

Vecina mea, doamna Ellicott, venea spre mine orbecăind, trasă de micuţa ei căţeluşă Lhasa de o lungă lesă roşie. Cu părul ci de câlţi intrându-i în ochi şi pe de lături, în aşa fel încât picioarele îi erau complet acoperite, animalul părea să înainteze pe rotiţe minuscule, în timp ce amuşina mofturos trunchiurile copacilor şi ale stâlpilor din garduri pentru a descoperi locul nimerit să-i primească urina. „Bună seara, profesore”, cârâi baborniţa. În tinereţe fusese mânată de o stranie ambiţie de a-i determina pe soţii ci să se sinucidă; cel puţin doi dintre ei îşi puseseră capăt zilelor, lăsându-i casele şi mobila, aşa încât posesiunile prezente erau ca nişte straturi de rocă sedimentate sub presiunea trecerii anilor, schimbările din economia ultimelor decenii fiind uşor de identificat în compoziţia portofoliului ei. „Nu arată chiar atât de bine

pentru cei din tabăra noastră, nu-i aşa?” adăugă ea.

Încet, am dedus că se referea la alegerile care se apropiau. Mă aşteptasem la o întrebare privitoare la vreme. „Nu prea”, am răspuns, mintea fiindu-mi tot la vreme. Ca mai toţi cei din cartier, era o liberală luptătoare, luptându-se să i se ia banii. Cu toate eforturile depuse, încă nu reuşise.

„Nu-i aşa că-i teribil?” strigă ca după mine, ţintuită locului pe trotuar de decizia subită a animăluţului de a-şi dona jetul auriu unui oarecare deja ruginit ciot de lemn câinesc.

Speram ca ea să dea vina absenţei unui răspuns al meu pe propria ei surzenie. Însă aceşti intelectuali elitişti sunt atât de puternic ancoraţi în propria lor impoliteţe încât aproape că nu simt nimic din impoliteţea altora.

Casa mea înaltă cu luminile ei rumene îmi apăru în faţa ochilor. Am trecut pe lângă gardul viu din arbuşti de tisă şi, cu geamătul proprietarului nemulţumit, m-am aplecat să culeg broşurile de reclame răsfirate pe aleea cu dale de ceramică şi intrarea semicirculară cu cele patru coloane ionice şi plintele frumos arcuite sub acoperişul de cupru. Eram îndrăgostit de casa asta construită la începutul bătrânului nostru secol, când etica muncii şi clasa muncitoare încă mai lucrau mână-n mână, iar meseriaşii calificaţi nu costau foarte mult, după cum se vede în multitudinea de detalii rafinate – ferestrele înalte şi graţioase, spre exemplu, prin care, aplecându-mă să disting cheia uşii de la intrare din pumnul de metal pe care trebuie să-l cărăm cu noi în ziua de astăzi, am zărit-o pe soţia mea, silueta ei minionă şi roşcatul păr stufos, agitându-se preocupată, ţinând în mâini un pahar înclinat, plin cu un lichid ce semăna cu sângele sau vinul de Burgundia, în camera noastră de zi, în continuarea

sufrageriei.

Aceste priviri fugare, secrete, chiar şi cele nevinovate ca aceasta, surprinzând viaţa care merge înainte fără să ştie de prezenţa mea, întotdeauna m-au surescitat. Din zilele mele ca pastor îmi amintesc cu duioşie de ferestrele luminate ale enoriaşilor mei în timp ce mă furişam în straiele negre de infractor, apropiindu-mă de casele lor neanunţat, surprinzându-i în momentele de confuzie pentru a-i momi cu Absolutul. Ferestrele erau aidoma ochilor – neajutoraţi, molateci şi luminoşi – şi asemeni interiorului rotunjit al orbitelor îmi apăreau contururile calde ale scaunelor, canapelelor şi abajururilor după ce intram înăuntru. Esther, spionată fără să ştie, apărea ca o pradă perfectă – asupra căreia să te arunci şi s-o violezi, femeia iubită a altcuiva pe care s-o pângăreşti, un fel de mesaj transmis acestuia prin hieroglifele seminale. Gura ei se mişca leneşă, făurind cuvinte pe care nu le puteam auzi, însă presupuneam că erau adresate fiului nostru care trebuia să fie în bucătăria de dincolo de sufragerie, făcându-şi lecţiile la masa la care vom cina mai târziu. De ce, având o cameră de zi, o bibliotecă şi propriul dormitor spaţios la dispoziţia sa, insista el să-şi facă temele tocmai pe acea suprafaţă pe care mama lui ar fi trebuit să aranjeze farfuriile şi tacâmurile pentru cină, în timp ce un Sony cu diagonala de douăzeci cârâia şi sporovăia la nicio jumătate de metru de el, nu-mi puteam imagina. Sau cel puţin asta declarasem în repetate rânduri, mustrându-l. Desigur, în secret înţelegeam: primitiva atracţie a vetrei. Televizorul este – farmecul său irezistibil – un foc aprins. Intrând într-o cameră goală îl aprindem şi feţe vorbitoare prind viaţă – mai bine ele decât un boschet în flăcări. Comparat cu căldura şi vânzoleala bucătăriei, restul casei îi poate apărea ca o sălbăticie unui băiat de doisprezece

ani, poate chiar bântuită, dacă nu de stafii ca în pioasa mea copilărie, atunci de spectrul borfaşilor în carne şi oase, al atacatorilor şi al invadatorilor drogaţi, împotriva cărora toţi cei din acest cartier respectabil şi primitor era înarmaţi cu un set de chei la fel de important ca o carte de rugăciuni pentru preot. Din nicio altă parte a oraşului nu îţi lua mai mult de o oră cu autobuzul sau metroul pentru a ajunge aici, fiindcă idealurile unei democraţii şi o democraţie reală, pragmatică a îmbrăcămintei făcuse imposibilă limitarea accesului. În această eră, un criminal şi un tânăr de bani gata se îmbracă destul de asemănător, iar pe aceste străzi umbrite de copaci un poliglot sau un bursier african şi un răzbunător înverşunat din ghetou arătau cu toţii ca nişte pisici de aceeaşi culoare. Fiica în vârstă de treizeci de ani a doamnei Ellicott fusese târâtă acum zece ani de pe trotuar într-un părculeţ cochet la vreo două străzi depărtare, unde rododendronii erau în floare, după care a fost violată şi strangulată în timp ce vecinii i-au confundat strigătele cu zgomotele din trafic, sau cu urletele de la televizor. Deşi parcul a fost rebotezat cu numele ei, atacatorul n-a fost prins niciodată.

Am deschis şi am intrat în hol. Băncile zidite pentru a adăposti ambalaje şi pachete erau ticsite cu reviste şi cărţi De când cu recentul succes comercial al unui rabin care se întreba de ce oamenilor răi li se întâmplă lucruri bune (oare era invers?), se părea că unii clerici se puseseră pe editat cărţi la fel de rapid ca cei din Sud, multe fiindu-mi trimise cadou, cum era şi ultimul tratat scris cu ajutorul unei subvenţii, un volum tivit cu un sentiment de vinovăţie, despre Athanasius şi Părinţii cappadocieni. Mi-am agăţat fularul şi pălăria (sună pretenţios, ştiu, dar m-a salvat de la multe dureri de cap de când am cumpărat-o în aeroportul Shannon) într-un cuier masiv de stejar şi cu pipa între dinţi

şi servieta în mână m-am îndreptat spre bibliotecă, la stânga mea. Sunt fericit în biblioteca mea.

Aşa cum mă aşteptam, Esther a auzit uşa trântită şi a venit să mă caute. De ce paşii femeilor sună întotdeauna mai agresiv decât cei ai bărbaţilor? Nu poate fi vorba doar de tocurile înalte; trebuie să fie un fel de energie de prădătoare a sexului lor. A venit spre mine, cincizeci de kilograme feminine familiare, şi întreaga senzaţie că ar fi preţioasa femeie a altcuiva s-a spulberat. Plictiseala emana din ea ca sudoarea stătută, o plictiseală suficient de intensă încât să provoace plictiseală altora; încheieturile fălcilor mele mă dureau în încercarea de a-mi reprima un căscat din empatic.

Esther, la treizeci şi opt de ani, e cu paisprezece ani mai tânără ca mine – o diferenţă de vârstă care a continuat să crească, nu să scadă, în cei paisprezece ani de când ne-am întâlnit şi ne-am cuplat şi, după divorţul meu, ne-am căsătorit. Deşi eram pastor într-o parohie la vremea aceea, ca nu făcea parte din grupul meu de enoriaşi; e adevărat, unul din farmecele ei pentru mine îl constituia calma ci indiferenţă, o indiferenţă dincolo de dispreţ, faţă de chestiunile religioase. A fi alături de ea şi de ferma ei lipsă de credinţă era ca şi cum aş fi băut o pură băutură tonică după prea mult vin acru. O prietenă a mamei ei o adusese pentru a îngroşa numărului coriştilor pentru colindele de Crăciun. Esther, atunci în vârstă de douăzeci şi patru de ani şi secretara unui avocat specializat în impozite, adora cântecul, acea deschiderea spre aer, acea transformare nenaturală a trupului într-un instrument de suflat cu valve musculare. Vocea ei era a unei uimitoare mezzo-soprane, o voce mai mare decât trupul ei firav şi mai caldă decât expresia feţei. În repaus, gura ei părea ferecată şi uscată, însă atunci când începea să cânte devenea un orificiu al

bucuriei. Acum, în absenţa mea, inundase casa cu sunetul mugetului şi suspinelor lui Luciano Pavarotti dintr-o arie ininteligibilă. Mi-am imaginat smochingul său, batista albă ofilită, îngrozitoarea sa bărbuţă abia pistruind imensitatea fălcilor sale tremurânde. Părinţii mei, pe vremea când locuiam în South Euclid, ascultau în direct la radio transmisiunea unei opere de la Metropolitan Opera House din New York City, în fiecare sâmbătă după-amiaza, ceea ce pentru mine era foarte deprimant. Vocile acelea ne invadau marea noastră casă cu implorările şi protestele lor, urmărindu-mă şi în camera mea, unde încercam să citesc un roman de aventuri, sau la subsolul unde avionul meu aştepta să fie delicat asamblat; punctul culminant al celui de-al treilea act scutura podeaua şi conductele de deasupra, iar praful ningea în cleiul umed al aeroplanului care încerca, emiţând acel miros eteric de neuitat, să se întărească la încheietura a doua coaste din lemn de balsa. Gusturile mele muzicale se îndreaptă spre rafinatele cuartete de coarde, ansamblurile cu iz renascentist, aproape neauzibilele concerte de oboi şi micile orchestre mozartiene cu vechile lor instrumente plăpânde. „Ale, *o cară*”, răgea Pavarotti atât de tare, încât geamul bibliotecii mele intrase în vibraţie.

„Dragule”, zise Esther sec, întinzându-mi obrazul pentru un sărut. Deşi nu se poate spune că sunt înalt, ea e mai scundă. Ceea ce nu era cazul cu prima mea nevastă, deşi Lillian purta întotdeauna pantofi plaţi şi chiar adoptase un fel de încovoiere de dragul meu. Senzaţia mea că mă înalţ deasupra lui Esther, născută în acele zile ameţitoare când îi făceam ilicit curte, a fost accentuată de forma feţei ci – fruntea pură şi lată şi ochii mari şi verzi descresc spre năsucul pistruiat, gura ţuguiată şi maxilarul fin fac ca ea să pară, chiar văzută de la înălţimea ei, un

raccourci. Este inteligentă; presiunea agerimii face ca ochii ei să iasă un pic din orbite, cu o expresie aproape alarmată, pe care gura sardonică încearcă s-o nege. Buza superioară arată tumefiată; cea inferioară se pierde sub ea. Gura ci e complexă dincolo de cuvinte; uneori trece un nor peste ea, o tensiune de bucurie sau mâhnire, ca aburul pe oglindă, şi mă face să simt, chiar şi acum, adică într-un moment înaintat al căsătoriei noastre, că e pe cale să exprime ceva cu totul încântător. „Ai cam întârziat”. Vinul de Burgundia se acrise puţin în răsuflarea ei, amestecat cu fumul de ţigară; mă întrebam câte pahare o fi băut, ea şi Pavarotti şi *cară* lui.

„O meditaţie”, i-am spus. „*Naiba* s-o ia pe Corliss Henderson şi sfintele ei eroine! încerca să mă convingă că Monica ar fi de venit faimoasă şi dacă n-ar fi fost mama lui Augustin. Acum, după ce s-a înfundat în teza asta a ei prea tare ca să mai poată da înapoi, şi-a dat seama că şansa acelor două femei de a deveni faimoase se leagă de cei doi fii ai lor şi că în afară de asta nu prea ştim nimic despre ele”.

„Aşa e întotdeauna”, zise mama fiului meu.

„Cum mai e cu guturaiul lui Richie?”

„Crede că îi coboară pe piept. Nici nu-i de mirare, după cum îi aleargă la şcoală pe terenul de fotbal”.

„N-ar trebui scutit?”

„Nu vrea nicio scutire. Mai degrabă bolnav decât scutit, cred”, continuă ea cu un ton cântat, ironic. „El crede că e talentat la fotbal”.

„Iar tu zici că nu?” Neîncrederea ei în bărbaţi se transfera spre propriul ei fiu, care era tot mai aproape de a intra în rândul bărbaţilor.

Şi-a ridicat privirea spre mine, draga mea feministă frustrată, şi am văzut o lucire sticloasă: un peştişor alb cu

ochi mari înotase spre marginea verde a sticlei şi scăpăra o pală a plictiselii ei furioase, obligată să facă ture toată ziua în acvariul ăsta. „Nu, dragul meu Roger, n-am spus asta, am vrut să spun”, pronunţă ea cu vocea aceea cristalină şi drăgălaşă de femeie, înăsprită puţin de vârstă şi ţigări. „Sper că *e* bun la fotbal. Dar nu ştiu de ce-ar putea fi. Eu eram groaznică la orice fel de jocuri şi nici n-am auzit, dragule, că tu să fi fost prea talentat”.

„Pe vremea mea nu se juca fotbal în şcoală”, am zis eu. „Tot ce se făcea era fotbal american, pentru brute. Tata mă dispreţuia pentru că nu jucam, deşi aş fi fost omorât pe teren. Dacă ar fi fost să joc fotbal european, poate că aş fi fost bun. Mai ştii?” „Ştie cineva?” zise Esther.

„Pari deprimată”.

„Toamna”, aprobă ea. „Am ieşit în oraş gândindu-mă că ne-ar trebui nişte crengi de brad ca să îngrădim porţiunea aceea din gard pe unde năvălesc frunzele de stejar. Unde poţi găsi nişte crengi de brad în oraşul ăsta? în fiecare an trec prin asta”. „Dacă aştepţi până după Crăciun, am putea tăia pomul”.

„Îmi spui asta în fiecare an, dragă. Iar eu ce-ţi răspund?”

M-am gândit în timp ce-mi priveam rafturile bibliotecii, amintindu-mi că intenţionasem să caut ceva despre Barth. „Zici că atunci va fi prea târziu. Frunzele vor fi fost vânturate iarăşi de jur-împrejur”.

„Exact. Foarte bine, Rog”.

„Şi ce facem noi în fiecare an cu crengile de brad? Asta chiar c-am uitat”.

„Ne urcăm în maşină şi mergem la unul din acele restaurante pentru camionagii, de unde furăm crengi din brazii de la liziera pădurii. Doar că în fiecare an e tot mai greu să găseşti din cele aplecate; ar trebui să luăm cleştii

cu coadă lungă pentru grădinărit, care stau şi ruginesc în rafturile de scule din garaj”.

„Cred că Richie i-a rupt încercând să-şi facă o casă în copac”.

„Întotdeauna dai vina pe Richie”.

Însă adevărul era că nu dădeam vina pe Richie pentru nimic; mi-era foarte clar că fără băiatul nostru eu şi Esther aproape n-am avea nimic de discutat împreună, iar răceala dintre noi s-ar accentua. Am căutat să vorbesc cu ea despre altceva, să-i arunc ceva de ros, în timp ce se uita la mine cu plictisul acela feroce. „Am mai avut o întrevedere”, i-am spus. „Mai devreme. Un puşti destul de aiurea, cumva chiar respingător, deşi arăta mai mult sau mai puţin normal din punct de vedere Fizic, unul din acei puşti nebuni după computere, care fac parte din contingentul ştiinţific al universităţii. Dumnezeu ştie ce l-o fi mânat spre Institutul Teologic. De fapt ştiu ce. Se pare că e un prieten bun al oribilei fiice a oribilei Edna, îţi aminteşti, cea care a avut un copil negru nelegitim şi locuieşte undeva într-o locuinţă socială din…”

„Continuă”, zise Esther. „Trebuie să fug să văd de broccoli, să nu dea în foc”.

Şi o zbughi pe hol, pe sub arcada sufrageriei, apoi în bucătărie, iar eu priveam, mă desfătam cu cea mai bună privelişte a ei, din spate: capul mic şi mândru, fundul rotund şi tare, gleznele suple. Nu se schimbase de când o priveam cu nesaţ cum se îndepărta pe culoarul bisericii după repetiţiile corale, scuturându-şi praful bisericii mele de pe picioare. În acele vremuri de minijupe şi *flower power*, că îşi purta părul ei viu, de un roşcat pal, lung şi săltând pe spate; părea să-i egaleze masa întregului trup. În anii care au trecut i-au apărut unele şuviţe albe, cele mai intense pe la tâmple, iar acum îşi piaptănă şi îşi

răsuceşte şi îşi retează podoaba craniană într-o nelimitată varietate de bucle şi pliuri mai mult sau mai puţin stricte sau serioase. Noaptea, părul ei despletit e o privelişte chiar mai intimă decât nuditatea ei încă eficace. Esther îşi păstrează silueta graţie unui procedeu foarte simplu: se cântăreşte în fiecare dimineaţă şi dacă are mai mult de cincizeci de kilograme nu înghite decât morcovi şi ţelină şi apă până când cântarul indică din nou cota ideală. Şi se pricepe la matematică. Îl ajuta pe avocatul ăla să potrivească din condei cifrele de impozit.

În loc să mă duc după ea, am profitat de pauză ca să caut citatul din Barth. Era ceva despre, mi-am amintit, o serie de *vias* fiecare din căile care nu conduc spre Dumnezeu. Era aproape sigur din *Cuvântul lui Dumnezeu şi cuvântul omului*; am luat vechiul meu exemplar de pe raft, o ediţie de buzunar Torchbook, aproape ferfeniţă de câte ori o citisem, scâlciată şi cu marginile adnotate în repetate rânduri de un tânăr care credea că găsise aici, definitiv şi irevocabil, calea, vocea, stilul şi metoda de a se mântui pe sine şi de a împărtăşi altora credinţa creştină. Doar aruncând o privire asupra acelor pagini am resimţit tăria paragrafelor barthiene, magnifica sa integritate şi energia mereu egală cu sine în acest tărâm al prozei – specific creştină – de regulă transparent de subţire intelectual şi lipsită de sinceritate. „Omul e o ghicitoare şi nimic altceva, iar universul său, oricât pare de viu, şi e resimţit ca atare, devine un semn de întrebare… Soluţia ghicitorii, răspunsul la întrebare, satisfacerea necesităţii noastre e în evenimentul absolut nou… Nu există o cale anume care să conducă la acest eveniment” – aici credeam că e citatul, în „Datoria predicatorului”, dar nu, pasajul, deşi vibrant, nu reverbera la fel ca acum trei decenii în urechea mea interioară a agitaţiei de atunci. Un pic mai

încolo am dat peste o propoziţie marcată cu un asterisc pe margine, care părea să-i confere o oarecare validitate argumentelor lui Dale Kohler: „Relativ la împărăţia lui Dumnezeu orice metodă pedagogică poate fi bună sau rea; un scaun poate fi îndeajuns de înalt şi cea mai lungă scară prea scurtă pentru a cuceri împărăţia cerurilor cu forţa”. Prin forţă, desigur, eu înţelegeam blasfemie. Băiatul îl aborda pe Dumnezeu ca pe un obiect care nu avea nicio voce în propria Lui revelaţie. Am căutat nerăbdător, la întâmplare: simţeam plictiseala lui Esther trăgându-mă de-acolo, absorbindu-mă, dorindu-mă cu ea în bucătărie, să putem fi plictisiţi împreună. Şi în sfârşit, tocmai atunci când îmi pierdusem speranţa, paginile desprinse, adnotate, se deschiseră acolo unde, subliniat de trei ori, adâncimea vârfului de creion indicând fierbinţeala spirituală formidabilă, sinele meu tineresc punctase unde te-ai fi aşteptat cel mai puţin să fie, în „Problemele Eticii, astăzi”:

Nu există un drum dinspre noi spre Dumnezeu – nici chiar o *via negativa* – nici măcar o *via dialectica* sau *paradoxa*. Zeul care s-ar găsi la capătul vreunui drum uman – chiar şi al acestui drum – nu va fi Dumnezeul.

Da. Am închis volumul şi l-am pus la loc. „Zeul care s-ar găsi la capătul vreunui drum uman – chiar şi al acestui drum – nu va fi Dumnezeul”. Nutresc o ruşine secretă: mă simt întotdeauna mai bine – mai curat, revitalizat – după ce am citit teologic, chiar şi teologie mai puţin densă, de parcă ar mângâia şi ar netezi fiecare rid al necunoscutului. Nu sunt, aşa cum aş putea da impresia, un cucernic ipocrit, ba chiar găsesc alinare şi inspiraţie în pornografie, mult deplânsă descriere a imposibilelor de lungi sau adânci, rigidele şi extensibilele organe umane încleştându-se, pompând, supurând. Chiar şi ultimul volum al lui O’Henry, *Opus Pistorum*, atât de vicios încât trebuia să fie

postum, nu a fost prea mult pentru mine, posedând certe calităţi izbăvitoare, exaltând, aşa cum o fac şi alte opere, faţa noastră nevăzută, faţa umedă a insomniei noastre predestinate, mişunând de demoni cu multe picioare. Vai! povara e ridicată. Şi ce se naşte în cele din urmă din aceste cloace suspinând ale fiinţei noastre, sincerele noastre dorinţe inconştiente? Catedrale şi copii.

Richie stătea aplecat şi cu ochii împăienjeniţi asupra lecţiei şi în acelaşi timp încerca să urmărească un episod în reluare din „Gilligan's Island”. I-am ciufulit părul de pe ceafă, castaniu închis, ca al meu înainte ca firele albe să se infiltreze peste tot, în afară de sprâncenele care rămân întunecate, lungi şi severe. „Cum a fost azi la şcoală?” „O.K”.

„Şi răceala?”

„OK”.

„Mama zice că-i mai rău”.

„Taţi, îmi fac lecţiile. Cât e o bază de şase din douăzeci şi şapte?”

„Habar n-am. Noi n-aveam teoria bazelor în matematică atunci când mergeam la şcoală”.

De fapt încercasem să le înţeleg odată cu el şi urmărind atent explicaţia din manualul său am crezut că am reuşit; dar alunecările exponenţiale îmi repugnau, iar revelaţia că baza de zece a numerelor nu era în niciun fel sacră mi-a deschis o gaură de care nu aveam nevoie în universul meu. Gândindu-mă la matematică, văd curbe deplasându-se în spaţiu conform unor certe şi incomprehensibile, inevitabile legi, generând traiectorii, extinzându-se, transportând adevăruri pe creasta arcuirii lor, asemeni heruvimilor pe spinarea delfinilor, tot mai departe şi mai departe, plonjând şi înălţându-se. Ierarhiile îngerilor şi gradele de susceptibilitate umană (pleroma)

vehiculate de gnostici şi „măsurarea trupului lui Dumnezeu” promovat cu un alfabet aritmetic atât de laborios în misticismul Merkabah, negreşit anticipate şi menite să reprezinte aceste formule imateriale absolute care negociază între noi şi fundamentele materiei şi energiei. Am continuat să-i povestesc lui Esther, aşa cum mă îndemnase: „Iar el a avut tupeul, tipul ăsta ştiinţific de care îţi povesteam în bibliotecă, mai mult sau mai puţin direct, să mă roage să-i fac rost de o bursă ca să dovedească existenţa lui Dumnezeu cu ajutorul computerului”.

„Şi de ce eşti atât de înverşunat? Tu crezi în Dumnezeu, sau cel puţin credeai”.

Dându-mi seama de starea de spirit în care se afla nu eram convins că aş fi vrut ca Richie să audă ce putea ieşi din gura ei; însă eram cu toţii în bucătărie, unde ea era cea mai îndreptăţită să fie.

Mâncam mâncarea făcută de ea, trebuia să-i suportăm şi stările de spirit. „Sunt sigur că încă mai cred”, am zis eu băţos. „Dar nu pentru că mi-o spune un computer. Trivializează întreaga idee”.

„Poate că băiatul ăsta crede că Dumnezeu e mai mult decât o idee”.

„Ai început să vorbeşti ca el”.

„Cât de înalt e?”

Întrebare ciudată, dar am răspuns. „Un metru optzeci, cel puţin. Prea înalt”.

„O să-i serveşti bursa la fileu?” Micuţa Esther o dădea pe argou, cântând cuvintele şi aprinzându-şi o ţigară din chiar colacul roşu ca jarul al unui arzător electric al sobei. Îşi apropie faţa la un centimetru de o mutilare grotescă – o piedică, un ghiont uşor şi ar fi fost însemnată pentru tot restul vieţii.

„Aş vrea foarte mult să te laşi de fumat”, i-am spus.

„Cui îi face rău?”

„Ţie, dragă”.

„Tuturor celor din casă, mami”, interveni Richie. „Ne-au spus la şcoală că cei care trăiesc cu fumători în casă au plămânii la fel de bolnavi”. În *Gilligan's Island* un tip scund cu o voce lătrată, înveşmântat într-un sarong, încerca să se apere de un blond solid, echipat cu un costum de baie exotic, care îl bombarda cu baloane umplute cu apă dintr-un elicopter.

„N-am cum să-i dau o bursă”, am zis eu. „Nu-mi stă nicicum în putere”.

„Pare a fi un tip foarte sensibil”, zise Esther fără să se bazeze pe niciun fel de probe.

Richie ne întrerupse din nou. „Mami, cât e o bază de şase din douăzeci şi şapte? Taţi nu vrea să-mi spună”.

„Patruzeci şi trei”, zise ea. „Evident. Şase în douăzeci şi şapte de patru ori cu un rest de trei. Citeşte cartea, Richie, ce Dumnezeu. Sunt sigură că e totul acolo, de asta vă dau la şcoală manuale”.

Eram iritat, simţind că trecuse de partea acelui tânăr ca să mă vexeze. M-am confruntat cu ideea de a-mi turna un whisky înainte de cină. Esther tocmai îşi turnase alt pahar de vin şi doar prin felul în care părul ei căzu pe spate, despletit, mi-am dat seama că era gata de luptă. Dacă urma să mă îmbăt asta m-ar fi ajutat să mă lupt cu ea, dar m-ar fi făcut incapabil de lectura pe care speram s-o parcurg în seara aceea – cartea despre Athanasius şi Părinţii cappadocieni, de exemplu, fusese scrisă de către un fost student care aştepta înfrigurat de la mine un pic de încurajare şi o notă care să-l propulseze în ierarhia academică. Am recurs la un compromis, am renunţat la whisky şi mi-am turnat un pahar de vin. Era gros, avea

gust de mucegai. Prefer vinul alb. De fapt, prefer şampania. „De când”, mi-am întrebat soţia cu amiciţie, „ai devenit aşa o teoloagă?”

„Nu sunt”, spuse ea. „Ştii ce cred. Nu cred nimic; vreau să spun că *nu există* nimic. Cred că e un nonsens. Dar mă amuză să te văd apărând atât de vehement stilul tău de nonsens împotriva altui stil de nonsens. Toţi împăraţii aceştia fără haine, toţi vă bateţi să le apăraţi domeniile. Apare băiatul ăsta şi se oferă să dovedească existenţa lui Dumnezeu, iar tu îţi răsfrângi buzele şi-ţi încreţeşti sprâncenele şi mai degrabă vrei să-l vezi mort decât în biserica ta. Pentru tine e un eretic”.

„Nu-i voi acorda girul demnităţii”, am zis eu, foarte demn. „E foarte tânăr şi sunt sigur că peste o lună o să-i vină alte idei strălucite. Se foloseşte de Dumnezeu ca de un truc ca să obţină o bursă. Întreaga lor generaţie a ajuns să viseze numai burse. Un fel de ajutor de şomaj academic”. Vinul era acru; nu fusese doar răsuflarea lui Esther. Desigur, fermentaţia e un fel de putrezire, aşa cum viaţa, din punct de vedere al energiei, e o formă de decrepitudine. Exista totuşi un fel de frumuseţe, ca reflecţia unei benigne bule de săpun, care se răsfrânse odată cu primele înghiţituri de vin amestecându-se cu sângele şi mărindu-i viteza prin vene, în timp ce privirea mea era ţintuită pe buzele ţuguiate, supărate, ale lui Esther, gata să lanseze următorul argument. Vorbise de buzele mele, însă ale ei erau mult mai complicate; peste gură părea să-i plutească un nor melancolic, o ceaţă nostalgică, o părere aproape imperceptibilă de „durere”, ca o vagă impresie a unui iminent cântec trist în jurul unui rotund O. Obişnuia să o ia sus destul de des; la început, când iubirea noastră era pasională, pasiunea feminină de a învinge o altă femeie şi de a-şi asigura un protector, abia

dacă îi puteam ţine buzele departe de fermoarul meu. În maşină, când conduceam, capul ci se lovea de volan şi era destul de complicat la curbe. În biroul meu din biserică, în timp ce stăteam în balansoarul pe care de regulă stăteau cei care veneau să mă consulte ca duhovnic – ochii mei priveau în sus în maniera Sfintei Tereza (care, cu ocazia comuniunii, se ruga pentru mai mult har divin – *mas*, *mas*, *Dios*!). În pat, când eram frânţi de oboseală: Esther îşi sprijinea drăguţa şi dulcea ei bocceluţă de cap pe burta mea şi mi-o ţinea moale în gură, ca pentru protecţie, iar după ce adormeam mi se întărea din nou. Acum se întâmpla extrem de rar şi nu prididea să-şi exprime dezgustul. Sincer, n-o puteam învinui – emoţiile noastre se modifică, iar reacţiile chimice ale impulsurilor ni se modifică în egală măsură.

„De ce nu-l inviţi aici o dată?” mă întrebă ea, cu nevinovăţie, ochii ei, îmi dădeam acum seama, asemeni recentului meu vizitator, inundaţi de lumina ferestrei, deşi albastrul ochilor ei avea o nuanţă de verde, iar cei ai vizitatorului meu erau mai degrabă cenuşii. Ochii mei, pentru a epuiza subiectul, sunt un fel de ciocolată topită, maro închis, şi umezi, ca de urs, ceea ce mă face să arăt, conform susceptibilităţii martorilor, furios sau pe cale de a izbucni în plâns. Esther adaugă, sarcastic: „N-am mai fost în preajma unei idei strălucite de ani de zile”.

De sub schimburile noastre acide, Richie îşi ventilă exasperarea. „Tot ce face cartea asta idioată”, spuse el, „e să povestească despre tot felul de seturi de numere şi să-mi arate bălţile astea de x-uri care n-au nimic de-a face cu numerele!”

Cu o bruscă, graţioasă supunere, Esther se aplecă, aşa cum se aplecase acum câteva minute asupra sobei fierbinţi, şi citi textul din carte peste umărul lui. „Când

scriem douăzeci şi şapte”, îi spuse ea, „e vorba de o prescurtare care indică două seturi de câte zece unităţi plus şapte de unu. Pentru a o transforma într-o bază de şase trebuie să te întrebi câţi de şase intră în douăzeci şi şapte. Gândeşte-te. E undeva între”.

„Cinci?” întrebă bietul copil, cu creierul istovit.

„Patru”. Vocea ei îşi deghiză cu greu dezamăgirea. Îi arătă cu degetul, într-un gest de dezgust, textul din manual. „Şase ori patru fac douăzeci şi patru. Vezi?”

Vezi. „Gilligan’s Island” se întrerupsese momentan pentru publicitate. Mâncare pentru pisici. O frumoasă pisică de culoare caramel, un actor-pisică cu papion cu tot, ignora total peştele şi carnea crude, însă îşi vâra capul până-n gât într-un castron cu cocoloaşe gri-maronii. În depărtare, Pavarotti atingea unul din registrele înalte ale emoţiilor din conserve. Tavanul deasupra noastră, în bucătăria de modă veche, pentru servitori, prezenta crăpături şi o tentă gălbuie îngrijorătoare, ca şi cum conductele de la etajul întâi ar fi avut lente scurgeri de ectoplasmă. Prin fereastra mare, „panoramică”, a bucătăriei – o îmbunătăţire survenită în anii cincizeci – puteam privi peste curtea şi gardul nostru în sufrageria vecinilor, cea a familiei Kriegman. Myron predă bacteriologia la o facultate de medicină, iar Sue scrie cărţi pentru copii, cele trei fete adolescente ale lor par o copie triplicată. Toate cele cinci capete erau luminate în jurul mesei de o lampă Tiffany şi puteam distinge gura lui Myron mişcându-se – faţa lui teşită, umerii groşi aduşi înainte, gesturile sacadate ale mâinii care nu ţinea furculiţa – şi halourile pletelor celor patru femei dând ritmic din cap, într-un fel de transă docilă, încântare şi adoraţie. Myron şi cu mine ne întâlnim deseori la petreceri; e un flecar avid, la „curent” cu toate cele, şi

nimic nu-l plictiseşte, poate doar profesia lui. Deşi am petrecut multe ore împreună şi am schimbat mii de cuvinte, cu o mână pe câte un pahar cu whisky şi nişte gustări alunecoase în cealaltă, nu mi-a povestit niciodată nimic despre bacterii, unde-ar putea să fie într-adevăr interesant; şi nici n-a solicitat din partea mea vreo informaţie privitoare la ereziile creştine.

În contrast cu atmosfera noastră acidă, învrăjbită şi cu tavanul deteriorat al bucătăriei noastre, cât de fericiţi apăreau cei cinci Kriegman în alcovul sufrageriei lor, lampa multicoloră abia iluminând pereţii pe care, asemeni majorităţii familiilor cu ocupaţii academice, agăţaseră o serie de obiecte eclectice – măşti şi tobe africane, tulnice ale ciobanilor din Carpaţi, cruci etiopiene, balalaici sovietice – expuse ca o dovadă a călătoriilor în străinătate, precum acele capete de animale împăiate pentru anumite clase sociale, în alte vremuri şi imperii. Îi invidiam pe vecinii Kriegman pentru vizibila lor fericire, confortabila lor potrivire în nişa ecologică a locaşului lor, care era prevăzut şi cu un apartament de chiriaşi la etajul al doilea, ca o formă de evitare a unei părţi a impozitelor şi de apărare împotriva hoţilor, cu o căsuţă de vară pe o convenabil de puţin dezvoltată insuliţă din Maine şi cu peţitori zgomotoşi pentru fiicele lor – prieteni trândavi şi cheltuitori (unii dintre ei devenind între timp soţii altora) – constituind, presupun, ceea ce pentru cei bogaţi ar fi însemnat iahturi şi „vile” de vacanţă. Esther şi cu mine, la a doua căsătorie a mea, cu un singur copil şi slujba mea relativ meschină la un institut teologic, nu ne potriveam atât de confortabil în nişa noastră ca vecinii într-a lor, iar noi eram atât de demodaţi încât nici nu ne străduiam să amenajăm un apartament la etajul doi, preferând să folosim aceste vechi camere destinate servitorilor ca

spaţiu de depozitare şi pentru atelierul lui Esther, acolo unde putea să-şi satisfacă impulsurile din ce în ce mai rare de a picta. În deceniul în care locuisem aici ea produsese unele lucrări destul de lugubre, abstractizate, ale acoperişurilor vizibile de la al doilea etaj spre toate punctele cardinale şi astfel îşi completase lumea. Maniera ei de a picta devenise în decursul anilor tot mai violentă – tuşe mari şi groase de pensulă şi de cuţit al paletei, cu picături de terebentină şi muşte ghinioniste acceptate în mixtura pânzei. Povestirile pentru copii ale lui Sue Kriegman, straniu, portretizau familii pe cale de descompunere: dezbinaţi de divorţuri, năpăstuiţi de urgenţe financiare sau urgisiţi hilar într-o dezordine frenetică, cu prea multe pisici şi obiecte de mobilier deteriorate, o panoramă cu totul nefamiliară pentru cei dintre noi care le vizitasem casa impecabil îngrijită – de pe cealaltă stradă, deşi ferestrele lor se uitau la ale noastre.

„Şi atunci de ce nu?” întrebă Esther, încă nerăbdătoare să-şi descarce tensiunea, să sugrume finalul unei zile plictisitoare cu o ceartă. În ultimii ani, începând ca voluntară şi ajungând o asistentă prost plătită, lucra la o creşă în altă zonă a oraşului, patru zile pe săptămână; însă această activitate nu părea decât să exacerbeze senzaţia ei de vitalitate inutilă, sentimentul că viaţa i se irosea aiurea.

„De ce nu ce? îi spionam pe Kriegmani, invidios pe fericirea lor”.

„Aşa îi vedem noi. Nu-ţi face griji. Toate familiile arată grozav prin fereastră”.

„Cora Kriegman e o stricată”, ne ajută Richie.

„Ce e o stricată?” l-am întrebat eu.

„Haide, tati. Ştii tu”. Se refugie din nou în „Gilligan’s Island”, unde părea să aibă loc o reconciliere generală, un

grup numeros îmbrăţişându-se sub palmierii platoului de filmare. Soarele Pacificului produs de reflectoarele din studio nu proiecta nicio umbră.

„De ce nu-l inviţi la o ceaşcă de ceai”, clarifică Esther, „împreună cu nepoata ta”.

„De ce-aş vrea să-l aduc pe computeristul ăsta ciudat în casa noastră? O să mă ocup de el la birou, împreună cu alte treburi neplăcute”.

„Nu mi se pare că te-ai *ocupat* prea mult de el. Te porţi de parcă ai fi foarte supărat şi deranjat”.

„Nu sunt”.

„Ideile lui sună mult mai interesant decât vrei să admiţi, Dumnezeu ştie de ce”.

„Mă deranjează faptul că mă interoghezi în privinţa lui. Aşa cum m-a deranjat şi faptul că el m-a interogat în privinţa Vernei. Părea să creadă c-ar fi trebuit să fac mai mult pentru ea decât am făcut”.

„Poate c-ar trebui. Nu crezi că e cam anormal faptul că trăieşte aici în oraş şi tu n-ai chemat-o niciodată la noi?”

„Edna mi-a spus să n-o chem. La telefon. Mi-a pus că fata s-a compromis şi a dezonorat întreaga familie, inclusiv pe mine. Inclusiv pe Richie, dacă vrei să ştii. Inclusiv familia Kriegman şi pe doamna Ellicott, am putea spune”.

„Nu delira, Rog. Te doare undeva de ce-ţi spune Edna. Nu te-ai dat niciodată în vânt după ea”.

„N-o suport, să fie clar. Era dezordonată şi superficială şi arogantă. Sunt sigur că fiica ei e la fel”.

„Ce bărbat răutăcios mi-am luat”, zise Esther. Ochii ei verzi, hipertiroidieni, deveniseră sticloşi din cauza excesului de vin. O întreagă porţiune a coafurii ei se prăbuşise într-o parte, atârnând răzleţ pe umeri. „Ce ticălos egoist şi fricos”.

I-am întors-o rapid, aşa cum pui la punct un student

care blufează cu insolenţă: „Draga mea, îmi cauţi nod în papură ca să mă agresezi de când am venit acasă şi să nu-ţi închipui că l-ai găsit deja. Nu sunt dădaca nepoatei mele. Când naiba cinăm şi noi?”

Richie, deranjat de cearta noastră – copiii iau ciondănelile adulţilor mult prea în serios – închise televizorul şi spuse cu năduf: „Chiar, mami. Când mâncăm? *Mor* de foame”.

Simultan, Pavarotti, în colţul îndepărtat al camerei de zi, îşi epuizase toate poveştile lacrimogene şi se închise automat.

Aveam aparatul ăsta alb programabil şi ieftin de paisprezece ani, un cadou de nuntă din partea unei femei bătrâne din fosta mea parohie, care nu-şi dădea seama că mă compromisesem într-o obscuritate dincolo de astfel lucruri domestice. Aparatul avea o faţă docilă, de ceasornic, cu un nas docil pe care îl roteai conform minutelor dorite; când acestea se scurgeau scotea un chiot plat şi furios. Arătând ca unul dintre travestiţii subţirei ai lui Shakespeare, un băieţaş fără sâni şi cu o perucă de culoarea morcovului, Esther se înclină în faţa aparatului ca în faţa unui coleg actor. Extinzând dramatic o mână, palma în sus, anunţă publicului format din noi doi: „*Voilà*. *Le* friptuure”.

„*O mia cara*”, am zis cu, *Mas*, *mas*. Îmi place friptura la cuptor; e uşor de mestecat.

Încheietura mâinii ei, ieşind din puloverul larg, apărea subţire, ca o lăbuţă de câine. Vaga ei neobrăzare disperată în rolul de soţie a teatrului burlesc declanşă în mine acea veche încântare, senzaţia de sacralitate a spaţiului din jurul ei de acum paisprezece ani, şarjată cu

electroni care îi antrenează pe cei învecinaţi. Investirea[2] nu e, aşa cum Freud o susţine repetat (unde?) niciodată pierdută, doar rătăcită, ca o păpuşă cu un singur braţ printre preşuri tocite, rulate, şi rame goale de fotografii din podurile caselor.

1

Apoi, câteva zile mai târziu, m-am pomenit călcând pe urma paşilor lui Dale Kohler, aşa cum mi-l imaginam că făcuse în ziua în care a plecat din biroul meu. Pomii aveau mai puţine frunze, dar vremea era aproape identică, înăuntru şi afară, norii tiviţi cu albăstriu rotindu-se şi frângându-se în timp ce navigau pe marea de aer, steagurile americane sclipind printre intervalele însorite. Traseul meu mă conduse pe lângă staţii de pompieri, şcoli şi alte clădiri în care erau distribuite serviciile publice ale uniunii noastre statale. Am căutat numărul Vernei Ekelof în cartea de telefoane şi am fost oarecum uimit să-l găsesc acolo, să văd că unei fete cu atât de puţine resurse şi raţiune pentru a supravieţui în oraşul nostru i se permitea să-şi procure un telefon.

Urbea noastră, ar trebui explicat, e formată din două oraşe, sau mai multe – o masă urbană sau nişte aglomerări divizate de un râu ale cărui ape murdare se scurg într-un port care conferă aşezării coloniale un *raison* d'être. Încă din vremea când aşezările rurale răsăreau ici şi colo în regiunile aproape părăsite de indieni au apărut municipalităţi cu propriile lor primării şi consilii de administraţie avide de putere; însă automobilele şi autostrăzile din acest secol au sudat întreaga regiune.

---

2 În general, investirea (besetzung) desemnează în psihanaliză asocierea unei cantităţi de energie psihică cu o reprezentare sau un grup de reprezentări, cu o parte a corpului, cu un obiect (adică o persoană spre care se orientează libidoul), (n. trad.)

Trecem peste fruntarii şi pe lângă semne de demarcaţie mult prea rapid pentru a le remarca. Podurile, unele din oţel vopsit, altele din arcade din piatră zidită, unesc cele două regiuni riverane. Catapultaţi afară dintr-un tunel de metrou pe unul dintre poduri – un pod vechi care arată de parcă ar fi fost cioplit din blocuri de stâncă şi proptit acolo de o ceată de titani, cu metereze şi turnuri pacifiste şi stâlpi de iluminat cu ornamente florale – cei din tranzitul metropolitan se înfioară la vederea bruştei splendori a hotelurilor şi clădirilor din sticlă şi inox care sclipesc în inima centrului comercial, a zgârie-norilor trandafirii şi albaştri-plumburii care atârnă asupra siluetelor de cărămidă din vechile cartiere construite pe terenuri mlăştinoase secate acum un secol, a recentelor depozite-blocuri şi a bisericilor abandonate, a fâşiei parcului Olmstead pe malul râului, a pavilionului pentru orchestră şi a planetariului şi bărcilor cu pânze legănându-se pe suprafaţa metalică a apei, toate aceste minuni create de mâna omului, aruncate într-o vizibilitate strălucitoare de către impasibila noastră stea locală, soarele.

Universitatea e situată pe porţiunea mai lină şi mai puţin spectaculoasă a malului. După ce am parcurs distanţa mai multor străzi, venind dinspre seminarul teologic, trecând prin enclava umbrită compusă din case datând de la începutul secolului douăzeci, fiecare dintre ele, inclusiv a mea, dublându-şi de mai multe ori valoarea în ultimul deceniu, am ajuns în dreptul unui bulevard numit Sumner în onoarea acelui aboliţionist fanatic devenit faimos mai ales pentru că fusese bătut peste scăfârlia cheală de un congresman la fel de plin de sine, chiar dacă făcea parte dintr-o tabără opusă; această arteră largă şi respingătoare marchează punctul terminal al aşezămintelor universitare. Un tânăr masiv într-un loden

murdar, cu o claie de păr cârlionţat de culoarea rumeguşului şi o barbă ca de mormon, care îi lăsa porţiunea din jurul gurii liberă de orice formă de păr, stătea locului nemişcat, de parcă ar fi marcat o piatră de hotar; putea fi un vechi seminarist îmbătrânit sau un reparator de televizoare aşteptându-şi colegul să parcheze microbuzul, sau un nebun care avea de gând să mă strângă de gât pentru a curma vacarmul vocilor din capul lui. Doar felul ambiguu în care părea ţintuit acolo, fără să se mişte din centrul trotuarului, inocula o tentă ameninţătoare cartierului.

Bulevardul Sumner se întindea în linie dreaptă vreo doi kilometri, tinzând în diagonală către râu. Un supermarket avea bătute ferestrele de jos în stinghii, să le fie mai greu borfaşilor să intre. Un magazin deschis nonstop îşi făcea reclamă cu o firmă de neon arsă. Şindrila de plastic înlocuia solzii clasici de scândură; casele creau impresia aceea de trei nivele gata să se prăbuşească. Salcâmii şi stejarii din Malvin Lane cedaseră locul copacilor urgisiţi ai oraşului, unor platani cu scoarţa leproasă şi a unor ginkgo biloba primordiali, aliniaţi uniform de-a lungul trotuarului asemeni stâlpilor de telefon; în loc de grămăjoarele frumos greblate de frunze ruginii, postate lângă vreun gard pentru ca să le ridice gunoierii, aici pungile de plastic muşcate de câini şi mormane de cutii de carton turtite formau grămezi imense de-a lungul bordurilor. Nu mai vedeai maşini Volvo şi Honda, doar Chevroleturi ieftine şi Plymouth şi Mercury, ruginite şi lovite, marile vehicule plutitoare ale uzinelor din Detroit fiind păstrate pe linia de plutire de cei săraci. *Trans Am*. *Gran Turino*. *Sunoco*. *Amoco*. *Curăţătoria Colonial*. *Bulevardul Bottle*. *Pedichiurist Profesionist*. O intersecţie triunghiulară era botezată cu numele italian al

unui soldat care murise în Vietnam. O imitaţie de pietricele ciudat colorate, înserate într-o mixtură de nuanţe artificiale, înrămau ferestrele mici ale unei alimentare. Pe asfaltul unei staţii de benzină o baltă de o culoare uimitor de verde consemna faptul că acolo o maşină sângerase antigel; dar am bănuit că pentru Dale o astfel de prospeţime vegetală ar fi avut valoarea unei epifanii, a unui semn criptic, de sus. Pentru cel care crede în astfel de simboluri primare, gloria sublimă trebuie să fi şerpuit prin aer. Însăşi lărgimea acestui complex comercial, plus unele porţiuni unde clădirile fuseseră demolate, inundau privirea cu lumină. Deasupra multor acoperişuri plate şi coşuri de fum bombate, pe fundalul norilor neliniştiţi, sclipeau tivurile de argint şi smarald cusute pe moţul zgârie-norilor, desenând inima de oţel a oraşului de peste fluviu.

Un magazin cu articole pentru instalaţii sanitare, făcând reclamă la firma Crane, nu Kohler, postase în vitrină un copac din capace de W.C., simple sau pufoase, albe sau pastelate, unul dintre ele, cel mai de jos, având un model cu femei japoneze nude, desenate dezamăgitor, fără păr pubian sau sfârcuri. Pe măsură ce bulevardul se înclina spre râu, atmosfera generală se înrăutăţea tot mai mult, sporind în vitalitate. *Kung-Fu*. *Lacăte*: *Master Protection*. *Santo Cristo Center*. *Todo Para Casa*. Irlandezii şi italienii din această zonă fuseseră înlocuiţi de portughezi şi spanioli şi care acum predau ştafeta vietnamezilor care preluau micile magazine alimentare şi deschiseseră mai multe restaurante cu mâncăruri picante, insidioase. Femeile vietnameze nu erau mai corpolente decât nişte copii, iar bărbaţii aveau nişte dizgraţioase capete pătrate înfipte în nişte gâturi subţiri, cu şuviţe de mustaţă răsărind deasupra colţurilor gurii şi un păr negru de o as prime nu chiar chinezească, nici japoneză, nici indiană. Ne-am

amestecat în treburile altor popoare, peste mări şi ţări, şi când am plecat de acolo ne-am procopsit şi cu aceşti imigranţi, aşa cum se lipseşte vopseaua de băţul folosit ca s-o amestecăm. Era ceva lipsit de gust, dar încărcat de un soi de erotism, în aceste rămăşiţe ale unei vechi aventuri şi, totuşi, ceva măreţ în mixtura globalistă împletindu-se în antropologia atâtor nuanţe de piele existente aici, în acest mediu dificil, seminţiile lumii participând la decorarea magazinelor şi a caselor noastre americane, a curţilor şi atelierelor, amplificându-le energiile. Iată un cuplu acolo, doi tineri necăsătoriţi, evident, dar fără îndoială împreună: un negru înalt şi cam palid şi prietena lui latino, aproape de culoarea lui de cafea, de aceeaşi înălţime, amândoi în blugi mulaţi, în haine de piele neagră, amândoi cu părul uleios în creste înalte, purtând cercei, păşind cu pas ferm, un, doi, mâinile ţepene, o imagine memorabilă. Se apropiau alegerile şi peste tot se vedeau afişe alb-albastre, pe cutiile poştale şi pe barele de protecţie şi pe foile de placaj blocând uşile unor intrări abandonate sau geamuri sparte. O bătrânică, împingând un cărucior de supermarket încărcat cu ceea ce părea a fi întreaga ei avere, inclusiv un aparat de radio ivoriu; cu faţa aceea trandafirie şi cu o căciuliţă albastră, croşetată, purtând nişte tenişi albi, părea a fi un bebeluş uriaş cu mersul nesigur. Călcam pe urmele paşilor altcuiva şi simţeam cum spiritul său mă pătrunde, acea poftă oarbă şi fericită a tinereţii, când lumea ne apare ca aranjată conform impulsurilor noastre şi înţesată de semne prezicătoare convenabile, încurajatoare. Un beţivan jigărit, cu o căciulă rusească, bodogănea când am trecut pe lângă el, nemulţumit de inocenţa mea străină şi de bucuria mai tânără decât anii mei.

Clădirile de aici erau divizate în magazine înguste,

stil vechi. O florărie, un salon de cosmetică, o spălătorie şi o prăvălie proclamând MOMEALĂ & UNDIŢE, vitrina înţesată de mulinete şi cârlige care n-aveau cum să fie afundate în apă decât multe mile de-aici. Un afiş proclama cu litere roşii tremurate LICHIDARE DE STOC. Un mic magazin de îmbrăcăminte făcea reclamă la *Costume de Halloween pentru adulţi petrecăreţi*: măştile de animale – porci, un porc mistreţ cu colţi, un lup ameninţător – erau risipite printre articole de lenjerie de corp din satin ca nişte hălci de carne pe lespezi de gheaţă. OUĂ MARI – 49 de cenţi o duzină! Pentru zece dolari cheltuiţi, 1 duzină gratis fiecărui client. Sărăcia din jurul meu era momită să profite de această şmecherie prin avertismentul că prin această schemă NU se pot cumpăra zeci şi zeci de ouă. MEGABUCKS *Aţi putea fi următorul nostru milionar*! Cu toate acestea, observasem că cei care ajungeau să câştige la loto păreau deranjaţi, în interviurile acordate, de brusca povară a banilor, iar unii ezitau multe zile înainte de a-şi revendica drepturile, care urmau să le distrugă şi să le ridiculizeze viaţa pe care o duseseră înainte.

Lotul de magazine se sfârşi, iar în mijlocul bulevardului apăru o insulă pustie acolo unde şinele de tren se întretăiau, şine ruginite ieşite din uz, care se pierdeau în depărtare, dincolo de un grup de clădiri industriale cenuşii care încă nu fuseseră transformate în ateliere pentru artişti sau în laboratoare high-tech. Noile clădiri universitare pentru studii ştiinţifice se aflau dincolo de această zonă industrială. Universitatea şi banii vehiculaţi de ea se răsfrâng asupra oraşului; cartierele oraşului sunt împănate cu clădiri şi apartamente ale universităţii închiriate studenţilor, existând chiar, la multe mile depărtare, o rezervaţie pe un vârf de deal, înfiinţată în secolul trecut, unde studenţii silvicultori cu căşti de

protecţie şi pantaloni din piele cioplesc şi mestecă îngânduraţi crenguţe de copaci, pregătindu-se să-şi câştige diplomele.

Vedeam totul prin ochii hieratici, religioşi, ai lui Dale. Dincolo de şine am văzut pe trotuar un rahat de câine de un negru extraordinar, un rahat încovrigat, ca de smoală. Era vorba de o anume rasă, sau câinele mâncase ceva neobişnuit? Sau o minune naturală, un semn bun, ca balta de antigel de un verde vegetal? După care am trecut pe lângă un atelier de cruci funerare şi biroul cu vitrina luminată, lângă ograda pe al cărei pietriş se înghesuiau bucăţi sculptate şi finisate de marmură. O piatră de căpătâi de nuanţă roz, fixată între doi stâlpi în basorelief, reprezenta o carte deschisă cu doar şase cuvinte sculptate în cuprinsul celor două pagini:

IISUS ROAGĂ-TE
DOAMNE PENTRU
MILOSTIRE NOI

Exista o certă eleganţă tipografică în punerea în pagină, cuvintele din stânga tot mai lungi, iar cele din dreapta tot mai scurte. Dale Kohler, după ce părăsise biroul meu, s-ar fi oprit aici în mod cert, meditând, obligându-şi mintea să coreleze implorarea îngheţată, mecanic realizată în această placă metamorfică, şi focul cosmic al Big Bang-ului, ale cărui statistici babiloniene groteşti ascundeau irefutabila dovadă a supervizării divine a creaţiei. Neregularităţile spontane ale texturii marmoreene nu erau foarte diferite de acele divagări momentane, dar indispensabile din sânul omogenităţii cosmosului primordial, când întreaga materie instalată acum între aici şi cei mai îndepărtaţi quasari era compactată într-un ghem mai mic decât o minge de baschet şi atât de incandescentă încât chiar cele mai mici

particule, *quarcii*, erau dezintegraţi, când polii erau mai mult decât ipotetici, iar materia şi antimateria se angajau din nanosecundă în nanosecundă într-o furioasă anihilare reciprocă, care printr-o misterios de minusculă marjă de preponderenţă a lăsat suficientă materie pentru a zămisli vechiul şi atenuatul nostru univers.

Irepresibilele combinaţii ale realului! Un foarte înalt şi mlădios tânăr negru, ras în cap, purtând o tichie multicoloră, căra pe creştet acest obiect spectaculos, asemeni unui turban fantastic, unul din acele semifotolii cu braţe şi rezemătoare, dar fără fiind şi picioare, folosit de unii oameni în pat pentru a sta în fund; obiectul avea culoarea piersicii şi era învelit într-o folie de plastic transparentă care scârţâia în timp ce treceam, în direcţii opuse, şinele de tren afundate în bitumul de deasupra. Era oare acest negru exotic, contrar studiilor demografice, un cititor nocturn obsedat de lectură? Ori îşi făcea datoria şi ducea acest obiect unei bunici vârstnice sau unui unchi decrepit? Familiile negrilor, deşi statistic în ruine, posedau încă legături vânoase; datele distilate nu reproduc niciodată corect datele concrete; fiecare nouă generaţie oferă Americii şansa reînnoirii promisiunilor sale. Aceste gânduri patriotice şi încrezătoare pătrunseseră în mintea mea direct din sufletul naiv al lui Dale.

Clădirea staţiei de pompieri, poziţionată puţin pieziş faţă de stradă, exhiba în partea de sus a zidului o pictură murală înfăţişându-l pe George Washington care primea, fără să arate plăcut impresionat, o vizită din partea unei delegaţii a *establishment*-ului la fel de inexpresivă şi rezervată. Lângă staţia de pompieri se găsea o uriaşă clădire civică, construită într-o alternanţă dublă de nuanţe închise de granit în stilul unui *palazzo* veneţian; intrările adânci, bizantine, erau tapetate cu postere electorale,

treptele line fiind tocite de picioarele petiţionarilor timp de un secol întreg. În vecinătatea acestor clădiri publice, strada suferea o vădită exaltare culturală: un rând de clădiri cu două etaje zugrăvite în culori boeme, mov şi galben, găzduiau o *boutique*, un magazin naturist şi, cea mai aventuroasă dintre ele, o prăvălie numită PATISERIA ADULŢILOR, care făcea reclamă în vitrină la *Prăjituri erotice şi Dulciuri nostime*. Ce formă putea lua această nostimadă am intuit-o cu mintea lui Dale, dar n-am mers mai departe. Formele şi cutele structurilor mucilaginoase ale organelor noastre genitale zbârcite nu l-au impresionat, printre multe alte fenomene care l-au impresionat, ca un argument al existenţei lui Dumnezeu. Mi-am imaginat faţa lui de ceară plină de acneea masturbatorului. M-am simţit superior lui, simţindu-mă sănătos din punct de vedere sexual din momentul în care Esther îi luase locul diformei, sterpei Lillian. Înainte de a se căsători cu mine, cea de-a doua soţie a mea era o minune de flexibilitate în pat, părţile ei intime în lumina după-amiezilor noastre ilicite îmi hrăneau privirea ca nişte bucăţele trandafirii de marţipan.

După flirtul cu veşmintele prosperităţii, bulevardul Sumner se cufunda într-o vale, iar trecătorii începeau să aibă o înfăţişare disperată de refugiaţi. Pe o bordură se oprise un bărbat atât de gras, încât arăta de parcă hainele lui ar fi fost întinse afară la usca, înfoiate de o rafală de vânt. Trecând foarte aproape de el, am văzut că tenul acelei enorme şi preocupate feţe era atacat de un Ici de eczemă şi arăta precum tapetul cojit al unei încăperi. În acelaşi colţ al străzii se găsea o clădire al cărei parter fusese reacoperit cu şindrilă într-o manieră oarecum stilată prin formula asimetrică la care se recursese, după ce supravieţuise unui incendiu la etajele superioare,

ferestrele arse rămânând oarbe şi carbonizate; dar barul de la parter continua să fie deschis, iar sunetele care răzbăteau dinăuntru – sincopele sintetice ale unui joc video, un râs ambigen amestecat, în surdină – indicau faptul că afacerile mergeau bine, deşi era mult mai devreme decât acea oră de vârf. La capătul intersecţiei priveliştea includea acum şi nişte grinzi de oţel vopsite ici-colo cu vopsea portocalie pentru a acoperi rugina – o rampă de acces pentru unul dintre podurile peste râu, în ale cărui ape poluate, eram sigur, peştii îi aşteptau pe pescarii locali.

Prospect Street. Numită după o panoramă demult eclipsată. Aici am cotit, pentru că adresa din cartea de telefon a Vernei se găsea pe această stradă lipsită de prospecte, un pic mai jos. Unele case încă îşi mai revendicau pretenţia de a fi cămine, cu gazonul din faţă tuns şi cu statuete religioase (rochia Fecioarei bleu *ciel*, faţa Pruncului gălbuie ca argila) şi straturile de flori încă vizibile, cu inimile acelea rotunde, roşii şi galbene, ale crizantemelor. Însă majoritatea caselor renunţaseră la pretenţii: în unele curţi iarba ajungea la nivelul genunchilor, iar o groază de sticle şi conserve zăceau ca într-o ladă de gunoi. Faţadele nu erau zugrăvite nici acolo unde perdelele şi ghivecele cu flori de la geamurile de la etaj indicau faptul că existau locatari. Proprietarii dispăruseră, fie că le mersese rău, fie că vreun contabil nu calculase prea scrupulos, lăsând clădirile în voia lor, precum nişte pacienţi bolnavi mental lăsaţi liberi pe străzi. Unele se deterioraseră mai tare, fiind indubitabil abandonate şi distruse înăuntru, uşile şi ferestrele acoperite cu bucăţi de placaj bătute în cuie, deşi sigur trebuiau să existe căi de acces forţate, prin uşile din dos sau geamurile de la subsol, prin care intraseră vagabonzii

şi drogaţii. Chiar şi puţinii copaci dintre case arătau speriaţi, cu crengile rupte şi scoarţa jupuită aiurea.

Am continuat să merg înainte şi în cinci minute am ajuns acolo unde locuia Verna. Trecusem pe aici cu maşina de zeci de ori în cei zece ani de când trăim în acest oraş. Patru blocuri din cartierul muncitoresc fuseseră demolate în era Kennedy pentru a se construi nişte locuinţe din cărămidă galbenă pentru chirii sociale. Rigoarea arhitecturală a complexelor întrepătrunse – în formă de U aşezate spate-n spate, fiecare U incluzând un lot de parcare, sau teren de joacă pentru copii, sau un spaţiu verde cu bănci pentru cei în vârstă – supravieţuise, însă viziunea sănătoasă a proiectanţilor se predase în multe privinţe eroziunii umane. Cărări grosolane apăruseră peste pajiştile înverzite; gardurile vii fuseseră bătucite, iar băncile distruse; unele coşuri de baschet fuseseră îndoite aproape una cu pământul, parcă de nişte uriaşi răi. Locul îţi dădea impresia de ţinut suprapopulat, de energie umană arbitrară mult prea feroce pentru a o putea încorpora în vreo structură. Progresiv, terenurile dejoacă, iniţial echipate cu leagăne şi căluşei, se transformaseră în pustietăţi ale indestructibilului, articolele de bază fiind vechi anvelope de camion şi bucăţi de ciment de canalizare dispuse într-un fel de terenuri de gimnastică ale junglei. O peliculă sclipitoare de sticlă spartă tivea bordura de asfalt şi fundaţiile de ciment. *SE PROHIBE ESTACIONAR*. Alt semn avertiza că *Proprietarii AUTOMOBILELOR ABANDONATE sau NEÎNREGISTRATE vor răspunde în faţa legii*. Nimeni nu părea să fie prin preajmă la această oră a după-amiezii. Aflat parcă sub un fel de vrajă, am ajuns la intrarea unui imobil a cărui număr, 606, corespundea adresei de sub numele Vernei din cartea de telefon. Înăuntrul clădirii, încuietorile uşilor fuseseră

zdrobite sau demontate şi înlocuite cu lacăte şi lanţuri petrecute prin orificiile rămase. Scara urca propulsată de un complex miros de peşteră, de urină şi ciment umed şi vopsea de ulei, vopsea aplicată de repetate ori şi distrusă în repetate rânduri. TEX O SUGE CEL MAI BINE, proclama unul din însemnele scrise cu spray-ul, semnat cu înflorituri, MARJORIE. La următorul etaj, cu acelaşi spray, pretindea că MARJORIE O SUGE, semnat Tex, cu un X elaborat, care, cumva, prevestea speranţele viitoare în acte de bravadă ale semnatarului.

Observasem numele Ekelof în dreptul unei cutii de poştă ponosite din holul de la intrare, sub numărul 311. La etajul trei am mers de-a lungul coridorului. Era gol, deşi găuri şi denivelări în pereţi aduceau aminte unde unele lucruri – decoraţii, îmbunătăţiri – existaseră cândva. La început am înaintat în sens invers numerelor de apartamente. M-am întors şi am ajuns în dreptul unei uşi care avea numărul 311 bătut în cuie pe vopseaua de culoare verde ca a salatei. Mâna mea era ridicată să bată când dincolo de uşă un copil mic prinse a gânguri, gângurea pe muchia veselă şi umedă înainte de limbaj. Mâna îmi îngheţă, apoi coborî, nu foarte hotărâtă. În acelaşi timp, dinăuntru se auzea muzică, o cântăreaţă cu o voce metalică, răguşită. Cânta foarte rapid, cu indignare. Am bătut.

Ceva cârâi, se auzi o palmă, gânguritul încetă şi mi-am dat seama că cineva se uita la mine prin vizorul minuscul al uşii. Trecuseră un număr de ani de când n-o mai văzusem pe micuţa Verna. „Cine e?” Vocea ei suna spart şi anemic de parcă ar fi trecut printr-un tub metalic.

Mi-am descleştat propriul gâtlej şi am trâmbiţat: „Roger Lambert. Unchiul tău”.

Suprafaţa netedă a uşii vopsite părea să conţină

multe probe concludente, dacă detectivii ar fi venit să culeagă amprente. Verna deschise uşa şi un curent de aer cald năvăli afară şi odată cu el un uşor miros de stătut, ca de alune sau mirodenii trecute, un miros închis, familiar, din Vestul Mijlociu. Am rămas copleşit. Femeia era sora mea, Edna, când eram amândoi tineri.

Dar nu, Verna era cu aproape doi centimetri mai scundă ca Edna şi avea un nas cam butucănos moştenit de la aiuritul ei tată blond. AI Ednei fusese delicat, cu nările ca două aripioare sculptate, care se înfoiau atunci când era provocatoare şi care vara erau arse de soare. Am detectat la Verna o latură periculoasă care în sora mea vitregă fusese protejată de scutul mentalităţii clasei mijlocii. Edna fusese o rebelă foarte articulată şi caustică, dar sfârşise prin a se conforma regulilor. Fata asta însă fusese determinată să calce dincolo de reguli. Ochii ei păreau lipsiţi de gene şi aveau o căutătură ciudată. Se uită la mine preţ de o secundă lungă, sticloasă, apoi zâmbi dezarmant. Zâmbetul ci era copilăresc, scoţându-i la iveală dinţii mici şi rotunzi şi o gropiţă în obrazul palid. „Bună, unchiule”, spuse ea, foarte tărăgănat, de parcă mult-aşteptata mea vizită i-ar fi produs o plăcere delicios de obscură.

Faţa Vernei era prea lată, pielea prea palidă, ochii ei de un maro deschis prea oblici şi pieliţa din jurul lor prea tumefiată pentru ca ea să fie considerată o frumuseţe de femeie; dar avea ceva, ceva captiv acolo, pe cale de a se irosi. Avea un păr cârlionţat, castaniu, şuviţe vopsite de culoarea platinei şi purta doar un halat de baie. Pielea pe porţiunea superioară a pieptului şi a gâtului arăta umedă şi roz. „Ar fi trebuit să sun înainte”, am zis eu, dându-mi seama cât era de evident că tocmai făcuse baie. „Dar a fost o chestiune de impuls”, am minţit. „M-am pomenit venind direct aici”.

„Sigur”, zise ea. „Intră. Scuză deranjul”.

Camera era mobilată oribil, cu o mochetă roşie, flocoasă, care trebuie să fi fost acolo de la început, dar avea o vedere spre centrul oraşului: în ordinea recesiunii, un colţ al cartierului, o clădire cu două etaje şi acoperiş din azbest, cu multe antene de televiziune, un panou de reclamă pentru ulei de plajă, un dom al unei clădiri din campusul universitar, vârful unui zgârie-nori cu platforma de observaţie ca o cuşcă de sticlă şi un restaurant rotitor cu vedere spre cer, apoi norii grăbiţi ai zilei cu miezul plumburiu şi marginile luminoase destrămându-se. Sub această panoramă, pe o navetă de sticle de lapte, un televizor aprins mergea fără sunet, cu actorii deprimaţi ai unei telenovele diurne reduşi la pantomimă. În altă parte, câteva scaune diferite stăteau în jurul unei mese – aici, judecând după multele pete de culoare de pe tăblia întunecată, cineva pictase.

„Eram în cadă, fumam iarbă”, zise fata cu vocea ei plăpândă, destul de simpatică, „şi am crezut că e altcineva”. Asta ca o explicaţie pentru halatul ei destul de neruşinat, care îi ajungea doar pe la mijlocul coapselor. De pe picioarele ei se dusese bronzul şi păreau mai solide decât îmi aminteam să le fi avut Edna, cu glezne mai roz şi tălpi mai mici. „Taci din gură, Poops”, se răsti ea plictisită la fetiţa care arăta spre mine cu degetul şi bolborosea aproape un fel de cuvânt ca „Baa” sau „Daa”. Copila era goală, doar cu scutecele de hârtie. Apartamentul era supra-încălzit, din calorifere păreau să iasă aburi. Probabil mirosul uşor fetid de mâncare venea dindărătul camerei din spatele unei draperii de un maro oarecare, atârnată cu inele mari de plastic de o bară suflată cu bronz. Am devenit conştient de mănuşile mele gri de piele întoarsă, de haina mea de tweed cu petice de piele cusute la coate,

de puloverul meu gri de caşmir.

„După cum spuneam”, am zis eu, trebuind să-mi dreg din nou glasul, „un fel de impuls m-a mânat încoace, poate mai târziu decât s-ar fi cuvenit, recunosc, să văd cum o duce mica mea nepoată”.

Muzica, dată la refuz, se auzi din cealaltă cameră: „*She bop… he bop… a… we bop*”.

„Cyndi Lauper”, am zis eu.

Asta o impresionă. „Cum de-ai ştiut?”

„Fiul meu. Are doisprezece ani şi tocmai se branşează la cultura pop. Aş fi crezut că la vârsta ta, Verna, te-ai debranşat deja”.

Observase că îi examinam camera mohorâtă şi făcu un mic gest afectat, micile ei mâini roz ridicându-se de parcă ar fi netezit, asemeni unei cuverturi pe pat, mediul în care trăia. „Poate ar fi trebuit. Dacă n-aş avea sperietoarea asta micuţă poate aş fi putut să-mi caut o slujbă, sau o şcoală, sau ceva. Dar aşa, aici îmi duc veacul cu nimicuri, în afară de zilele când ne tragem hainele pe noi şi ieşim să schimbăm bonurile de masă pe gunoiul carcinogen şi tot aşa”.

Ca mai toţi tinerii din ziua de azi şi ea avea un vocabular care încorpora şi neutraliza deja orice posibilitate de disciplinare. Când Esther a găsit o copie de Club, împrumutată de la un coleg, sub patul lui Richie, băiatul a reacţionat dezarmant: „Manii, e doar o *fază*”.

„Da. Da-da”. Fetiţa era dolofană şi avea o culoare frumoasă, un pic mai deschisă decât moca sau cafeaua cu lapte, o nuanţă de miere. Faţa ei fusese destinată să fie câmpul de luptă al unui delicat război între trăsăturile caucaziene şi cele negroide; acum, cea mai frapantă impresie o făceau ochii ci mari de culoarea cernelii, nu un căprui intens cum ar fi fost de aşteptat, ci bleumarin –

insondabili de vii, globule pure de întunecime distilată. Luciul lor lăsa să se înţeleagă faptul că plânsese, nu cu mult timp în urmă. Dârele lacrimilor îi întunecau şi mai mult obrajii.

„Cum o cheamă pe fetiţă? Ar trebui să ştiu, dar nu-mi amintesc”. „Paula. Numele penibil a lui tata e Paul şi când băşinosul bătrân m-a dat afară din casă am botezat fetiţa după el, să-l învăţ minte”. Tatăl ei, mi-am amintit, era un om rece, calculat, un fost inginer care devenise director executiv pentru a simplifica şi moderniza operaţiunile uzinei în care lucra; dar nu i-a dat niciodată prin cap să renunţe la locul câştigat şi să returneze salariul mult prea mare în seifurile industriei falimentare a oţelului.

„Nu pot să cred”, am zis, „că te-a dat afară atât de brutal cum pare s-o fi făcut”. Desigur, am zis asta mai mult ca s-o aud confirmându-mi brutalitatea lui.

Verna zise: „Oh, o lasă pe mama să tragă o fugă din când în când pân-aici, dar n-a glumit când s-a jurat că nu mai vrea să mă vadă pe mine şi pe Poopsie atâta vreme cât suntem în viaţă. Asistenta socială care vine pe-aici crede că problema cu el, pe lângă rasismul de care suferă toţi cei de-acolo, e religia lui. Ştii că atunci când eram mică s-a speriat rău de tot că are cancer la prostată, sau la una din chestiile alea pe care le au bărbaţii şi atunci s-a încurcat cu o sectă din alea care fac reclamă la radio şi televizor, iar chestia ciudată e c-a *mers*, s-a vindecat de cancer. A fost un fel de miracol, trebuie s-o recunoşti. Aşa că, vezi Doamne, el e *foarte* strict despre ceea ce e bine şi rău, aşa cum el şi ăia care conduc secta consideră că e cazul; toţi aveau dinţi falşi, e chestia cea mai haioasă pe care-am observat-o. Iar bărbaţii aveau cataramele alea babane. Când eram acasă trebuia să zicem câte o rugăciune chiar şi atunci când beam un pahar de lapte sau mâncam o

prăjiturică, aşa că toată chestia asta cu Iisus m-a scârbit de când eram mică şi mi-am dat seama că mama simţea acelaşi lucru, dar nu îndrăznea să zică nimic. E o fricoasă în toată regula, ştiai asta, nu?” Verna îşi lăsă capul pe spate şi mă privi de parcă era în mod special interesată de părerea mea. „E trist, pentru că impresia pe care-o face ce ar fi foarte curajoasă. În fine, poate n-ar trebui să dau vina pe religia lui, din moment ce şi tu eşti cam în aceeaşi branşă”.

„La alt capăt al ei”, am zis, scoţându-mi o mănuşă. „Nu cu distribuirea. Poate cu controlul de calitate. Ziceai ceva de o asistentă socială?”

„Da. O negresă mare şi foarte deşteaptă şi hotărâtă. Ţi-ar place de ea. Zice că am ceva de artist şi că ar trebui să merg la Museum School, la universitate. Poţi sta jos dacă vrei”.

„*I bop*… You *bop*… *a*… *they bop*!

„Deci nu banii sunt cei mai importanţi pentru tine, ci educaţia. S-ar putea să te ajut în privinţa asta”.

„Îhî, amicul Dale mi-a povestit ce mare *ne*-ajutor ai fost cu bursa de care avea nevoie ca să-l găsească pe Dumnezeu pe computer. L-ai trimis la birouri unde i-au dat formularele alea aiurea să le completeze. Nu ştiu cum se face, unchiu’, da-n ultimul an şi jumătate a trebuit să completez o groază de formulare şi, nu te mint, erau aiurea. I-am spus să le-arunce la gunoi, da mă-ndoiesc că le-a aruncat, e aşa un pămpălău, săracu’. Însă vrea numai bine. Vrea să ne scutească pe toţi de griji pentru când suntem morţi. Parcă asta mă nelinişteşte pe mine cât timp sunt vie”.

Mi-am scos şi cealaltă mănuşă, deget după deget. În câmpul meu vizual, dincolo de vârfurile mănuşii se vedeau cam neclar picioarele ei albe. Cineva, probabil asistenta

socială, o încurajase să vorbească despre sine însăşi. Noua atitudine, locvace, a săracului. „Am stabilit, credeam”, i-am spus cu, „că nu sunt ne-entuziasmat, dar tânărul trebuia să demareze procesul necesar procedând ierarhic. N-am nicio putere în a interveni pentru acordarea de ajutoare bursiere la seminar, nu sunt decât un angajat, la fel ca tatăl tău în uzina siderurgică”, am adăugat, crezând că pomenind de tatăl ei am să o enervez.

„Da? Eeia Da?” întrebă micuţa Paula, şi braţul ei dolofan, cu acea cută dintre cot şi cea din încheietura mâinii, se întinse spre mine. Verna prinse furioasă acest mic braţ dolofan; ridică fetiţa de jos şi o scutură înainte şi înapoi de parcă amesteca soluţii chimice într-un container.

„Ţi-am spus să taci din gură, curvă mică ce eşti!” ţipă ea, aplecată spre faţa micuţă şi încreţită. „Asta nu-i Da!” Şi dădu drumul braţului, îmbrâncind-o puţin, iar Paula căzu tare pe funduleţul împachetat în scutec. Cu răsuflarea tăiată, se zbătu să inspire aer ca să poată plânge, pieptul ci cu sfârcurile acelea minuscule săltând înainte şi înapoi ca bronhiile unui peşte aruncat pe plajă.

Când se aplecase pentru a-i administra această corecţie maternă, Vernei i se desfăcuse halatul, iar sânii ei zvâcniră liberi şi luminoşi. Fără să se grăbească îi vârî înapoi sub revere şi îşi strânse cordonul. „Mă scoate din minţi”, îmi explică ea. „Mintea mea nu e cea mai teafără zilele-astea. Asistenta zice că la un an jumate e cel mai greu, că atunci când împlinesc doi ani va fi minunat, când o să poţi vorbi cu ei. Mi-a plăcut la nebunie în spital când mi-au arătat-o, udă şi rozalie, habar n-aveam ce culoare o să aibă, dar de-atunci e tot mai rău. Vreau să zic că sunt permanent *acolo*, lângă tine. Copiii”.

„Be bop… be bop… a lu’… she bop” se auzi proclamaţia jubilantă din camera de alături. Trăsesem

concluzia că dormitorul şi baia se aflau dincolo de draperie; Verna zăcuse în cadă dopându-se cu muzica asta juvenilă, urlându-i în conştiinţa ci jilavă. Orbecăiam acum prin lumea realităţii ei şi eram gata să stau jos; singurul scaun disponibil părea să fie unul din acelea folosite în verandă, la modă acum zece ani, un scaun din nuiele împletite şi petrecute cu bare de metal.

„Nu că-i super?” mă întrebă Verna, ochii ei ciudat de oblici, aproape fără gene, pe jumătate închişi, ca semn de apreciere muzicală. „Lasă-mă să-ntorc caseta, următoarea trupă e cam dulceagă, chiar dacă *e number one* în topurile stupide”.

Paula îşi reîncărcase plămânii şi începuse să plângă. Riscând, mi-am pus mănuşile pe măsuţa şubredă primită poate pe un preţ de nimic de la Salvation Army şi m-am aşezat pe scaunul de nuiele, întinzându-mă şi luând copila care scâncea în braţele mele. Era mai grea decât mă aşteptasem, mai compactă şi opunând mai multă rezistenţă, zbătându-se în braţele mele şi ridicându-şi mâinile cu încheieturile bucălate şi degetele grosuţe îndoindu-se în afară, spre mama ei. Se suci, gemând; primul impuls a fost să scutur punitiv acest container maroniu de sânge amestecat. Dar în loc de asta am legănat-o înainte şi înapoi pe genunchi, zicând: „Uite, uite, Paula”. Mi-am amintit de un truc la care recurgeam ca să-l păcălesc pe Richie când era mic. „Uite, aşa călăresc doamnele”, am zis. „La pas. La pas. La pas”.

Verna îşi aduse din baie casetofonul, un Hitachi mare şi cenuşiu, îl aşeză pe măsuţă, deasupra mănuşilor mele, apăsă pe *eject* şi întoarse caseta.

„Uite, aşa călăresc domnii”, am zis cu vocea mea grav-pedagogică. „Tropa. Tropa. Tropa”. Trucul cu studenţii e să stabileşti un soi de ameninţare în tonul cu

care te adresezi la început. „Iar *aşa*”, am insistat în urechea ei micuţă, compactă şi complicată şi foarte lipită de craniu, „călăresc feeermierii”. Pielea bebeluşilor e cuprinsă de o febră delicată, atât de plăcută că am sărutat-o pe ureche. Moliciunea complexă m-a tulburat.

„Asta-i”, anunţă Verna şi, fâţâindu-se în halatul ei ca într-un prosop, se mişca în ritmul domol pe ritmul din „Girls Just Want to Have Fun”.

Observând un semn benign de vitalitate la mama ei, fetiţa se întări în braţele mele, corpul ei încă scuturat de sughiţuri.

„Galop. Galop. Galop”, am terminat eu grăbit.

Vocea cântăreţei era tânără, prematur răguşită şi se avânta într-un tărâm al veseliei dincolo de emoţie. *„Dar fetele doar vor să se distreze, oh, fetele vor doar…”* Vocea fu acoperită de zguduieli electronice, de frenezia inumană a sintetizatorului, ca un soi de rapidă proliferare a baloanelor de săpun.

Verna o primi pe Paula în braţele ei şi amândouă începură să se bâţâie încet şi comic pe valurile muzicii. Obrazul stâng al Vernei era marcat de gropiţa aceea a ei. Ochii privind în sus ai fetiţei luceau cu un albăstriu întunecat.

Stând acolo, martor, am avut senzaţia că sunt Dale Kohler, onest şi jenat şi nevoiaş el însuşi, într-una din vizitele lui. Acest moment de voioşie, de aparentă apropiere între mamă şi fiică, mă afecta invers; m-am simţit deprimat. Privirea mea hoinări mai departe într-o contemplare depresivă a pereţilor, pe care Verna încercase să-i anime cu câteva reproduceri ieftine ale impresioniştilor şi unele acuarele stângace ale ei, nişte naturi moarte cu fructe aşezate pe măsuţa de lângă mine şi cu priveliştea deschisă de fereastră, cu multiplele clădiri

încoronate de turnurile din depărtare; strălucirea lor tindea acum spre auriu, soarele coborând mai devreme cu fiecare zi. Curând urma să se renunţe la ora de vară. Televizorul se lepădase de telenovela toridă şi era angajat acum într-un spot comercial foarte animat. O reclamă pentru Preparation H: grimase şi frunţi încreţite din cauza disconfortului, urmate de luminarea la faţă produsă de dramaticul calmant pentru hemoroizi propus de un actor-farmacist.

Ce putea să semnifice acest sentiment de dezolare din inima lui Dale, mă gândeam, dacă nu dorul de Dumnezeu – dor care, în definitiv, nu putea să însemne decât singura noastră dovadă a existenţei Lui?

„*Vreau să fiu cea care se plimbă sub soare*”, cânta Verna odată cu melodia de pe casetă, în timp ce fetiţa pe jumătate neagră gângurea în braţele ei.

De ce resimţim uneori o atât de mare pierdere, decât dacă ar exista Ceva care să poată fi pierdut?

Cântecul se sfârşi, după ce epuizase toate improvizaţiile corale; Verna o aşeză pe fetiţă pe mocheta vineţie şi mă întrebă: „Te serv esc cu ceva, unchiu’? Un ceai? Un pahar cu lapte? Am avut un fel de petrecere aici, unde fiecare a adus câte ceva şi cred că a mai rămas un pic de whisky”.

„Nimic, mulţumesc. Trebuie să mă întorc acasă, ieşim şi noi undeva, cum se spune, să ne mai descreţim frunţile. Spune-mi, Verna – cât de des te vezi cu acest Dale?” Voiam să ştiu dacă se culcaseră împreună. În mişcările pe care le făcuse în timp ce dansa, la fel de electric şi de stilizat şi de intangibil ca reclama de la televizor, albul interior al pulpei ci continuase să pulseze dinăuntrul unei texturi diferite de albul halatului ei.

„O, destul de des”, răspunse ea. „Vine să vadă dacă

nu cumva m-am împuşcat, sau am omorât copilul, sau mai ştii ce. Mă roagă să ne rugăm împreună”.

Am pufnit surprins. „Chiar?” Preparation J., pentru uşurarea păcatelor întru viaţa de apoi.

A sărit în ajutorul lui; buzele ţuguiate arogant se strânseră şi mai tare şi micuţa ei bărbie încremeni adorabil, la fel ca a Ednei când eram copii şi încercam să-i controlez mintea. „Mă rog, crezi ce-ţi place, dacă te face să te simţi bine”, zise ea. „E mai ieftin ca orice drog. Dale e un băiat drăguţ”.

„Mi-a spus că te-a întâlnit la o întrunire, la biserică”.

„A, da, una din acele Ce-vremuri-groaznice-trăim. Deşi nu e genul lui. Dale crede că totul se va sfârşi cu bine în Ziua Judecăţii, dacă nu chiar înainte”. „Cât de serios crede în asta?”

„O, destul. Nu-mi povesteşte prea multe în privinţa părţii de matematică, sau ce face la computere, doar trece pe-aici o dată sau de două ori pe săptămână să vadă ce fac şi stă acolo exact ca tine, jucându-se cu Poopsie”.

„Zici – ai zice că e o relaţie serioasă?”

„Adică dacă ne futem? Tu poţi să mă-ntrebi şi eu să ştiu, unchiu’. Nu, deşi poate m-ar convinge uşor, orice ca să treacă vremea, dar nu-l excit, ceea ce-i amuzant. E ca asistenta mea, mă consideră unul dintre cazurile sociale. Bănuiesc că întreaga lume mă vede ca pe unul dintre cazurile ei neclare”.

Nu ne place să fim etichetaţi. M-am gândit uneori că secretul furiei cu care creştinismul a cucerit Imperiul în acele prime secole l-a constituit oboseala romanilor de a fi etichetaţi: soldat, sclav, senator, *scortum*. O persoană înseamnă mai mult decât funcţia pe care o îndeplineşte. Dar ce anume? mă întrebam. „Ce-am putea face să te ajutăm să-ţi iei diploma de liceu şi o slujbă?”

„Vezi – acum vorbeşti exact ca Dale. Trebuie întotdeauna să-i spun: Nu mă forţa. Nu suport să mă forţeze cineva, mă înnebuneşte. Mama şi tata întotdeauna încercau să mă forţeze să fac ceva. Pentru ce? Ca să fiu o altă păpuşică măritată cu perle la gât şi dând din fund la una din seratele alea pretenţioase din Shaker Heights”. „Nu vrem asta neapărat. Dar, Verna...”

„Nu-mi place cum zici «Verna». Nu eşti şeful meu. Nu eşti nici tata, nici mama”.

Se aprindea foarte repede. Era surescitant, ca o maşină superputernică, putea să te omoare sau să se sfărâme pe sine. „E-adevărat”, a trebuit să admit.

Ochii ei ciudat de oblici şi de palizi se îngustară. „Te-a căutat mama cumva?”

Am izbucnit într-un hohot de râs aiurea, din milă pentru ideea ei de grijă maternă. Oricât părea de dură, era atât de naivă încât credea că mama ei era ca Dumnezeul din ceruri, veghind cu iubire asupra ei.

„Nu”, am zis cu sinceritate, trebuind să-mi înfrânez instinctul de-a râde, din moment ce era evident că nu mă va crede şi, anticipând părerea ei, răspunsul meu sună a minciună în propriile mele urechi. Mi-am studiat unghia degetului mare; tăiasem mult prea adânc cu partea curbată a unghierei, producând un colţ în care ţesăturile aveau tendinţa să se agaţe. Era prinsă acolo o bucăţică microscopică de aţă. Încercam să mă scap de ea.

„Ştiu totul despre tine şi despre ea”, continuă fata, cu tonul hotărât şi acuzator al celui pus la zid. Îmi citise gândurile; simţea că o consideram o naivă.

„O, da?” Bucăţica de aţă părea mov, deşi haina şi fularul erau gri.

„Obişnuia să-mi povestească multe, în unele seri petrecute în bucătărie, aşteptându-l pe tata să vină acasă.

Tu şi cu ea aţi avut nişte momente fierbinţi, unchiu'".

„Am avut?" Nu-mi aminteam să fi existat astfel de momente şi m-am întrebat cine halucina, Edna sau Verna.

„Aşa că nu veni aici cu atitudinea asta de mare profesor, că nu ţine. N-am chef de-aşa ceva".

„Trebuie să ieşi mai mult în lume", i-am spus cu blândeţe. Mi se părea că m-am întors la anii de duhovnicie din parohia mea; nu-mi era teamă de copila asta, indiferent cât se răstea la mine. Nu trebuie să spui multe, doar să pari că asculţi, şi întregul ghem de frustrare se va destrăma în faţa ta. Întregul vârtej produs de roata de rugăciuni a lamentărilor umane standard – scopul naturii pentru noi nu coincide cu scopul nostru pentru noi înşine.

„Oh, da, cum?"

„Cum se descurcă mamele singure?"

„Au prieteni".

„Trebuie să-ţi *faci* prieteni".

„Oh, da, încearcă *tu* asta. Cartierul e pe jumate plin de *latinos* şi pe jumate de negri şi dacă le zici «Hi» pe hol cred că vrei să ţi-o tragi cu ei. Tipii ăştia pot mirosi dacă-ai fost începută, chiar şi fără s-o vadă pe Paula. Pe urmă vor să te scoată de marfa pe trotuar; ideea lor de succes în viaţă e să fie peşti pentru cât mai multe fete albe. Nu glumesc". Ochii ei oblici se umplură de lacrimi. „Părinţii mei aveau dreptate, se pare. Am intrat în fundătura asta oribilă. Sunt singură, singură tot timpul, nu poţi vorbi cu oricine aşa cum poate un bărbat, totul se transformă într-o negociere. Iar aseară au dat la televizor «Dynasty», aşa că nu mai trebuie să aştept decât până săptămâna viitoare". Încercă printre lacrimi să râdă de ea însăşi, de durerea ei, de viaţa ei deja irosită.

„N-ar trebui să te răzbuni pe Paula pentru asta".

S-a înfuriat; emoţiile ei erau dispuse una lângă alta

într-un fel de strat apos luminat de un curent nervos. „Deci despre asta e vorba, o vizită de milă. Linguriţa de miere. Păstrează-ţi caritatea, unchiu’, fetiţa poate să-şi poarte singură de grijă. Tot ce face curvuliţa ziua-ntreagă e să mă calce pe nervi. Stau acolo ore-n şir pe terenul dejoacă şi ea mănâncă cioburi de sticlă. Nu moare din cauza asta, doar că rahatul ei sclipeşte”. Râse din nou, de propria-i glumă. Am acceptat să zâmbesc. Îşi şterse nasul borcănat şi lucitor. Dacă n-ar fi avut nasul acela, şi dacă ar fi slăbit vreo cinci kilograme, ar fi putut fi chiar drăguţă. „Iar pe deasupra mă mai paşte şi o scârbă de răceală. E de mirare cum nu încearcă toţi omenii să se sinucidă într-un moment sau altul”.

„Da, e de mirare”, am zis, oftând şi ridicându-mă în picioare, îmi ajunseseră mirosurile din locul ăsta, cu vaga mireasmă de alune tocate sau mirosul ca de clor răzbătând din scutecele fetiţei. Ambianţa camerei mă învăluise cu aceeaşi largheţe cu care halatul Vernei o cuprindea pe ea. Prea mă simţeam confortabil. „Crezi că un mic împrumut ar ajuta?” am întrebat.

Lacrimile şi cuvintele ci deveniră un singur smiorcăit. „Nu”, am auzit-o zicând, apoi dădu din cap a negaţie, smiorcăindu-se din nou: „Da”. Se simţi datoare să explice. „Ajutorul social de-abia dacă-mi ajunge pentru chirie, iar bonurile de masă sunt doar pentru mâncare. Mi-ar prinde bine nişte bani ca să cumpăr un scaun ca lumea, sau altceva pentru când vine cineva în vizită. Ce am eu aici e gunoi”.

Am pescuit două hârtii de douăzeci din portmoneu, dar considerând inflaţia am mai tras una şi i-am înmânat trei bancnote. Puteam să mă opresc la un bancomat în drum spre casă şi să-mi refac suma, micul computer al cărui ecran întotdeauna te anunţa politicos MULŢUMI şi

VĂ RUGAM AŞTEPTAŢI ÎN TIMP CE TRANZACŢIA DUMNEAVOASTRĂ E PROCESATĂ. Când a întins mâna palma ei durdulie era străbătută de linii trandafirii, ca ale Paulei când se născuse, aşa cum îmi spusese ea mai înainte.

Tranzacţia noastră ne-a liniştit pe amândoi. Vârând banii în buzunarul halatului şi simultan scoţând la iveală o batistă, Verna îşi suflă nasul borcănat pentru ultima oară şi mă privi cu ochii limpezi şi calmul provocator al unui criminal. O minunată plasticitate morală se derulase în faţa mea, în armonie cu pielea ei palidă, cu riduri. „Şi acum ce urmează?” întrebă ea.

„O să văd care sunt testele de echivalare şi ce cursuri serale poţi urma”, am zis eu.

„Oh, da”, zise ea, „cum ai văzut şi de Dale şi bursa lui”.

Am ignorat remarca; era momentul să restaurez un anumit sens al demnităţii. „Şi aş vrea să treci pe la noi, s-o cunoşti pe Esther şi pe fiul nostru, Richie. Poate că de Ziua Recunoştinţei ar fi cel mai nimerit”.

„Ziua Recunoştinţei, Iisuse, mersi”, zise ea sarcastic.

„Sau dacă preferi, Verna, putem lăsa totul baltă. Am venit aici să cercetez atitudinea ta, iar acum o consider cercetată”.

Şi-a lăsat capul într-o parte. Puteam să văd, dincolo de reverul halatului, curba plină a sânului ei tânăr, greutatea de mătase şi vagile vene albăstrii. Era mai scundă ca mine, ca Esther. „De Ziua Recunoştinţei ar fi perfect”, zise ea umilă.

La despărţire m-am forţat să mă raportez la ea ca la o femeie tânără, nu ca la o copilă, robustă şi până la un anumit punct competentă, un succes biologic cel puţin, iar viaţa ei nu constituia un motiv de alarmă mai serios decât

majoritatea vieţilor noastre animale, din punctul de vedere al unei Minţi ipotetice, cercetându-ne de sus. Cu traficul dorinţelor şi impulsurilor lor aparent nedirecţionat, însă foarte rar producând accidente. „A fost drăguţ din partea ta să vii, unchiu’”, adăugă ea, oferindu-mi obrazul bucălat şi cu gropiţă, să i-l sărut.

M-am conformat (pielea ci avea o textură uimitor de fină, ca taina albă când îţi afunzi mâna în ea) şi am observat că micuţa Paula devenise tăcută acolo, ocupată intens să mestece ceva ce descoperise printre firele mochetei. Buzele ei erau pline de fire roşii foarte subţiri. Şi-a ridicat privirea spre mine şi mi-a zâmbit comic. M-am aplecat s-o mângâi şi am fost şocat şi un pic dezgustat de căldura capului ei.

Totuşi, mizeria izolată a acestui apartament m-a preocupat şi după ce am plecat. Mireasma igrasioasă a descătuşat o amintire îngropată, din Cleveland, probabil subsolul unde bunica orânduia compotul de piersici pe rafturi prăfoase şi unde spăla o dată pe săptămână cu ajutorul unui storcător de rufe, învăluită de mirosul înţepător de leşie. Locuinţa Vernei avea pentru mine ceva ce unii teologi numesc interiorizare. În propria mea casă, aflată pe o stradă „drăguţă”, cu vecini cu dare de mână, mă simţeam de parcă viaţa mea cu Esther şi Richie se derula în spatele ferestrelor largi ca într-o vitrină.

În faţa uşii verzi ponosite, am mai rămas puţin, îndeajuns pentru a o auzi pe Verna ţipând la fiica ei: „Nu vrei să *încetezi* să mai bagi în gură puful ăla de mochetă nenorocit!” Apoi se auzi sunetul unei palme şi scâncete escaladând într-un plânset cu sughiţuri.

Momente fierbinţi. Nu-mi puteam imagina ce-i povestise Edna; singurele mele amintiri de contact fizic cu sora mea vitregă erau acelea când ne războiam violent din

pricina unei jucării sau a unei nedreptăţi. O detestam declarat şi deseori am protestat în faţa mamei pentru că eram nevoit să petrec cu ea, vara, câteva săptămâni de vacanţă. Îi spuneam, mi-am amintit, Plăcinţica; mama se amuza de maliţia mea, iar porecla i se potrivea, aşa cum se potrivea şi fiicei ei. Feţe plate-plate, de consistenţa aluatului. Pe măsură ce-am avansat în vârstă, ciocnirile noastre fizice au încetat, cel puţin aşa-mi aminteam; iar dacă gândurile mele pubescente se abătuseră uneori asupra ei, despărţiţi doar de o perdea subţire în acele nopţi fierbinţi când „creşte porumbul” în Chagrin Falls, gândurile nu sunt fapte, cel puţin nu în acest plan al mortalităţii. Cât de ciudat să afirme Edna una ca asta, sau Verna să afirme că mama ei afirmase.

Doi tineri negri şi supli urcau pe scările de metal sărind câte trei trepte odată, tăcuţi. Se apropiau de mine cu mare viteză în blugii lor roşi, canadiene lucioase de baschet şi tenişi uriaşi şi silenţioşi, trecând de mine asemeni unor faruri care se dovedesc a fi ale unor motociclete. Inima mea a tresărit şi am dat din cap preocupat o secundă mai târziu. În sacoul meu de tweed şi părul cărunt tuns băieţeşte arătam ca un personaj dubios în acest mediu.

De-a lungul străzii Prospect, umbrele caselor pe jumătate abandonate se lungeau de la bordură la bordură, deşi pe cerul de deasupra capului meu nori albi călători, cu pete de albastru de negativ, încă semnalau prezenţa unei zile însorite. În dosul unui lot vacant se ridica o minunăţie pe care n-o observasem când am trecut pe-aici în urmă cu treizeci de minute: un zvelt şi înalt copac gingko biloba, fiecare din frunzele lui în formă de evantai, de un galben monoton, cu totul diferite de cele ale unui copac vremelnic, mai puţin primordial. Copacul părea un turn de

revoltă vizavi de mizeria cartierului, înălţându-se într-un con de lumină solară trecătoare. Pe lângă câteva cunoştinţe sumare despre gingko – exista dinaintea erei dinozaurilor; în China fusese plantat în jurul templelor ca un copac sacru; asemeni speciei umane era dioic, adică divizat în femelă şi mascul; seminţele femeieşti dispuse într-o păstaie au un miros respingător – mi-a trecut prin minte şi o ciudată certitudine că Dale, după ce o vizitase pe Verna, venind de la mine, a remarcat şi el acest copac şi a fost marcat de vederea lui, la fel ca aceea a bălţii vernil şi a rahatului negru. Reacţia lui religioasă se scursese în mine. Pacea se pogorî, acea gratificaţie necuvântată care pare a proveni din condiţia cosmică fundamentală. Chiar m-am oprit locului, pe pavajul acestui cartier respingător, să meditez mai profund asupra acestui gingko semeţ şi a culorii lui aurii; există atât de puţine lucruri care, contemplate, nu se deschid ca nişte chepenguri slinoase sub greutatea atenţiei noastre spre hăul fără fund de sub noi.

II

I

Următoarea dată când Dale a venit să mă vadă în biroul meu, pătrunzând pieziş, cu acea aroganţă timidă a lui, cu încheieturile roşii ale degetelor şi cu acneea drept singurele imperfecţiuni ale palorii feţei lui de ceară, m-am simţit apropiat lui. Asigurările Vernei că nu era iubitul ei avea ceva de-a face cu predispoziţia mea agreabilă: tinerii ăştia vin spre tine cu sabia scoasă a tinereţii lor care se dovedeşte a fi o jucărie de gumă, o sabie falsă. Nici ei nu se pricep mai bine decât noi să profite de pe urma sănătăţii lor animale. Purta aceeaşi şapcă bleumarin, dar cum vremea se răcise, nu mai avea pe el haina de camuflaj – în schimb, purta o geacă de blugi căptuşită cu blăniţă,

fâşiile alb-gălbui creând senzaţia de halouri în jurul marginilor. Arăta ca un cowboy, fără ţigările Marlboro.

„Am completat toate formularele şi le-am depus la secretariat, dar m-am gândit că v-ar interesa să vedeţi o copie”.

„M-ar interesa”. Privirea mea a trecut peste porţiunile de statistică şi s-a oprit asupra descrierii proiectului său. *Să demonstrez din datele fizice şi biologice existente, prin intermediul modelelor şi matricelor manipulate cu ajutorul computerului electronic digital, existenţa lui Dumnezeu, mai exact a unei inteligenţe determinante şi teleologice din spatele tuturor fenomenelor*. „Biologice?” am întrebat într-o doară.

Dale se lăsă pe scaunul confecţionat din mai multe esenţe de lemn din faţa biroului meu şi spuse: „Am cercetat cât de cât teoria evoluţiei şi darwinismul, şi altele; nu prea mă mai gândisem la ele din liceu. Ştiţi, îţi arată planşele alea cu alge verzi-albastre şi primatele încolţind din arborele-scorpie şi îţi închipui că au aceeaşi corespondenţă în realitate ca harta râului Mississippi. Dar de fapt ei nu ştiu nimic, sau mai nimic. E o dogmă. Nu fac decât să deseneze liniile astea dintre fosile, şi întreaga schiţă o etichetează drept evoluţie. Aproape că nu există nicio legătură între ele. Nici pic de gradualism, deşi întreaga ideea a lui Darwin despre cum au survenit schimbările se baza pe acumulări graduale, fiecare îmbunătăţire, oricât de minusculă, trebuind consolidată prin selecţia naturală.

„Dogma”, am zis, fâţâindu-mă stânjenit în scaunul meu. Comitetul de admiteri, care înainte nu trebuia decât să-şi aleagă viitorii studenţi dintre familiile creştine, majoritatea unitariene din New England, acum trebuia să facă faţă şi cererilor venind din partea unor creaţionişti

neîmblânziţi din Nebraska şi Tennessee; aceştia tind să fie un grup nu prea plăcut din cauza tendinţei fizice de a avea ochii mari şi urechile ca nişte toarte, iar femeile nişte sâni uriaşi pe care îi plimbă pe coridoare ca pe un soi de penitenţă, asemeni nefericiţilor din cel de-al patrulea cerc al lui Dante, care „rostogoleau mari poveri împingându-le cu piepturile goale” („*voltând-o pesi perforza di poppa*” [Canto VII, 27]).

„Oh, da”, zise Dale. „Chiar de la început, toată sporovăială asta despre „supa primordială” săgetată de fulgere, care dau naştere la aminoacizi şi pe urmă la proteine, iar în cele din urmă la un lanţ de ADN care se automultiplică în interiorul unui fel de băşici, care e prima celulă, sau creatură – sună frumos, dar e lipsit de sens, ca şi ideea că nişte muşte sau scorpioni au fost generaţi spontan dintr-un morman de bălegar sau de fan sau orice altceva au crezut cei din Evul Mediu că s-a întâmplat. În primul rând, teoria asta se bazează pe ipoteza că atmosfera primitivă a Pământului era una reductoare, adică bazată pe nitrogen şi hidrogen şi săracă în oxigen liber. De asemenea, cantitatea de informaţie necesară pentru a crea chiar şi cel mai simplu virus ca formă de viaţă e atât de mare încât şansele de a fi reunită din întâmplare nici nu poate figura în calculul probabilităţii. Un biolog estimează aceste şanse ca fiind de unu din zece la puterea trei sute; altul presupune că existau în univers de la zece până la douăzeci de planete capabile să suporte viaţa, şi cu toate astea a calculat probabilitatea ca viaţa să apară pe Pământ, şi nu în oricare altă parte, ca fiind unu din zece la puterea patru sute patru sute cincisprezece. Wickramasinghe, pe care l-am amintit data trecută, zice că sorţii sunt de unu la zece la puterea patruzeci de mii, adică pagini şi pagini de zerouri; dar cred că insist prea mult

asupra acestui lucru”.

„Iar noi nu vrem să insistăm”, am spus, schimbându-mi din nou poziţia; el era bobul de mazăre, iar eu prinţesa. I-am spus: „Îmi tot citezi aceste calcule de probabilitate de parcă atomii şi moleculele ar trebui să se aşeze în aceste combinaţii din pură şansă matematică; dar să presupunem că la acest nivel microscopic funcţionează un principiu de coeziune sau de organizare comparabil, să zicem, cu instinctul de conservare la nivelul organismului individual, sau cu gravitaţia la nivel cosmic, ceea ce ar tinde să încurajeze combinarea şi complexitatea. Aceste lungi şiruri de probabilitate vor continua să fie tot mai improbabile, fără o intervenţie supranaturală”.

„Nu-i deloc rău, *şir*, pentru cineva care nu este om de ştiinţă; dar a cere o altă lege moleculară înseamnă mai mult decât vă imaginaţi. În acelaşi timp, există tot felul de probleme privind „supa primordială „care sunt pur şi simplu ignorate. Problema energiei, spre exemplu: pentru ca acel pitic, microscopic Adam să supravieţuiască, era necesar să existe un soi de sistem energetic care să-l ţină în viaţă şi astfel, chiar din plecare, suntem transpuşi într-un alt tărâm al creaţiei. Enzimele constituie un altul. Nu poţi fabrica proteine fără ADN şi nu poţi fabrica ADN fără enzime, iar enzimele sunt de fapt proteine. De unde provin acestea? Băieţii au amestecat în laboratoare supele astea electrizate încă din 1954 şi încă nu a rezultat nimic care să semene a viaţă. De ce? Dacă n-o pot face cu toată ştiinţa lor, cum a putut oarba Natură s-o facă?”

„Natura”, am remarcat eu, „avea la dispoziţie eoni de timp şi oceane de materiale”.

„Asta credeam şi cu odată”, spuse tânărul, cu acel aplomb iritant, încrezător al lui. „Dar dacă cercetăm cifrele nu se potriveşte. Noi posedăm acea inteligenţă teleologică

despre care pretindem că Natura n-o are şi dacă ar fi fost posibil s-o creăm am fi făcut-o până acum. Ceea ce se-ntâmplă e jalnic, n-am obţinut decât o masă de polimeri fără legături între ei. Supa produce supă. Intră gunoi, iese gunoi, cum se spune între computerişti. În California se încearcă să se obţină auto-asamblarea nucleotidelor şi, O.K. au reuşit, dar atât de încet: o unitate se adaugă la fiecare cincisprezece minute, comparativ cu o fracţiune de secundă cât durează în natură”.

„Iată, chiar şi asta indică faptul că avem de-a face cu un proces natural, nu cu unul supranatural, nu-i aşa?” îmi studiam unghia degetului mare. Îmi tăiasem micuţa aşchie agasantă pe care o observasem înainte, iar acum unghia asta era microscopic mai scurtă decât cealaltă, cu o muchie albă aproape inexistentă, de parcă mi-aş fi ros unghiile. Unghiile Vernei erau retezate ca ale unui copil, mi-am amintit subit; iar ale lui Esther erau prea lungi.

Unghiile înregistrează curgerea timpului. În mai puţin de o oră urma să intru la seminarul despre erezie, prima din două şedinţe complete asupra pelagienilor. Şi iarăşi (urma să încep viclean, ca să le trezesc curiozitatea studenţilor) trebuia să remarc cât de plăcuţi, rezonabili şi înţelegători apăreau ereticii, retrospectiv, în comparaţie cu acei severi apărători ai legii care îi denunţau din punctul de vedere a ceea ce devenise ortodoxia romano-catolică. Cine nu l-ar prefera, de exemplu, pe durduliul Pelagius (un „câine corpolent”, pufnea Jérôme, „îndopat cu păsat scoţian”) şi amabilul său emisar, Celestius, şi apologetul cu glas cristalin şi speranţa lor inofensivă că Omul e şi el capabil de a face un *pic* de bine, că ar putea face ceva din proprie iniţiativă ca să reactiveze graţia mântuitoare – cine nu i-ar prefera pe aceşti umanişti irascibilului Jérôme şi romanticului Augustin, cu insistenţa lui isterică asupra

păcatului carnalităţii (a lui fiind sătulă) şi cu ideea lui că pruncii sunt încă din leagăn damnaţi? Odată ce eşti maniheist, rămâi maniheist, a remarcat cu subtilitate Iulian apropo de prietenul nostru algerian, episcopul din Hippo.

Băiatul mă contrazicea în timp ce îmi repetam în minte, absent, cursul. „Vorbiţi exact ca acei neodarwinişti înrăiţi”, spuse Dale. „Ăştia vorbesc despre înclinaţii şi tendinţe şi despre imperfecţiunile inevitabile ale fosilelor. Imperfecţiuni! Nu există nimic acolo, doar straturi de creaturi care apar şi dispar. Aşa-numitele hiatusuri nu sunt decât nişte uriaşe prăpăstii”.

Unde auzisem cuvântul acela recent?

„Unde sunt fosilele precambriene?” întrebă Dale. „Brusc, animale multicelulare apar peste tot şi aproape cinci sute de specii – artropode, brahiopode, bureţi, viermi. De fapt, aproape toată gama, în afară de ceea ce te-ai aştepta să fie acolo – protozoare. Cum au învăţat celulele să se aglomereze? în aceeaşi ordine de idei, cum a învăţat o celulă procariotă, adică ceva similar algelor verzi-albastre, să se transforme în propria noastră celulă eucariotă, care nu numai că are un nucleu, dar şi mitocondrii, nucleu şi aparatul Golgi şi alte chestii despre care încă nu se ştie la ce servesc? Cele două genuri de celule sunt la fel de diferite ca o cabană şi o catedrală – cum s-a întâmplat asta?”

„Ei bine”, i-am spus lui Dale, „ceva trebuie să se fi întâmplat, şi nu sunt sigur că văd mâna lui Dumnezeu aici. Toată argumentaţia asta pe care o faci în marşarier plecând de la condiţiile prezente, afirmând că totul e atât de improbabil – cât de avansaţi ne putem considera faţă de omul peşterii, care nu înţelegea de ce luna îşi schimbă forma pe cer în fiecare lună, aşa că a inventat tot felul de

poveşti despre trucurile şi farsele zeilor de-acolo, de sus? Tu pari a crede că Dumnezeu se grăbeşte să ocupe orice vid, orice carenţă în cunoaştere. Omul de ştiinţă modern nu pretinde că ştie totul, doar ceva mai mult decât predecesorii săi, iar explicaţiile naturaliste par să funcţioneze. Nu ai voie să profiţi de avantajele ştiinţei moderne şi să păstrezi şi cosmologia omului cavernelor. Îl asociezi pe Dumnezeu cu ignoranţa umană; în ceea ce mă priveşte, domnule Kohler, El a fost asociat cu asta de mult prea multă vreme”.

Asta l-a determinat să se ridice în picioare, cu ochii lui albaştri-deschis larg deschişi. „Asta fac cu?” mă întrebă el. „Îl asociez pe Dumnezeu cu ignoranţa?”

Am făcut un gest larg cu mâna a cărei unghie mare era la fel de imperfectă. „Da. Aşa că îţi spun: eliberează-L!” Aşadar, Dale îşi atinsese scopul, mă stârnise teribil. Era vorba de unul dintre acele aspecte de care îmi păsa. Eliberează-L, deşi asta L-ar putea costa viaţa.

Dale se aşeză la loc, pe buze înflorindu-i un mic zâmbet dispreţuitor, sau nesigur, cu gulerul ridicat al hainei îmblănite încadrându-i partea de jos a feţei. „Tot ce cred *eu* că fac, domnule profesor Lambert, e să atrag atenţia asupra faptului că omul modern a fost păcălit să creadă că e protejat de o perfectă explicaţie ateistă a realităţii naturale. Însă tot ce vreau eu să spun este: hei, staţi o clipă, aici nu se întâmplă cu nimic mai mult decât ni se dă voie să înţelegem. Astronomii şi biologii ăştia văd ceva de foarte aproape, dar nu vor să-ţi spună ce, fiindcă nu vor să creadă nici ei ceea ce văd. Dar asta e. Poţi să ţi-o însuşeşti sau nu, pentru că aici e vorba de libertatea pe care ne-a făcut-o Dumnezeu cadou, însă nu trebuie să fim intimidaţi din punct de vedere intelectual. Din punct de vedere intelectual nu-i datorăm Diavolului nimic”.

„Ah, înţeleg. Îl vezi pe Diavol în exerciţiul funcţiunii”.

„Sigur. Peste tot. Permanent”.

„Şi cine e el, ce crezi?”

„Diavolul e îndoiala. El e cel care ne determină să refuzăm darurile pe care Dumnezeu ni le face, el ne împinge să ne irosim şansa de a fi venit pe lume. Ştiaţi că sinuciderea e a doua cauză a mortalităţii adolescenţilor, după accidentele de circulaţie, care, la rândul lor, constituie deseori o formă de sinucidere?”

„Curios”, am intervenit eu. „Aş fi zis că, luând în considerare istoria recentă şi în aceeaşi ordine de idei ayatolah-ii şi führer-ii din zilele noastre, situaţia e tocmai invers. Diavolul e absenţa îndoielii. El e cel care îi împinge la atentate sinucigaşe şi la instituirea lagărelor de exterminare. Îndoiala poate adăuga un gust ciudat cinei, dar credinţa e cea care atacă şi omoară”.

„Iată cum stă treaba, sir. Ne-am cam avântat un pic aici şi ştiu că trebuie să mergeţi să le vorbiţi studenţilor despre ereticii aceia. Ideea mea relativ la evoluţie e că nu ştim totul, dar cu cât ştim mai mult, cu atât mai miraculoase ne apar toate. Ochiul uman e deseori citat ca imposibil de complex. Dar să luăm în considerare doar ochiul unui trilobit, la începutul existenţei fosilelor. Era compus din sute de coloane, numite omatidia, aşa cum a descoperit un savant suedez prin 1973, nişte cristale precis aliniate, de calcit, iar jumătatea inferioară un strat ondulat de citin, toate aranjate în strictă concordanţă cu legile refracţiei, care n-au fost descoperite până în secolul al şaptesprezecelea. Înnebunitor, nu?”

Mă privi aşteptând să fie contrazis, aşa că am zis foarte domol: „Asta nu înseamnă că trilobiţii cunoşteau legile refracţiei. Înseamnă doar că unii trilobiţi vedeau un pic mai bine ca alţii şi că aceia aveau tendinţa de a

supravieţui şi de a-şi transmite genele”. Dar tonul meu nu era contrariant; eram decis să-l las să argumenteze până nu mai putea. Există un nume pentru această tactică de supravieţuire: saţietatea prădătorului. Mi-am aprins pipa, trăgând în piept cu nesaţ, flacăra chibritului zvâcnind vie, fiecare inhalare audibilă, de parcă o mică moarte era în curs de săvârşire.

„Oriunde am lua în considerare evoluţia”, argumentă Dale, „apare această problemă a mutaţiilor *coordonate* care trebuiau să aibă loc; coordonarea e cea care face ca sorţii să fie atât de improbabili. În ochiul *nostru* retina, diafragma irisului, muşchii, celulele numite conuri sau bastonaşe, umoarea vitroasă, canalele lacrimale, chiar şi pleoapele; e fantastic să credem că toate s-au întâmplat accidental, graţie unui şir de erori arbitrare, una peste alta. Spre exemplu, pentru a obţine cristalinul ochiului, pielea trebuia cumva să se însereze în învelişul meningeal al creierului. Cum de a fost posibil acest lucru în acel stadiu intermediar? în toate aceste cazuri, avem de-a face cu aceste stadii intermediare, când adaptarea n-ar funcţiona deloc şi ar constitui un pur handicap. Întâlnim toate aceste puncte de imposibilitate unde diagrama schimbării, aşa cum ar trebui concepută, pur şi simplu nu merge mai departe. Din punctul de vedere al evoluţiei, urechea mamiferelor este şi mai incredibilă decât ochiul. Oase care la reptile erau nişte mandibule rigide au migrat şi au devenit maleolă şi incus, ciocănelul şi nicovala interioare. În timp ce mandibulele deveneau ureche mijlocie, cu ce mestecau aceste creaturi intermediare? Sau coada balenei: se mişcă în sus şi-n jos, în timp ce toate cozile animalelor marine sau de uscat se mişcă dintr-o parte într-alta. Asta constituie o diferenţă mai mare decât pare; pelvisul trebuie să devină mai mic, altfel s-ar fractura

la mişcările pe verticală. Dar dacă ne imaginăm procesul de transformare al balenei, ajungem la momentul în care pelvisul este prea mic pentru a susţine picioarele dorsale şi încă prea mare pentru a permite formarea musculaturii cozii! Sau să luăm arheopterixul, cu care evoluţioniştii se mândresc atât de mult. Ei nu sunt în stare să ne arate nimic între gastropode şi cordate, sau între peşti şi amfibieni, sau între amfibieni şi broaşte, dar, ţine-te frate, sigur îţi pot demonstra cum reptilele s-au transformat în păsări. Nu există decât două probleme. Unu, păsările au existat simultan cu arheopterixul, şi doi, creatura nu putea zbura. Avea pene şi aripi, dar în acelaşi timp un stern mult prea anemic şi redus pentru a permite ancorarea muşchilor necesari zborului! în cel mai bun caz, se putea sălta pe o creangă joasă”.

„Ca găina din zilele noastre”, am spus. „Găseşti că şi găinile sunt imposibile? Oare n-am citit undeva că inginerii aerodinamici au dovedit clar că bondarul e incapabil să zboare?” Văzând că băiatul era gata să treacă la un nou atac, mi-am dres vocea cu asprime, înghiţind din neatenţie fumul de pipă. Era timpul să mă impun: să mi se ţină o lecţie înainte de a preda era prea mult pentru mine. „Imposibilitatea existenţei lumii”, l-am informat, „nu e deloc o dovadă originală a existenţei lui Dumnezeu. Creştinii din secolul al doilea, atunci când erau provocaţi să aducă dovezi ale existenţei unei puteri supranaturale, aveau tendinţa să recurgă la două argumente. Destul de interesant, *nu* era vorba despre miracolele lui Hristos sau al învierii, pe care se juraseră apostolii, ci, unu la mână, confirmarea profeţiilor Vechiului Testament de către Iisus şi, doi la mână, existenţa Bisericii. Cum se face, se întrebau ei, că un mic grup de pescari sirieni analfabeţi provenind dintr-un obscur colţ al Imperiului au dat naştere

unei credinţe care în decurs de un secol s-a răspândit din India până în Mauritania, de la Marea Caspică până la triburile barbare ale Britanici? în mod evident, mâna lui Dumnezeu era implicată în această lucrare. Biserica, aşadar, cuvântul ci auzit în lume, constituia dovada de netăgăduit a adevărului propovăduit. În acelaşi timp, continuă demonstraţia, dacă Hristosul ar fi fost un impostor sau un nebun şi învierea o ficţiune, de ce şi-ar fi riscat Apostolii vieţile lor răspândind Vestea cea Bună? Şi aici, ai putea obiecta, avem de-a face cu un „punct imposibil” pe care nu-l putem ignora, în evoluţia de la o obscură erezie ebraică şi de la o încăierare criminală oarecare din vremea religiei imperiale a lui Constantin. Nu găsesc argumentul şubred; dar cred că există modalităţi plauzibile de a-l evita, dată fiind o certă *intuiţie* a secolului întâi. Nu trebuie să postulăm impostura Apostolilor sau a autorilor Evangheliilor; oamenii primului secol pur şi simplu nu posedau acelaşi sens al realităţii ca noi, şi nici al scrisului. Scrisul constituia o magie simpatetică, nu trebuie să uităm asta – a scrie ceva constituia într-o anumită măsură a comite ceea ce era scris, era mai degrabă un act creativ decât unul mimetic, plus toate falsificările făţişe pe care le întâlnim în documentele non-canonice contemporane cu scripturile – întreaga povestire fabuloasă a naşterii lui Iisus în *Evanghelia după Luca* sau figura lui Ioan Botezătorul în *Evanghelia după Ioan* – constituiau pur şi simplu, pentru falsificatori, o modalitate de a farda adevărul, de a prezenta adevărul în straiele şi înfrumuseţările pe care ar fi *trebuit să le aibă*. Astfel, dat fiind nivelul colectiv al credulităţii, existenţa unor numeroase curente religioase, ca gnosticismul, doctrina esenienilor şi mithraismul, fără să mai vorbim de paralelele istorice ulterioare, ca grotescul episod israelian

al lui Sabbatai Zebi din secolul al şaptesprezecelea, când nici măcar presupusa apostazie a lui Mesia pentru Islam nu i-a descurajat pe credincioşi, sau, în Islam, când Mahdi sau Aga Khan au devenit doi sibariţi obezi, dar asta nu le-a afectat pretinsa divinitate – luând aminte la toate aceste date începem să realizăm ce s-a întâmplat *de fapt*, cum a luat naştere, în special, mitul învierii. Asta nu înseamnă că în zilele noastre, când atâtea relatări fantastice despre OZN-uri ale unor publicaţii săptămânale se vând la casele de marcaj ale supermarketurilor, am avea nevoie de lecţii speciale despre credulitatea umană”.

„Ei, haide”, exclamă tânărul meu vizitator cu vocea lui piţigăiată, de parcă s-ar fi ciondănit cu un coleg de cameră. „Apostolii erau învinşi. Erau fugari. Liderul lor era mort. Ceva a schimbat toată situaţia. Să fi fost doar pură iluzie?”

„«Că a fost în trup, nu pot spune; sau că a fost afară din trup, nu pot spune», scrie Pavel; epistolele lui sunt cele mai vechi texte din Noul Testament, cele mai proxime dovezi faţă de acest „hotar al imposibilului”.

„Dar tot el scrie că”, contraatacă tânărul meu oponent, „«Dacă Hristos nu se ridica din morţi, credinţa voastră era deşartă». Pavel nu era deloc ambiguu în privinţa asta, spunea despre Hristos că a fost văzut de Cefas, apoi de cei doisprezece, apoi de cinci sute de suflete, unii dintre ei în timpul somnului, după care de Iacob şi apoi de ceilalţi apostoli, ultimul fiind chiar Pavel, ca pentru unul născut pentru acele vremuri”.

„Iar un pic mai departe spune – cam trist, întotdeauna am crezut asta – că dacă ne punem speranţa în Hristos doar în timpul acestei vieţi, atunci suntem cei mai nefericiţi dintre oameni. Dar hai să nu ne duelăm în citate din Biblie; prea o face toată lumea aici, iar

experienţa mea limitată îmi spune că Biblia n-a fost decât o antologie foarte prost editată”.

„*Sir*, dumneavoastră aţi început”.

„Ca auto-apărare. Încercam să scot în evidenţă faptul că atunci când nu ştim exact şi nu putem şti exact ce contribuie la apariţia unui proces sau a unui eveniment, nu ne bazăm decât pe un anume *sentiment* în privinţa a ceea ce este plauzibil. Când mă gândesc la *National Enquirer*, cu toate relatările privitoare la toţi aceşti omuleţi verzi pogorând din OZN-uri, sau la ultimele dovezi că Elvis trăieşte, încerc un vag sentiment despre ce s-ar fi putut întâmpla în secolul întâi al erei noastre. Când iau în considerare toate fosilele din muzeul de zoologie al universităţii şi animalele şi păsările şi insectele şi viermii şi viruşii din jurul şi dinlăuntrul nostru, *resimt* evoluţia, în pofida tuturor hiaturilor şi enigmelor, ca pe o explicaţie rezonabilă a unei stări încâlcite a lucrurilor”. Pipa se stinsese. Trăgeam dintr-o pipă goală şi stinsă.

„Dar daţi dovadă de atâta *neglijenţă*”, izbucni băiatul. „Gândiţi în impresii, fără să observaţi mecanismul. A spune că propoziţia «Elvis trăieşte» dovedeşte că propoziţia «Iisus trăieşte» e falsă… Asta ignoră faptul că unul e parodia celuilalt şi că toată lumea ştie asta, chiar şi prozeliţii lui Elvis. Să spunem că evoluţia descrie mai *mult sau mai puţin* procesul în cauză ignoră faptul că biologii de meserie sunt deranjaţi de tot ceea ce nu poate fi explicat. Exista un tip pe numele de Goldschmidt, un genetician.

Aţi auzit de el?”

Am dat din cap. „Singurul Goldschmidt de care am auzit e un editor al unei reviste daneze care îl ataca pe Kierkegaard”.

„Cel de care vorbesc”, îmi spuse Dale, „a fugit din Germania lui Hitler şi a ajuns la Berkeley. Cu cât cerceta

mai mult mutaţiile produse în organismul musculiţelor de oţet, cu atât era mai convins că nu aveau nicio importanţă; nu se ajungea niciodată la o specie nouă, nici măcar o schimbare semnificativă. Mutaţiile unice – adică singurele modificări în cadrul unor şiruri întregi de coduri genetice – nu se însumează. Se produc, însă sunt înghiţite de generaţia următoare, specia rămânând neschimbată. Goldschmidt a publicat o carte în 1940 în care enumera şaptesprezece caracteristici ale lumii animale şi lansa o provocare oricui individ care dorea să explice cum au ajuns acestea să evolueze pe baza micilor mutaţii, pas cu pas. Păr. Pene. Dinţi. Ochi. Circulaţia sangvină. Osul de balenă. Colţii veninoşi ai şerpilor. Segmentarea la artropode. Carcasa moluştelor. Scheletele interioare. Hemoglobina. Şi aşa mai departe, urmând unele pe care nu le-am înţeles. Ei bine, cine a ieşit în faţă, din 1940, să încerce să le explice? Nimeni. Nimeni nu poate. Chiar ceva ce crezi că-ţi poţi imagina, ca gâtul lung al unei girafe, e mult mai complicat, mai coordonat decât am putea crede”. Lui Dale părea să-i fi plăcut cel mai mult acest exemplu. Mâinile lui alunecau în sus şi-n jos pe gâtul imaginar, încleştându-se şi descleştându-se rapid pentru a explica aspecte ale presiunii hidraulice. „Pentru a pompa sângele la aproape patru metri, la înălţimea creierului, girafa are o asemenea presiune a sângelui încât atunci când se apleacă să se adape ar trebui să leşine, însă posedă un mecanism special de reducere a presiunii, o reţea de vinişoare numită *rete mirabile*. De asemenea, sângele din picioarele sale ar fi forţat afară din capilare, aşa că spaţiile dintre vene sunt ocupate de un alt fluid, de asemenea sub presiune, iar pielea ei e extrem de tare şi, cum se spune, impermeabilă. Apoi balenele – gândiţi-vă la balene, profesore Lambert. Apar din neant în paleontologie şi în

mai puţin de cinci milioane de ani au produs nişte ochi adaptaţi vederii subacvatice, coada despre care am vorbit, şi grăsimea în loc de glande sudoripare pentru reglarea temperaturii, şi chiar un mecanism complicat care le permite pruncilor să sugă sub apă fără să se înece. Apoi să luăm struţul. Struţul are acele bătături...” „Domnule Kohler, nu mă îndoiesc”, l-am întrerupt, „că ai putea sta aici să mă răsfeţi cu poveşti despre miracolele naturii preţ de mai multe ore. Miracolele naturii constituie, desigur, un argument antic în favoarea existenţei lui Dumnezeu, aşa cum putem citi în Cartea lui Iov”.

„Dar nu *doar o* chestiune miraculoasă, e *cum*...”

„Exact ce i-a cerut Dumnezeu lui Iov. Cum? Nu ştiu, nici Iov nu a ştiut, nici dumneata nu ştii, în mod evident nici domnul Goldschmidt nu ştie, dar în mod sigur teologia se ocupă cu lucruri mai grave decât această... această abordare statistic-mecanică a voastră. Dacă Dumnezeu e atât de ingenios şi de bine intenţionat, ce rost au diformităţile şi bolile? Ce rost are măcelul care guvernează acest regat al vieţii la orice nivel? De ce simţim *că* viaţa este, aşa cum o trăim, atât de disperat de urgentă şi atât de lipsită de sens în acelaşi timp? Există o întreagă arie de chestiuni existenţiale subiective pe care le ignori. Oamenii n-au mai crezut în Dumnezeu cu mult înaintea lui Copernic, cu mult înainte ca tunetul şi fazele lunii să fie înţelese ştiinţific. N-au mai crezut din aceleaşi motive pentru care oamenii nu cred acum: lumea din jurul lor pare crudă şi nepăsătoare. Nu există nicio logică a existenţei unei Persoane în spatele... în spatele acestei sălbăticii ingenue despre care susţii că o au fenomenele naturale. Când oamenii plâng de durere, cerurile rămân mute. Cerurile au rămas mute când evreii erau gazaţi şi rămân mute acum deasupra Africii înfometate. Aceşti

etiopieni năpăstuiţi sunt creştini, sunt de religie coptă, ştiai asta? La ştirile de la televizor am auzit că singurul zgomot în taberele celor care mor de foame e acela al imnurilor cântate, acompaniate de tobe şi timpane. Oamenii nu-şi întorc faţa spre Dumnezeu pentru că îl ar putea sau n-ar putea exista; şi-o întorc dintr-o necesitate extremă, împotriva oricărei raţiuni”.

„*Oricărei* raţiuni?” Dale mă privea cu o lumină neplăcută în acei ochi palizi ai lui, o strălucire pe care o vedeam la mulţi dintre studenţii noştri: lumina misionarului, hotărârea de a converti, de a transforma apa în vin, vinul în sânge, pâinea în carne – de a converti orice opoziţie în credinţă, de a nivela tot ce este non-eu într-un eu neted ca oglinda. Această perpetuă îngâmfare a studenţilor mă oboseşte şi mă dezgustă, an după an. „Se pare că aveţi un interes aici”, zise Dale. „Nu sunteţi doar neutru, jucaţi în echipa adversă”.

„Echipa Diavolului, vrei să zici? Deloc. Am propriul meu stil de credinţă, pe care nu vreau să-l comentez cu tine, sau cu oricine altcineva care se întâmplă să se rătăcească prin biroul meu şi arată ca un cowboy. Dar credinţa mea, proastă sau nu, mă determină să reacţionez cu oroare la încercarea ta, aproape *crasă* aş zice, de a-L reduce pe Dumnezeu la statutul de a fi un alt fapt, de a-L deduce! Sunt absolut convins că Dumnezeul meu, că Dumnezeul adevărat al oricărei alte fiinţe, *nu* va fi dedus, *nu* va fi obiectul unor statistici sau particule de oase vechi şi pâlpâiri de lumină în vreun telescop!”

Nu-mi place de mine când mă înfurii. Patima stârnită de contradicţie mă face să mă simt fierbinte şi lipicios, prins într-o plasă a exagerărilor şi a neadevărului. Suntem datori să spunem lucruri clare, sau cel puţin să avem respectul tăcerii, al unei tăceri măsurate. Doream să-mi

pot reaprinde pipa, dar chiar nu era timp pentru un astfel de ritual. Am observat că mâinile îmi tremurau într-un fel jenant. Le-am împreunat şi le-am aşezat pe birou. În trecut îmi tremurau atunci când mă aflam în amvon şi răsfoiam paginile Bibliei pentru a ajunge la textul ales pentru ziua respectivă. Al naibii de subţiri, paginile acelea mari ale Bibliei.

Cumva, acest tânăr misionar reuşise să mă facă vulnerabil, îmi dădeam seama din felul calm şi distant în care mă privea, de deasupra zâmbetului strâmb şi al bărbiei împinse înainte, fără să se grăbească să-mi răspundă. Mă forţase să-mi mărturisesc profesiunea de credinţă, şi îl uram pentru asta. „Dumnezeul dumneavoastră pare un Dumnezeu drăguţ, convenabil şi de negăsit”, observă el împăciuitor.

„Ce mai face Verna?” l-am întrebat, strângându-mi notele. *Pelagius, nu e un pelagian autentic. Ofensat de tendenţiozitatea lui Augustin faţă de pesimismul antinomian maniheist. Păcatul lui Adam transmis din generaţie în generaţie datorită procesului reproductiv? Corupţia distinctă de neajutorare*, în P., vezi.

Băiatul, văzând că abandonasem dezbaterea, se lăsă pe spate cu aroganţă în scaunul universităţii, ba chiar încălecă un picior peste braţul din lemn de cireş. „O, da. Mi-a spus că aţi trecut pe-acolo săptămâna trecută”. Privirea pe care mi-o aruncase, dacă ar fi venit de la cineva mai puţin mândru, aş fi putut-o numi vicleană.

„Am vrut să văd cum stă”, am mărturisit. „Nu atât de rău pe cât îmi imaginasem”.

„Atâta vreme cât stă în casă nu-i merge prea rău. Cum iese, cum începe să fie hărţuită”.

„Cine o hăituieşte?”

„Toţi cei din jur. O femeie albă cu un copil negru este

foarte vulnerabilă”.

„Crezi că ar trebui să se mute în altă parte?”

„Nu-i dă mâna”. Răspunsul lui scurt să fi însemnat o provocare, ideea ca eu să-i dau bani Vernei să se mute? Probabil ştia că-i dădusem deja şaizeci de dolari. Oare tânărul meu vizitator făcea parte dintr-o echipă, el şi Verna, pornită să mă stoarcă de bani? Generaţia optzecistă e capabilă de tot soiul de acte reprobabile arogante menite să le compenseze deficienţele spirituale. Buddha spune: *să nu te legi de nimic*, Îi sus *fă bine aproapelui tău*, şi uite aşa unii oameni încep să fie lipsiţi de bunurile lor. Şi cine le-ar putea găsi vreo vină? Televiziunea îi face pe copii să cerşească surogate din momentul în care au deschis ochii. Sistemul educaţional îi forţează să fie dependenţi ca sugarii până după patruzeci de ani. E o lume a risipei, de unică folosinţă, a industriei serviciilor şi a ambalajelor de efect. Geniul calviniştilor fusese acela de a impune un semn distinct al proprietăţii, un simbol sacru; demodat cum eram, încercam să descifrez amploarea drepturilor de proprietar ale acestui tânăr asupra Vernei. Eram invidios pe privilegiul de a pătrunde după voie în apartamentul dezordonat şi supra-încălzit al acelei fete captive, trandafirie după o baie fierbinte. Nu fusesem foarte convins de asigurările ei că relaţia lor era nesexuală. Din nou demodat, nu-mi puteam imagina doi tineri de sex opus închişi într-o cameră fără să se împreuneze, sau cel puţin să se atingă reciproc în zonele erogene.

L-am contemplat pe vizitatorul meu stând acolo pieziş în conul de lumină proiectat de fereastra neogotică din spatele meu, încercând să-mi desluşesc sentimentele nutrite faţă de el. Se compuneau din:

(a) repulsia de natură fizică faţă de paloarea lui de ceară şi luminozitatea intangibilă a ochilor lui, constantă

ca o flacără de control arzându-i în craniu;

(b) oroarea faţă de teoriile sale, care nu aveau nimic substanţial în sine, deşi uneori se impunea prezenţa unui expert pentru a le respinge;

(c) invidia pe încrederea şi speranţa lui că ar putea înhăţa problema spinoasă a credinţei de o coadă cu totul nouă;

(d) o certă atracţie, împărtăşind ceea ce părea un fel de simpatie lipicioasă a lui faţă de mine, din moment ce această a doua vizită a lui nu avea un scop precis;

(e) o presupunere plină de recunoştinţă că tânărul inocula un element inedit în viaţa mea, în insipidele mele obiceiuri studioase;

(f) o stranie şi sinistră empatie: îmi ademenea mintea să iasă de pe şine şi să-l urmeze pe propriile-i cărări prin oraş. Spusese, spre exemplu, că lucra în weekend-uri ca dulgher şi nu trebuia decât să mă gândesc la acest lucru, şi mirosul sfanţ de brad proaspăt tăiat îmi invada nările, iar greutatea aspră-netedă a stinghiilor proaspăt rindeluite şi însemnate cu vopsea la ambele capete o simţeam în căuşul palmei, cu acea ameninţare palpabilă a aşchiilor răzleţe.

Am zâmbit şi l-am întrebat: „Sunt oare paznicul fiicei surorii mele vitrege? Cât de mult am voie să intervin?”

M-a surprins replicând emfatic: „Nu mult. La început cel puţin. E viaţa ei, ea a plăsmuit-o, oamenii trebuie lăsaţi să-şi păstreze demnitatea alegerilor lor. Important pentru ea, cred eu, e să iasă mai mult din asta, să înveţe”.

„Sunt de acord”, am spus, mulţumit că minţile noastre, în probleme mai puţin cosmice, apreciau valori similare.

„Verna e extrem de negativistă atunci când îi propui ceva”, spuse el, „dar data viitoare când o abordezi şi-a

schimbat atitudinea cu o sută optzeci de grade”.

Făceam din ea, mi-am dat seama, un subiect distant de reverenţă, de speculaţie circumspectă. Acea indolentă tânără femeie de nouăsprezece ani din Cleveland, cu mintea mobilată doar de muzică pop. Am riscat: „M-am gândit că un gest demn de un unchi ar fi s-o rog pe soţia mea să o invite să ia masa cu noi de Ziua Recunoştinţei. Am fi fericiţi dacă ai veni şi tu, asta dacă nu cumva te gândeşti să petreci ziua asta în altă parte”. Mă gândeam că alternativă asta era o lungă masă comunală, poate la subsolul unei biserici, cu un grup zgomotos şi colorat de pocăiţi şi cu bezmeticii oameni ai străzii.

Ochii lui stranii se luminară. „Ar fi super”, zise el. „Mă gândeam să mă duc la o cafenea unde au meniuri speciale cu o friptură de curcan pe cinste, într-o atmosferă destinsă. Sincer vorbind, *şir*, sărbătorile au darul să mă înnebunească. Dar asta ar fi minunat, să îi cunosc pe soţia şi băiatul dumneavoastră”. Scăpând de presiunea explicaţiilor ştiinţifice, limbajul său aluneca în regionalismele vestului mijlociu.

Şi era mult mai puţin orientat spre obiceiurile religiei organizate decât aş fi crezut, dată fiind fervoarea pe care o demonstrase. Ziua Recunoştinţei într-o cafenea? Crăciunul într-un bordel? Fireşte, Biserica se re-încărcase dintotdeauna într-o manieră ne-ortodoxă. Augustin fusese un păgân, apoi maniheist. Tertullian era un avocat. Nici măcar Pelagius n-avea vreun statut ecleziastic şi probabil venise la Roma ca student la drept. Dar dacă sarea îşi va pierde gustul, atunci cu ce s-o înlocuim? Iisus însuşi, Ioan Botezătorul – nişte outsider-i în zdrenţe. Cei din mijlocul cercului tind să fie personaje negative. Ca mine, după cum le declaram studenţilor mei increduli şi admirativi.

Îi

Dispreţul lui Dale Kohler pentru sărbătorile populare a condus la o nouă legătură secretă între noi; în copilărie, călătoriile hurducăite cu maşina mirosind a benzină înspre câmpia rurală din Ohio de-a lungul autostrăzii Kinsman Pike au constituit primele mele asociaţii cu festinurile tribale ale creştinătăţii americane. Abandonată, sărmana mea mamă fără de bărbat şi cu mine mergeam în vizită la „neamurile” ci, bărbaţii cu faţă de cal şi pielea groasă şi placid asexuaţi, iar femeile – mormane curbate de osânză tremurând pe la colţuri, din indecenţă, mi se părea mie, cu accesele lor de râs piţigăiate, timide, cu mâinile zvâcnind să-şi acopere gura la fiecare hohot, cu dinţii lor mici, strâmbi şi cariaţi, în timp ce mâncarea aburindă de pe mese avea un *double-entendre* rău-mirositor, ceva ce îi surescita, ceva servit într-o atmosferă de hambar, dar cu o tentă lugubră de pictate.

În casa stră-mătuşii mele Wilma, crucifixul unui Iisus, în culori bolnave şi unsuroase, atârna în bucătărie pe fondul unui tapet îngălbenit, în spatele unei sobe de tuci mult prea încinse pentru a putea fi atinse, iar în salon se afla un singur volum pe o masă butucănoasă, Biblia familiei; cotorul ei avea cute în spatele învelişului de piele încreţit ca pielea unui animal, cu aceeaşi miasmă vagă de tăbăcărie, şi un semn de carte de culoarea lavandei, ca o limbă lată, despicată, răzbătând dintre paginile cu margini aurii. Plutea în aer un miros de ulei de cărbune, şi, pe urmele încălţările bărbăteşti, un iz mucegăit de nutreţ fermentat. Aceste incursiuni la ţară îmi provocau zile întregi de depresie şi în timp ce le aşteptam, şi în amintire; iar în timpul desfăşurării lor starea mea de deprimare era atât de adâncă, încât mă determina să mă ascund sub masă, astfel încât memoria mea vizuală s-a fixat asupra marginilor franjurate ale feţelor de masă brodate şi asupra

genunchilor şi gleznelor butucănoase şi asupra încălţărilor scâlciate ascunse şi târşindu-se pe jos, în acea peşteră stranie, obscură, de dincolo de franjuri. Când eram foarte mic e posibil să mă fi târât acolo, printre genunchi şi pantofi.

De Patru Iulie panorama sordidă a sărbătorii se repeta, într-o temperatură cu câteva zeci de grade mai mult, uneori în aer liber, pe mese grosolane aranjate sub nişte plopi firavi, piramide de porumb fiert lucind de untul topit din platouri şi cotletele de porc sosind fripte de la grătar şi însoţite de chiote asemeni celor care trebuie să fi salutat o dansatoare din buric sau un Mesia crucificat.

Tăcerea opacă, sfioasă şi ameninţătoare a fermei de animale îşi pusese amprenta pe verişorii mei de la ţară, şi, asemeni vitelor pe care le îngrijeau, aveau tendinţa să se năpustească peste oameni sau lucruri, ca un mod de a percepe realitatea. Îmbrăcaţi în haine de bumbac decolorate de soare, se ciocneau de mine şi se retrăgeau repede, sau se ascundeau, rareori fiind invitat să particip la un concurs de aruncarea discului, fără reguli sau noimă, sau la micile expediţii întreprinse pe malul unui râuleţ năpădit de buruieni, pescuind cu câte un băţ şi râme trandafirii trase în cârlige, a căror zvârcolire îi lăsa rece pe bădăranii mei tovarăşi de joacă. Peştele nu muşca niciodată. După-amiaza, în timp ce adulţii erau tot mai zgomotoşi sub plopii posaci, nu se sfârşea niciodată, dar se rătăcea, pierzându-se în seara spălăcită de vară şi într-un final în întunericul autostrăzii Pike, alături de fragila, rănita mea mamă care, la volanul unui Buick vechi, se plângea de dureri de cap şi de faptul că nu mai vedea bine în întuneric.

Edna nu participase niciodată la aceste excursii, ocrotită fiind de hulitul meu tată şi de urâcioasa mea

mamă vitregă în suburbia lor din Chagrin Falls, unde lua lecţii de golf şi tenis la „club”: acolo, într-un cartier alcătuit din vile în fals stil Tudor şi curţi îngrădite la capătul unor alei lungi, se găsea o piscină în care băieţii cu părul tuns perie se aruncau în apă ca un tribut adus formelor pline ale Ednei şi unde ea şi invitaţii ei, printre care mă numărам şi eu în timpul lunii mele de exil, obţineau în mod miraculos oricât de multe sticle de coca-cola, sau hot-dogs doreau de la chioşcul piscinei printr-o simplă recitare a unui număr în contul tatii. Oricât de puţin îmi plăcea de Edna, care dobândise la pubertate o vanitate feminină care se adăuga, împreună cu un snobism spumos, celorlalte defecte ale ei, aceste rude ale mele de la ţară mă făceau să mă gândesc la ea cu drag. Acea opresiune lichidă a sângelui, a eredităţii ancestrale, a tradiţiilor plictisitoare şi a trecutului mumificat, acel trecut rural în care spiritele telurice greoaie, grosolane şi îmbufnate aveau nevoie de ţopăieli periodice pentru a-şi aduce aminte că trec într-un alt anotimp – asta însemnau sărbătorile pentru mine.

Odată cu a doua nevastă, aşa cum avea să descopere tata înaintea mea, obligaţiile sociale se împuţinează. La început, Esther şi cu mine, în febra eliberării de toate constrângerile conformiste impuse unui reverend, am ignorat Ziua Recunoştinţei cu desăvârşire şi chiar am renunţat la pomul de Crăciun, închinând naşterii Mântuitorului nostru o cină uşoară alcătuită din peşte şi şampanie şi un schimb de cadouri a doua zi la micul dejun. Prima mea soţie, Lillian, ea însăşi fiică de preot, fusese o partizană grozavă a meselor bogate, a trezitului cu noaptea-n cap pentru a împăna curcanul care avea să fie îndesat în cuptorul hulpav, şi al unei ospitalităţi extinse în mod haotic. Aceste orgii sociale flatau şi calmau acea parte

a fiinţei ei care era letal insultată de incapacitatea ei biologică de a face copii – o crucenălucă pe care am purtat-o împreună până când sperma mea, produsă prin masturbare în spatele unei perdele într-un vas de plastic pus la dispoziţie de către clinică, ca un substitut de vagin (erau furnizate şi reviste *Penthouse* pentru a stimula fapta, plus câteva nuvele picante şi îndoite pe la colţuri) a fost exonerată de lentila microscopului. Studenţi rătăcitori, enoriaşi păguboşi, veri îndepărtaţi – îi ospătam pe toţi, într-o şaradă sufocantă a fecundităţii. Curcanul de Ziua Recunoştinţei, gâscă de Crăciun, mielul de Paşti, ceafa la cuptor de Ziua Muncii – mă durea mâna de atâta tăiat în felii hălcile de carne. Sărmana, docila, stearpa Lillian. Doar temporar afectată de trădarea mea, după divorţ şi-a tras o diplomă de secretară şi a dispărut în birourile unei corporaţii din White Plains, una din acelea cu lacuri artificiale şi fântâni abstracte din aluminiu şi parcări terasate; apoi, surprinzător, s-a măritat din interes cu un tip corpolent care avea o jumătate de tonă de copii din împerecheri anterioare. O duce în Florida câte patru luni pe an ca pe o adorată Persefonă a Noii Lumi.

Când Richie a ajuns la vârsta la care a început să schimbe impresii cu colegii lui, Esther şi cu mine a trebuit să ne reconsiderăm atitudinea vizavi de respectul cuvenit sărbătorilor. De fapt, casa noastră, cu lambriurile ei somptuoase şi şemineurile mozaicate şi camerele cu tavan înalt, tânjeşte după petreceri. Atunci când organizăm şi noi una, de regulă spre sfârşitul lunii mai, pentru a sărbători încheierea anului şcolar, îmi face de fiecare dată impresia că e prea puţin; nu mă pot debarasa de suspiciunea că familiile Kriegman sau Ellicott sunt mult mai adecvate acestui cartier prin felul în care îşi pun casa la dispoziţie, decât noi, Esther şi cu mine, ale căror instincte tind spre

austeritate boemă – salonul sufocat de cărţi, podul mirosind a vopsele cu ulei. După ce scandalizasem o întreagă parohie acum paisprezece ani, poate că încă suntem sfioşi. Dar pentru ziua aceea am făcut focul în sufragerie, iar dansul scăpărător al flăcărilor a aprins ecouri roşcate în colţurile prismatice ale mesei de sticlă şi în lemnăria curbată a ferestrei mari. Deşi era frig afară, cu un strat subţire de nea pe gazonul mort şi pe dalele aleii, casa mirosea a căldură, a lemne care ard şi a mâncare gătită, iar Richie se desprinsese de paradele şi jocurile de fotbal televizate atras de misterul oaspeţilor noştri.

Nu veniseră împreună, ceea ce slăbi legătura dintre ei în mintea mea, mulţumindu-mă. Dale apăruse primul la uşă, cam nepotrivit îmbrăcat, într-un costum gri şi o cămaşă cu năsturei; doar cravata violent vişinie cu insuliţe verzi impunea tenta de excentricitate aşteptată din partea oamenilor de ştiinţă. Avea un bucheţel de gălbenele într-un cornet de hârtie, genul de flori pe care tinerii drogaţi le vând zilele astea pe insuliţele intersecţiilor semaforizate, şi i le înmână lui Esther, care se grăbise să-l întâmpine în hol, purtând şorţul de bucătărie. „Ce drăguţ!” exclamă ea.

„E foarte drăguţ din partea dumneavoastră că m-aţi invitat, doamnă Lambert”, spuse el. Avea băiatul ăsta o sensibilitate de care uitam mereu. De asemenea, statura lui înaltă pe care, în lumina oblică de capelă a biroului meu şi-a pliat-o rapid în scaunul universitar din faţa mea, aici, în holul de la intrare al casei, se profila, costumată şi pieptănată, ca un veşmânt de graţie, ca o formă de putere. Nu purta nimic pe cap. Fiindcă părul castaniu şi creţ care începuse să se rărească era pieptănat pe spate şi încă umed, mai închis la culoare, fruntea lui rămăsese expusă şi arăta izbitor de albă, de aceeaşi candoare nenaturală ca a ochilor lui.

„Oh, nu”, zise Esther, un pic tulburată, aşa cum par toate femeile care primesc flori, „e plăcerea noastră; Rog vorbeşte despre tine tot timpul, ai făcut o impresie deosebită asupra lui”. Purta un şorţ cu zorzoane peste o rochie mulată din catifea verde, pe gât.

„Deosebită, dar mai mult negativă, bănuiesc”, spuse el, oferindu-i un zâmbet pe care nu-l remarcasem niciodată în biroul meu, unde gura lui era nervoasă în nerăbdarea de mă converti, prădătoare, cu saliva bulbucându-se uneori pe la colţuri. Zâmbetul dăruit lui Esther nu îi alungi buzele, ci le curbă uşor, despicându-le, de parcă se pregăteau pentru etapa următoare. Am văzut-o prin ochii lui pe soţioara mea, faţa ei firavă şi tensionată, comprimată şi mai mult din perspectiva lui. Părul ei roşcat şi machiajul cochet se destinseseră şi dospiseră din cauza căldurii din bucătărie şi a agitaţiei gătitului; ochii ei uşor ieşiţi din orbite păreau şi mai verzi în lumina uşii de la intrare. Esther adoptase acea electricitate alertă, expresia ludică şi ironică a unei femei mai în vârstă, totodată sigură pe ea.

„Deloc negativă”, am intervenit eu. „De fapt, chiar deunăzi am vorbit cu Closson despre bursa pe care o soliciţi, iar el e de părere că asta ar putea da naştere la un fel de publicitate amuzantă, dacă s-ar afla că Institutul teologic încurajează informatica teologică”.

Dale păru stingherit. „Nu văd cum publicitatea ar putea fi de vreun ajutor real cercetării”.

„Rog vrea să spună”, îi spuse Esther, „că şcoala crede că i-ar putea ajuta pe *ei*. Mă duc să pun florile astea minunate în apă”. Dispăru în grabă, bocănind; coapsele ei frământau catifeaua fosforescentă a rochiei verzi, de Ziua Recunoştinţei, încoace şi-ncolo, cu lumina desenând zigzaguri pe poale.

Am glumit, făcând aluzie la publicitate:

„Propovăduieşte evanghelia fiecărei fiinţe”.

„Şi când te vei ruga”, mi-a citat el, ca răspuns, „intră în a ta chilie”.

L-am condus în camera de zi. „Salut”, zise Richie, ridicându-se de lângă şemineu, oarecum vinovat; dăduse drumul minusculului Sony şi se uita la micuţii bărbaţi în roşu luptându-se împotriva celor în albastru.

„Salut. Sărbători fericite. Cine conduce, Patrioţii sau Dallas-ul?”

„Patrioţii sunt vai de capul lor”.

„Nu întotdeauna. Eason a avut nişte zile bune în campionatul ăsta”.

Din nou, am rămas surprins de abilitatea acestui tânăr, un *savoir-faire* de a iniţia rapid conexiuni umane, şi am resimţit un neaşteptat junghi de gelozie: de parcă l-aş fi vrut, după luptele noastre verbale pe salteaua Creaţiei, doar al meu. Era o dovadă de promiscuitate din partea lui, convingerea netulburată în propria dreptate, alt motiv pentru care ar fi trebuit nimicit. M-am oferit să-i aduc ceva de băut, arătându-i că beam un pahar de vin alb. „Sau un Bloody Mary? Bourbon sau scotch?” M-a refuzat instantaneu, dezinvolt, aşa cum cineva refuză în mod obişnuit, şi m-a întrebat dacă nu cumva am suc de coacăze. Am zis că mă duc să văd şi, într-adevăr, surprinzător, am găsit o jumătate de sticlă din acest lichid ciudat în frigider. Sucul de coacăze mă deprimă, îmi aminteşte de boală, de regimuri, de copii cu buze lipicioase şi de cucoane bătrâne strângându-se în budoare prăfuite să-şi împărtăşească momentele tot mai rare de bucurie ale zilelor care le-au mai rămas. Sucul de coacăze pare vopsit. Când m-am întors cu paharul plin, Dale şi Richie vorbeau adânciţi într-o conversaţie stranie lângă măsuţa de sticlă. Apăruseră creionul şi hârtia, iar Dale spunea: „Un computer nu

calculează ca noi. Arată-mi cum extragi rădăcina pătrată. Să zicem rădăcina pătrată din, oh, cincizeci şi doi”.

În timp ce copilul stătea aplecat încercând să rezolve problema, Dale îşi ridică privirea spre mine şi spuse: „Aveţi o casă foarte frumoasă”.

„Erai la fel de impresionat şi de Institutul teologic, dacă-mi amintesc bine”.

„Poate sunt uşor de impresionat”.

„Se pare că întotdeauna mă găseşti”, am clarificat spusele mele, „într-un univers somptuos”.

„Sunt sigur că le meritaţi”, îmi spuse el fără să zâmbească, apoi se adresă băiatului care şedea lângă el, pe tapiseria roşie a băncuţei care nu era îndeajuns de aproape de masă pentru a scrie confortabil. „Nu-i aşa, Richie? Tatăl tău a muncit din greu”.

„Tot ce face tot timpul e să citească nişte cărţi pe care nimeni nu le citeşte niciodată”.

Încercam să-mi amintesc citatul pe care Dale mi-l aruncase. Se găseşte într-un pasaj din Matei despre ipocriţii care se roagă cu voce tare. *Intră în chilia ta, încuie-ţi uşa, şi roagă-te Tatălui tău, care este în ascuns*. Tatăl tău, Care este în ascuns, binecuvântat fie numele Său.

„Cum e cu rădăcina pătrată din cincizeci şi doi?” îl întrebă Dale pe Richie. Mă întrebam cum de-o fi nimerit vârsta mea ca număr de exerciţiu.

„Urăsc rădăcinile pătrate. Îmi dă şapte virgulă doi şi pe urmă ceva mic de tot”.

„Hai să zicem şapte virgulă doi unu. O.K. Iată cum ar face computerul. Recurge la un prognostic pe care îl introduce într-o formulă care fusese programată dintr-un început, obţine un număr nou, pe care îl introduce în aceeaşi formulă, apoi repetă operaţiunea până când obţine

răspunsul la toate locaşurile zecimale care fuseseră specificate de la bun început. Uite formula”.

Scrise ceva pe o bucată de hârtie, dar nu m-am ostenit să mă uit; mă uitam pe fereastra mare să văd dacă nu apare şi celălalt oaspete al nostru. Esther vorbise cu Verna la telefon şi după aceea mi-a spus că fata păruse dezorientată, supărată, şi nu era sigură dacă poate găsi o *babysitter* de Ziua Recunoştinţei. Dar că urma să ne sune dacă nu reuşea, şi nu sunase până acum.

„Să zicem că *N* de tipar e numărul, în cazul nostru cincizeci şi doi, a cărui rădăcină pătrată vrei s-o afli, iar *y* la subputerea unu, *y* la subputerea doi, trei, patru, *et cetera*, aproximaţiile succesive ale rădăcinii lui. Vedem acum că în niciunul din cazuri *y* nu va egala *N* împărţit la *y*, cu excepţia unui singur caz. Care e acela?”

Sărmanul meu copil se gândea; simţeam cum rotiţele moi ale creierului său începură să se învârtească, să se învârtească, în gol. „Nu ştiu”, mărturisi el în final.

„E clar”, spuse Dale, „dacă *y* a devenit rădăcina pătrată reală. Altfel avem o diferenţă, o discrepanţă între *y* şi *N* împărţit la *y*.

Dar dacă iei media celor două numere – adică dacă le aduni şi le împărţi la doi – vei fi un pic mai aproape de adevăr, nu-i aşa? *Trebuie* să fii. Înţelegi cum vine?”

„Daa. Cred că înţeleg”. Văzuse lumina, sau se prefăcea. „Înţeleg!” exclamă băiatul, entuziasmul sau prefăcătoria făcând ca vocea lui să se înece de emoţie. Uneori îmi aducea aminte de mama mea, Alma, care întotdeauna îmi dădea impresia, în copilărie, că încerca să recupereze, să prindă din urmă o lume care se mişca mereu mai repede decât ea.

„Perfect”, zise Dale. „Aşadar numim noul *y* «*y* la puterea doi», cu care îl înlocuim pe vechiul *y* din formulă şi

continuăm aşa până obţinem acelaşi rezultat – cum spuneam, la un număr dat de zecimale. Acela e rezultatul final, iar computerul îl afişează pe monitor în mult mai puţin de o secundă. Însă trebuie să facă zeci şi zeci de mici operaţiuni, toate în numere binare. Bănuiesc că ştii ce sunt numerele binare, nu?”

„Oarecum”.

„Ce învăţaţi la şcoală, Richie? La ce şcoală mergi?”

„Pilgrim Day”, se auzi răspunsul ruşinat.

„Foarte somptuoasă”, am anunţat de deasupra lor. „Foarte conservatoare, cred că încă mai folosesc numere romane”. Pe fereastră, sub care se afla o băncuţă căptuşită de Esther şi acoperită de un material pe al cărui imprimeu chinezesc soarele decolorase în preajma acoperişurilor pagodelor celor mai întunecate şi a identicelor feţe binevoitoare şi albe, se vedea aleea cu dale de ceramică, spatele neregulat al gardului natural, câteva pliante de supermarket îngheţate pe gazonul acoperit cu zăpadă, un ambalaj de ciocolată, un salcâm pe marginea trotuarului, iar peste drum casa zăvorâtă a văduvei supraponderale şi paranoice a unui fost profesor de aramaică, dar nici urmă de Verna; probabil că era pe drum, cu faţa bucălată şi încăpăţânată, înfofolită ca să se apere împotriva frigului, iar ochii ei parcă lipsiţi de gene deveniseră probabil două tăieturi roşiatice, pline de lacrimi.

„Să punem capăt poveştii ăsteia, Richie. Rezultatul tău e şapte virgulă doi. Hai să facem ceva nebunesc şi să-l substituim pe zece ca pe rezultatul nostru pentru rădăcina pătrată în formulă, deşi se vede cu ochiul liber că rezultatul va fi şapte şi încă un pic, fiindcă…?”

„Fiindcă”, spuse Richie după o pauză. Transpiram pentru el, copilul meu fiind la mijloc. Foarte nesigur, a încercat: „Pentru că rădăcina pătrată a lui patruzeci şi

nouă e şapte?”

„Eeexact”. Dale, un fel de frate mai mare, de terapeut ad-hoc, manifesta acel interes învăluitor autentic care mă scârbea. „Aşa că dacă îl luăm pe zece, noul *y* e egal cu jumătate din zece plus… cât e cincizeci şi doi împărţit la zece, haide, e uşor”.

„Cinci virgulă doi?”

„Exaaact”. Măgulire strategică. Prostituarea dascălului întru atingerea erecţiei mentale. „Aşadar o jumătate din cincisprezece virgulă doi sau şapte virgulă şase, vezi, ne apropiem deja de rezultatul corect, care ştim că e…?”

„Am uitat”.

„Cum poţi să uiţi? L-ai calculat printr-o metodă mai dificilă”.

„Şapte virgulă doi?”

„Absolut. O.K. Aşa că data viitoare, noul va fi egal cu şapte virgulă şase plus cincizeci şi doi împărţit la şapte virgulă şase, ceea ce ne va da, oh, să zicem şase virgulă opt, aşa încât suma lor împărţită la doi ne va da… cât?”

„Îhh… şapte virgulă doi?”

„Adică…?” Nu-l aşteptă pe băiat să umple golul, „… rezultatul, fără o zecimală! Nu e minunat?”

Băiatul meu, încurcat, dădu din cap politicos.

Esther veni în cameră, mai aproape de goliciune fără şorţul ei. Înveşmântată în verde, o silfidă cu ochi verzi. Silfida casei. Întreaga mobilă, chiar lambriurile păreau să se strângă în jurul ei într-un salut adresat Reginei din Malvin Lane.

Dale se grăbi să încheie. „Nu e încă rezultatul *exact*, nu există un rezultat *absolut* exact, decât dacă *N* e un număr la pătrat, dar atunci când diferenţa dintre două rezultate succesive pentru *y* e mai mică decât o zecimală

pe care am programat-o – virgulă zero, zero, zero, zero, zero cinci dacă vrem să avem o precizie de cinci cifre – lanţul se rupe şi computerul trece la ceea ce e programat să facă în continuare. Un proces care se repetă astfel se numeşte un algoritm iterativ sau un *lanţ*. Înţelegi, Richie, ceea ce minţile noastre rezolvă prin intuiţie şi printr-un fel de medie aritmetică instinctivă, computerul trebuie să epuizeze toate aceste lanţuri. Nu-i pasă de toţi paşii mici pe care trebuie să-i facă pentru că electricitatea circulă atât de rapid încât întregul circuit e străbătut aproape instantaneu. Un computer e mult mai rapid decât noi, însă nu posedă bun simţ, nu are niciun fel de experienţă. Cu lanţurile astea, chestia e să le faci să conveargă spre răspunsul adevărat; altfel vor diverge sau, cum spunem noi, vor exploda, devenind ireale”. Dale îşi îndreptă privirile spre Esther. „Aveţi un băiat deştept”, zise el.

„Nu la matematică, mi-e teamă. Îl moşteneşte pe tatăl său”.

Dale se uită la mine, pentru prima oară de când începuse această relaţie antagonistă, cu un sincer dispreţ. „Nu eraţi O.K. La matematică în şcoală?”

„Nu. Nu eram O.K. Psihicul meu se revoltase. Matematica” – arătam, mi-am dat seama, ca un încrezut penibil – „mă deprimă”. Voiam mai mult vin şi eram invidios pe paharul plin al lui Esther.

„Oh, n-ar trebui să vă deprime”, declară tânărul cu sinceritate. „Nu e periculoasă, aşa cum e cunoaşterea uneori. Geologia, de pildă. E” – degetele lui lungi desenară mici cercuri în aer, descriind o mişcare inofensivă, o muzică cinetică rapidă – „e *curată*”, trase el concluzia, lăsând suspendată între noi, deasupra măsuţei de sticlă, între focul care pocnea şi biblioteca pe al cărei raft Esther aşezase într-o vază suplă cafenie gălbenelele primite în

dar, grămada de lucruri despre care insinua că sunt necurate, murdare şi greoaie, trăgându-ne în jos.

Ea, gesticulând cu o ţigară cu filtru tocmai aprinsă, manifesta o dezinvoltură neobişnuită, lăudându-se: „Eram bună la matematică. Tata mi-a spus că nu-şi imagina ceva mai nefolositor la care o femeie să se priceapă. Dar îmi plăcea, aşa cum mi-o amintesc. Felul în care, dacă te conformezi la ceea ce îţi spune cartea să faci, toate se potrivesc perfect”.

Dale îi acordă atenţia lui imediată. „Sau nu se prea potrivesc. Există acum o ramură a matematicii, între matematică şi fizică, serios, care poate fi studiată doar cu ajutorul computerului; se stabilesc aceste maşinării celulare automate, minuscule dale colorate, fiecare reprezentând un număr, cu un set minim de reguli despre ce fel de combinaţii de culoare din dalele înconjurătoare pot produce o culoare pentru fiecare nouă dală, e uimitor, oricât de simple ar apărea regulile, matricele absolut complexe care se formează. Unele sfârşesc abrupt, dintr-o logică internă, iar altele par a continua la nesfârşit, fără să se repete. Propriul meu sentiment e că acest gen de comportament matematic se apropie foarte mult de textura Creaţiei, am putea spune; analogiile vizuale cu ADN-ul sunt izbitoare şi au loc multe evenimente fizice, nu doar biologice, ci chestii ca turbulenţa fluidă – vreau să spun că nu pot decât să fie descrise decât pas cu pas. Astăzi se poate imita asta pe un computer, dacă ai găsit algoritmul potrivit. Aici încep să fie folositoare computerele, pentru acest studiu al haosului, al complexităţii. Implicaţiile sunt enorme: dacă universul fizic poate fi modelat de un sistem de calculat, legile acestuia socotite drept algoritmi, atunci cu ajutorul unei maşini îndeajuns de puternice, cu memoria necesară, am putea

crea chiar modelul realităţii însăşi, apoi o vom interoga!”

Se adresa unor urechi surde. Numai cu ştiam ce urmăreşte. I-am spus: „Dacă e un model fidel, va invoca al cincilea amendament, aşa cum se întâmplă şi în realitate”.

„Dar Richie *iubeşte* istoria, nu-i aşa, dragă?” îl întrebă Esther pe copil cu acea voce abia auzită atunci când vrem să pară că ne adresăm unei persoane, dar de fapt ne adresăm alteia. „Atâta vreme cât nu merge dincolo de epoca lui *Buddy Holly*”.

Asta îmi păru a fi o răutate inutilă; ce altceva-i spunea ea lui Dale, subliminal, dacă nu: *Vezi cu cine sunt silită să stau aici*? *O pereche de tăntălăi*.

Nu mi-e uşor să realizez sau să-mi imaginez atitudinea lui Esther faţă de alţi bărbaţi. La început, desigur, simţindu-se responsabilă pentru că mă luase de lângă soţie şi biserică şi consiliile cârtitoare şi copiii care nu se născuseră, s-a concentrat asupra *noastră*, Roger şi Esther, şi timp de patru sau cinci ani n-a fost decât pasiune născută din ruşine şi loialitate născută din vinovăţie. Apoi Richie a început să meargă la creşă, iar re-educarea mea mi-a asigurat poziţia de la seminarul teologic, dar viaţa noastră privată, greu cucerita şi odinioară ilicita intimitate în care eram ca doi gladiatori a căror caldă încrâncenare fascinează publicul, încet-încet, imperceptibil, a devenit o înscenare, o vehiculare de colo-colo a reprezentărilor în mărime naturală despre noi înşine, în timp ce propriile noastre euri micşorate ca nişte mânuitori pitici de marionete, manipulatori nevăzuţi care atunci când rămân singuri unul cu celălalt sunt deja răguşiţi. Eram destul de în vârstă să accept declinul vieţii noastre sexuale ca parte a morţii în general, o reducţie biologică; dar Esther? Iritarea şi plictiseala ei păreau mai intense în unele perioade ale lunii decât în celelalte. Acesta părea a fi unul

dintre ele; mişcările mâinilor şi a gurii aveau o repeziciune electrică, iar părul îi zvâcnea pe cap cu un neobişnuit şi dezordonat „volum”; îţi dădea senzaţia că ar fi periculos s-o atingi, ca unul dintre acele aparate de bucătărie sclipitoare care ascund un scurteircuit. Părul ei era atât de plin de viaţă, încât ea îşi scoase o agrafă şi, ţinând-o între dinţi, îşi strânse din nou părul, îl răsuci şi îl fixă mai strâns pe ceafă.

„Tipul de care mi-e cel mai drag din vremurile acelea e Fats Domino”, spuse Dale, după o pauză, cu ochii alunecând spre soţia mea. Era ca şi cum ar fi vorbit o limbă străină folosindu-se de un dicţionar de frazeologie şi nu era sigur dacă informaţia emisă de el era sută la sută percepută de cei prezenţi. Începea să mă doară capul. Sărbătorile tind să-mi facă una ca asta. Un pahar plin de vin alb apăruse în mâna mea fără să-mi amintesc cum ajunsese acolo.

„Da, l-am văzut şi eu în unele clipuri vechi”, interveni dragul *f*”.

de Richie din camaraderie. În afara perioadelor când stă pironit în faţa televizorului, pare destul de dezgheţat. „Împreună cu Little Richard şi Diana Ross, înainte să fie Diana Ross”.

Se auzi clopoţelul de la intrare – viciosul nostru clopoţel, strangulat de straturi de rugină, zbârnâind de parcă ar fi vrut să pună pe fugă toate familiile de şobolani domiciliaţi în spatele pereţilor de carton şi a lambriurilor noastre.

„Ar trebui să fie drăguţa ta nepoată”, îmi spuse Esther. „Nu s-a grăbit deloc”.

„I-am telefonat”, explică Dale, „ca să venim împreună, dar n-a ridicat nimeni receptorul. Nici azi, nici ieri”.

Amândoi păreau iritaţi. Erau amândoi buni la matematică. Se potriveau. M-am grăbit spre uşa de la intrare. Casa e în aşa fel construită încât nu se poate ajunge rapid acolo din camera de zi; trebuie să treci pe sub o arcadă cu arabescuri complicate, iar apoi să străbaţi întregul coridor. La capătul îndepărtat al coridorului, o uşă închide holul; prin ferestruica acesteia, apoi prin fâşiile mozaicate de geam ale uşii de la intrare am zărit-o pe Verna uitându-se neîncrezătoare înăuntru, cu faţa ei mare şi albă, cu ochii aceia oblici. Părea înfrigurată şi speriată. Deschizând diversele uşi ca s-o las să intre, lemnul, uscat din cauza încălzirii centrale şi a aerului arid al unei toamne târzii, a scârţâit şi pocnit alarmant. Nu doar pentru Verna: o adusese şi pe Paula, înfofolită bine şi cu o glugă de lână dată într-o parte în aşa fel încât lăsa la iveală un obrăjor moale şi maro şi un ochi albastru înotând în lacrimi.

„Îmi pare rău, unchiu’”, zise Verna cu vocea ei aspră. „Mi-a mers prost. Prima babysitter s-a îmbolnăvit. Pe urmă fratele ei, pe care ea mi l-a recomandat, a venit şi s-a dat la mine, aşa că a trebuit să fac o criză de isterie ca să-l dau afară. Apoi Poops a făcut în pantalonaşi şi a trebuit să-i dau mai multe prăjiturele ca să mă lase s-o schimb. După care a trebuit să-i curăţ firimiturile de biscuiţi de pe faţă. Apoi autobuzul nu mai venea. Şi nu mai venea. Am început să plâng, iar atunci nişte bărbaţi şi femei, nişte vagabonzi ai străzii, au început să se joace cu fetiţa şi s-o arunce de la unul la altul, aşa că m-am speriat rău crezând c-o vor răpi sau mai ştiu eu ce tâmpenie. Toţi sunt cam nebuni, toţi ăştia care dorm în pragul caselor acoperiţi de cartoane. Habar n-am unde se duceau cu toţii într-o zi de sărbătoare, poate la vreo pomană sau ceva. Iar când în sfârşit a venit şi autobuzul, m-am dat jos cu o static mai târziu, în faţa unei

firme de cercetări chimice în construcţie şi unde nimeni habar n-avea de nimic, înăuntru erau doar nişte tembeli. Oh, Doamne. Am impresia că am mărşăluit ore-ntregi. Când am ajuns la capătul străzii ăsteia eram aşa de obosită c-am pus-o pe Paula jos să facă şi ea câţiva paşi, poate să meargă perfect când e vorba să se ducă la sertarele mele şi să-ntoarcă totul pe dos, dar curvuliţa s-a lăsat jos pe trotuar şi nu voia să se mişte de-acolo şi a ţipat până când a apărut o baborniţă ciudată cu un căţeluş alb cu blana acoperindu-i faţa şi picioarele, care s-a dus la ea şi-a început s-o miroasă, aşa că fata s-a speriat şi şi-a dat seama că eu sunt mai puţin periculoasă. Acum, c-am ridicat-o din nou în braţe, cred că miroase a pipi de căţel. Ori de câte ori ies undeva cu ea, mi se întâmplă ceva, ar trebui să renunţ. Îmi pare rău c-am întârziat atât. Iar am dat-o în bară”.

Toate astea erau spuse, cu sunetele de acompaniament simpatetic din partea mea, în timp ce se dezbrăca şi o dezbrăca şi pe Paula de hainele groase. Esther venise pe coridor şi prinsese finalul recitalului, după care îi întinse o mână subţire. Esther are nişte mâini intimidant de subţiri, pistruiate, iar unghiile ei sunt atât de lungi în ultima vreme încât mi-e frică să nu mă rănească în timp ce doarme. „Sărăcuţa de tine. Se pare că ai trecut printr-un coşmar”.

„Seamănă mai mult sau mai puţin cu modul în care trece viaţa mea”, îi spuse Verna, oftând şi amintindu-şi brusc: „Pe urmă, un scârbos bătrân în autobuz, mirosind a whisky şi a dinţi putreziţi, a încercat să mă agaţe, înghesuindu-se lângă micuţa mea prietenă. Îi zâmbea cuceritor. O micuţă dezmăţată, nu asta eşti, Poops?” O scutură pe biata fetiţă un pic mai tare decât ar fi trebuit ca să sublinieze poanta glumei.

Ochii mari de un albastru închis ai Paulei se lipiseră de ai mei şi mânuţa durdulie de culoarea mierii, cu degeţelele conice zvârcolindu-se, se întinse spre mine, recunoscându-mă. Sângele tatălui ci era vizibil în lumina crudă a holului: nările tumefiate şi luciul de sârmuliţă neagră al părului destul de buclat. Fusese întins în două codiţe, de parcă mama ci ar fi ales să declare: *E negresa mea*.

„Rog ar fi trebuit să se ofere să te-aducă aici cu maşina”, spuse Esther, deşi nu-mi sugerase asta niciodată.

M-am apărat: „M-am gândit că poate Dale…” Adevărul e că în zona noastră există locuri de parcare speciale pentru rezidenţi; însă multe alte maşini străine – studenţi la seminar şi cumpărători revărsându-se dinspre Sumner Boulevard – aglomerează spaţiile şi e o nebunie să-ţi laşi locul doar ca să-l pierzi. Am schimbat subiectul, întorcându-mă spre Verna. „E surprinzător că era cineva la Chem Annex de Ziua Recunoştinţei”.

„Oh, da, erau câţiva acolo, dar habar n-am ce trăgeau pe nas. Habar n-aveau unde e Malvin Lane, asta e sigur. Şi era după colţ”. „Diferenţele culturale”, m-am lamentat, nesincer.

„*Haide* înăuntru să faci cunoştinţă şi cu fiul nostru”, zise Esther, conducându-ne o parte din drum pe coridor, dispărând apoi în bucătărie, de unde aroma bucatelor emana asemeni tămâiei stupefiante care acompania profeţiile în vremurile precreştine. Am condus-o pe Verna înăuntru.

„Hei, fraiere”, îi aruncă ea, leneşă, lui Dale, care stătea sau mai degrabă îngheţase ghemuit. Nu s-au atins. Încă o dată am încercat să înţeleg dacă se culcaseră unul cu celălalt şi am hotărât că nu, deşi n-am reuşit să fiu satisfăcut de concluzie.

Îi întinse mâna spre Richie, scuturându-i-o pe-a lui, moale şi stânjenită cum sunt mâinile adolescenţilor. „Deci tu eşti băiatul care ştie totul despre Cyndi Lauper”, zise ea.

„Nu-i aşa că-i super?” răspunse el, surprins, mulţumit. Are nevoie de prieteni. Esther şi cu mine îi apărem imposibil de bătrâni şi de distanţi. Fetele lui Kriegman obişnuiau să se joace cu el, dar Cora, cea mai apropiată de el ca vârstă, se alăturase la cincisprezece ani celorlalte două reprezentante ale neamului femeiesc din familie – în curvie, cum se exprimase Richie.

„E O. K.”, îi spuse Verna, adoptând tonul cumpănit al unui adult. „Ca toţi rockerii, de altfel, nu sunt ci atât de grozavi, sunt cât de grozavi îi facem noi să fie”.

Era şarmantă, am văzut; adusese dezinvoltura somnolentă a Ednei într-o eră în care devenise mai degrabă un stil decât o atitudine. Purta o rochie cărămizie cu un decolteu adânc; pentru o tânără de nouăsprezece ani avea pieptul destul de lăsat, şi la fel şoldurile. Totuşi, trupul ei avea latent un neastâmpăr de mânz. O flexibilitate impredictibilă. Avea un ten deschis şi şuviţele oxigenate şiroiau aparent neîngrijit pe umerii ei, aşa că înfăţişarea ei avea ceva prerafaelit şi eteric, ca al unei persoane bolnave de tuberculoză. Îşi ţinea căpşorul înclinat înainte, pe soclul unui gât substanţial lat şi plat spre ceafă. Urechile ei fuseseră perforate de mai multe ori şi purtau două perechi de cercei de aur. Avea câteva inele şi pe degete, dar neobişnuite: unul lat, de cupru, pe arătător, şi unul cu o piatră turcoaz pe cel mic. Unghiile erau tăiate scurt, ca ale unui copil, iar asta m-a tulburat. Mângâierile ei n-ar fi zgâriat.

„Da?” gângurea Paula. Hanoracul ei năclăit fusese abandonat pe hol. Nu era clar cui i se adresase, mie sau lui

Richie sau lui Dale: cu adevărat o micuţă dezmăţată, cum îi spusese Verna. Cu coatele elegant şi temător ridicate, copilul înainta pe picioruşele atât de fine spre măsuţa de sticlă, pe care o pălmui la sosire, în triumf: „Da!”

Dale se ridică şi o aşeză pe genunchii lui.

Capul Vernei se roti încet pe gâtul solid şi spuse: „Frumoasă casă, unchiu’. Văd că o duceţi ca lumea, voi profesorii”.

„Chestie de vârstă”, i-am explicat. În realitate, tatăl lui Esther fusese foarte generos.

Focul pocni şi brusc se prăbuşi în sine într-un evantai de scântei. Richie se ridică şi rearanjă butucii cu vătraiul. Paula se aplecă în faţă, din poala lui Dale, spre o tabacheră de argint pe care tatăl lui Esther, care se numeşte Arnold Prince, ne-a făcut-o cadou cu ocazia celei de-a cincea aniversări a căsătoriei noastre. El, un văduv din Albany, se „descurcase bine”, cum se spune, iar noi ne-am ales după cinci ani de căsătorie cu acest semn de preţuire; de asemenea, de atunci încoace, în manieră princiară, începuse să-i elibereze lui Esther fracţiuni din moştenire, conferindu-i astfel o aură de independenţă şi o valoare sporită. Celebrasem căsătoria civilă cu o mică ceremonie în Troy, New York, cel mai apropiat oraş de cel care ne adăpostise scandalul. Şi ce plăcere certă încercasem cu adevărat înfruntând opinia publică – la fel de dulce ca cea trăită uneori de soldaţii victorioşi, care recunosc în momentul întoarcerii din luptă că au încercat această plăcere în actul uciderii duşmanilor, la fel de dulce cum ni se par uneori eşecul şi suferinţa semenilor noştri. Dar iată că paisprezece ani mai târziu alunecam într-un conformism oarecum cunoscut. Binecuvântarea socrului, reprezentată de darul lustruit din strânsoarea nesigură a nepoatei mulatre.

Am întrebat-o pe Verna: „Pot să-ţi ofer ceva de băut?”

Ea mi-a răspuns: „O, Doamne, da, unchiule Roger. Credeam că n-o să mă mai întrebi niciodată. Mi-ar plăcea un Black Russian”.

„Hm… ce se pune în asta? Vodcă şi…”

„Kahlua”.

„Mi-era teamă de asta. N-avem”.

„Atunci un Grasshoper, da?”

„Iar ingredientele sunt…?”

„Ah, haide! Ghiceşte”. Se amuza pe seama mea?

„Crème de menthe?”

„Sigur; dar pe urmă nu ştiu ce mai pun deasupra. Frişcă adevărată şi un alt fel de cremă. Apoi amestecă toate astea împreună cu gheaţă zdrobită într-un pahar de cocteil şi îl servesc la bar. E delicios, n-ai încercat niciodată, unchiu’?”

„De când mergi tu la toate barurile astea scumpe?” o întrebă Dale de pe canapea. Mâinile lui mari erau împreunate pentru a nu permite tabacherei să cadă pe masa de sticlă. Paula sugea unul dintre colţurile de argint ale capacului pe care îl desfăcuse. O mireasmă compactă, uscată de English Ovals şerpui afară din tabacheră; erau acolo de la ultima petrecere de sfârşit de an, din mai.

Verna zâmbi afectat şi îl privi fals ruşinată pentru că îndrăznise, apoi trase cu coada ochiului la mine, simţind că eram tentat. „Nu e musai să fie dintre cele mai scumpe; la barul de la capătul lui Prospect, cel cu etajul ars de incendiu, prepară un Grasshoper super”.

„Cine te duce acolo?” întrebă Dale, ceea ce era exact ce dorisem şi eu să aflu.

„Oh… nişte tipi. Ce-ţi veni acum? O fată mai trebuie să se şi distreze puţin, *a girl’s gotta have some fun*”.

„Vorba cântecului”, zise Richie bucuros că se gândise

la asta; şi mândru pentru că se descurcase să spună ceva interesant.

„Sigur”, îi spuse Verna lui Dale. „Vorba lui, vorba cântecului”.

Era în felul ei de-a fi ceva din vulgaritatea deprinsă, imitată, cred, a unei cântăreţe punkiste, şi ceva de la Cher şi Bette Midler – exista un fir roşu al îndrăznelii americane zeflemitoare, începând, cel puţin, cu trioul surorilor Andrews.

„Aş putea să-ţi fac un Bloody Mary”, i-am sugerat.

„Ar fi super”, mârâi ca în răspuns, de parcă ar fi flirtat cu un barman ca să-l enerveze pe tipul care o adusese acolo.

O bubuitură teribilă zgudui încăperea – puse stăpânire pe ea, de la franjurii covoraşului persan la decoraţiile tavanului. Paula scăpase tabachera pe masa de sticlă. Dale şi Richie privea speriaţi şi vinovaţi; Verna, care tocmai îşi aprindea o ţigară, oftă aşa vehement încât chibritul se stinse, apoi scăpără un altul. „Vezi, unchiu’?”, zise ea. „E o curvuliţă”.

M-am dus şi m-am uitat, după care am zis: „Nu e nimic”, deşi ochii mei ageri detectaseră o zgârietură în formă de insectă şi colţul teşit al tabacherei din argint fin. Am lustruit-o cât am putut de bine, apoi am îndesat înăuntru ţigaretele atât de uscate încât se frânseră câteva în mâna mea.

În bucătărie, Esther se lupta cu felurile de mâncare; părul îi zbura în toate direcţiile, aruncându-şi afară agrafele. Se strâmbă la mine asemeni Meduzei şi declară: „E ultima oară!” Zice asta în fiecare an, de Ziua Recunoştinţei.

Când m-am întors cu băutura Vernei şi cu un alt pahar de vin pentru mine, tinerii erau strânşi grămadă

deasupra mesei şi bombăneau într-o limbă pe care n-o înţelegeam. Tinereţea: lanţul muntos care o izolează departe de generaţia noastră, care devine tot mai abrupt, cred, din cauza faptului că în capitalism e din ce în ce mai feroce exploatată ca o piaţă separată, ademenită cu noi lumi de posibile cumpărături – jocuri video şi bocanci de schi cu şireturi la spate şi un milion de mieunături cvasi-muzicale imprimate de laser pe CD-uri. O tehnică din ce în ce mai computerizată şi informaţii din ce în ce mai banale. Am văzut că se adunaseră pentru că Dale desena pe spatele unui plic cutiuţe conectate între ele de linii. Plicul, am remarcat în toana mea sociologică, era al companiei telefonice: tutorii tezaurului nostru naţional divizaseră AT & T, iar rezultatul era cel al unor facturi la fel de groase ca nişte scrisori de dragoste, iar linia telefonică trosnea când ridicam receptorul. Am văzut că în cutiuţe erau plasate cuvinte ca: SAU, ŞI, NU. Rudimentele noii Evanghelii. „Şi vedeţi”, întrebă Dale, în primul rând pentru Richie, dar Verna şi chiar Paula păreau să asculte în timp ce vârful creionului său gonea de-a lungul liniilor, „curent pe de-o parte şi lipsă de curent pe de alta, unu şi zero în termenii codului binar, ceea ce va genera o rezultantă fierbinte din SAU, dar nu din ŞI, însă dacă rezultanta şi se transformă apoi într-un NU, rezultă…”

„Fierbinte”, zise Verna, în timp ce dragul meu Richie era tăcut, încurcat. Capetele masculilor tineri, văzute de sus, atât de ovale, de lăţoase şi de oarbe, te invită prin neajutorarea lor să le ciufuleşti. Băiatul îmi aruncă o privire urâtă, plină de enervare. Era acum în compania unor tineri mai în vârstă şi voia să reuşească, să se topească printre ei. I-am dat Vernei paharul cu Bloody Mary.

„Exact”, zise Dale. „Şi dacă în loc de o singură

unitate punem patru laolaltă, jumătate de byte, arată aşa” – înşirui nişte zerouri şi beţe de unu; scrisul lui de mână era dezordonat şi enervant, cum tinde să fie cel al oamenilor de ştiinţă, cine ştie din ce motiv, de parcă precizia gândirii o scuteşte pe cea a prezentării, şi *viceversa*, clericii, mai ales episcopelienii, demonstrează invariabil un scris de mână foarte lizibil – „şi dacă avem un altul, care arată aşa, ce va rezulta din circuitul SAU?”

După o pauză în care Richie avusese şansa să răspundă, Verna se oferi cu vocea ei aspră: „Zero, unu, unu, unu”.

„Hei, te-ai prins!” exclamă Dale. „Şi dintr-un circuit şi cu acelaşi imput?”

„Simplu”, zise ea. „Zero, zero, zero, unu”.

„O.K! Şi, Richie, dacă am conecta apoi circuitul SAU cu un NU?”

„Zero, zero, zero, zero”, am declamat de sus, după ce tăcerea devenise dureroasă.

„Evident”, zise Dale, continuând să schiţeze. „Şi astfel puteţi vedea cu toţii cum cu doar aceste trei simple conectoare, sau porţi, putem construi orice sistem complex de intrări şi ieşiri care să analizeze inputul informaţional. Spre exemplu, putem introduce aceleaşi numere din patru cifre prin porţile şi împreună cu propriile variante inverse produse în aceste ŞI-uri de-aici, apoi putem trece cele două şiruri de rezultate printr-un SĂU; ceea ce ne comunică rezultatul acestei operaţiuni, zero-unu-unu-zero, e unde cad de acord inputurile originale: rece unde au fost de acord şi fierbinte unde n-au fost de acord.

„Drăguţ”, zise Verna. Jumătate din paharul ei era deja gol. Acum fuma o English Oval, una cu filtrul mov.

„Ar trebui să-ţi continui studiile”, i-am spus.

„Asta-i spun şi eu tot timpul”, zise Dale.

„Spune-i-o lui Poopsie”, zise ea.

„Eedi-da”, îngăimă Paula, înhăţând hârtia lui Dale cu degetele ude de salivă şi mototolind-o.

Dale i-o luă înapoi, o netezi şi se pregăti să ne atace din nou ignoranţa cu creionul lui ascuţit. „Nu vreau să exagerez”, spuse el, „dar asta ne conduce direct în algebra booleană, care e atât de frumoasă că trebuie să gustaţi un pic din ea. Boole a fost un individ de pe la mijlocul secolului al nouăsprezecelea care a inventat o algebră care trebuia să se ocupe cu conceptele logicii, în principiu enunţuri de tip fals-adevărat, dar s-a dovedit a fi exact matematica necesară pentru stabilirea circuitelor din computere. O poartă SAU, de exemplu, nu duce în termenii algebrei booleene la unu şi cu unu doi sau zero, cum e cazul în cea binară, ci unu; adică, pozitiv plus pozitiv e tot pozitiv. Iar o poartă şi multiplică, de fapt, dacă ne gândim că orice înmulţit cu zero face tot zero, aşa că e nevoie de două pozitive pentru a produce un pozitiv. Ceea ce face poarta NU e să inverseze, aşa că scrii asta cu un fel de căciulă peste număr: inversul lui zero face unu, şi viceversa. Cam asta e toată algebra booleană în esenţă; însă din aceste fundamente derivă o groază de teoreme şi e uimitor ce posibilităţi se ivesc. Tinde să pară confuză, dar e simplă de tot când o pătrunzi”.

„În ochii unui porc poate”, zise Verna, ochii ei cam înceţoşaţi acum. Richie scăpase deja şi se juca acum cu vătraiul în şemineu: carbohidraţii reducându-se din nou în atomi de carbon au compus nucleele unei stele cu milioane şi milioane de ani în urmă. Mă gândeam la vârful creionului lui Dale. Oare chiar fusese universul atât de mic odată demult? „Nu-l răscoli prea tare”, l-am avertizat pe fiul meu. „O să-l stingi”.

„Oricum, ne aşezăm la masă în curând”, zise Esther

de sub arcadă. Se apropie de Dale în rochia ei verde de catifea în zigzaguri şi îi spuse: „Am tras cu urechea un pic la lecţia ta. Sună fascinant. Mă întrebam dacă nu ţi-ar plăcea să vii, să zicem, o dată pe săptămână să-l meditezi pe Richie? Se cam chinuieşte cu rădăcinile pătrate”.

„*Mami*, *nu* mă chinuiesc”, protestă băiatul. „Nimeni din clasă nu se pricepe, avem o profesoară care nu se pricepe”.

„O negresă”, îi spuse Esther lui Dale.

„Asta n-ar trebui să conteze”, zise Verna rapid.

„Ştiu”, suspină Esther. „Una din acele tinere femei de culoare cu o educaţie de mâna a treia pe care aceste şcoli liberale foarte scumpe cred că e de datoria lor să le angajeze. Sunt de acord în principiu, dar nu atunci când îi prosteşte pe copii”.

„Richie nu-i prost”, zise Dale, spărgând liniştea creată de Esther cu declaraţia ei ne-liberală. „Mi-ar face plăcere să-l meditez, dacă am găsi timpul convenabil. Orele mele sunt cam aiurea, cu toate combinaţiile pe care le facem. Pentru cele de grafică pe un VAX 8600 trebuie să mă bat cu o fată care studiază identificări matriciale”.

„Sunt sigură”, declară Esther cu uşurinţă, „că putem conveni asupra unei ore care să ne satisfacă pe toţi. Richie, haide să m-ajuţi să scoatem curcanul”. Dictatorială, fără vreo remuşcare, plină de electricitate, ne întoarse spatele şi dispăru.

„Unchiu’?” O voce mică şi aspră mă asaltă gentil dintr-o parte. „Crezi că poţi să mai ciupeşti un Bloody Mary înainte să ne-ngropăm în mâncare?”

De-a lungul întregii mese, acel festin nesfârşit şi opresiv de Ziua Recunoştinţei, care goleşte toată răsuflarea din piept şi tot spaţiul de manevră din minte, m-am gândit tot timpul nu numai la Verna, al cărei trup alb

presa cu atâta încredere indolentă lâna roşie a rochiei ei şi ale cărei gesturi aeriene şi declaraţii dezinvolte apăreau sensurilor mele tocite de vin ca infinit de vagi şi de promiţătoare, dar şi la Esther aşa cum era percepută de ochii lui Dale Kohler; o femeie mai în vârstă ca el, micuţă şi cam obositor de înţeleaptă, posedând însă profunzimea maternă a toleranţei şi a atenţiei sub înfăţişarea ei scorţoasă şi încrezută.

„Cine vrea să spună o rugăciune?” întrebă ca, când masa fu gata să ne primească.

Ştia că nu-mi făcea plăcere, deşi aş fi rostit-o. Vechile cuvinte s-ar fi rostogolit afară din mine de îndată ce mi-aş fi deschis gura ruginită. Compusesem deja fraza de început şi coborâsem capul, când vocea nerăbdătoare al lui Dale interveni „Mi-ar face plăcere s-o spun eu, dacă nimeni nu se supără”.

Cine să se supere? Eram victimele lui neajutorate, canibalii din faţa misionarului. Ne ceru să ne ţinem de mâini. Spiritul lui evanghelic fusese deprins într-o şcoală populară nazală. Urechile mele s-au închis în timp ce cuvintele lui au început să toarcă spre mine cu vocea aceea pe care o auzeam tot timpul la seminare, vocea cântată a pietăţii creştine crescute la ţară: sufletele credincioase sunt tractate la noi ca nişte verze murdare şi mirositoare din grădinile îndepărtate ale ţării şi în trei ani de rafinare şi distincţii exegetice le-am tăiat fine de tot într-o salată de varză asortată care se vinde în orice supermarket suburban. Primim sfinţi şi îi livrăm ca preoţi, lucrători în viile inevitabilei anxietăţi şi ale nemulţumirii. Moartea creştinătăţii a fost demult prognosticate dar întotdeauna vor exista biserici care să servească drept depozite pentru recoltele perene ale nefericirii umane.

Câteva cuvinte ale lui Dale au trezit în creierul meu,

înainte de a năvăli asupra farfuriilor încărcate, un soi de reminiscenţă a tuturor fără de casă şi a muritorilor de foame din lume, în special din Africa de Est şi America Centrală, iar mintea mea alunecă, întrebându-se dacă această rugăciune către un Dumnezeul gen UNICEF nu era de fapt preludiul unei reveniri la imensa demonstraţie a existenţei lui Dumnezeu prin discursul despre fildeşul mamuţilor şi despre explozii stelare, apoi alunecă mai departe, întrebându-se despre semnificaţia meselor şi trădărilor – sarea vărsată de Iuda, dieta cronică a lui Cronos, mesele plănuite de Clitemnestra şi Lady Macbeth, cercul trădării stabilit ori de câte ori mai mult de doi sau trei se strâng în jurul cinei, sau când o familie se aşază la masă. Mâna Vernei era în mâna mea dreaptă şi i-am simţit pulsul rapid; a lui Richie era în mâna mea stângă şi am detectat în ea căldură, sufletul oedipian, dinspre mine răceala paternă, tendinţa tigrului de a considera puiul odată născut ca pe un rival care ar trebui învins ca oricare altul. Emerson avea dreptate, toţi avem inimile reci. Iar mintea mea, îngheţată în timp ce vocea lui Dale se îndrepta însufleţită spre arabescul final al binecuvântării acestor bucate, care urmau să fie ingerate cu atâta vinovăţie, a alunecat cu totul afară din casa noastră în cea a familiei Kriegman, despre care îmi imaginam că fiind o familie atee de evrei, se bucurau de ziua asta cu mai multă dezinvoltură, fără niciun dram din acel colesterol spiritual implicit în auto-mulţumirea strămoşilor noştri puritani, şi că se distrau mai bine ca noi. Probabil că evreii au dreptate: e de ajuns un singur Testament. Deşi iniţial au existat destul de mulţi evrei care s-au convertit la creştinism, când Mesia şi-a ratat revenirea, după cum fusese ferm promis primei generaţii, iar Templul a fost distrus, ca o dezamăgire suplimentară, în anul 70, au fost

în mod serios descurajaţi şi le-au cedat grecilor drepturile de extindere a operaţiunilor.

Binecuvântarea lui Dale fiind în sfârşit lansată, descrescând tot mai mult în stratosferă, ne-am descătuşat mâinile asudate, iar în faţa ochilor, în centrul lor, se impuse viziunea curcanului care trebuia tranşat. Oh, acele diabolic de alunecoase, sângerii şi tenace încheieturi! Şi pielea aurie răscoaptă care se dovedeşte a fi mai tare ca o curea! Esther, în comparaţie cu Lillian, găteşte curcanul fără sos şi poţi să tai subţire doar pieptul, înainte ca porţiile să capete înfăţişarea unor fâşii şi zdrenţuiri de carne friptă. La masă eram aşezaţi, în sensul acelor de ceasornic, în ordinea următoare: Verna, eu, Richie, Dale, Esther şi Paula în vechiul scaun înalt şi prăfuit al lui Richie, recuperat de la etajul doi, în care fetiţa, brusc extenuată de călătoria cu autobuzul, plimbarea pe jos şi muşcătura din tabachera de argint, aţipea şi se trezea pentru a aţipi din nou. Şi eu, chiar dacă nu adormisem, am pierdut din când în când cunoştinţa unor momente petrecute la masă – există nişte mari găuri cleioase în amintirea pe care o am despre conversaţia de la acea masă.

Esther, în timp ce împărţea bucăţi portocalii de dovleac copt şi bucăţi albe de piure de cartofi, îl întrebă foarte direct pe Dale ce anume implica cercetarea lui de grafică computerizată. El îi răspunse: „E cam greu de explicat. În mare parte caută nişte shorteut-uri de programare care ar putea aduce dinamica afişării raster mai aproape de afişarea vectorială, în privinţa reducerii timpului de expunere şi a costului de memorizare. Vedeţi, o afişare vectorială dispune evidenţierea a doua puncte, apoi trasează o linie între ele şi, deşi există multe alte linii, iar instrucţiunile impun o stocare mult comprimată, totul

se petrece cât ai clipi din ochi: adică surprinzi că are loc o mişcare. La afişarea raster, e o chestiune similară cu cea a fotografiilor de ziar: avem o reţea de puncte, numite pixeli, probabil cinci sute douăsprezece pe cinci sute douăsprezece, adică două sute şaizeci şi două de mii de unităţi separate de output, aşa încât fiecare imagine necesită minute întregi pentru a fi generată, în loc de microsecundele necesare pentru o animaţie convingătoare. Treizeci de scanări pe secundă e ceea ce vedem la televizor; ne putem da seama ce înseamnă afişarea atunci când ne jucăm şi mişcăm degetele în faţa unui ecran aprins. În acelaşi timp n-avem de-a face doar cu dimensiuni şi perspectivă, ci cu lumină şi culoare, plus reflectarea luminii în diferite matrice atunci când se izbeşte de texturi diferite – toate astea trebuie programate în prealabil. Dacă privim acum masa din faţa noastră, avem de-a face cu o formidabilă cantitate de informaţie vizuală, vreau să zic o cantitate terifiantă, dacă luăm în considerare, să zicem, luciul pielii de curcan şi felul în care e ridată şi felul în care apa din pahar refractă castronul acela, felul în care cepele din castron strălucesc fiecare în mod diferit, apoi acolo un fir de fum, şi priviţi la şuviţa de roşu din piciorul paharului de vin care vine de la sucul de coacăze aflat la o palmă depărtare. Japonezii fac o treabă nemaipomenită în privinţa asta – bile de sticlă plutind de jur-împrejurul unor panouri în carouri şi cilindri translucizi şi aşa mai departe. Asta înseamnă că trebuie să calculeze prin pixelul respectiv, de parcă fiecare dintre ei e o fereastră minusculă în plan vizual, adică exact cum fascicolul de lumină ar trece prin deschizătura aceea micuţă, iar dacă se izbeşte de ceva transparent, unde se răsfrânge, se poate chiar descompune”. Cele două lungi degete arătătoare ale lui Dale gesticulară în direcţii opuse,

spre ilustrare. Cravata lui verde-violet începu să pară cam psihedelică în lumina obosită de noiembrie filtrată printre mestecenii golaşi şi ferestrele noastre cu vitralii ornamentale, un auriu ademenitor şi un albastru livid şi acelaşi roşu otrăvitor ca al sucului de coacăze. „Unii pixeli”, continuă el, „necesită poate cinci sau şase proiecţii separate pentru a le impune media. Vreau să spun că e formidabil, odată ce începi să copiezi chiar şi un set de obiecte foarte conturate, totul explodează cu complexitate. Într-un fel, începe să te sperie”.

„În ce fel?” întrebă Esther, după ce înghiţise porţia pe care şi-o pusese în farfurie, iar acum dădea afară pe nări fum de ţigară, două fuioare gemene izvorând din nările ei şi împletindu-se cu cel dintre buze, albastru în lumina asfinţitului, un halo de fum cât capul ei de mare.

„Ei bine, mă refer la încercarea de a duplica Creaţia doar în acest plan simplu al informaţiei vizuale. Înţelegeţi, nu e acelaşi lucru cu un fotograf care stă în faţa unei scene, nici măcar ca un pictor reproducând ceea ce are în faţa ochilor, tuşă după tuşă. În grafica computerizată depozitezi reprezentarea matematică a obiectului, după care îi poţi evoca imaginea din orice perspectivă, într-o diagramă subţire ca un fir de păr, sau graţie liniilor unificatoare îndepărtate, în secţiune transversală, sau a unei porţiuni mecanice pe care vrei s-o analizezi. Şi o face – vorbim în termeni de vector acum – instantaneu, atât cât îşi poate da seama ochiul, deşi din cauza comprimării simţi când computerul începe să lucreze, iar întârzierea de o secundă îţi pare o eternitate, dacă eşti obişnuit să lucrezi pe computer”.

O eternitate. Într-un grăunte de nisip. Mă usturau ochii. Nori de particule de hrană. Receptorii din nări pot detecta o particulă dintr-un milion. Freud pretinde că

senzaţia olfactivă a fost încărcată cu semnificaţii importante atunci când ne deplasam în patru labe, nasul nostru fiind mai aproape de solul hrănit cu rahat. Suntem inferiori. Un decolteu larg al unei femei pare să-l invite pe bărbat să se năpustească asupra ei, după care se tolăneşte ca un leu copleşit. Copularea din spate ca poziţie standard naturală; cum de ne-am întors pe faţă? Nuditatea frontală, calificată X. *Pe Adam în păcat /Noi toţi l-am urmat*. Verna mânca înainte, în tăcere. Să fi fost flămândă? în ziua de astăzi poate cineva care nu e un african să fie pur şi simplu flămând?

„Îmi place cum”, contribui Richie, „arată chestiile astea mereu, ca în identificările de la televizor sau în *Superman I*, când cei trei răi sunt condamnaţi să fie trimişi în spaţiu”.

„Daa”, zise Dale, „destrămându-se. Un efect obţinut destul de uşor, genul de deformare şi de exagerare a perspectivei, plus altele, dacă deţii informaţia necesară; nu e decât o chestiune de jonglare şi de gonflare a coordonatelor pentru a obţine nişte transformări destul de simple. Trigonometrie clasică”.

„Tri, hm”, bâigui băiatul.

„Haide, Richie. Trigonometria e superbă, aşteaptă şi-ai să vezi”.

Aşteaptă şi-ai să faci sex, am halucinat eu că zisese. Lucru ciudat, Richie, chiar ai să vezi că aşa este. O mare surpriză coaptă pentru noi de natură, dragostea însoţită de pulsul accelerat al inimii şi o drastică supraestimare a obiectului dragostei, construirea şi respingerea lui ritmică; dar asta este, nu mai există altceva mai grozav în viaţă, dacă nu luăm în considerare bridge-ul duplicat şi moartea.

„Vreau să zic, întreaga teorie”, zise Dale. „Iar acum, având computere, nu mai e nevoie să cercetezi toate

tabelele sau să efectuezi înmulţiri nesfârşite, le fac computerele pentru tine. Dacă ne uităm doar la calculatoarele manuale, care costă doar câţiva dolari; în 1950 era nevoie de capacitatea unei imense încăperi frigorifice pentru a adăposti toate circuitele pe care acum le poţi introduce în buzunarul de la piept. Dar, vai, cum se face că vorbesc doar eu? Domnule Profesor, povestiţi-ne despre erezie sau ceva în genul ăsta”.

„Da, ar trebui să mănânci înainte să se răcească”, îi spuse Esther grijulie.

„Nimeni nu vrea să asculte despre bieţii mei eretici”, mi-am informat publicul. „Tertullian, spre exemplu, în care am săpat un pic, ca să-mi împrospătez latina. Ce scriitor – nebun după limbaj, când decolează, îl egalează pe Shaw, e în stare să spună orice năzbâtie ca să păstreze interesul dezbaterii. Sau e asemeni lui Kierkegaard, atunci când vrea să tragă o concluzie. Însă Tertullian avea şi o trăsătură caldă, umanistă. Afirma, de pildă, că sufletul e în mod natural creştin: *anima naturaliter christiana*. A inventat trinitatea; cel puţin e primul care a folosit cuvântul *trinitas* în latina ecleziastică. Iar el e cel care a propus formula *una substantia*, *tres personae* pentru Dumnezeu, iar pentru Hristos noţiunea de dublă esenţă, *duplex status*, destul de simpatic, *non confusus sed conjunctus în una persona – deus et homo*. O poartă ŞI, ar putea fi, nu-i aşa, Dale?”

„De fapt”, zise tânărul, zâmbind şi înghiţind, „cred că e un SĂU. E mai greu să treci printr-un şi decât printr-un SĂU”.

„Lasă băiatul să mănânce”, zise Esther. „Foarte interesant, dragă. Ai observat, Verna, că nimeni nu ne-a întrebat nimic despre specialităţile *noastre*?”

Fata, bravo ei, o ignoră pe vicleana mea soţie şi se

întoarse spre mine. „Ce a făcut din el un eretic, unchiu’? Pare destul de cuminte”.

„Înainte de a răspunde la această foarte inteligentă întrebare, cine mai vrea o felie din pasărea noastră, Sfanţul Spirit făcut în casă şi tăiat în bucăţi?”

Richie ridică farfuria spre mine. „Doar carne de pe piept”, zise el. „Mai subţire tăiată ca înainte”.

„Fir-ar al dracului, nu poţi tăia mai subţire cu cuţitul ăsta tocit, se fărâmiţează toată!” Blasfemia mea m-a şocat chiar şi pe mine – am pus-o pe seama celui de-al treilea pahar de vin şi a faptului că Richie poartă aparat dentar de care se prinseseră bucăţele de hrană albe şi portocalii, şi mai respingătoare pentru că nu era conştient de ele.

Micuţa Paula, cu codiţe, după ce adormise în fund în scaunul ei înalt, se trezi pe jumătate şi începu nu să plângă, ci să producă acele zgomote mecanice de nemulţumire infantilă, aerul gâlgâind în sus şi-n josul traheii, de fapt mult mai sâcâitor.

Esther spuse: „Sărăcuţa, a adormit în poziţia aia neplăcută, probabil a făcut o crampă”.

„Da, Poops? Sau crezi că e timpul s-o necăjeşti pe mami?” Verna se apropie la un centimetru de faţa copilei, voioasă, imitând-o, expunând unghiului de percepţie acea gropiţă delicioasă din obrazul ei plin, adâncindu-se tot mai tare.

Surprinsă, provocată, Paula se zgâi, sughiţă şi începu să plângă cu adevărat.

„Pe scurt, Verna”, am continuat cu o voce peste ea, „era eretic pentru că era un puritan, un purist, numit montanist în acele zile; după ce s-a luptat cu păgânismul, cu marcionismul, gnosticismul şi iudaismul, a socotit însăşi biserica imposibil de vulgară şi de coruptă. Era prea bun pentru lumea asta”.

„Exact ca tine, dragă”, zise Esther şi o îndemnă pe Verna: „Dă-mi-o mie”.

„Haide Poops”, zise Verna, ridicând fetiţa cu forţa vârstei ei tinere, indiferentă la smiorcăieli, şi o aşeză în poala lui Esther cu atâta forţă încât soţioara mea cu oase mici rămase perplexă.

„E foarte interesant, Esther”, i-am atras atenţia, „să afli că una din operele lui Tertullian, *Ad uxorem*, e adresată soţiei, în care îi spune că după moartea lui ar trebui să rămână văduvă. După care a mai reflectat şi a scris un alt tratat în care îi declara că ar *trebui* să se recăsătorească, însă numai cu un creştin. După care s-a mai gândit puţin şi în *De exhortatione castităţis* o povăţuieşte să rămână *castă*, să *nu* se recăsătorească, *nici* măcar cu un creştin. De asemenea, credea că femeile, căsătorite sau nu, ar trebui să poarte văluri”.

„Nu-i aşa că bărbaţii sunt vrednici de ură?” o întrebă Esther pe Verna.

„V-o dau pe micuţa Miss Răutate pentru o ţigaretă”, îi propuse Verna.

„Şi mai era de părere ca semenii creştini să postească mult mai mult şi să nu servească niciodată în armata romană. Vezi, Oale, nimeni nu ascultă. Ereticii mei punctează de fiecare dată”.

„Aş vrea şi eu una”, replică Esther. Dar n-am pachetul la mine, trebuie că l-am lăsat în bucătărie”.

„Ştiu eu unde găsesc câteva”.

„Nu cu mine”, îmi spuse Dale, apoi lui Esther: „Aş vrea câteva cepe micuţe fierte. Mama le gătea şi ea aşa, amestecate cu mazăre verde”.

„Ah, vechiturile alea sunt prea uscate, au stat acolo o veşnicie”, strigă Esther, văzând-o pe Verna că plecase de la masă, trecuse pe sub arcadă şi se îndrepta spre măsuţa de

sticlă şi tabachera de argint pe care ne-o făcuse cadou tatăl lui Esther acum nouă ani.

„Ce-i cu tine?” l-am întrebat pe Richie, exasperat de bosumflarea lui. „Mănâncă feliuţele alea pe care ţi le doreai atât de mult”.

„Nu trebuia să vorbeşti aşa urât”, zise el, aproape în lacrimi, cu faţa aplecată în farfurie. Aceeaşi ceafa lăţoasă de mascul tânăr. O bestie fără ochi, izbindu-se de toate prin viaţă.

„Specialitatea *noastră*”, declamă Esther în stil de operetă, peste căpşorul ciufulit al Paulei, iar Verna se întoarse cu o mână de ţigări, „e să curăţăm mizeria pe care o fac bărbaţii. Întâi fac mizerie *în* noi, apoi în *jurul* nostru”. Vinul începuse s-o afecteze şi pe ea. Când o femeie de vârsta a doua devine supraexcitată, în gâtlejul ei se încordează o harpă la care cântă chiar ea. Ar avea mai puţină energie dacă ar lăsa-o mai moale cu dieta ei compulsivă. E ca şi cum mi-ar refuza fie şi un gram de femeie mai mult peste raţia maritală.

„Poate că nu se pot abţine”, zise Verna, aşezându-se din nou pe scaun cu o multiplă combinaţie de mişcări leneşe şi de volume imposibil de programat grafic, atât de viu exprimând greutatea fluidă a trupului ei încât mi s-a uscat cerul gurii. Îşi aprinse o ţigară de la flacăra lumânării de pe masă.

„Dumnezeule, nu face mutra asta”, i-am murmurat pieziş lui Richie.

„Lasă-l în pace pe băiat”, strigă Esther, din nou foarte tare, de parcă trupul bebeluşului din poala ei ar fi format un scut din spatele căruia putea să lanseze săgeţi de răutate spre mine. Ţigareta pe care o ţinea între degete avea nuanţa perlei cenuşii. „L-ai supărat”.

„Nu eu l-am supărat, Ziua Recunoştinţei îl deprimă;

deprimă pe toată lumea”.

„Şi nu ne mai povesti nimic despre bigotul ăla bătrân îngrozitor; *el* e cu adevărat deprimant. Numai perversitatea ta, Roger, te-a mânat să te specializezi în indivizii ăştia oribili, aceşti fanatici antici, din care n-a mai rămas nimic decât pulberea, dacă a mai rămas”. După care adăugă cu un ton mai conciliator. „Dacă nimeni nu mai doreşte nimic, te rog să eliberezi masa, dragă!” Ea era pironită locului de Paula, cea de culoarea cafelei cu lapte.

„Te-ajut eu”, zise Verna, ridicându-se în propriul ci fum care i se prelinse pe gât, în decolteu.

În bucătărie am reuşit să ne ciocnim fundurile, fără să ne dăm seama de asta, dar de două ori.

„Aruncă toate resturile în chiuveta din mijloc, are dispozitivul acela de drenare”, i-am spus, de parcă i-aş fi comunicat un secret murdar. Întinzându-mă să iau farfurioarele de desert de unde le pusese Esther, am şters cu mâneca hainei goliciunea caldă a antebraţului ei care ridicase copilul cu acea uşurinţă de amazoană. Nu e decât fiica surorii mele vitrege, am calculat: sângele nostru comun fusese divizat şi subdivizat.

„Duc eu farfuriile înăuntru; dacă ai putea să aduci una dintre plăcintele care se încălzesc în cuptor…”

„Oooh”, exclamă ea, „dovleac! Mor după plăcintă de dovleac, unchiu’. De când eram mică, poate pentru că era aşa de moale. Am avut întotdeauna o slăbiciune grozavă pentru mâncarea care nu trebuie mestecată, ca tapioca sau crema de zahăr ars”.

„De-asta îmi place şi mie tocătura”, am zis eu. Aşezând farfurioarele în faţa lui Esther, i-am spus: „Apoi, în *De monogamici*, a conchis că a doua căsătorie era la fel de păcătoasă ca adulterul”.

Ignorându-mă, i s-a adresat lui Dale: „Doar din

puţinul pe care l-am auzit a fost pentru mine mai clar decât orice am citit sau am văzut la televizor. Ai putea fi un profesor minunat”.

„O, de fapt am predat o secţiune de calcul introductiv acum două semestre, dar nu ştiu din ce motiv, universitatea…”

M-am întors în bucătărie să iau din cuptor plăcinta de mere – preferata mea din copilăria-mi sumbră, cu multă scorţişoară şi crusta marcată cu „laba gâştei”. Cu toate astea, îmi amintesc că o primeam foarte rar, deşi peste tot erau livezi de mere în Ohio. Mama mea se abţinea mereu de la a ne oferi unele plăceri, nu pentru că nu ne puteam permite, ci ca o ilustrare a unui principiu al vieţii pe care îl învăţase cu multă durere şi pe care îl împărtăşea cu altruism. Din moment ce rămăsese însărcinată cu mine în perioada în care tata şi-a luat tălpăşiţa, mă simţeam parţial responsabil pentru stilul ei de viaţă, de a se „descurca fără”, şi am acceptat fără proteste porţia mea de privaţiuni.

În bucătărie Verna, înainte de a aduce plăcinta de dovleac, îşi turna o porţie sănătoasă de vodcă în paharul gol de Bloody Mary. Lichidul arăta roz. „Nici pe asta nu trebuie s-o mesteci, nu-i aşa?” am remarcat eu.

Se legănă puţin şi o dădu peste cap. Avea faţa îmbujorată, iar ochii oblici se luminară. „Haide”, zise ea, cu o voce de Cyndi Lauper, iar de data asta îşi ciocni deliberat de mine fundul mare, îmbrăcat în stofa de lână.

„Ai grijă, să nu scăpăm jos nimic”, am sfătuit-o.

Esther, cu Paula tot în poala ei, îi explica lui Dale: „Apoi vara încercăm să evadăm pentru câteva săptămâni, dar ideea de a avea *încă* un set complet de cuţite şi *două* prăjitoare de pâine, seturi duble de lenjerie de pat şi scaune de bucătărie, să-ţi faci griji pentru casa în care nu

stai ca nu cumva să fie jefuită, îmi pare un coşmar, nu ştiu cum se descurcă alţi cunoscuţi. Dale dragă, ai vrea plăcintă de dovleac sau de mere, sau un pic din amândouă?”

„Câte o bucăţică din amândouă, vă rog”.

„O *bucăţică*. Nu îndeajuns să fie un *byte*?”

Dale zâmbi; aceste accente de suavitate mă iritau cel mai mult la el. „Nu, n-ar mai rămâne nimic pentru ceilalţi. Un byte e format de regulă din opt bucăţele”.

„Una din fiecare”. Îi înmână farfurioara. „Asta e un SAU, ori un ŞI?”

Acelaşi zâmbet drăguţ, mai adânc într-o parte decât în cealaltă. „Dacă una dintre ele n-ar fi aici, iar asta ar face ca cea de lângă ea să dispară, atunci am avea un ŞI”.

„Înţeleg. Richie, dragul meu? Parcă eşti supărat pe noi toţi. Scuză-mă, Verna, o să te servesc pe tine când vine rândul doamnelor. Să-i servim mai întâi pe domnii cei puternici”.

Văzând în faţa ochilor cuţitul şi furculiţa de servit plăcinta lucind în mâinile subţiri ale lui Esther, micuţa de culoarea mierii începu să râdă. Întinse mâna pentru porţia ei. Degetele ei se afundară adânc într-un triunghi de dovleac. „O iau eu pe asta”, zise Verna grăbită şi se ridică să ia copilul din poala gazdei. „Fire-ai tu să fii, Poops! Eşti o curvă lacomă”, spuse ea.

Aşezată din nou de mama ei în scaunul înalt, Paula începu să facă din nou zgomotul acela îngrozitor din gâtlej; Verna îl curmă ingenios, luând mâna mânjită de umplutura de dovleac şi îndesând-o în guriţa nerăbdătoare. Anevoie, apoi fericită, Paula supse mânuţa dulce.

„Am promis să văd ce fel de teste de echivalenţă se dau pentru diploma de liceu”, i-am reamintit Vernei cu o voce înceată, după ce Paula păru să se fi liniştit.

„Roger, iubitule”, strigă Esther. „Te-am uitat pe tine. Doar cu mere?”

„Vreau şi un pic de dovleac”.

„Credeam că nu-ţi place deloc”.

„Am uitat dacă-mi displace, n-am mai gustat demult. Te rog”. „Bravo. Nu suntem un pic cam aventurier la o vârstă înaintată? Ochii ei verzi se îngustaseră şi licăreau, deducând o legătură între fata de lângă mine şi plăcinta de dovleac. Nu era în firea metodică a soţiei mele să lase ca lucrurile să treacă, să nu le decupeze de înţeles; altfel s-ar fi culcat doar de câteva ori cu mine, când se simţea vinovată, şi ar fi renunţat, iar eu şi Lillian am fi hrănit şi acum orfanii parohiei la o masă lungă, fără copii ai noştri. Draga de Lillian: nu-mi venea să cred că cineva poate fi nefericit atâtea luni în Florida. De câte ori încercam să mi-o imaginez, îmi apărea ca o fotografie supraexpusă.

„Şi se pare”, am continuat să-i explic Vernei, în zgomotul furculiţelor de desert, „că există un test numit GED, de testare a educaţiei generale, care se dă o dată pe lună în orice oraş de mărime considerabilă, iar dacă îl iei primeşti certificatul de echivalare a studiilor liceale. Are cinci părţi – gramatica limbii engleze, literatură, studii sociale, ştiinţe şi matematică – şi fiecare test durează două ore”.

Esther îi explica lui Dale cu o voce domoală: „Desigur, dacă ai o grădină, oricât de mică, nu poţi lipsi mai mult de câteva zile de-acasă până în august; e caraghios, ştiu, să fii *sclavul* absolut al acestor flori, dar cred, sincer, şi ştiu că sună absurd, că plantelor trebuie să le vorbeşti. Trebuie să fie iubite”. Cu mâna care nu ţinea furculiţa de desert continua să-şi ducă la spate şuviţe răzleţe de păr. În timp ce făcea asta, mâna ei firavă tremura vizibil. O observam prin ochii lui Dale, fără să uit

de prezenţa Vernei lângă mine: efectul fu acela de culoare subit vie, de ajustare a imaginii pe un canal UHF. Era strălucitoare şi atractivă, în catifeaua verde lucind în lumina muribundă a zilei de sărbătoare, cu părul ei roşcat strălucind într-o multitudine de puncte, fruntea inteligentă strălucind, ochii proeminenţi procesând ironia şi flirtul cu o rapiditate electronică, buzele ei cu formă ciudată rujate astăzi cu un milimetru peste muchie pentru a-i conferi feţei aproape miniaturale o tentă de neglijenţă, de aiureală amuzantă. Aura de plictis se stinsese.

Verna mânca gânditoare, aproape că nu mesteca. „Sună cam aiurea”, zise ea. „Poate că nu merită”.

„Merită”, am insistat. „Elimină obstacolul absenţei unei diplome de liceu, după care te poţi gândi la o facultate sau o şcoală de secretare. Sau de modele, de orice vrei tu. Ai doar nouăsprezece ani, o *lume* întreagă de posibilităţi te aşteaptă”. Vechiul duhovnic din mine, resuscitat, răsufla greu.

„Habar n-am despre studii sociale”, zise ea.

„Ştii cum se completează cecurile şi despre bilanţuri, ştii despre constituţie şi despre ceea ce citeşti în ziare”.

„Nu, nu ştiu. Şi nu citesc ziarele”.

„Asculţi radioul. Ştirile se dau şi la radio”.

„Nu pe posturile pe care le ascult eu”, zise ea. „E doar muzică”.

„… sunt o oază pentru mine”, zise Esther la celălalt cap al mesei, „florile”, şi am văzut-o de foarte aproape, prin ochii lui Dale, marginea mâzgălită de ruj şi filamentele translucide de puf deasupra buzei superioare, acele zvâcniri delicate ale muşchilor acestei buze superioare cugetătoare, şi am simţit o furnicătură sexuală în poală, o undă întăritoare, în timp ce aveam în locul lui Dale, aşa religios şi saturat de informaţie cum era, revelaţia

instinctivă că femeia aceea, în pat, odată ce hotăra să ajungă acolo, nu se va da în lături de la nimic, ar fi făcut orice. Dezinvoltura şi flămânzii ei ochi verzi, cu acea uşoară bombare hipertiroidiană. Toate îi spuneau tânărului acest lucru. Orice.

„Nu ştiu nimic, unchiu’”, se văicări Verna.

„Ştii mai mult decât crezi că ştii”, am spus, impacientat. Simţeam că devenisem o voce neavenită pe un post de radio doar pentru muzică.

Esther interveni: „Ce încearcă să te convingă, Verna? Despre ce test e vorba?”

„Nu vreau să vorbesc despre asta”, declară stânjenită tânăra femeie. „Mi-e ruşine”.

„Testul de echivalare al diplomei de liceu”, spuse Dale. O bat la cap cu asta de vreun an de zile. E grozav dacă o să dai testul”.

N-o să-l dau. Discutam şi noi”.

„O să fie uşor”, zise Richie, uitându-şi supărarea. „O să fie mult mai uşor decât să mergi în fiecare zi la Pilgrim Day”.

„Profesorul Lambert te poate ajuta la literatură şi gramatică”, zise Dale, „iar eu te pot pune la punct cu matematica şi ştiinţa”.

„Oh, nu”, îi spuse Esther. Îşi aşeză mâna ei lungă şi subţire peste cea noduroasă, cu încheieturile roşii, a tânărului. „Ai zis că-l meditezi pe Richie”.

Richie strigă, încercând să găsească tonul potrivit: „Haide, Verna, fă-o!”

„Lăsaţi-mă dracului în pace”, se rugă Verna. „De ce vă interesează acum pe toţi testul ăla?”

Urmă o pauză în timpul căreia Paula râgâi şi încercă să-şi sugă cealaltă mână, care nu avea dovleac pe ea. În cele din urmă, Esther anunţă: „Cum de ce, dragă, pentru

că ne *place* de tine”.

În bucătărie, unde amândoi am aruncat resturile din farfurii şi am pregătit cafeaua, ca s-o servim în jurul şemineului (care, mulţumită grijii lui Richie, se stinsese), soţia mea îmi spuse foarte sec: „Se pare că amândoi ne implicăm în domeniul educaţiei”.

„Eu sunt tot timpul acolo”, am zis, deranjat de aparenta ei încercare de a insista (asemeni acelor bătrâni din antichitate, drapaţi în togile lor, acum doar pulbere, subiectele mele de predare preferate) ca lucrurile cărora le stătea mai bine lăsate ambigue să fie clarificate riguros.

„Se pare că toţi suntem”, cedă Esther, cu un oftat, ridicând o mână distrată spre părul rebel şi un nor ciudat trecu peste buzele ci bosumflate, făcând-o să arate ca ieşită din minţi şi extrem de încântătoare.

III

Tot acel decembrie am avut o vreme caldă, de parcă cerurile binecuvântau alegerea noastră naţională, votul realegerii. Pentru mulţi Dumnezeu părea să strălucească prin persoana Preşedintelui, iar pentru ceilalţi reprezenta o forţă a naturii căreia n-avea rost să-i reziști. Mulţi dintre cei care votaseră pentru adversarul său erau mulţumiţi în secret că pierduseră; cerea atât de puţin, promitea atât de mult. Nu, nu e cu totul adevărat, pentru că atunci când erau examinate, promisiunile apăreau şi mai vagi, şi mai puţine: elibera electoratul chiar şi de apăsarea aşteptărilor, iar în acest fel îşi perfecţiona imitaţia de Prezident Ceresc a cărui inactivitate ne-a câştigat loialitatea vreme de două milenii (într-adevăr, dacă socotim, *contrar* lui Marcion, că Dumnezeul evreilor şi Dumnezeul creştin sunt unul şi acelaşi, de două ori mai multe milenii (presupunând că data Creaţiei calculată de arhiepiscopul Ussher, 4004 î.Hr., marchează şi

propovăduirea activă, subangelică, şi lauda (deşi există bănuiala că până şi locurile pustii îi aduc laudă, iar un sfânt nebun ca Dale ar putea argumenta că legile eterne şi imuabile ale matematicii constituie tocmai forma acestei înalte ipotetice laude)). Urmăriţi-mă, cei care puteţi.

Esther îşi găsise în urmă cu câţiva ani o slujbuliţă prost plătită la o creşă, la câteva străzi depărtare de casa noastră, de la şapte şi jumătate la două şi jumătate, patru zile pe săptămână. Pentru a evita dificultăţile de parcare şi posibilitatea, destul de probabilă, de vandalizare a Audi-ului nostru nou-nouţ, care fusese descris în broşură ca fiind gri, dar care s-a dovedit la livrare să fie o subtilă nuanţă germană închisă, pentru care nu există un cuvânt în limba engleză, se obişnuise să ia autobuzul şi să lase maşina în dreptul trotuarului, sau, mai rar, în micul nostru garaj în care erau înghesuite unelte de grădinărit şi containere de gunoi; aşa că eu, într-o zi în care nu ţineam seminarii, n-aveam niciun fel de dificultate să vin pe jos după orele de dimineaţă şi (după un pahar de lapte şi o bucăţică din plăcinta de duminică consumată în picioare în frigul pustiu al bucătăriei, în timp ce o spionam pe Sue Kriegman bătând la maşina de scris cu o expresie neliniştită în camera ei de la etaj şi deliberam fără succes dacă să dau mai tare termostatul fixat cu zgârcenie de Esther) să mă urc în maşină pentru a mă duce în cartierul nepoatei mele. O anunţasem la telefon că mă îndreptam spre ea înarmat cu o mare şi lucioasă antologie a literaturii americane care în librăria universitară supra-aprovizionată mi-a apărut ca fiind corespunzătoare aspiraţiilor liceale.

Conducând de-a lungul bulevardului Sumner, pe care îl străbătusem pe jos cu o lună înainte, am fost izbit de absenţa acelui sentiment maiestuos. Cerul nu mai fierbea de nori tumultuoşi amestecaţi de vânt; acum, un fel de

mâzgă flocoasă se contopea cu silueta neclară a pomilor descărnaţi de frunze şi înghiţea vârfurile zgârie-norilor din centrul depărtat al oraşului. Magazinele care în ritmul pietonal emanaseră o certă savoare negustorească apăreau din goana automobilului ca nişte cutii disperate din tinichea şi bitum, doar cu puţin mai trainice decât machetele-jucării pe care le încropeam în South Euclid, în sâmbetele ploioase, din cutii de cereale şi cartoane de ouă, scotch şi cretă colorată. Trecătorii, prinşi între vremea din ce în ce mai întunecată şi temperatura mult prea călduţă pentru acest timp al anului, păreau dezorientaţi, neştiind cum ar fi trebuit să se îmbrace, expunând toată gama, de la haine groase la pantaloni scurţi de jogging. Două tinere femei de culoare, cu codiţe lungi şi în mini-jupe, patinau pe trotuar ca nişte proiecţii negative ale lui Alice în Ţara Minunilor care tocmai trecuseră prin oglinda străvezie, inocenţa şi veselia lor feciorelnică semnalând, cumva, tocmai contrariul. Sărăcia şi poleiala se împreunau de-a lungul bulevardului şi am fost tentat să cânt, ieşind din cartierul obişnuinţelor mele şi pătrunzând într-unul unde posibilităţile renăşteau din mizerie. Poleiala indiferentă de Crăciun şerpuia pe stâlpii lămpilor de iluminat şi chiar vitrinele magazinelor de feronerie sau articole de pescuit erau dotate cu obligatoria zăpadă din bumbac şi decorul din carton roşu.

Am semnalizat la stânga pe Prospect şi am descoperit ceea ce nu observasem data trecută, faptul că strada era sens unic. A trebuit să merg o stradă mai departe, la vale, spre capătul podului care traversa râul; aici, sub grinzile de oţel pe jumătate vopsite, era un nod de insule de trafic şi încercând să o iau la stânga m-am pomenit îndepărtându-mă de oraş pe una dintre acele autostrăzi naţionale numerotate, iar întorcându-mă de pe acest

traseu înfricoşător şi zgomotos, m-am pomenit trecând prin dreptul zidurilor de cărămidă ale unei fabrici, cu ferestrele ei înalte amuţite cu placaje bătute în cuie, sau dacă nu sparte la întâmplare. A trebuit să aştept momente dilatate de nerăbdare până când am dibuit drumul înapoi spre Prospect, pe lângă şiruri de case ale căror verande erau doar la câţiva paşi de pavaj şi ale căror uşi şi ferestre îşi expuneau decoraţiile jalnice, grosolane, de sezon. În cartierul în care locuia Verna, în faţa fiecărei intrări atârna câte o coroniţă legată cu un şnur de plastic. Am parcat, auzind sub roţi scrâşnetul de sticlă deja pulverizată, sub un semn care interzicea în două limbi staţionarea vehiculelor neautorizate. În timp ce încuiam uşile, un băieţel negru, care în mod sigur nici nu împlinise zece ani, veni spre mine şi mă întrebă: „Hei, domnule: păzesc maşina?”

Copilul purta un tricou murdar de rugby – dungi late verzi cu galben şi guler alb. Era cald pentru decembrie, dar nu atât de cald. „E nevoie să fie păzită?”

Copilul clipi, nefamiliarizat cu ironiile. Apoi declară serios: „N-ai voie să parchezi aicea da dacă păzesc e O.K”.

„Înseamnă că-l cunoşti pe primar”.

Clipi din nou, începând să se teamă, dar continuând să mă fixeze. „Nu-l cunosc, da cunosc tipi care-l cunosc, asta da”.

„Atunci, uite, ai câştigat un dolar cinstit, am zis, gândindu-mă că doar cu mâinile lui şi o piatră ascuţită ar fi putut să aducă stricăciuni de peste o mie de dolari Audi-ului meu de un non-gri perfect; îmi intram în mână cu această întâlnire, antrenându-mă pentru următoare. „Cum se face”, l-am întrebat, „că nu eşti la şcoală?”

Încă tot nu se hotărâse cât de mult să mă ia în serios. Dar încă nu-i înmânasem dolarul, aşa că mi-a răspuns: „Că

nu te-nvaţă nimic din ce trebuie să ştii”.

Asta părea o analiză atât de tristă şi de acută, încât mi-a trecut pofta de joacă şi i-am dat banii. „O să răceşti, ar trebui să porţi ceva pe deasupra”, i-am spus, ca lecţie finală, dar se pare că mersesem prea departe. Copilul mă privea cu o mută solemnitate, confuz, iar eu m-am îndreptat, ducând cu mine manualul voluminos, spre apartamentul Vernei. În casa scărilor, textele referitoare la Tex şi Marjorie fuseseră şterse cu vopsea roz.

Am bătut la uşa Vernei.

„Unchiu’?” Vocea ei părea să tremure, aşa că mi-am imaginat-o îngrozită sau, nu ştiu de ce, în lacrimi.

„Da”.

Dar când, odată cu zăngănitul lănţişorului de protecţie, mi-a deschis, avea ochii uscaţi şi, asemeni tinerelor fete negre de pe bulevard, arăta veselă. Avertizată de sosirea mea, nu mai purta seducătorul halat de baie, ci o fustă de blugi şi un jerseu alb şi mulat cu mâneci lungi şi – un amănunt ciudat, comic, dezinvolt – un fular de mătase în jurul gâtului. Efectul creat nu diminua, ci accentua perspectiva asupra pielii nude a decolteului destul de adânc, o goliciune cuprinsă între fâşii textile exact ca acea burtică palida încadrată atât de apetisant de lenjeria de corp a femeilor din trecut, când sutienele şi chiloţeii erau confecţionate din mai mult material. Bucăţica asta de mătase din jurul gâtului îi conferea o certă savoare vulnerabilă. O butonieră sau un nod poartă cu sine ideea de a fi descheiate. Sfârcurile ei erau foarte evidente, dar poate că sutienul ei era foarte special. În loc să fie desculţă ca data trecută, Verna era încălţată cu nişte pantofi de balet, mult prea subţiri pentru a ieşi pe stradă iarna, dar aici anunţau faptul că era echipată de studiu şi gata pentru a fi instruită de unchiul ei.

„Ai procurat formularele de cerere? Ar fi bine să mă uit peste ele” am zis, dându-mi jos haina din piele pe care o aveam peste sacoul de tweed. Era o căldură sufocantă. Mi-am dat jos şi sacoul.

„Da, am trecut pe-acolo, dar mi-au cerut certificatul de naştere. Înţelegi, dacă n-aş fi împlinit deja optsprezece ani n-ar fi de acord să pot obţine echivalentul de absolvire înainte de vârsta pe care aş fi avut-o la terminarea liceului”.

„Nu puteai să le arăţi permisul de conducere?”

„Ba da, l-am arătat; dar e din alt stat şi nu mi l-au acceptat. Doamna a fost foarte drăguţă, dar mi-a zis că n-aveau voie să accepte acte de identitate din alte stat, pentru că nu ştie cum se verifică datele acolo, aşa că are nevoie de certificatul de naştere. De parcă oamenii l-ar purta la ei. Al meu e undeva într-o cutie la mama, într-o bancă, dacă nu l-a pierdut ultima dată când l-a scos de-acolo. Credeam că totul e în computerele din Washington în ziua de azi; că doar trebuie să tasteze codul personal şi imediat să-ţi vadă amprentele şi grupa de sânge şi cu cine te-ai culcat, totul”.

„Încă nu am ajuns atât de departe. E doar 1984. Ai sunat-o sau i-ai scris Ednei?” A rosti numele Ednei, înrămându-l în gura mea, constituia pentru mine un fel de goliciune expusă, o mică şi distinctă plăcere periculoasă.

„Încă nu, unchiu’”, zise Verna. Această tachinare nu foarte prietenoasă constituia probabil maniera ei de a constata faptul că numele mamei ei mă stârnea. „Am fost prea deprimată după ce m-am aventurat în birocraţia asta. Am venit acasă şi-am făcut o baie şi trebuie să recunosc c-am uitat de tot până când m-ai sunat azi dimineaţă”. Sesiză dezamăgirea pe faţa mea şi îmi explică mai bine: „Crezusem că trebuie să mă duc doar la colţul străzii, în

clădirea aia groaznică de cărămidă, la birouri – ştii, vizavi de barul care a ars – dar nu, a trebuit să merg mai departe, împingând-o pe Poopsie tot drumul în căruciorul ăsta cu o roată strâmbă pe care mi l-a vândut cineva de la parter cu cincisprezece dolari, deşi nu trebuia să-i dau mai mult de cinci, până la un liceu de care nici nu ştiam că există, o chestie enormă, cu coloane, nu-ţi vine să crezi, dincolo de terenul de sport şi capela funerară şi gheretele porno pentru copiii cu coşuri şi ţarcurile de maşini second hand; arată ca o puşcărie incredibil de hidoasă şi de pretenţioasă, doar atât că-i sus pe o colină şi n-are sârmă ghimpată. Cel puţin n-am văzut-o. Doamna de la secretariat, cum ţi-am zis, a fost destul de drăguţă; mi-a zis că în principiu oricine poate citi o să treacă, dar sfatul ei e să nu dau toate testele într-o singură zi”.

„Ei bine, atunci să vedem dacă *poţi* citi, nu? Am adus antologia asta de literatură americană”.

„Pentru mine? Unchiu’, eşti un dulce. Ţie cum îţi mai merge?”

Apartamentul ei era mai îngrijit decât data trecută. Merele şi bananele din bolul de pe măsuţă arătau proaspete, clar conturate, de parcă aşteptau să fie pictate ca natură moartă. Televizorul era stins, casetofonul la fel. În tăcere, în astfel de blocuri, se pot auzi conversaţii sau televizoare din alte apartamente. Am întrebat: „Unde-i Paula?”

„Şşş. Nu-i rosti numele prea tare. Micuţa vagabondă a adormit în sfârşit. M-a sculat la cinci jumate azi-dimineaţă, îmi venea s-o omor. Unchiu’, cartea asta cântăreşte o tonă!”

„Nu trebuie s-o citeşti toată. După câte îmi amintesc eu din liceu, literatura americană constă din *Thanatopsis* de William Cullen Bryant, *The cask of Amontillado* de

Edgar Allan Poe şi *The Luck of The Roaring Camp* de Bret Harte. Hai să începem cu *Thanatopsis*. E cea mai scurtă”.

Verna stătea pe scaunul şubred din bambus şi ceva din zgomotul văratic al pocnetelor sub greutatea ei sau umbrele atârnând cenuşii în colţul apartamentului şi care se prelingeau în decolteul explorat de privirea mea în timp ce stăteam în picioare în spatele ei, ceva îmi evoca ecourile confuze dintr-o zi sau zile petrecute cu Edna în Ohio, zile de vară, când îmi petreceam luna mea obligatorie cu tata, iar noi, copiii, ne adăposteam de soare şi insecte şi plictiseală în pod, la joacă. Eram mai mulţi, nu doar Edna şi eu, alţii din vecinătate, de treisprezece şi paisprezece ani, şi jucam pocher pe dezbrăcate, acolo sub ferestrele oblice şi printre cuferele împăienjenite şi cutiile de carton, pe un covor pe care-l derulam sub noi ca să nu ne aşezăm pe scândurile goale şi prăfuite, iar norocul nu ţinea cu Edna, care trebuia să năpârlească pe rând pantofi şi şosete, pretinzând că şi agrafele contau, adăugând două din ele grămăjoarei de haine. Apoi, solemnă, cu părul ci cârlionţat revărsat pe umeri, îşi ducea mâna la butoniera de la gât a bluzei de vară ca să o descheie şi să o scoată, ca pe un ciudat fluture apretat în lumina secretă şi puţină a podului. Particule de praf dansau luminoase în coloanele groase de lumină ce răzbăteau prin lucarne. Edna rămăsese doar în lenjeria de corp şi începea să se împotrivească şi să plângă, mi se părea, cu o rezistenţă înăbuşită în voce, iar noi urma să votăm dacă voiam să continuăm sau nu, şi din moment ce eram trei băieţi şi două fete, votul ar fi trebuit să fie pentru a continua, dar am cu votat împotrivă, cu fetele, iar Edna mi-a dat un mic sărut în semn de recunoştinţă. Dar fusese oare recunoştinţă, m-am întrebat tot restul verii, sau un fel de surpriză, chiar milă? Votasem cu fetele.

Apoi altă vară, sau aceeaşi? – în amintirile mele am impresia că suntem cu toţii de aceeaşi statură, deşi cu un an mai în vârstă, deoarece creşteam încet, niciodată nu eram înalt – mă războiam cu ea pe câmp, amândoi mirosind a sudoare într-o mare aromată de mireasma ierbii care se usca şi îşi lăsa seminţele, şi atunci, de parcă ar fi fost declarată câştigătoare de un invizibil arbitru, se ridica în picioare, deasupra mea, iar eu, prea leneş sau obosit ca să mă pot mişca, mă uitam în sus spre picioarele ei, aşa cum acum mă uitam de sus spre decolteul adânc al Vernei, mă uitam sub şortul Ednei până la marginea chiloţilor, de unde răzbătea părul negru, foarte mult păr, credeam atunci. Şi eu începusem să am păr pubian, eram mai mare ca ea, dar ea avea mai mult, avea dreptul să stea deasupra mea, această puternică, misterioasă şi asudată tovarăşă dejoacă şi duşman care locuia cu tatăl meu, iar eu nu. Pentru că nu puteam.

Peste umărul Vernei am citit în tăcere:

Celui care, din iubire pentru Natură, în comuniune cu-ale ei oacheşe forme se află, ea-i grăieşte

O limbă osebită; pentru ceasurile lui vesele

Glasul ei e cel al bucuriei, şi-un surâs.

Şi elocvenţa frumuseţii, iar ea pluteşte

În gândurile lui înnegurate cu înţelegere.

Domolă şi lecuitoare, răpindu-le

Tăişul ascuţit, el asta preţuieşte.

Îi puteam simţi ochii şi mintea alunecând pe aceeaşi coamă lină, vag răsunătoare a pasajelor scrise. „A scris asta”, i-am spus, „când era mai tânăr ca tine”.

„Da, unchiu’ – am citit şi eu nota de la început”.

Eram ofensat – nu citisem nota, o ştiam din erudiţie. „Ce părere ai despre versurile de început?”

„Cam fandosite. «Ceasurile lui vesele»”.

„Cuvintele şi-au modificat semnificaţia în anii care au trecut. Spune-mi prin cuvintele tale ce vrea să zică aici Bryant”.

„Când eşti trist, Natura pare tristă; când eşti vesel, veselă”.

„Destul de bine”. Noua mea percepţie a inteligenţei Vernei făcea să-mi furnice pielea; *sex-appeal*-ul este asemeni reacţiilor alergice, la care cei inteligenţi sunt mai predispuşi. „Ia aminte”, am îndrumat-o, „la sfârşitul celui de-al doilea set de trei versuri. Ce observi?”

„Că aproape rimează”, zise ea.

„Ştii cum se numeşte?”

„Aproape rimă?”

„Asonanţă. Asonanţă. Dacă sunt mai multe consoane, se numeşte consonanţă. În asonanţă e vorba de vocale”.

„Crezi că e nevoie să ştiu porcării de-astea pentru testul de echivalare?”

„Nu strică să ştii câte ceva”, fiind uimit în timp ce rosteam asta de cât de neadevărat era. „Citeşte-mi rândurile astea, începând de-aici”, i-am arătat în cartea din poala ei care cedă presiunii, apoi îmi împinse degetul înapoi. Pielea pieptului ei era tot mai albă alunecând în jos şi dispărând din calea privirii mele.

„«Însă, în câteva zile»”, citi ea, „Tu, soarele atotvăzător nu-l vei mai vedea în orbita lui; nici în ţărâna rece, Unde palida ta formă s-a răsfrânt, cu multe lacrimi, Nici în îmbrăţişarea oceanului icoana Ta nu va trăi. Pământul, cel ce te-a hrănit, îţi va înghiţi rodnicia, pentru a te-ntoarce în pământ; Şi, orice trăsătură umană pierdută, ţi-a abdicat fiinţa-ţi individuală, ca Tu să te amesteci etern cu elementele, Să te-nfrăţeşti cu piatra nesimţitoare. Şi cu bulgărele greoi, pe care flăcăul aspru îl întoarce la rândul său pe brazdă, şi calcă peste el”. Vocea ei, cam răguşită în

conversaţiile normale, se ridică, într-un tremolo poetic sub influenţa versurilor, cu mine ca unică audienţă.

„Cuvinte care te deranjează?” am întrebat. „Nesimţitoare?”

„Terminată”.

„Bine. Plug?”

„Fier de plug”, ghici ea.

„Minunat. Şi cum ţi se pare ce-ai citit?”

„Nu-i rău. Cam plictisitor. Cum ţi se pare ţie, unchiu’?”

„Îngrozitor. *Nu* vreau să ajung «Să mă-nfrăţesc cu piatra nesimţitoare». *Nu* vreau să-mi abdic «fiinţa individuală». Problema cu poemul e că limbajul de-acolo te face să te îndepărtezi chiar de subiectul atacat: moartea, *thanatos*. Titlul e în greceşte: «viziune a morţii».

„Da, asta zice şi-n nota de deasupra”.

„E prea rece. Băiatul-poet percepe problema, dar nu simte îndeajuns. Teroarea, radicala, insuportabila teroare reală. Câteva rânduri mai sus, acolo” – cartea deschisă săltă din nou, în poala ei ca pe o pernă, în timp ce-i indicam locul cu pricina – „«agonia severă, giulgiul, paloarea, întunecare fără suflu şi casa cea îngustă»: aici e chiar pe şleau. «Întunecare fără suflu şi casa cea îngustă». Înţelegi, Bryant era atât de tânăr, putea s-o spună; mâna unui poet mai în vârstă ar fi încremenit îngrozită încercând să aştearnă acele rânduri. Şi pe urmă, ce face puştiul? Vorbeşte despre regii din vechime şi înţelepţii cărunţi care au murit cu toţii şi ne vor ţine companie, declarându-ne că: «Tot ce respiră îţi va împărtăşi destinul», de parcă asta ar fi un fel de consolare, şi, fără să recurgă la o epifanie religioasă, sare la concluzia că a muri va fi ca atunci când ne întindem să «visăm frumos». Ce probe aduce pentru a ne convinge că va fi ca într-un vis frumos? Niciuna”, i-am

spus Vernei. „Modelul de aici e modelul clasic al oricărei compuneri de rămas bun al unui absolvent de liceu: întrebări importante topindu-se în răspunsuri stufoase, nostalgice”.

Fata studia. Creştetul ei, văzut de sus, era o revărsare de bucle castanii şi blonde, cercuri peste cercuri perfecte aidoma unui ciclotron care ne dezvăluie coliziunile profunde ale materiei. O mireasmă de şampon izvora din aceste profunzimi şi o tentă vag acidă, de esenţă pur animală, căldura prăfoasă a scalpului. „Nu asta zice exact, unchiu’, că *va fi* ca într-un vis frumos; zice c-ar trebui să murim ca şi când *ar fi*; că ar trebui să mergem în mormânt nu «ca ocnaşul la galere» «în drum spre catacombe», ci «susţinuţi şi împăcaţi de o credinţă curată»”.

„Credinţă curată în *ce*?” am întrebat. „În faptul absolut neconsolant că «matroana şi fecioara şi dulcele copil şi bărbatul cărunt» vor muri şi ei?” Am lovit cu degetul pasajul citat, dar de data asta ţinea cartea ferm şi n-a săltat. „Apropo de «voios» 44 am continuat, încercând s-o las mai moale, „nu e formidabil, un pic mai sus: «Cel voios va râde când vei fi plecat, de solemna, sâcâitoarea grijă, Mergi înainte, căci fiecare dintre noi va continua să-şi hăituiască Propria fantomă preferată»?”

„Da, e destul de formidabil”, zise ea lăsând cartea să se odihnească în poală în aşa fel încât paginile pestriţe reflectară lumina şi deveniră două gemene foi albe. „N-ar trebui s-o iei în serios, unchiu’. Toţi trebuie să murim, ca Bryan, sau cum îl cheamă, adică Bryant. Dacă nu vrei să mori ar trebui să vorbeşti cu Dale. El zice că nimeni nu moare, doar că aşa parc. În fine, credeam că chestia asta cu credinţa e meseria ta”.

„Poate n-ar trebui să fie o meserie”, am zis, iar

gândul acesta era ca o revelaţie damaschină, încât aproape că mi-a provocat un leşin, şi mi-am înclinat faţa astfel încât am atins cu obrajii şi cu buzele strânse, prin care am simţit furnicături, explozia de cercuri a buclelor Vernei.

A sărit ca o pisică în momentul atingerii, ghemuindu-se şi mai strâns pe scaunul împletit, întorcându-se să mă poată măsura cu ochii de chihlimbar şi mai îndepărtaţi unul de celălalt, mi se părea, decât cu un moment în urmă. „Deci ce facem acum?” întrebă ea. „Citim poezia *The Luck of Roaring Camp*, sau ne futem?”

„Ne *futem*?” Cuvântul suna ca o poartă deschisă, o superbă bruscă alterare a casei mele de înguste posibilităţi, de întunecare fără suflu.

Vocea ei sugrumată de furie şi frică devenise mai stridentă, mai copilăreşte lipsită de timbru ca niciodată. „Ştiu că te excit”, zise ea „dar te excit eu sau mama? Ştiu tot despre voi doi. Ştiu că ai vrut s-o regulezi, dar n-ai reuşit niciodată, deşi mulţi au făcut-o”.

Am respirat adânc şi am declarat destul de rezonabil: „Nu sunt sigur dacă mama ta era tocmai bună de regulat atunci. Erau alte vremuri, altă lume, Verna. Înainte de pilulă, înainte de multe. Eram copii şi nu ne prea simpatizam unul pe celălalt”.

În anii de după jocul nostru de pocher din podul casei, Edna se închisese şi mai mult în ea însăşi, tot mai puţin accesibilă mie în serpentinele vieţii ei, în timp ce amândoi creşteam în cartiere diferite din Cleveland. De la cincisprezece ani a început să aibă prieteni şi uneori, da, acum îmi amintesc, îmi povestea despre ei, îmi arunca brusc secrete în faţă, în acele tot mai scurte şi mai plictisitoare intervale din timpul verii când mergeam să stau cu tata şi Veronica, durdulia şi dulcea ca zahărul mamă vitregă – ea, vampa elegantă, care îl furase pe tata

în timp ce eu dormeam în pântecul mamei, fusese înghiţită acum de o matroană de vârstă mijlocie, cam prostuţă, trăind în lumea bisericoşilor şi a canastei. Ca şi cum legătura noastră de sânge ar fi făcut din mine o fiinţă asexuată şi aş fi purtat cu adevărat o fustă şi un jerseu lung şi ciorapi trei-sferturi, Edna îmi împărtăşea, ori de câte ori i se năzărea, aventurile ei amoroase, în timp ce ne întorceam asudaţi de la tenis, sau stăteam de vorbă cu câte o cană de limonadă şi un pachet ilicit de Camel în veranda lungă din Chagrin Falls: îmi spunea cât de departe îl lăsase să meargă pe fiecare dintre amorezii ei, de care articol anume de îmbrăcăminte era îndreptăţit s-o dezbrace, unde se puteau mângâia şi cât de mult aveau voie s-o facă, toate astea de parcă întregul regn masculin reprezenta o maşină uriaşă cu mai multe braţe şi degete în vederea administrării unui masaj elaborat, un fel de spălătorie de maşini din care trupul ei de fată americană urma să iasă ca un trup de femeie cu bare de protecţie nichelate şi portbagaje scorburoase, un vehicul virgin dotat pentru căsnicie şi pentru propagarea legală a rasei umane. Edna fusese în mod cert virgină când se căsătorise, aşa cum fusesem eu însămi.

Nu-mi dădeam bine seama dacă Verna se dăruia necondiţionat, sau numai dacă aş fi dovedit lipsa oricărui gen de afecţiune pentru Edna. Declară abătută, ca un copil pedepsit: „Nu cred că-ţi place prea mult de nimeni, unchiule Roger”.

Revenisem pe terenul unde mă simţeam în siguranţă: argumente şi contra-argumente. „Spune-mi de cine-ţi place ţie, Verna.

Povesteşte-mi despre tipii ăştia misterioşi care nu te lasă-n pace şi te duc la barul Domino”.

„Sunt O.K. Tot ce văd ei când se uită la mine e un

fund alb, dar şi asta-i O.K. Mă respectă pentru fundul meu. Să ştii, e ceva de valoare”.

„Un mijloc fix, ai putea spune”.

„Ha, ha”. Vocea ei suna spartă şi mi-am amintit impresia care mi-o dăduse când eram la uşă, că plânsese.

„Dar ai şi tu o minte, ca oricine, aşa să ştii”.

„Mare scofală. Urmează să-mi mai spui că am şi un suflet. Asta e obsesia lui Dale. Fiecare are una. Oh, voi, nerozi bărbaţi intelectuali. Hai să începem cu ăştia”. Se aplecă şi îşi dădu jos papucii de balet, unul după altul, aproape ca mama ci în timpul acelui joc de pocher de altă dată. Mi-am simţit faţa arsă de vânt, de parcă mă căţăram pe un pisc muntos. Avea picioare mici, mai frumoase ca ale Ednei, cu marginile trandafiri şi călcâie aspre, aurii.

„Povesteşte-mi despre Dale”. Vocea mea se stinsese, pierduse orice conexiune cu diafragma.

„E O.K. Pentru un fraier”. Se ridică în picioare, depărtându-le ca un luptător de judo, bine înfiptă pe covoraşul violet. „Haide, unchiu’. Să ne luăm la trântă, sunt în călduri”.

M-am prefăcut că n-o aud. „Ştii unde e atelierul ăsta de dulgherie unde lucrează?”

„Sigur. Două străzi înapoi pe bulevard şi trei la stânga, de-a lungul şinelor. Haide, doar de poftă, nu trebuie să mă faci de comandă. Curvuliţa se va trezi oricum dintr-o clipă-ntr-alta”.

M-am întrebat dacă limbajul ei urmărea s-o facă respingătoare; pentru că avea acest efect.

Privirea ei erau intensă şi dură şi nu mă slăbea o secundă. „M-ai stârnit de prima dată când ai venit aici, cu părul tău cenuşiu. Arătai aşa de cenuşiu şi de gânditor, aşa de păcătos. De ce crezi că te-am lăsat să-mi vezi sânii?”

„Ai făcut-o dinadins?”

„Haide, unchiu’. Ştii cum sunt fetele. Fetele ştiu totul. Cel puţin în chestiile astea”. Gropiţa din obrazul stâng reapăruse şi m-am gândit foarte recunoscător că nu era vorba decât de un soi de glumă proastă. Dar Verna îşi încrucişa mâinile plinuţe în dreptul taliei şi, foarte elastică, se aplecă înainte ca într-o subită supusenie, trăgându-şi jerseul alb peste cap, odată cu o plăcută revărsare de bucle. Se îndreptă apoi de spate, dându-şi părul de pe faţă la o parte. Purta sutien, dar unul foarte mic; părea un bandaj murdar, iar în ochii ei plutea ceva ca o implorare. „N-ai chef să te joci cu ţâţişoarele mele?” întrebă ca atât de golăneşte, de tărăgănat şi de bolborosit că m-am întrebat dacă nu cumva luase niscaiva droguri înainte şi care numai acum se topeau în venele ei. „Să le lingi, să le sugi?” Mâinile ci le săltară, una sub fiecare.

Mi-am păstrat distanţa faţă de ea, gândindu-mă cât de puternic era impulsul sexual, întotdeauna gata să acopere diferenţa dintre sexe. „Ba da”, am recunoscut.

„Nu că ţi-ar place să mă fuţi până cad lată?”

Fraza părea ciudată, forţată. Am simţit ceea ce femeile trebuie să simtă adesea: constrângerea iritantă de a face parte din fantezia sexuală a altei persoane. „Trebuie să-i spui «futut» tot timpul?”

Sutienul era bej, iar umerii ei mai păstrau un pic de bronz, aşa că Verna, cu ochii de chihlimbar şi părul castaniu cu şuviţe blonde, părea un portret în sepia, realizat cu o paletă deliberat limitată, pozând, cu o bucăţică de oraş în dreapta, sus, ca un afiş. Braţele le lăsase să cadă pe lângă ea, moi, lipsite de apărare. Ochii ei deveniră visători; vocea ei era ca un fir subţire, răguşit. „Eşti un tip ciudat, unchiu’. Nu vrei să fuţi, nu vrei să mori. Ce vrei să faci?”

„Vreau să pun capăt orei de meditaţie”.

„Dar, unchiu’, cu noi cum rămâne?” Făcu un pas înainte şi mă atinse pe braţ, chiar sub umăr, şi am realizat că întrebarea ei era sinceră, de fetiţă; se aştepta să am un răspuns de adult.

„Eşti nepoata mea”, i-am spus.

„Dar asta ne-ajută să ne împrietenim. Tot tabuul ăla a fost făcut ca oamenii să nu facă bebeluşi handicapaţi; dar nimeni nu mai face bebeluşi în ziua de azi”. Revenise un pic la fata şmecheră, nostimă.

„Tu ai făcut unul”, am remarcat.

„O prostie. Dumnezeule, ce greşeală!” Eram puternic conştient, acum, când sânii ei scăpaseră propriei ei atenţii, de amplitudinea lor luminoasă în micul sutien elastic, de volumul lor apăsător şi de adâncimea albă dintre ei, invitând un deget, o limbă, chiar un falus.

„Însă e o greşeală cu care trebuie să trăieşti, Verna”.

„Aşa cum trăieşti tu cu Esther”.

„Crezi că ea e o greşeală?”

„Mama crede asta. Mi-a spus că din cauza ei te-au dat afară din preoţie. Că te-ai culcat cu Esther”.

„O pierdere minoră de ambele părţi. Şi pentru mine, şi pentru preoţie”.

„Mama nu crede asta. Ea crede c-aveai stofa, ştii, har. Chiar şi când erai mic erai grozav de *bun*. Maică-ta era o isterică egoistă, iar tu ai suportat-o. Mi-a mai spus că îi plăcea de prima, cum o chema…”

„Lillian”. Iarăşi am avut senzaţia aceea, cu o parte a sufletului meu care vedea foarte rar soarele în faţă. „Îmi pare rău că nu-ţi place de Esther”, am zis. „Ei îi place de tine”.

„Mă place pe dracu’. Ştia foarte bine de ce-am fost şi eu acolo de Ziua Recunoştinţei”.

„De ce?”

„Ştii de ce. Pentru echilibru. Ştii foarte bine de ce dracu’”. În cealaltă cameră, Paula a început să plângă. În fereastră ziua scurtă de iarnă se stingea; caierele norilor, cu promisiunea de a ploua încă neîndeplinită, se înnegreau în negura nopţii. Verna ignoră mârâitul copilei, acel protest al copiilor atunci când se trezesc uzi şi flămânzi şi exilaţi din visele lor în lumea crudă; în schimb rămase în picioare lângă mine, mâna ei încremenită pe tweed-ul mânecii melc, părul ei răvăşit, o masă luxuriantă în care am dorit din nou să-mi afund faţa. În definitiv, deşi mă abţineam să dau curs provocării ei, care poate fusese în derâdere, eu fusesem cel care avusese iniţiativa, făcusem prima „mişcare”. Stăteam acum asemeni unei perechi care aşteaptă să audă sentinţa, ca prima. Pereche strămoşească, unită prin vinovăţie, în umbra ascunzişului lor înfrunzit. „Copila asta vrea să mă termine”, îmi mărturisi Verna în reverul hainei. „Am adus-o neagră în Lumea Albă, iar eu sunt singura persoană vinovată”.

„Unde e tatăl ei?”

„Cine ştie? A tulit-o. Nu e chiar cum se-aude, am căzut de acord că e mai bine aşa, că mi-ar fi mai uşor singură, printre albi”.

„Şi cu toate astea eşti aici, într-un cartier pe jumătate negru”.

A dat din cap orgolioasă. „Ei, unchiu’, poate-mi place ritmul muzicii lor. Ei mă înţeleg. Păcat că tu nu”.

„Am zis eu asta?”

„Sigur c-ai zis. Să-ţi fi văzut faţa când mi-am arătat farurile”.

Copilul deveni de neignorat; plânsetul devenise strigăt. Verna dădu la o parte draperia maro şi o aduse pe Paula aici din cealaltă cameră. Şuviţe umede de păr îi brăzdau faţa şifonată de somn. Verna – adoptând o poză

ironică, stăpânindu-şi furia – o ţinea lipită de ea ca şi cum s-ar fi contopit într-o singură făptură, apăsându-şi faţa de a fetiţei. Am rămas uimit cât de apropiate ca mărime erau cele două capete, cu toată disproporţia dintre înălţime, greutate şi culoare. Ochii Paulei, umflaţi de somn. Păreau şi ei lipsiţi de gene, oblici. „Vezi, unchiu'? Mama şi pruncul".

„Minunat", am zis.

Copilul întinse mâna cu vârfurile degetelor palide, dar în loc să întrebe „Da?", avea alt cuvânt pregătit: „Om". Pronunţându-l, vocea ei sună comic de groasă.

„Om alb", amplifică mama ei. „Om alb pleacă *bye-bye*".

„Trebuie", am zis, iar dorinţa de a dispărea se poticni din reflex asupra acelui aspect al ultimei despărţiri. „Cum o duci cu banii?" am întrebat-o pe Verna.

„Dar nu ne-am futut, unchiu'. Nimic de plată".

Am rămas înmărmurit, cumva surprins că vorbea astfel, cu copila ei în braţe. Curba de deasupra sutienului părea aprinsă de lumină. Desigur, fiicei ei nu-i părea periculos acel trup: pentru ea, era trupul mamei ei. „E o asociaţie falsă", i-am spus, aşa cum aş fi instruit un student, în timp ce pescuiam în portmoneu bancnotele unui nouâm prumut.

„Îmi cunosc valoarea mijloacelor fixe", zise ca, ca un ecou al observaţiilor mele, aşa cum obişnuiesc studenţii inteligenţi.

„Asta ar trebui să fie o plată în avans. Fetele ca mine nu prea primesc bani în avans". Luă cele trei bancnote de douăzeci. Suma părea meschină de data asta – făcusem progrese – aşa că am adăugat o a patra. Băncile plătesc acum automat în hârtii de douăzeci; cele de zece se devalorizează.

„Om *bye-bye*”, recită Paula, cu inteligenţa ei solemn animalică debordând în ochii ei de un albastru intens.

„Răsfoieşte antologia”, am sfătuit-o, îmbrăcându-mă. „Încearcă să găseşti ceva ce-ţi place. Am glumit cu *Luck of the Roaring Camp*. Încearcă Hemingway sau James Baldwin. Poate aduc şi o carte de gramatică data viitoare. Ştii ce e un predicat? Un participiu?”

Verna legăna fetiţa pe şoldul ei şi din simpatie sânii ei tresăltau. „La dracu’ cu data viitoare, unchiu’. Nu va fi o dată viitoare. Nu-mi dau seama exact ce jocuri perverse joci, dar nu vreau să mă complic. Nu te obosi să mai treci pe-aici vreodată, nu te lăsăm să intri. Nu-i aşa, Poopsie?” O scutură pe fetiţă şi făcu ochii cruciş la doi centimetri de faţa ei, aşa că Paula izbucni în râs, râsul acela plin de salivă, dinăuntru de tot.

Am presupus că această comedie orientată spre copilă era o stratagemă de camuflaj pentru gafa de a fi folosit pluralul. *Nu te lăsăm să intri*. Neîndoielnic, existau umbre în spatele Vernei, o populaţie de umbre. „Nu fi prostuţă”, i-am spus. „Exploatează-mă. Vrei o diplomă şi o viaţă mai bună. Te-ajut să porneşti la drum. Vrei să trăieşti într-un cartier sărac şi cu un ajutor social toată viaţa?”

Faţa ei îngheţase, ca a unui copil, pentru care furia şi panica sunt o singură emoţie. „Nu văd la ce mi-ar folosi un test idiot chiar dacă l-aş trece. Dacă mai vii pe-aici o sun pe mama şi-i spun să pună poliţia pe tine”.

Trebuia să zâmbesc la una ca asta. Toată indignarea şi respingerea ei nu era decât un dans, dansul celui încolţit. Oare să fi fost Ortega y Gasset cel care a spus că odată ce un bărbat a câştigat atenţia unei femei, orice-ar face, absolut orice, ca să-i păstreze atenţia, îi va promova interesul? Mi se părea că făcusem progrese serioase astăzi. După ce-am închis uşa am zăbovit îndeajuns de

mult încât s-o aud pe Verna spunându-i micuţei Paula cu o voce serioasă: „Eşti îngrozitoare, ştiai? Eşti de-a dreptul îngrozitoare”?

Principala mea grijă era, mă gândeam în timp ce coboram pe scările răsunătoare de metal, cum s-o dezlipesc pe Verna de copil încât să mă bucur de folosinţa netulburată a trupului ei în acel delicios şi călduţ apartament, în cămăruţa de dincolo de draperie, pe care n-o văzusem niciodată, dar pe care mi-o puteam imagina: un leagăn de mâna a doua, o saltea pe podea pentru mamă, un scrin ieftin de brad lăcuit într-o culoare hidoasă de fetişcană, liliachie sau trandafirie, şi pereţii deprimanţi, jupuiţi, din cauza unor foste postere cu rockeri, şi câteva acuarele mediocre ale Vernei în colţurile cuştii.

În timp ce păşeam în răcoarea ceţoasă a unui amurg de decembrie, am ştiut răspunsul: creşa lui Esther. Exista ca să genereze tocmai astfel de libertăţi.

Audi-ul meu era parcat şi nevătămat, deşi micul ei paznic nu se zărea niciunde. Câteva femei de culoare, îmbrăcate în acele pardesiuri lungi, matlasate, de culoarea strugurelui, care deveniseră un fel de uniformă de iarnă în oraş, stăteau pe bănci în timp ce copilaşii lor foloseau puţinele resurse de distracţie de pe terenul dejoacă, canalele de ciment şi anvelopele de cauciuc. Încă nu era ora la care mă întorceam de regulă acasă de la şcoală (dacă Esther m-ar fi întrebat de ce am luat maşina, i-aş fi spus că mă întorsesem acasă la prânz pentru o mică gustare, plăcinta ei delicioasă, şi ca să iau o carte despre cappadocieni pentru o oră de meditaţie, după cursuri, după care luasem maşina ca să recuperez din timp şi pentru că îmi lăsasem haina la birou, iar afară tocmai se răcise); aşa că m-am gândit să fac un mic ocol pe la depozitul de cherestea unde lucra Dale, pentru a-mi

satisface curiozitatea morbidă şi pentru a şterge imaginea mentală, pulsândă, a Vernei trăgându-şi jerseul alb de pe ea într-o explozie de piele catifelată şi bucle revărsate, semioxigenate şi mirosind a şampon.

Pe Prospect era sens unic în direcţia mea. Am trecut pe lângă clădirile semiabandonate şi impunătorul ginkgo care îşi pierduse toate frunzele. După două străzi, mi-a spus ea, apoi la stânga de-a lungul şinelor de tren. Şi într-adevăr, acolo *era* o stradă.

fără case, care ducea într-o fundătură industrială, supravieţuind probabil din vremurile când acest sector se găsea la marginea oraşului, unde existaseră o mulţime de mori, mai târziu înghiţite şi izolate, devenind o junglă de magazii ruginite şi de depozite, de fabrici din ale căror nume pictate rămăseseră nişte stafii de litere pe zidurile de cărămidă construite în stilul ornamental al secolului nouăsprezece – spaţii vaste care nu mai serveau demult scopului iniţial, închiriate şi revândute pe porţiuni şi nivele, decăzând mereu pe scara putredă a capitalismului. Un depozit de cărbune încă mai supravieţuia aici, containerele răsturnate luceau deformate, şi o companie de distribuire a nisipului şi pietrişului, care îşi crease propriii munţi miniaturali cenuşii, care mutase munţi nu prin credinţă, ci cu ajutorul unui trenuleţ înalt şi zornăitor compus din găleţi triunghiulare pe roţi. Asfaltul sub roţile Audi-ului pârâi sfărâmându-se mereu, iar drumul deveni un lanţ de băltoace şi insuliţe solide de pământ saturat de ulei şi cărbune şi gips, cu containere turtite înconjurate de smocuri de tulpini înalte şi uscate aparţinând celor mai filiforme buruieni lăsate de Dumnezeu pe pământ. Cu toate astea drumul – mai mult o potecă neagră – continua şi se apropia de spatele depozitului de lemne care dădea într-o alee cu lumină stradală şi staţie de benzină, deşi nu se

vedea nici ţipenie de om. GROVE, proclama un semn modest, portocaliu, foarte greu lizibil în întunericul care se lăsa cu repeziciune. Se aprinseseră deja luminile în biroul din faţă şi în hangarul din tablă care adăpostea stivele de lemne.

Am întors şi am parcat departe de lumina strălucitoare a biroului şi am ieşit din maşină la ora amurgului îndeajuns de răcoros încât să-mi pară bine că-mi luasem haina groasă. Miresme de brad, pin, molid – cadavre răşinoase proaspăt aduse din nord şi stivuite orizontal, scânduri de toate mărimile, unele mai groase, altele mai subţiri, dar aproape niciuna fără noduri, fără acele ochiuri răşinoase pe care oricât le-am vopsi şi lăcui şi re-vopsi, continuă să lăcrimeze. Am detectat o slabă, sfântă mireasmă de cedru, de şindrilă şi lambriuri legate în suluri cu sârmă oţelită şi am auzit zgomotul îndepărtat al bărbaţilor care loveau lemnul şi vorbeau unul cu celălalt în spaţii pline de ecou, spre sfârşitul unei zile obositoare. Deasupra hangarului şi a zonei paraginile se înălţau câteva clădiri universitare, printre care noua monstruozitate de opt etaje, un buncăr de beton numit Cubul, părea surprinzător de aproape – nişte fiare înalte cu ochi de Argus, care printr-o răsucire a geografiei oraşului fuseseră lăsate să se apropie, părând gata de atac.

Un bec nud ardea subţire într-un mic atelier îndepărtat. Lama unui fierăstrău circular scânteia sub un aparat uriaş compus din centuri de piele. Rumeguşul, aroma lui virginală, împăna aerul nopţii cristalizat şi o multitudine de umbre drepte revărsându-se transversal dinspre rafturile depozitului părea a fi o silenţioasă cădere diagonală de copaci. *Nu te teme*. M-am simţit înconjurat de binecuvântare, de o benignă mireasmă, totuşi, m-am repezit înapoi la maşină ca un criminal prins asupra faptei,

când umbra unui om s-a apropiat şi m-a întrebat dacă îmi poate fi de folos cu ceva.

III

I

Qeuem eram naturae usum, *quem mundi fructum*, *quem elementorum saporem non per carnem anima depascitur*? Ce folos al Naturii, ce bucurie a lumii, ce gust al elementelor nu e consumat de către suflet *per carnem* – prin pofta cărnii? Tertullian a scris aceste cuvinte în *De resurectione carnis* cam prin 208, mult după ce se îndepărtase de ortodoxism căzând în montanism. Cu toate astea nu puteam detecta nimic neortodox în ardenta lui expoziţiune; dimpotrivă, resurecţia cărnii e cea mai emfatică şi mai intrinsecă doctrină ortodoxă, deşi, în prezentul amurg al credinţei, cea mai greu de crezut. Totuşi, cât de incontestabil şi cu câtă elocvenţă surescitată îşi construieşte Tertullian teza că sufletul nu se poate lipsi de carne! *Quidni*? întreabă el – cum să nu. Cum altfel? *Per quam omni instrumento sensuum fulciatur*, *visu*, *auditu*, *gustu*, *odoratu*, *contactu*? Cu ajutorul ei întreaga aparatură a simţurilor e întreţinută – vederea, auzul, gustul, mirosul, tactilul. Apoi un argument saussurian destul de delicat, asociind puterea efectuării, glorificată ca *divina potestat*, facultăţii vorbirii, dependentă la rândul ei de un organ fizic: *Per quam divina potestate respersa est*, *nihil non sermone perficiens*, *vei tacite praemisso*? *Et sermo eram de organo carnis est*. Acel *vei tacite praemisso* (literalmente: „chiar numai propus în tăcere”, indica tacit de existenţa vorbirii, a cuvintelor), apare ca o abordare deosebit de scrupuloasă şi m-am gândit că acea *perficiens* de mai sus ar putea fi citită drept conceptualizare, astfel încât misterul Ceresc al Logosului a fost menit să pogoare, cu ajutorul eşafodajului platonician al idealităţii graduale,

întru realitate via unei de pendenţe de ultimă instanţă de acel muşchi respingător care se află printre membranele noastre salivânde şi dinţii în putrefacţie – oarba, granulara, neobosita limbă. *De organo carnis*, într-adevăr. Artele, de asemenea, se întemeiază pe această fundaţie alunecoasă: *Artes per carnem*, *studia*, *ingenia* (confirmând teza mea de mai sus) *per carnem*, *opera*, *negotia*, *officia* (trebuie să transportăm un trup la serviciu în fiecare zi) *per carnem*, *atque adeo totum vivere animae carnis est*, *ut non vivere abimae nil alid sit quam a carne divertere*. Chiar intenţiona să meargă într-atât de departe încât să afirme că viaţa sufletului derivă atât de exclusiv din trup, încât a fi separată nu înseamnă altceva decât moarte? Să ne interzici, adică, o, furiosule Tertullian, chiar şi cea mai vagă speranţă într-o stafie care atinge strunele unei harpe din motorul nostru, într-o clauză de evaziune eterică din acest îngrozitor contract cu ochii, nările, părul, oasele urechii şi celulele cenuşii ale creierului, un contract pe care în definitiv noi nu l-am semnat vreodată, sub care onctuosul nostru impresar Amino D.N. (de nepătruns) şi-a trecut iniţialele, fără să ne consulte? Vrem să rupem contractul, ajutor! Dar avocatul nostru cartaginez, în credinţa lui nebună, se încredinţează zelos şi mai mult, şi pe noi deopotrivă, acestui miracol imposibil: *Porro* şi *universa per carnem subiacent animae*, *carni quoque subiacent*. Mai mult, dacă toate lucrurile sunt receptate de suflet *per carnem*, prin carne, atunci ele sunt dependente de carne. Ne împleteşte, suflet şi carne, şi mai strâns, spre un fel de deznodământ melodramatic într-o sală de tribunal. Dar suspansul e profund. *Per quod utaris*, *cum e o utaris necesse est*. Aceea extraordinară concizie a latinei vechi: verigi de oţel greu; a parafraza înseamnă a vitregi lanţul. Ceea ce foloseşti, consumi: *utor* aici trebuie să aibă,

ca *fruor* mai sus, sensul de a „beneficia” – sărmanul nostru trup, folosit pentru (al sufletului, implicaţia fiind: noi suntem în definitiv, atenţie, *anima*, nu *care*) desfătarea noastră, consumă în mod necesar din acea desfătare. Dragă Trup: Te rog, vino la petrecere. Semnat, amicul tău, Sufletul, *Ita care*, *dum ministra et famula animae deputatur*, *consors et cohaeres învenitur*. Aşadar carnea, până acum delegată ca servitoare şi confidentă a sufletului, se dovedeşte acum şi consoartă şi co-moştenitoare a sa. *Şi temporalium*, *cur non et acternorum*? Dacă temporar, de ce nu şi în eternitate? Chiar, de ce nu? Ideea că trupurile noastre palide şi râncede s-ar putea zbengui perpetuu într-un vestiar etern al Raiului mă scârbea. Dar dincolo de resorturile ei mecanice, ideea supravieţuirii noastre eterne, aşa cum suntem, cu bubele şi slăbiciunile noastre, mi-a făcut greaţă. Nu poate fi negată logica şi fervoarea şi înţelegerea corectă a situaţiei noastre pe care a dovedit-o bătrânul fanatic. Niciodată, să ne amintim, nu uitase de Marcion – Marcion, care credea că Hristos fusese o fantomă, un fel de imagine holografă, pe Pământ şi că niciun Dumnezeu care ar merita să fie slăvit nu şi-ar fi murdărit mâinile cu crearea acestei mlaştini de excremente şi spermă.

Găsind ridicolă şi dezgustătoare binecuvântarea lui Tertullian a veşniciei noastre cu sărmanul nostru trup obosit, mă identificam cu ereticii şi păgânii (*ethnici*) a căror obiecţii plauzibile le menţionase în câteva cărţi anterioare: *An aliud prins vei magis audias tam ab haeretico quam ab ethnico*? *et non protinus et non ubique convicium carnis*, *în originem*, *în materiam*, *în casum*, *în omnem exitum eius*, *immundae e primordio* ex*faecibus terrae*, *immundioris deinceps exseminis sui limo*, *frivolae*, *infirmae*, *criminosae*, *onerosae*, *molestare*, *et post totum*

ignobilitatis elogium caducae în originem terram et cadaveris nomen, et de isto quoque nomine periturae în nullum înde i-am nomen, în omnis i-am vocabuli mortem? Înseamnă, aşadar, că păgânii şi nu (aşa cum vor fi hedoniştii şi dispreţuitorii, începând cu Nero) creştinii au fost cei care s-au ridicat împotriva cărnii – a originii, consistenţei, cauzalităţii, finalităţii ei – şi care au acuzat-o că e necurată de la prima apariţie dintru fecalele Pământului şi apoi mai pângărită prin murdăria spermei, că este meschină, infirmă, vinovată (nu neapărat criminală, cât acoperită de acuzaţii, de ocară), istovitoare, chinuitoare. Apoi (conform *ethnici lor*), după toată această litanie ignobilă, căderea în ţărâna originară şi numele de cadavru, iar din acest nume în mod cert decăderea în lipsa unui nume, în moartea oricărei designări. Cât de teribil şi de adevărat. Tertullian, ca şi lui Barth, a luat poziţie în singura instanţă pe care o putea aborda: carnea este omul. „Totul în ceea ce-l priveşte e carne şi prin natura sa trebuie să piară”, scria Barth lapidar în *Die christliche Lehre nach dem Heidelberger Katechismus*.

Sătul de traducere, am închis ochii. Mi-am imaginat un penis alb: încordat, pur, cu vinişoare albastre, unele mai subţiri şi mai sângerii, şi un cap roz-violet ca pălăria unei ciuperci aşezată de Creator pe tulpina tumefiată aproape la fel de groasă, doar buza cea mai apropiată sau marginile rotunjite, *corona glandis*. Atârnând deasupra semiepidermei albăstrii, unde fusese odată prepuţul păgân, şi o picătură de nectar transparent în despicătura super-trează a unui ochi din vârful catifelat. Faţa gânditoare, în transă, a lui Esther coboară, uriaşă ca într-un film, să soarbă nectarul amar şi apoi să-şi lase buzele să alunece la rădăcina tulpinii, atât cât poate de adânc, dincolo de *corpus spongiosum* spre magnifica geamănă

corpora cavernosa în teaca lor de ţesut fibros şi membrană mătăsoasă, spaţiile areolare inundate şi tumefiate de poftă; acţiunea ei expertă demonstrează o tandreţe calculată, abţinându-se de la asprimea dinţilor, atenţie pe de-o parte şi încredere pe de alta *per carnem*, saliva ei avidă făcând ca mădularul lui Dale să lucească în lumina mansardei. Fiindcă, desigur, se refugiaseră în camera de la etajul doi, în atelierul ei rar folosit, cel mai sigur şi mai îndepărtat colţ al casei, în eventualitatea că zbârnâitul îngrozitor al clopotului de la intrare ar putea să-i ameninţe concentrarea, un loc totodată separat de dormitoarele de la etajul întâi, bântuite de fantomele soţului ei – hainele, pantofii, loţiunea de ras, mirosul pipei, ziarul de lângă pat, *Kirchliche Dogmatik* III – şi de urmele fiului lor, carne din carnea lor, camera lui un haos adolescent-inocent de caiete de şcoală şi machete de rachete, de lenjerie purtată şi exemplare uzate de reviste, *Playboy* şi *Clubs*. Picturile lui Esther – mari, tuşe groase, oblice, punctiforme, o diferenţă colosală în educaţie şi sofisticare faţă de acuarele timide, liniare, petală-cu-petală ale Vernei – îi înconjura pe amanţi ca o pădurice de pete, de pete de camuflaj care să-i ascundă ochiului din Ceruri, deşi de la ferestrele de la etajul doi au o privelişte largă către lume: acoperişurile vecinilor şi grădinile mici, îngrijite, iar în acest anotimp desfrunzit foca rele pulsânde ale inimii oraşului, şi dincolo de maiestuoşii zgârie-nori aeroplanele care segmentează oblic cerul, către aeroportul recuperat din zona mlăştinoasă. Luna ianuarie a acestui an era monoton de rece, într-atât de geroasă încât parada de inaugurare a preşedintelui în Washington fusese contramandată. Esther are un reşou electric acolo sus şi o saltea veche, pătată, în fundul atelierului, dincolo de pânze şi şevalete şi câteva lămpi stricate şi un balansoar îmbrăcat într-o catifea roasă,

care nu merită recondiţionat. Toate aceste vechituri au transformat încăperea într-una mai confortabilă decât cele de jos. Lumina portocalie a reşoului şi carcasa parabolică de metal emană o căldură aridă răsfrântă asupra pielii nude; trupurile lor palide reflectate înoată pe suprafaţa metalului împreună cu spirala incandescentă. Răcoarea stătută a podului nu constituie niciun pericol pentru căldura sângelui; asemeni pericolului şi a păcatului, îi înviorează pe cei doi. Ea şi cu Dale s-au futut deja o dată în această după-amiază pe salteaua pătată. Stau amândoi pe ea, unul în faţa celuilalt, cu picioarele încrucişate în stil yoga, sorbind vin alb din pahare elastice de plastic. Apoi curva nesătulă, cum se exprimă romanele porno, observă erecţia lui revigorată şi lasă deoparte vinul pentru a-şi coborî buzele spre ademenitoarea moliciune-tare, omagiul tacit adus ei prin înălţare. Lui Esther îi place să se prostitueze cu acest băiat; e atât de sincer recunoscător şi de copleşit încât nu s-ar gândi niciodată să folosească asta împotriva ei, să transforme darul în poruncă, apoi într-o reclamaţie, asemeni soţului încruntat şi nemulţumit. Totodată, ea are treizeci şi opt de ani, iar feminitatea ei începe să se ofilească. *Per quod utaris, cum e o utaris necesse est*. Vremea necesităţilor ei a sosit. Acest băiat înalt şi ciolănos, cu pielea smeadă şi falusul încântător, i-a fost cumva hărăzit. Se ospătează din carnea lui până o dor fălcile. Luând o pauză, gemând şi ştergându-şi buzele, se-alintă: „Mare. Prea mare pentru gura mea”.

„Nu chiar, evident”, zice Dale, languros, cu vocea răguşită de des frâu. Vocea lui satisfăcută, relaxată, implică faptul că această adoraţie este meritată. Şi-a pus paharul de vin deoparte şi se lăsă pe spate sprijinindu-se pe coate, ca ea să poată să continue mai uşor. Ochii lui albaştri sunt molcomi ca o zi de vară. Un iz aparte răzbate

din mădularul lui, un miros aparte învăluit în cel al salivei nerăbdătoare. Ea vrea să continue. Se apleacă înainte, aruncându-şi pe spate părul, şuviţele roşcate rebele. Dale geme şi zice: „Nuu face asta”.

„De ce?” Ochii lui Esther par foarte verzi când îşi îndreaptă capul să întrebe asta. Buzele ei nerujate sunt roşii. O mână cu unghii lungi îi suportă greutatea pe saltea; cealaltă roieşte în jurul părului, continuând să-l arunce pe spate când se revarsă. Sânii ei mici atârnă conici şi albi, în afara sfârcurilor bombate, de culoarea mâlului.

„S-ar putea să termin”.

„Atunci… fă-o”. Gândindu-se la asta, zâmbeşte; buza ei superioară pare şi mai proeminentă. „Termină”.

„În gura ta dulce?”

„Ţi-ar face plăcere?” Gândul că i-ar face plăcere o amuză.

„Pe toată faţa ta frumoasă?” Ejaculează cuvintele cu greu, gândul excitându-l foarte tare – reprezentarea, cuvintele. *Et sermo eram de organo carnis est*.

Vocea ei, de regulă atât de clară şi conturată, sună parcă sugrumată. „O ador, Dale. Îţi ador pula. Te ador”.

Vorbele se clatină pe buzele lui asemeni unor fluturi. „Ai fost vreodată atât de fericită”, o întreabă el, „încât să te doară capul?”

Esther râde în şoaptă şi îi alintă cu limba ochiul holbat al mădularului. „Aşa îţi este ţie acum?”

„Zvâcneşte să se spargă. De parcă sângele meu e prea mult pentru cât pot duce venele”.

„Ce te-a excitat atât de mult?” Vorbele ei se rostogolesc jucăuş printre înţepăturile limbii ei, deşi cu acea răguşeală a femeii mature, cu aceea ştiinţă maternă că el se află sub puterea farmecelor ei, că poate face ce

vrea cu el, ca dintr-un boţ de lut alb. Părul lui pubian, când nasul ei se afundă acolo, miroase a cedru.

„Tu întrebi?” întreabă el anemic, vocea lui fiind cea a unui copil sufocat într-un joc de trântă, cerând milă. E aproape să termine. Acea undă de la rădăcina mădularului, *crura*, se amplifică, acea erupţie dinspre prostată care le provoacă bărbaţilor mai în vârstă durere în bătrânul anus, după actul sexual.

„Vreau să zic înainte de asta”, zice ea prin norul de păr „Când doar stăteai şi vorbeai, bându-ţi vinul”.

„Tu”, emite Dale. „Felul, felul în care stăteai în poziţia lotus, cu picioarele desfăcute atât de firesc, şi blăniţa ta drăguţă”, gâfâie el”, „şi *acolo*, umedă şi rumenă şi dulce, micuţa ta pizdă roz zgâindu-se la mine”. Cuvintele astea sunt tranşante. Unda se impune, din străfund. „Oh”, zice el, „oh”, dorind s-o numească, să-i dea un nume. „Esther” parcă e proprietatea unei alte limbi şi „doamna Lambert” prea formal; pentru el, ea n-are niciun nume. E pur şi simplu Cealaltă entitate, peretele elastic care ne absoarbe loviturile, yin-ul yang-ului nostru, bătaia pendulului nostru, femeia bărbatului nostru.

Ejaculează. Ea priveşte micul ochi întunecat, *meatus urinaris*, şi îl stârneşte cu mâna încolăcită la baza falusului său – cât de mică şi fragilă, chiar zbârcită, gândeşte ea, pare mâna cu unghii lungi la rădăcina acelei tulpini de alabastru – şi când prima picătură vine cu încetinitorul, ca în filmele pornografice, ea trebuie s-o soarbă, s-o înghită, toată acea pură albeaţă uimitoare; pofticioasă şi agilă se ridică în genunchi, încât simţurilor lui vaporoase îi apare ca o uriaşă căldură unduitoare, strângându-l de rădăcina cuprinsă de spasme, îşi aliniază rapid pizda deasupra şi se împlântă adânc în tulpină, înfigându-şi despicătura până la refuz, aşa încât se simte împuşcată cu lumină din adânc,

până sub inimă, inima făr’ de credinţă a Estherei mele. Absorbind orgasmul care se domoleşte prelung, cu acea disperată energie pulsândă a tinereţii, îşi încolăceşte braţele în jurul capului lui, frecându-şi creasta osului pubian de a lui şi, în timp ce inima lui Dale bate de parcă ar vrea să-i spulbere venele, are şi ea orgasm, posesiv, cu *anima* ei, gemând, apoi ţipând în maniera ci oarecum teatrală, deşi bine intenţionată, aşa încât cineva, chiar dacă s-ar fi aflat la demisol, să zicem un hoţ haitian aiurit de droguri, ar auzi-o Chiar şi Sue Kriegman, pigulind la viitoare ei carte de povestiri pentru copii (titlu provizoriu; *Scott şi Jenny fug de-acasă în Wyoming*), din casa de alături, ar auzi-o dacă Myron n-ar fi instalat geamurile duble, ca nişte scuturi împotriva gerului monoton din ianuarie.

Apoi casa noastră îi hrăneşte alene pe amanţi cu liniştea ei, energia pufăind înăbuşit în calorifere, orologiul străbunicului lui Esther anunţând strident fiecare sfert de oră, un pocnet de mobilă răsfrânt incredibil de tare, răsunând ca un pas de om. Asemeni fluxului marin care revine după un lung reflux, sentimentul de vinovăţie inundă tăcerea; casa pustie se umple cu agitaţia fantomatică a vinovăţiei. *Frivolae*, *infirmae*, *criminosae*, *onerosae*, *molestare*…

Esther o simte şi gura i se strânge pungă, de parcă s-ar feri de bâzâitul unei muşte. Se desprinde; şuviţe lăptoase de sămânţă le unesc părţile intime, *pudenda* (pluralul lui *pudendum*, „lucrurile de care cineva ar trebui să se ruşineze”, o formă gramaticală neutră a cărei sarcină a fost patriarhal repartizată doar organelor genitale feminine), ca nişte corzi ombilicale elastice. *Immundioris deinceps* ex*seminis sui limo*. În alt fragment al aceluiaşi capitol, Tertullian, ereticul sau păgânul din el, se întreabă

foarte subtil despre menirea trupurilor noastre în viaţa de apoi: *Rursusne omnia necessaria illi, et imprimis pabula atque potacula, et pulmonibus natandum, et intestinis destuandum, et pudendis non pudendum, et omnibus membris laborandum*?[3] *Pudendis non pudendum* – cea mai sălbatică formă de scriere, cea mai greu de tradus.

Simte vinovăţia în aer în tulburătoarea întindere a marii case care se întinde sub salteaua pătată, un soi de manifestare a mea; lung acumulata furie a ei împotriva mea, plictisul, o face să desconsidere această senzaţie şi să se bucure, mult mai deliberat acum, de trupul palid şi bine legat al noului ei iubit tânăr şi stingher. Îl sărută pe buze (cu o căldură umedă, o presiune uşoară), apoi îl priveşte în ochi, făcându-l să-i întoarcă privirea, ştiind că orgasmul i-a aprins ochii de un verde mai intens, mai cald. „Aş fi vrut să am o faţă frumoasă”, declară ea, amintindu-i de remarca lui pasională. „Am avut-o odată, dar s-a uscat şi s-a încreţit de ridurile amărăciunii”.

„Nu văd niciun rid”.

„Şi dacă-ai vedea?”

„Te-aş iubi oricum”.

„Un răspuns corect. Ce altceva ai putea spune?” întreabă ca, cam sec. „Şi îmi pare rău că nu te-am lăsat să termini în gura mea. Trebuia să te am” – îşi recapătă manierele de soţie de universitar, curtenitoare şi superioară, pe măsură ce sângele i se răceşte; îşi coboară pleoapele – „*acolo* jos. Data viitoare, promit”.

Deşi e o promisiune delicioasă, pecetluită cu fervoarea şi generozitatea unei inimi mărinimoase de femeie, menţionând „data viitoare” le reaminteşte

3 „Va avea din nou aceleaşi nevoi, în special hrană şi băutură, şi plutirea plămânilor, şi mişcarea vintrelor, şi lipsa de ruşine faţă de organele ruşinoase şi mişcarea tuturor membrele?”

amândurora de timpul care trece (oare orologiul a bătut patru şi un sfert sau cinci fără un sfert? Richie se întoarce puţin după ora cinci, pentru a fi chinuit cu întortocheatele rădăcini pătrate) şi îi reaminteşte lui Dale de hotărârea lui, cumva amplificată în cele trei săptămâni care trecuseră de la Crăciun, să facă dragoste cu ea, să mă înşele în propria mea casă cu trupul soţiei mele legale, nu impulsiv, într-o izbucnire intempestivă a unei dorinţe reciproce, ci mecanic, conform unui orar, începând cu orele trei, marţi şi joi, iarăşi şi iarăşi, avansând spre un viitor al cărui singur orizont e imposibila, insuportabila lor despărţire.

„Poate ar trebui să ne întâlnim în altă parte”.

Ochii lui Esther se dilatară. „De ce? E lipsit de orice riscuri. Rog nu pleacă niciodată de la birou înainte de cinci şi jumătate, şi chiar dacă ar veni ai putea sta aici sus până când ar ieşi din nou. L-aş trimite să-mi cumpere ceva”.

„Dar am sentimentul, nu ştiu, că nu e *corect*”, se aventurează Dale. „Ca o violare de domiciliu. Toate lucrurile voastre frumoase, cameră după cameră. Am impresia că ne urmăreşte, cumva”.

Lui, da, lucrurile noastre îi pot apărea ca frumoase, luxoase chiar – câteva obiecte de artă de la mama lui Esther, de la familia ei din Connecticut, covoarele şi husele roşii, măsuţa de sticlă şi masa de mahon şi scaunele în stil danez modern, foarte la modă când eram proaspăt căsătoriţi, camera lui Richie cu abundenţa de aparate şi jocuri electronice care se stricau foarte repede. În timp ce urcă pe scări în spatele fundului pietros al lui Esther, probabil că trăieşte sentimentul că îşi face drum printr-un teanc de bani. În realitate, casa noastră, în comparaţie cu a familiei Kriegman sau Ellicott, e neîngrijită şi prost mobilată.

„Am şi eu o cameră a mea”, îi spune el, „colegul meu

de cameră e rareori acasă. Studiază toată ziua cărţi de tehnică la bibliotecă, iar seara lucrează, parchează maşini în parcarea unui cinematograf”.

„Oh, dragule – cum e clădirea?”

„Ştii cum e”, zice el, de parcă ea ar fi fost acolo în realitate, nu doar în fanteziile lui masturbatoare, de parcă toate soţiile universitarilor ar şti cum trăiesc veşnicii studenţi. „Într-una din acele clădiri cu două etaje, divizată în garsoniere”.

„Cu o droaie de copii murdari”, zice ea, dorindu-şi o ţigară, dar ştiind că a merge să-şi ia una din dormitorul de jos ar semnala finalul întâlnirii lor şi va începe îmbrăcatul şi aranjatul şi căutarea unei expresii potrivite pentru a-l saluta pe Richie când se întoarce de la şcoală, în schimb dorind să mai zăbovească în pat în nuditatea asta comodă, să continue să-şi privească propria imagine reflectată în oglinda cărnii acestui tânăr şi să-şi savureze propriul ei gust sărat pe care el i-l lăsase în gură. „Îmi închipui cum e. Toţi auziţi muzica rock a vecinilor prin pereţi şi trebuie să vă strecuraţi printr-o groază de biciclete vechi, hodorogite, prin holul de la intrare”.

El dă din cap, la rândul lui gândindu-se cu amărăciune că întâlnirea lor se termina, când ceea ce i-ar plăcea lui să facă, după alt pahar de vin, ar fi să schimbe poziţia, să-şi îngroape faţa între picioarele ei, unde e udă leoarcă, iar la celălalt capăt al unirii lor s-o facă să se ţină de dulcea promisiune, deşi sărmana pizdă se va contorsiona şi va amuţi. *Imprimis pabula atque potacula*. Femeia asta mai coaptă e pentru el un câmp senzual pe care întruchiparea lui poate în sfârşit să alerge şi să se zbenguie în voie. Femeia chiar manifestă, prin voinţa ei fantastică (născută din disperarea acumulată după ani şi ani de supunere), posibilitatea de a fi crudă; această

posibilitate e în mâinile lui ca un căpăstru strâns fierbinte atunci când fac dragoste; când au terminat, posibilitatea s-a spulberat.

„M-aş simţi ridicolă”, zice ea, cu acea tărăgănare superioară a vocii folosite în public, şezând relaxată, cu picioarele încrucişate, cu sămânţa lui curgând uşor pe salteaua cu dungi albastre, „intrând într-o astfel de clădire. Ce altceva ar însemna să vin acolo, în deux-pièces-ul meu de lână şi pantofi Gucci, decât că vin la futut? Când o femeie începe să încărunţească, Dale dragă, există nişte locuri în care ea pur şi simplu nu merge. A fi femeie înseamnă să fii foarte puţin liberă”.

„Mă gândeam”, zice el, stânjenit de refuz, „că nu stau departe de creşa la care lucrezi”.

„În zilele în care nu iau autobuzul, parchez pe o stradă anume, întotdeauna în faţa aceleiaşi case dacă se poate, după care merg pe jos fără să mă uit nici în dreapta, nici în stânga. Asta mi se permite. Dacă aş parca pe o stradă mai sus, ar putea apărea probleme”. Se ridică, stând deasupra lui în carne şi oase aşa încât Dale şi-o aminteşte când se ridicase în genunchi apărând în acel moment prădător ca o gigantă, sânii ei mici uriaşi, iar coapsele ei compacte enorme şi depărtate de dorinţă ca două lumi dezbinate.

„E minunat, apropo, că o iei uneori pe Paula din grija Vernei”.

„E o fetiţă tare dulce. Înţeleg de ce se creează un fel de tensiune între ea şi mama ei”.

„Verna nu-i dulce?”

„O, Doamne, *au contraire*. Dură. Egoistă”. În contrast, implicit. Cu eul ei permisiv, extravagant de generos, vulnerabil şi nud.

„A trecut deja de gramatica şi literatura engleză la

testele de echivalare, iar acum o ajut cu matematica”.

„Nu ţi se pare, dragule, că Verna se foloseşte de oameni?”

El se gândeşte o clipă, savurând imaginea prietenoasă a lui Esther care se şterge între picioare cu batistuţe de hârtie, după care îşi trage pe ea bikinii dantelaţi. I-a ales cu nici două ore înainte, după ce se grăbise să ajungă acasă de la creşă, gândindu-se la el, după ce făcuse un duş scurt şi se pudrase între picioare. Se gândise să-şi pună şi diafragma, dar grăbită fiind, şi la vârsta ei, hotărâse să nu-i pese, să rişte. *Immundioris deinceps* ex*seminis sui limo*. Dale se uită de jur-împrejur, căutându-şi chiloţii lui băieţeşti, în timp ce o întreabă: „Nu de asta suntem aici? Să ne folosim unul pe celălalt? Nu asta am făcut şi tu, şi eu?”

Esther e uşor surprinsă, aşa cum am fost şi eu uneori, de această neaşteptată răceală a lui, de o siguranţă care pare să răzbată de undeva de dincolo de condiţia lui de lefter neadaptat, de student veşnic la cursuri de masterat.

Percepe reproşul din tăcerea ei şi continuă scuzându-se: „Asta mă face să mă simt vinovat faţă de soţul tău. Mă folosesc de el, mă ajută să primesc o bursă, iar eu, iată, sunt aici cu...” Gestul lui zboară pe lângă trupul ei aproape nud, incluzând întregul pod, subsumând întreaga casă în esenţa intrării lui într-o viaţă care nu-i aparţine.

„Marea bucăţică de futut”, termină Esther pentru el. „Poate că *el* se foloseşte de *tine*”.

„Cum? Cum ar putea s-o facă?”

„Nu ştiu. Rog e un tip ciudat. N-ar fi trebuit să renunţe niciodată la parohie, deşi la vremea aceea credeam că-l ajut să se elibereze. El are nevoie de oameni ca să-i manipuleze, iar atunci când avea o biserică, asta

voiau oamenii de la el. În fine, Dale dragă: nu te simţi vinovat faţă de el. E teritoriul meu, iar eu nu mă simt vinovată”.

„De ce nu?”

Ea ridică o altă bucăţică dantelată de lenjerie de pe podea şi dădu din umeri. „E un tiran. Soţii tind să fie tirani. Îşi determină nevestele să lupte tot timpul pentru libertate”. Simţind că dorinţa pentru ea i se reaprinde la vederea trupului ei în lenjeria sumară, văzând chiar dovada fizică a acestei dorinţe în timp ce tânărul lui trup palid şi deşirat se întinde pe salteaua uzată, că îşi rotunjeşte buzele şi zice: „Vreau să te simţi vinovat doar faţă de *mine*”.

Dale e vrăjit de aparent fragila ei stângăcie, de coatele ascuţite, de expresia de determinare de pe faţa ei în timp ce caută copcile sutienului. Îndeasă înăuntru o bucăţică de sân prins sub marginea elastică şi se îndreaptă de spate, uitându-se în jur de parcă s-ar pregăti de luptă. El întreabă: „De ce?”

Esther are buzele ţuguiate uşor batjocoritor. „Fiindcă nu mi-ai spus ce bună sunt la pat”.

Rursus, continuă Tertullian cu tărie, *ulcera et vulnera et febris et podagra et mors reoptanda*? În trupul nostru de apoi vom mai cunoaşte ulcere şi răni şi gută şi dorinţa de a muri – dorinţa reînnoită de a muri, pentru a da repetiţiei tăria originală. Şi poţi să îngrămădeşti argumente claie peste grămadă, bătrâne eretic sau păgân, noi tot vrem să trăim veşnic, aşa cum suntem, poate eliberaţi de trupurile noastre grele ca plumbul, dar nici asta n-ar fi neapărat necesar, dacă alternativă este aceea de a nu mai fi nimic, de a fi nişte inexistente părticele de nostalgie în burdihanul fără fund al lui *nihil*.

„Oh, dar eşti, eşti fantastică la pat, Dumnezeule”,

zice Dale mânat de blasfemie.

Când intră în biroul meu părea stânjenit, stânjenit într-un fel diferit de momentul când privise peste creştetul meu pe fereastră şi la zidurile tapetate cu cărţi împănate de nenumăratele semne de carte. În loc de geaca de blugi, sfidând gerul monoton, purta o haină de culoare gălbuie cu pete de grăsime pe ea, de parcă ar fi curăţat cu ea prăjeala de pe tigăi. Îşi scoase căciula de lână. Se tunsese, aşa că urechile îi ieşeau în relief. „Cum merge”, întrebă el cu o dezinvoltură afectată, care nu i se potrivea.

„Tocmai voiam să te întreb acelaşi lucru”.

„Mă refeream la bursă. Aţi auzit ceva?”

Mi-am imaginat că se aşezase în scaunul universitar destul de atent, de parcă îl dureau oasele. Pe faţa lui de ceară, pe lângă petele roşcate de acnee din dreptul maxilarului, apăruseră alte pete, ca nişte vânătăi sub ochii lui, genul de cearcăne care, obişnuiam să ne tachinăm între noi băieţii în liceu, indică prea multă masturbare. „Cum spuneam”, i-am zis, „Closson nu e neinteresat; ineditul propunerii îl amuză mai mult decât mă interesează pe mine. Însă din cauza aceluiaşi caracter inedit, el vrea să convoace comitetul de aprobare al burselor şi vrea ca tu să apari în faţa lor să faci o prezentare orală şi să răspunzi la câteva întrebări.

Îi scăpă un „Of, Doamne” iritat.

Am zâmbit la acest semn de slăbiciune. „Va fi un mic proces relativ nedureros”, am zis. „Hai să ţi-l descriu pe Closson. E un tip cam la şaizeci de ani, destul de robust, cu un cap curios de pătrat, aproape o cutie osoasă, părul tot mai rar, pieptănat peste cap, pornind din chiar dreptul urechii” – eram destul de mândru de claia mea căruntă şi stufoasă, fără niciun pic de simpatic pentru stratagemele de camuflare ale celor cărora le cădea părul – „şi un obicei

neîncetat – cum să-i spunem – de a chicoti. S-a născut dintr-o familie de quakeri, în Indiana, şi a studiat în Germania chiar după război. Îl adoră pe Heidegger. Nu crede nimic din ceea ce poate fi scris, dar încă mai pâlpâie în el o luminiţă de quaker, care-i conferă un soi de sfinţenie. Mă consideră un fel de paleontolog, iar perioada Sfinţilor Părinţi i se pare absolut obscură ca o încăierare de dinozauri. Pe Closson îl interesează *propria ta* viziune despre ipotezele ştiinţifice pe care le susţii şi pe care le-am descris cât m-am priceput de bine. Ce rol joacă computerul în toată povestea asta?”

„Este mijlocul”, zise Dale, „prin care unificăm totul pentru a obţine modelul universal care să nu ştiu, care să cearnă totul. Şi abordarea inedită a unor chestiuni tradiţionale, precum ceea a dilemei trup-suflet”.

„Ah”, am zis, „trupul-suflet”.

Mâinile lui începură să deseneze în aer circuite şi conexiuni, iar secretul nostru comun al intimităţii lui saturate cu Esther – lucind, ca un peşte smuls din ocean, de apa sărată şi de propriile lui mucozităţi – se retrase în umbra minţilor noastre, aşa cum virusul unui herpes se aciuează la baza şirei spinării. „Există o impresie generală”, zise el, „că totul e stabilit, graţie psiho-farmacologiei, a anatomizării tot mai sofisticate a creierului, a înţelegerii chimice a sinapselor şi toate speculaţiile foarte la modă cu emisferele cerebrale şi *corpus callosum*, dar mai presus de orice, graţie dezvoltării în ultimii douăzeci de ani a ştiinţei computerelor, există impresia că ştim ce e mintea: nu e vorba de o substanţă imaterială; e o funcţie, aşa cum o tunsoare e o funcţie a părului”.

„Văd că şi tu ai una nouă”, am zis. Mai observasem şi faptul că Esther îşi scurtase unghiile ei periculos de lungi.

„Devine un pic iritantă după o vreme”, explică el. „Oamenii fac această analogie între hard/soft: creierul e hardul, iar mintea softul. Dar dacă iei analogia asta în serios, ne întoarce numaidecât în dualism, fiindcă softul poate exista fără hard. Sau, mai degrabă, poate funcţiona cu o varietate de harduri. Dacă un computer care execută un program e distrus, nu va trebui să reconstruim computerul ca să activăm din nou programul; l-am putea însera într-un alt computer, sau chiar am putea rezolva aceleaşi relaţii logice cu creionul pe hârtie”.

„O viaţă de apoi din hârtie. «O lună de hârtie» „am citat, zâmbind, „plutind deasupra unei mări de mucava”.

Era prea tânăr să ştie cântecul. Continuă: „Toată această sporovăială despre computere care gândesc nici nu e luată în considerare de cei iniţiaţi. Putem conecta toate computerele de aici în California, şi tot nu vom obţine nicio fărâmă de luciditate din acele milioane de mega, din toată memoria şi algoritmii depozitaţi, nu mai mult decât ai obţine-o din firele şi mecanismele unei companii de telefonie. Nu vom obţine senzaţia, emoţia, voinţa, nu vom obţine auto-referinţa. Hofstadter poate vorbi cât vrea despre Strânge Loops, dar până când nu va construi un computer care se poate re-programa, sau care să se plictisească într-atât în cutia sa încât să se sinucidă, rămâne în aceeaşi categorie ca viaţa care se compune pe sine în supa primordială. Categoria fanteziei, vreau să zic, a credinţei. Materialismul e un gen de credinţă, la fel ca teismul, doar că pretinde existenţa mai multor miracole. În loc să ne pretindă să credem în Dumnezeu, ne cere să nu credem în noi înşine; ne cere să nu credem în propria noastră luciditate, în emoţiile şi în sentimentele noastre morale”.

M-am cutremurat la violenţa unora dintre gesturile

lui; m-am întrebat ce fel de sentimente morale încerca futând-o pe micuţa mea Esther. „Spune-mi, totuşi”, am zis, „cum vezi circuitele unui câine. E vorba de luciditate acolo? Oricine a avut un câine vreodată te va asigura că acesta are emoţii. În mod cert memorie, şi care nu ne referim la eul nostru mai ales ca memorie? Chiar şi liberul arbitru: poţi observa cum un câine se zbate să ia o decizie, cum se codeşte şi se abţine, apoi se simte vinovat. Imaginează-ţi”, am zis, „o ierarhie a organismelor începând cu amiba – care *răspunde* la anumiţi stimuli, ca lumina şi căldura, deci un *anume* grad de aprehensiune – până la păianjen şi şopârlă, şoarece şi veveriţă, la câine şi delfin şi elefant şi cimpanzeu; desigur, spre capătul superior al acestei secvenţe vom constata genul de activitate cerebrală care nu se deosebeşte calitativ de a noastră şi de personalitate, emoţie, senzaţie şi alte minunăţii de care spui că un computer nu le poate avea. Cum apar ele, în ce punct al complexităţii neuronale? Ce va împiedica ordinatoarele, care devin din ce în ce mai complexe, să atingă acel punct?”

Dale îşi apropie faţa lui nesănătos de palidă de a mea. Tunsoarea îi distorsiona subtil proporţiile, aşa încât părea a exprima un dezechilibru moral, sau o tensiune interioară. Zelul de a explica îi aducea bulbuci de salivă în colţurile gurii. „Pentru că *ştiu*”, zise el „ce se găseşte într-un computer; nu sunt decât mici întrerupătoare, întrerupătoare minuscule care plimbă curentul încolo şi-ncoace conform unor matrice anume în aşa fel încât calculele să rezulte, toate în termeni de zero şi unu – deschis sau închis, sus sau jos, cald sau rece, plin sau gol etc. Viteza e fantastică, dar evenimentul fundamental e super-simplu şi indiferent câte miliarde de conexiuni îndesăm înăuntru nu există absolut nimic acolo din punct

de vedere spiritual. Cum ar putea exista?” Mi-am dat seama că-l condusesem pe un teren unde se simţea nesigur. Mi-am aprins pipa. Fumul primelor pufăieli se întrupară ca nişte sculpturi din cremene albastră în conul de lumină solară; deşi frigul acelei luni nu se înmuiase deloc, soarele era tot mai puternic cu fiecare zi. „Dar oare creierele noastre n-ar arăta toate la fel din perspectiva unui inginer electrician?”

„Teoretic vorbind, profesore Lambert, doar teoretic. În practică avem de-a face cu ceva despre care nimeni nu vrea să vorbească – tu. Când auzi un zgomot – buldozerele alea de-acolo, spre exemplu – vibraţiile comprimă aerul şi se deplasează prin geam şi pietre şi ating micuţele oase din ureche, comunicând tumultul timpanului care îl transmite mai departe fluidului din urechea internă, iar acesta pune în mişcare nişte filamente care generează impulsuri electrice ce călătoresc de-a lungul nervului auditiv spre creier. Dar *cine* aude zgomotul? Nu creierul singur; creierul nu e decât o piftie electrochimică. Nu aude nimic, nu mai mult decât aude un radio muzica pe care o emite. Cine, atunci, decide să te ridici în picioare şi să mergi la fereastră ca să vezi de unde vine zgomotul? Ceva face ca aceşti neuroni să se activeze şi să pună în mişcare muşchii care pun trupul în mişcare. Acel ceva este non-fizic, un gând, o dorinţă. Oamenii sunt gata să accepte că mentalul e afectat de creier – creierul creează mentalul, am putea spune – dar, în mod ilogic, nu acceptă cealaltă faţetă a ecuaţiei, că evenimentele mentale creează evenimente în creier. Deşi se-ntâmplă tot timpul. Lumea în care trăim, lumea subiectivă, e o lume a evenimentelor mentale, unele dintre ele generând semnalele electrice care ne pun trupurile în mişcare. Acesta e cel mai evident fapt al existenţei noastre, şi cu toate acestea,

materialismul ne cere să-l ignorăm”.

Undele propagate de respiraţia lui îmi distrugeau sculpturile de fum. Muştiucul pipei îmi ardea buza inferioară şi m-am gândit la cancerul bucal. Mă gândesc deseori la cum voi muri, ce boală sau operaţie mă va încleşta într-o strânsoare de tarantulă, ce spital indiferent şi care asistentă obosită vor fi martorii ultimei mele suflări, ai ultimei clipe, vârful imposibil de fin până la care viaţa mea va fi ascuţită. Am ridicat creionul marcat PILGRIM DAY şi i-am studiat vârful; am oftat şi i-am spus lui Dale: „Saltul minte-electricitate e greu de imaginat”.

El îmi răspunse rapid: „Dar electricitatea-minte nu vă tulbură deloc”.

Am răspuns pe îndelete: „Părerea mea e că trebuie să ne păzim de confuziile semantice. Nimic din ce putem aloca unui cuvânt nu e o entitate identică. Ca tunsoare şi tuns. Când un materialist spune «mental», el înţelege doar felul în care funcţionează creierul, aşa cum cineva spune «vedere» sau «văz» funcţionării ochiului. Această reificare a abstracţiilor şi proceselor e ceea ce Ryle, printre alţii, a căutat să clarifice; încă de la Platon încoace am fost blocaţi în dilema asta, iar creştinismul s-a folosit de confuzie ori de câte ori i-a convenit. La început a fost Cuvântul. Adică, la început a fost gândirea volitivă”.

„Pe de altă parte”, adversarul meu spuse, schimbându-şi poziţia cu atâta fermitate încât scaunul universitar protestă cu un pocnet (băiatul ăsta nu era atât de afectat de vinovăţia adulterină cât mi-ar fi plăcut să fie), „materialiştii, începând cu Democrit, s-au văzut nevoiţi să explice conştiinţa ca un epifenomen, ca o iluzie. Deşi e tot ce avem…”

„Ceea ce nu înseamnă că o vom avea veşnic”.

„… iar acum fizica cuantică ne spune că e intrinsecă

materiei: o particulă nu devine actuală înainte de a fi observată. Înainte de a fi observată e o fantomă. Conform principiului de incertitudine al lui Heisenberg…”

M-am enervat brusc; grăbindu-mă să-l întrerup, am înghiţit fum şi mă forţam să nu tuşesc. I-am spus lui Dale: „Dacă e ceva ce mă umple de indignare în şcoala asta, e constanta mârâială a studenţilor cu ochi mari de viţel despre mecanica cuantică şi principiul Heisenberg ca dovadă a acelei antice monstruozităţi filosofice de Idealism”.

Dale se lăsă pe spate şi zâmbi. „Nu e decât vina fizicienilor. Ei continuă s-o resusciteze. Einstein ura teoria cuantică. Zicea că e «vrăjitorie». A încercat s-o desfiinţeze în mai multe rânduri; dar experimentele au dovedit că n-avea dreptate, cel mai recent, experimentele din Paris în 1982, cu polarizatori oblici. Însă vechiul experiment cu două orificii al lui Young, din 1800, vai, demonstrează o ciudăţenie de bază: o succesiune de fotoni singulari va crea matrice de interferenţă ca şi cum fiecare particulă ar trece prin ambele orificii simultan!”

„*Certum est*”, am murmurat, „*quia impossibile es*”.

„Ce înseamnă asta?” întrebă tânărul. Nu ştia latină. Însă, ar fi putut el să zică, cei care cunosc latina nu cunosc limbajul computerelor. Toţi, de fapt, ştim tot mai puţin în această lume în care există tot mai mult ce ar trebui ştiut şi prea puţină speranţă de a aduce ceva nou în orice domeniu.

„«E o certitudine» 44, am tradus, „«pentru că e imposibil». Tertullian. Cea mai faimoasă frază a lui – de regulă citată drept «*Credo quia absurdum est*: «*Cred pentru că e absurd*». N-a spus niciodată una ca asta. Ceea ce aborda el, în secţiunea relevantă din *De carne Christi*, era ruşinea, stânjeneala. Ruşinea intelectuală. Marcion,

fastidiosul eretic, era în mod declarat ruşinat de presupusa întruchipare a lui Dumnezeu în Iisus. Dar ce e mai nedemn de Dumnezeu, se întreabă Tertullian, care ne-ar putea face să roşim – a ne naşte, sau a muri? Ce e mai jenant, a fi circumcis, sau a fi crucificat? A fi lepădat în iesle, sau în mormânt? Toate astea pot genera ruşine. Dar, «Cui îi este ruşine de Mine», spune Dumnezeu, „îmi va fi ruşine de el». «Sunt în siguranţă», spune Tertullian, «dacă nu mi-e ruşine de Domnul meu» – adică nestânjenit de încarnare şi de toate neplăcerile pe care le comportă. Fiul lui Dumnezeu a murit, spune Tertullian: ceva ce trebuie crezut absolut, pentru că e la nelalocul ei, de prost gust – *ineptum* e adjectivul latin. Şi a fost înmormântat, şi s-a ridicat din nou: e o certitudine, pentru că e imposibil[4]”.

„Da, bine”, acceptă Dale. „Părticica pe care fizica trebuie s-o adauge la asta e că realitatea e intrinsec incertă şi într-un mod foarte real dependentă de observaţie. Există un fizician în Texas, Wheeler, care pretinde că întregul univers a trebuit să aştepte pentru un observator conştient înainte de a deveni real. Nu doar subiectiv-real, ci real într-un mod foarte real. Experimentul cu cele două orificii, observă Wheeler, poate fi măsluit în aşa fel încât să fie retroactiv – adică observaţia care implică particula poate fi emisă după comportamentul hibrid. Prin hibrid înţeleg amândouă ipostazele în care, să

4 Quid enim indignius deo, quid magis erubescendum, nasci an mori? carnem gestare an crucem? circumcidi an suffigi? educare an sepeliri? in praesepe deponi an in monimento recondi?… Quodcunque deo indignum, mihi expedit. Salvas sum, si non confundar de domino meo. Qui mei, inquit, confusus fuerit, confundar et ego eius. Alias non invenio materias confusionis quae me per contemptum ruboris probent bene impudentem et feliciter stultum. Crucifixus est dei filius; non pudet, quia pudendum est. Et mortuus est dei filius; prorsus credibile est, quia ineptum est. Et sepultus resurrexit: certum est, quia impossibile est.

zicem, o particulă se poziţionează înainte de a fi efectuată măsurătoarea. Înainte de ne uita în cutie, pisica lui Schrödinger e şi vie, şi moartă. Mintea, într-adevăr, influenţează acest gen de situaţii. Mai e un alt fizician, Wigner…”

„*Te rog*”, l-am întrerupt. „Totul e extrem de interesant, dar nu e, sincer, un pic cam mult? Motivul pentru care oamenii nu pun mare preţ pe mentalul lor e pentru că văd cât de mult depinde mintea lor de lumea materială – îţi cade în cap o cărămidă şi mintea ta se stinge indiferent cât de nedeterminate sunt mişcările atomilor individuali care compun lutul din cărămidă. Viaţa, gândirea – ele nu se pot compara cu planetele, mareele, legile fizice, în fiecare minut din fiecare zi toate rugăciunile şi cele mai arzătoare dorinţe nu pot înlătura un grăunte de cancer sau virusul SIDA, zăbrelele unei celule sau încuietoarea unui frigider în care un copil s-a închis din greşeală. Fără nişte eforturi uriaşe de a ne înghiţi ruşinea, aşa cum ne îndrumă Tertullian, nu există altă soluţie în abordarea materiei. E implacabilă. Nu-i pasă de noi de niciun fel. Nici măcar nu bagă de seamă că suntem aici. Şi orice am face, de la a ne uita într-o parte şi-ntr-alta când traversăm strada până la a proiecta avioane cu un înalt grad de siguranţă, atestă această indiferenţă lipsită de simţire a lucrurilor, indiferent ce credinţe nebuneşti profesăm”.

Expresia feţei lui Dale îmi spunea că devenisem pasional, că el socotea una ca asta, după felul nesuferit al evangheliştilor, drept un fel de triumf. „Deci aşa o vedeţi”, zise el.

„Sigur, e un fel de-a o vedea”, am zis, stânjenit. „În relaţia cu tine, eu trebuie să fiu avocatul diavolului”.

„«Crezuri nebune»”, repetă el, cu ochii lui albaştri

loviţi de lumina proiectată de înalta fereastră gotică din spatele meu. „Sunteţi un bărbat cu adevărat furios”.

„Asta zice şi Esther uneori. Eu nu mă văd aşa; eu cred că sunt calm şi de bună credinţă atât cât o cer situaţiile umane – poate chiar mai mult”.

Culoarea, mi-am închipuit, năvălise în obrajii de ceară ai lui Dale atunci când menţionasem numele lui Esther. Încercă să rămână în perimetrul gâlcevii noastre spirituale. „Ştiţi”, zise el liniştit, „atunci când Hristos a spus că prin credinţă se pot muta munţi, el n-a spus că-i va muta instantaneu, sau că ar deschide uşa unui frigider; felul dumneavoastră de a gândi este: miracole sau nimic. Însă în mod sigur vedeţi că mintea, dorinţele şi speranţele noastre se schimbă şi pot schimba lumea materială. Vreau să spun că atitudinea spre care ne îndreptăm cu toţii din vreo douăzeci de direcţii diferite e de un holism...”

„În afara principiului de nedeterminare”, i-am spus, „am ajuns să detest cel mai mult în ultimii ani cuvântul «holism», un însemn lipsit de semnificaţie care permite adunăturii pe care o reprezentăm distincţii folositoare la care gândirea umană a trudit două mii de ani”. După care am adăugat: „Cum merge matematica lui Richie?”

Sângele, acel trădător călduţ, se învălmăşi vizibil sub pielea lui; era rândul lui să fie *pudibundus*, să încerce ruşinea de a fi. Vorbind de Richie, fructul pântecului ei, o evocasem pe Esther. „Bine. E un copil minunat, serios; silitor. Dar nu sunt niciodată sigur cât de mult progresează; într-o săptămână pare să fi înţeles absolut totul, iar la întâlnirea următoare pare să fi uitat totul. Am încercat pe ocolite să-i spulber blocajul mental faţă de rădăcinile pătrate, trecând pe computere, să fac totul mult mai concret, felul în care nu sunt doar binare în principiu, dar că se folosesc de numere hexadecimale pentru

imprimante, şaisprezece fiind, desigur, patru calupuri a patru cupluri binare şi simplitatea însăşi în a le converti. Dar nu ştiu, se pare că îl moşteneşte pe tatăl său. Cu acea blândeţe naturală a lui va ajunge un mare preot”.

Nu mă interesa să aud asta. Nu mă interesa mare parte din ceea ce îmi spunea Dale: avea talentul, asemeni unui dentist abil cu o pensetă fină, de a atinge locurile sensibile şi dureroase. Intenţionam să-l ţin aproape de carnal, de imaginile care să-i amintească de păcatul lui. „Dar mama lui e atât de talentată cu numerele”, am zis. „Vrei să ştii ceva foarte interesant despre Esther? E destul de intim”.

„Sigur”, trebui el, ezitând, să accepte.

„Se suie pe cântarul din baie goală-puşcă şi atunci când vede că a depăşit cincizeci de kilograme nu mănâncă nimic altceva decât ţelină şi morcovi până când ajunge din nou la exact cinci, zero”.

„Destul de obsesiv”, recunoscu Dale cu o voce aspră care se asemăna cu cea a Vernei. Ştiam că referirea la baia noastră îl va răni; nuditatea noastră amintită chiar şi în treacăt, prosoapele umede folosite de amândoi, promiscuu, medicamentele noastre amestecate şi apa de gură şi micile pansamente din coşul de gunoi îl tulburau cu revelaţia că existau multe camere sub podul casei în care el şi ea îşi consumau şarada iubirii lor disperate – camere ale realităţii, ale posesiunilor împărtăşite şi ale sarcinilor înrudite, ale amintirilor cu colţuri îndoite şi vopsea julită, adăpostul pe care i-l puteam oferi lui Esther, iar el nu. Ei bine, atunci când plonjezi în adulter, trebuie să te aştepţi să te împiedici de aţa dentară a soţului.

„Întotdeauna găsesc surescitant gândul”, i-am mărturisit, „că ea cântăreşte exact cincizeci de kilograme de carne. Tertullian îi spune *care*, *carnis*, care pare un

cuvânt mult mai satisfăcător. Un argument al disocierii trup-minte pe care nu l-ai pomenit e cel al înstrăinării resimţite faţă de trupurile noastre, dezgustul pe care trebuie să-l încercăm în relaţia cu ele. Hrănindu-le, ştergându-le, privindu-le cum se zbârcesc. Imaginează-ţi cu cât e mai greu pentru o femeie – părul nedorit pe trup, sângerarea, secreţiile care pătează lenjeria de corp, toate acele dereglări care sunt rezultatul faptului că Dumnezeu a îngrămădit prea multe funcţiuni în micuţele pântece rotunde ale lor…”

„*Sir*, n-aş vrea să întârziaţi la seminar din cauza mea”, mă întrerupse Dale.

„Nu, pentru că nu am niciun seminar. E perioada examenelor. Semestrul următor vom trece la ereticii de după Niceea – cohorte de sărmani cârtitori. Cathari, Waldens, apostolicii, apoi Lollard, husiţii, Beghard şi Beguine, ca să nu mai vorbim de mine şi de tine”.

„De mine şi de tine?”

„Protestanţii. Ne-am debarasat de mijlocitori. Credinţa, şi-atât. La naiba cu ceremoniile. La naiba cu Papa şi indulgenţele sale. Totul devine foarte politizat şi economic, şi cam obscur – cei din ordinul Templierilor, spre exemplu, nu erau deloc eretici, doar victimele lăcomiei regelui Franţei şi a papei Clement al cincilea. Asta era în mare măsură vina dezvoltării oraşelor. Religia urbană nutreşte eliberarea de oraş, astfel căpătând un caracter mistic. Anti-organizaţional. Biserica nu putea admite una ca asta. Toată lumea, de la Sfanţul Francisc la Ioana D’Arc, dorea legătura nemijlocită, iar Biserica nu putea admite niciuna ca asta. De altfel, prefer porţiunea anteniceeană a cursului, înainte ca episcopul Romei să devină aşa o brută. În acele prime secole se întâmpla ceva creativ; încercau să-şi dea seama ce se întâmplase – care era natura exactă

a lui Hristos. Care e, ce crezi?”

„Care e ce?”

„Natura lui Hristos. Eşti creştin, nu-i aşa? Insişti să demonstrezi existenţa lui Dumnezeu prin teologia naturală; unde este Iisus în diagramele tale?”

„Oriunde” – stânjeneala lui se clătinase, dar îşi păstrase culoarea – „spune Crezul că este, aşa cum Dumnezeu l-a creat pe Om, pogorându-se printre noi pentru a ne mântui păcatele…”

„Oh, te rog. N-avem nevoie să ne fie mântuite păcatele, de ce? Care păcate? Un pic de lăcomie, un pic de poftă? Le numeşti păcate, în comparaţie cu cutremurele, cu inundaţiile, cu ciuma? în comparaţie cu Hitler?”

„Hitler…” începu el să argumenteze, sesizând veriga mea slabă.

„Şi nu-mi vorbi mie de Crez: care Crez? Athanasienii sunt interesaţi de un cu totul alt aspect decât niceenii. Cel al apostolilor e o muşamalizare, o politică de club. Cum vezi cele două naturi al combinaţiei Om-Dumnezeu? Ca arienii şi adopţioniştii, cu partea-Dumnezeu redusă la minimum, sau ca monofiziţii şi apollinarienii, cu partea-Om doar o fantomă, o închipuire? Sau ca nestorienii, cu cele două părţi atât de independente încât sărmanul Iisus n-avea cum să ştie Cine sau ce sau unde era El? Ce părere ai despre viaţa lui sexuală? A avut? N-a avut? Avea trecere la dame, trebuie să recunoşti, cochetând cu surorile lui Lazăr sau lâncezind în casa lui Simon Leprosul, lăsând să i se toarne ulei preţios în părul Lui, povăţuind pe fiecare cum să nu arunce prima piatră. Pune-te în pielea lui Iisus Hristos la cincisprezece ani, acasă, în Nazaret, după ce comportamentul Tău nerod în Templu a fost uitat şi toată lumea crede că nu vei fi decât un alt dulgher, la fel ca tăticul Tău. Ce faci, Te masturbezi? Te ascunzi cu fata

vecinilor după stivele de cherestea? Ai poluţii nocturne pentru care nici bătrânul Iehova, oricât ar fi el de sever, nu te poate blama? Nu te ruşina. Acestea sunt genul de dileme la care anteniceenii se gândeau zi şi noapte, asta era pâinea lor cea de toate zilele, după cum a devenit şi a mea. Când Esther depăşeşte cele cincizeci de kilograme înseamnă că s-a înfruptat prea mult din pâinea asta. E pofticioasă, ai observat? Femeii mele îi place să mănânce”.

Inşii lui decoloraţi rămaseră încremeniţi de toana mea perversă. „Şi mai vorbiţi despre mine şi blasfemie”, se împotrivi el anemic.

„Da”, am zis fără ifose. „Toată percheziţia asta a Cerurilor pe care ai de gând s-o întreprinzi. Dacă Dumnezeu dorea să i se demaşte urmele, le-ar fi lăsat mai apăsate, nu? De ce să le ascundă în frânturi dubioase de astronomie şi fizică nucleară? De ce să fii atât de *sfios*, dacă eşti Divinitatea? Spune-mi: nu ţi-i frică uneori că te-ai putea uita prea adânc şi că te-ai alege cu ochii smulşi din orbite?”

Clipi şi declară la rândul lui fără ifose: „Ba da”.

Răspunsul direct mă emoţionă. M-am simţit brusc debordând de acea senzaţie detestabilă de vomă, άγάπη.

Mi se destăinui. „De când m-am implicat în direcţia asta serios, rugăciunile mele din noapte nu sunt auzite. Am rupt o conexiune. Există un soi de furie”.

„Sigur că există”, am zis punându-mi mâinile pe sugativa pătată a biroului şi observând o unghie a degetului mare, care fusese din nou tăiată prea scurt, cu o despicătură. Probabil din cauza felului în care ţineam unghiera. „Încerci să-l faci pe Dumnezeu să stea la capătul unei poteci umane”, i-am spus lui Dale. „Construieşti un turn al Babilonului”.

„Şi în viaţa mea personală”, zise el cu vocea

înăbuşită, plângăcioasă, alunecând pe versantul confesiunii, înţelegând că-l stârnise pe vechiul duhovnic din mine.

Dar n-aveam chef să aud nimic despre Esther, indiferent cum ar fi deghizat-o el. Dacă i se permitea să se confeseze şi să plângă, rana ar fi încetat să mai supureze. Mi-am ridicat mâna. „O, da, *asta da*”, am zis. „Toţi avem una ca asta. În circumstanţele de-aici, de jos, toţi trebuie să fim un pic libidinoşi. Nu-ţi fie teamă de ţărână. Carnea. Ştii ce zicea Tertullian? Că: «Nu există nimic în Natură care să ne facă să roşim; Natura ar trebui venerată». *Natura veneranda est, non erubescenda*. După care continuă să analizeze bărbaţii şi femeile în detaliu. Spune că atunci când se unesc trup şi suflet înfăptuiesc împreunaţi o datorie; sufletul furnizează dorinţa, iar carnea satisfacţia. Că lichidul seminal al bărbatului îşi derivă fluiditatea din trup şi căldura din suflet. O numeşte, de fapt, o picătură de suflet. Destul de şarmant, declarând că trebuie să rişte să ofenseze modestia în dorinţa de a grăi adevărul”, i-am spus lui Dale, aplecându-mă înainte, să activez în spaţiul din spatele ochilor lui imaginile destrăbălate pe care el şi Esther le depozitaseră acolo. „Tertullian spune că atunci când un bărbat ejaculează, simte că sufletul său a decolat, simte o slăbiciune şi privirea i se înceţoşează. Merge mai departe şi afirmă că Adam a fost întrupat din lut şi suflare, că lutul acela era în mod natural umed, asemeni spermei care ţâşneşte din el.[5]

---

5 In hoc itaque sollemni sexuum officio quod marem ac feminem miscet, in concubito dico communi, scimus et animam et carnem simul fungi, animam concupiscentia, carnem opera, animam instinctu, carnem actu. Unico igitur impetu utriusque toto homine concusso despumatur semen totius hominis habens ex corporali substantia humorem, ex animali calorem. Et si frigidum nomen est anima

Nu trebuie să te ruşinezi de asta. *Non erubescenda*”.

„E amuzant”, se confesă Dale. „Dar în unele nopţi aş vrea să discutăm. Mă gândesc la argumente. Mă tulburaţi, bănuiesc. Îmi spuneţi să nu mă tem de ţărână. Aş putea să vă spun acelaşi lucru. Aduceţi mereu în discuţie cutremure oribile, cât de imense şi de dure sunt războiul, bolile…”

„Da”, l-am aprobat; voiam să aud soluţia lui.

Era încă roşu, rozaceu; ochii lui alunecară aiurea când i-am fixat. „Sigur, genul ăsta de declaraţii pot fi făcute şi poate ar *trebui* făcute; vreau să spun că Dumnezeu e cel care vorbeşte în noi, acea indignare. Această rebeliune. E ceea ce-i face pe atei. Într-un fel, atât de religioşi, într-un fel atât de convinşi de dreptatea şi prozelitismul lor. Dar” – se forţă acum să se uite la mine, la multiplele mele nuanţe de gri – „ceea ce m-am gândit într-o noapte că trebuie să vă spun e asta: că va trebui să realizaţi că loialitatea noastră faţă de Dumnezeu nu va dispărea, fiind în principiu loialitate faţă de noi înşine, dacă mă înţelegeţi”.

„Înţeleg”, am zis, „şi aduce periculos de mult a umanism. Trebuie să existe un *Altul*. După cum bine ştii. Şi după ce ai aflat un Altul, El se dovedeşte a fi un monstru încărcat de o căldură şi o răceală teribile şi producând viermişori din rahat şi aşa mai departe. Oricum, e bine că ai spus-o. Ştiu ce greu e să dai frâu liber gândurilor pe

---

Graecorum, quare corpus exempta ea friget? Denique, ut adhuc verecundia magis pericliter quam probatione, in illo ipso voluptatis ultimae aestu, quo genitale virus expellitur, nonne aliquid de anima quoque sentimus exire? atque adeo marcescimus et devigescimus cum lucis detrimento? Hoc erit semen animale protinus ex animae destillatione, sicut et virus illud corporale semen ex camis defaecatione. Fidelissima primordii exempla. De limo caro in Adam. Quid aliud limus quam liquor opimus? inde erit genitale virus
— De Anima, XXVII

care le-am înmagazinat. Frumos din partea ta că ai încercat să mă linişteşti”.

Eram amândoi, într-adevăr, într-o stare de disconfort; ochii şi sufletele noastre alunecau încoace şi încolo ca nişte şerpi fantomatici. Cerul rece şi mat al acestui ianuarie proiecta o lumină severă în spaţiul de catedrală al biroului. Îmi simţeam picioarele îngheţate pe podea. Resimţeam prin oasele mele toată povara cărţilor care îmi tapetau pereţii. Pipa murise. „Ce mai face Verna?” am întrebat, ca să spun ceva, ca o pauză din faţa lui Dumnezeu şi acestor teribile, periculoase încercări de a-L ţintui locului pentru a-l mângâia substanţa divină.

„Nu ştiu”, spuse Dale. „O preocupă ceva. O vreme a fost foarte entuziasmată, chiar surescitată, era nemaipomenit să vezi asta la ea, dorinţa de a-şi lua diploma şi de a ieşi în lume, dar ceva a dărâmat-o. Aţi mai fost pe-acolo de la Crăciun?”

„Ultima mea vizită n-a constituit un mare succes”, am zis, deşi nu era tocmai adevărat, la vremea respectivă. De fapt mi-era teamă să profit de avantajul pe care mi-l creasem, teamă că fusese doar imaginaţia mea. „Am încercat să citim *Thanatopsis* împreună”.

„A luat testul de limba engleză”.

„Da, ştiu”.

„Ştiţi? Cum? Mie mi-a spus la telefon asta doar deunăzi”.

„De la Esther”. Iarăşi Esther. Verna îi spusese lui Dale, Dale lui Esther, Esther mie.

Nici nu clipi. „Ar trebui să treceţi pe acolo, serios. Verna vă respectă”.

A trebuit să zâmbesc. Mi-am reamintit fata ei furioasă, sânii ei dezveliţi. „Eu n-am ajuns la aceeaşi concluzie”.

„Sunteţi singura ci rudă de sânge, de-aici”.

„Dar poate ea a venit în frumosul nostru oraş ca să scape de rude”.

Dale părea acum la fel ca atunci când l-am întâlnit prima oară – timidul dar încrezătorul făcător de bine, fanaticul religios în blugi şi tunică de camuflaj; pentru moment uitase (cum putea!) că era îndrăgostit de nevastă-mea, de burdufelul de cincizeci de kilograme de maţe şi membrane. Sărmana Esther se evaporase din mintea lui în timp ce era îngrijorat de soarta neajutoratei Verna. „Nu i-aţi face o vizită doar ei, profesore Lambert, i-aţi face o vizită Paulei. Pentru ea sunt cel mai îngrijorat, serios”.

„De ce?”

Făcu o pauză. „Verna se înfierbântă cam tare”.

„Dar copilul merge la creşă cinci dimineţi pe săptămână. Pe gratis”. Esther reglase amănuntele financiare.

„Asta nu elimină după-amiezile şi nopţile. Nu ştiu. E genul de situaţie pe care dacă o detensionezi un pic se înrăutăţeşte când începe iarăşi. Acum, vreau să zic, îşi dă seama câte a pierdut. Insist să-i daţi măcar un telefon; nu am puterea să mă mai concentrez asupra ei”.

„Şi unde se duce energia ta acum?” am întrebat cu viclenie Pielea lui păru să se înnoreze puţin, iar textura feţei lui prelungi, cartilajul şi ţesutul adipos şi oasele de dedesubt să se destindă, creând pungi albăstrii, cum e carnea unui copil. Schimbul nostru de ἀγάπη nu conta, aveam de gând să-l distrug, iar această determinare o resimţeam ca delicioasă şi fermă şi dezgustătoare, asemeni unui anume pasaj circumstanţial din Tertullian.

„La proiectul meu, presupun. Mă lovesc mereu, în mintea mea, de nevoia de a delimita toată povestea, de a crea modelul realităţii pe computer şi totul e mult prea

vast. Doar ca să depozitezi toată informaţiile privitoare la cum arată, să zicem, o stradă a unui oraş, ca să nu mai vorbim de structurile atomice şi chimice subterane, sunt necesare mai multe mega de depozitare decât cred că există de aici la Berkeley, chiar dacă am utiliza un programator omniscient, cu o viteză formidabilă de procesare. Pentru proiectul de reclamă la care lucrez, trebuie să creez o minge care sare, cu sigla şi înscrisurile unei anume firme producătoare de conserve pentru animale de companie, de-a lungul unui peisaj pietros care a fost deja conceput, bucăţică cu bucăţică. Sună simplu, dar de fiecare dată când mingea sare trebuie s-o expui turtindu-se uşor, altfel arată ca o sferă de sticlă gata să se spargă, iar apoi, în aer fiind, elasticitatea îi redă forma iniţială, aşa că trebuie să ajung la o formă care nu e tocmai un cerc şi nici nu e o alungire simetrică, fiindcă mingea se turteşte doar într-o parte a ei – toate astea pot fi calculate, fireşte, chiar tridimensional, dar când ajungi să calculezi toate funcţiile astea suprapuse şi designul constant variabil al tuturor acestor distorsiuni, treizeci de ori pe secundă, ca să nu mai vorbim de petele de lumină şi de reflectare şi de difuzie a texturii, ei bine, toate astea, comprimările, numărul de comprimări, devin semnificative. Dacă sistemul în care lucrezi e încărcat simultan pe reţea, trebuie să aştepţi minute-n şir ca procesorul să le digere. Iar chestia asta cu mingea care sare e o problemă de animaţie relativ trivială. Formele animate constituite din cilindri şi conuri trunchiate şi suprafeţe bi-cubice sunt mai complexe cu un grad sau două. Însă, sincer, lucrând cu grafica şi robotica, elasticitatea substanţelor organice face ca matematica lor să devină peste măsură de complicată”.

Înţelesesem foarte puţin din ce spusese. Mă deprima să încerc să înţeleg. Am dat din cap, zicând: „E groaznic

doar dacă trebuie să te gândeşti la asta”.

„Oricum, maşina se ocupă de cea mai mare parte a gândirii în locul meu”, mă linişti Dale, „pentru chestiile mai complicate”. Mâinile lui gesticulau în toate părţile, în timp ce empatiza cu incursiunile lui în viaţa computerului, în problema lui. „Mă gândeam că pentru demonstraţia în faţa comitetului ar fi ridicol să încerc să creez un model al lumii, bucăţică cu bucăţică; că ceea ce ar trebui să imit nu e Creaţia, ci Creatorul – adică dacă o să construiesc un sistem sau ceva în genul ăsta, nu de molecule şi neutrini şi galaxii şi microbi, ci doar câteva mii de calupuri colorate, programând absolut arbitrar proliferarea unui anumit set, iar pe celălalt înclinându-l oarecum spre teleologie, injectându-l cu unele reguli de automatism celular, poate cu un subsistem planificator şi raţional de un anume grad, nu ştiu, poate ceva matematic care să reprezinte un element intenţional sau un scop mai mult sau mai puţin divin, apoi să potenţez configuraţia asta, după care s-o mai potenţez un pic, să văd dacă se produc unele paralele cu lumea observată, adică dacă setul absolut arbitrar se aseamănă cu realitatea într-o măsură mai mică decât cel teleologic, aş putea obţine un proiect pe care să-l prezint comitetului de acordare a burselor. Când spuneaţi că vor să mă convoace?”

„Curând după ce începe semestrul de primăvară. La începutul lui februarie, cred”.

Privi dincolo de mine, în spaţiu. „O, Doamne. Asta-i aproape imediat. Totul e încă foarte vag în mintea mea, ca un nor care mă momeşte. Nu ştiu dacă eu sunt cel mai potrivit pentru una ca asta; uneori cred că sunt un idiot”.

„Cine ştie”, i-am spus-o foarte aspru, „poate idioţenia e o calitate. A fost în numeroase rânduri trambulina pentru multe acţiuni nobile”. Am auzit o notă de rămas bun în

vocea mea, iar Dale a auzit-o şi el, s-a ridicat şi a plecat. Înclinarea gâtului şi a umerilor lui semnalau descurajare; mi l-am imaginat înaintând pe holul lung de la etajul întâi, cu linoleumul maro-ciocolatiu şi uşile claselor închise, pe treptele din blocuri de piatră, pe lângă balustrada lată, de stejar, apoi la parter, prin faţa panoului de afişaj cu multitudinea de anunţuri pentru ceremoniile de împărtăşanie, acţiuni acompaniate de concerte de banjo din bisericile din ghetouri, altele pentru sesiunile nocturne privitoare la „Dezvoltarea unei spiritualităţi evreieşti feministe” şi despre „Teologia eliberatoare din lumea a treia a Americii de Nord”, sau despre conferinţa unui doctor despre delicata problemă a „Intimităţii şi încrederii din epoca SIDA”.

M-am simţit cam acoperit de murdărie după harţa noastră spirituală, de „împărtăşire”. Uram faptul că părerile mele cele mai intime, focarul meu barthian izolat de straturi de cinism jovial şi etica circumstanţială, fuseseră descoperite de zbaterea agonică a acestui tânăr, de refuzul lui obstinat de a pleca înainte de a-i da binecuvântarea. Păstram o oarecare distanţă faţă de studenţii mei şi-mi displăcea că acest intrus de la altă facultate călca atât de apăsat pe unde mulţi alţii n-aveau acces. Fiindcă multora le-ar fi plăcut, chiar şi lui Corliss Henderson, cea cu umeri pătraţi şi acea expresie melancolică a unei sfinte, să mă cunoască mai bine, să „se apropie” de impecabilul profesor Lambert în hainele lui cenuşii, cel care încheiase un pact cu universul şi care blestemat ar fi fost dacă nu şi-ar fi respectat cuvântul.

Îi

Nesigur, am bătut la uşa verde, neutră; nu mai fusesem aici la această oră a zilei. Soarele dimineţii răzbătea din capătul holului dungat, zgâriat, iar clădirea

era cuprinsă de o tăcere castă – copiii erau la şcoală, adulţii la serviciu sau încă în pat cu păcatele lor. Verna deschise uşa, purtând o fustă de culoarea cărbunelui şi o bluză croşetată liliachie. Fireşte: se sculase devreme şi o dusese pe jos pe micuţa Paula la creşă în această dimineaţă rece a zilei de Bobotează. Deschisese uşa rapid, de parcă-ar fi aşteptat pe altcineva. Când însă m-a văzut pe mine, faţa ei lată, albă – ca o plăcintă – suferi o transformare care îi anulă gropiţele, după care mă trase în apartament şi se prăbuşi în braţele mele. Prin mai multele mele straturi de îmbrăcăminte am simţit apăsarea sânilor ei, căldura şi pulsul captive în fragilul coş al pieptului. Plângea în hohote, îi simţeam respiraţia şi lacrimile ei fierbinţi pe gâtul meu. „Oh, unchiu’”, suspină ea, cu vocea ei spartă, imatură. „Mă întrebam unde-ai dispărut”.

„Sunt aici”, am zis, surprins. „Puteai să ne telefonezi dacă voiai să ne vezi. Să mă vezi”. Pronumele mele reflectau, la început, pretenţia că era vorba de mine şi de Esther, ca tată şi mamă, surogate, de care ar fi putut avea nevoie, apoi ideea că Esther şi ea poate se vedeau dimineaţa la creşă, dar şi acceptarea bucuroasă a rolului meu, dacă eram singurul părinte spre care copila dorea să se întoarcă.

Nu părea să vrea să mă elibereze din strânsoare. Pentru prima oară în paisprezece ani am simţit ce înseamnă să îmbrăţişezi o femeie care cântărea mai mult de cincizeci de kilograme. Dar strânsoarea mea era anemică, confuză, aparent cea a unui unchi. „Oh, Hristoase”, pufai şi sughiţă fata. „A fost îngrozitor”.

„Ce-a fost?”

„Totul”.

„Am auzit că ai trecut o parte din teste”, am zis. „Şi nu-ţi pare bine că Paula te lasă singură în fiecare

dimineaţă?” Ne desfăcusem din îmbrăţişare, deşi o umbră a căldurii ei persista în faţa mea zăpăcindu-mi cămaşa, pantalonii.

Pufăitul ei deveni suspin. „Poopsie”, zise ea cu dispreţ, „ea mă deranjează cel mai puţin”. Verna mă privi cu ochii ei de chihlimbar. Mijeau spre mine ca ochii unei pisici nemulţumite. Îşi compuse o faţă îndrăzneaţă pentru cuvintele care urmau. „Fac încă unul, unchiu’”.

„Încă… un copil?”

Verna dădu din cap. Buclele ei blonde săltară pe fruntea joasă. Vocea ei se auzi sugrumată, ca şi cum şi-ar fi cerut iertare. „Nu ştiu ce-i cu mine, de parcă ar fi de-ajuns ca tipii ăştia să clipească doar în direcţia mea”.

„Tipii?”

„Haide, unchiu’”. Importantă, ca şi cum ar fi citat din *Cosmopolitan* sau o altă rubrică mondenă, declamă: „Tânăra femeie astăzi trebuie să sondeze piaţa”.

Repetatul „unchiu’ ” îmi suna ca un *huo*; dar păruse bucuroasă şi uşurată când mă văzuse la uşă.

„Nu ţi-a spus Dale?” întrebă ea, surprinzător.

„Nu chiar. Se gândea că ar trebui să văd ce mai faci”.

„Deci de-asta eşti aici. Mersi”.

„Deci ce-ai de gând să faci?”

Dădu din umeri, iar modul abstract în care privi în jurul încăperii sugera faptul că depăşise momentul critic, ca de altfel şi reacţia şi îmbrăţişarea ei. Radioul era deschis în cealaltă cameră: muzica era deseori întreruptă de o rapidă voce feminină, glumeaţă, care exploda în intermezzo-uri insolente şi jucăuşe. „Hei, voi, acolo, *all right now*”, spuse vocea, parcă dezorientată. „Staţia W-I-L-D, bestial!” Televizorul era stins şi stătea cuminte pe naveta de lapte. Camera semăna foarte mult cu cea a unei studente. Apăruse un mic corp de bibliotecă vopsit în alb;

câteva reviste de modă şi antologia albastru-lucioasă pe care i-o dădusem. Şi un fotoliu, bogat şi viu tapisat, care îmi amintea de ceva, nu ştiam ce.

Întrebarea mea, cumva asemănătoare întrebărilor teologice prin care Dale şi cu mine iritam spaţiul dintre noi, exprimase ceea ce trebuia să rămână nerostit: Verna uita mereu că faptele generează consecinţe. Faţa ei instabilă ameninţa să se dizolve din nou în panică, ca atunci când mă întâmpinase. „*Nu* ştiu. Nu vreau să fac *nimic*”.

M-am decis să fiu responsabil. „Nu poţi să-l *laşi*”, i-am spus. „Asta te va îngropa şi mai mult”.

Mi-am amintit de ce fotoliul îmi păruse familiar: acel fotoliu pentru stat în pat culoarea piersicii pe care îl remarcasem la tânărul acela negru, deşirat, care îl purta pe cap, atunci când venisem aici pe jos pe Sumner Boulevard, înainte de alegeri. Nu că forma sau culoarea erau identice, dar împărtăşeau o aură, o speranţă deşartă. Am atins catifeaua reiată a fotoliului. „Văd că ai cheltuit banii pe care ţi i-am dat”.

„Ăsta e fotoliul lui unchiu’”, zise ea, imitând o fetiţă. „Ca să stea în el atunci când vine în vizită. Dacă mai vine”. M-am aşezat în fotoliu. Am întâmpinat rezistenţa tapiseriei noi-nouţe. „De câte luni nu mai ai ciclu?” am întrebat-o.

„Cred că de două”, zise ea mohorâtă.

Mi-am dat seama că-mi compromisesem demnitatea aşezându-mă. Faţa mea era la nivelul şoldurilor Vernei. Nervii mei încă mai trepidau de senzaţia îmbrăţişării ei: a trupului ei, a greutăţii, a densităţii şi responsabilităţii. O stranie iluminare erotică ne copleşeşte atunci când le vedem pe femei ca simple femele ale speciei noastre animale, un alt set de creaturi bipede, condamnate zilnic la ingestie şi defecare, la somn şi activitate. Suntem în

aceeaşi oală. *În carnem*. „*Crezi*?” am zis cu severitate. „Nu le poţi număra?”

„Al treilea ar trebui să fie cam în perioada asta”, fu răspunsul ei îmbufnat. Coapsele în fusta ei cenuşie se legănară; pasiv, începea să flirteze.

„Atunci”, i-am spus, „nu e nicio problemă. Fă un avort. Ai norocul să trăieşti într-o vreme când acest lucru se poate face atunci când îl doreşti. Când eram de vârsta ta trebuia să te târăşti şi să plângi, să implori să poţi face un avort. Era ilegal şi periculos şi femeile mureau din cauza asta. Iar acum nişte idioţi vor să aducă evul mediu înapoi”.

„A trebuit ca *tu* să te târăşti şi să plângi vreodată, unchiu’?”

„Nu. Prima mea soţie”, am zis fără să vreau, „nu putea avea copii. A fost tragedia vieţii ei”.

„Dacă ar fi putut, ai fi forţat-o să-şi rişte viaţa şi să omoare fătul?”

„Eram căsătoriţi, Verna. Nu se poate compara situaţia ta cu a noastră”.

„Ştii ceva, unchiu’, sunt de acord cu idioţii ăia. Fătul e viu. N-ar trebui omorât”.

„Nu fi caraghioasă. Fătul, aşa eu îl numeşti tu, nu e mai mare decât o alună în momentul ăsta. Un mormoloc. Dacă ai mâncat vreodată sardele, ar trebui să vrei un avort”.

„Nu fi *tu* caraghios. E în mine, nu în tine. Îl *simt* că vrea să trăiască. Am văzut un film în care arată cum zdrobesc capul copilului”.

„Nu te mai gândi la copil. Gândeşte-te la Verna. Ce vrei să faci cu alt copil de smoală când cel pe care-l ai te înnebuneşte şi-ţi distruge viaţa?”

Există un moment într-o dispută, oricât de aprinsă ar

fi, când centrul atenţiei alunecă dincolo de subiectul discuţiei, iar interesul participanţilor se îndreaptă spre ardoarea în sine, în virtutea pasiunii generate de schimbul de idei. Dispoziţia de a flirta a Vernei se accentuase; se lipea de coapsele ei ca un sarong. Vocea i se îngropase, devenise erotică. „Cine spune că e de smoală?”

Încă vorbeam prea tare. „Indiferent de culoare – copilul poate fi alb ca zăpada şi tot nu e loc pentru el în lume. De ce să-l laşi să vină, doar ca să-l torturezi?” îmi doream să fi avut pipa cu mine.

„Vrei să ştii ceva, unchiu’? îmi place să fac copii. Să-i simt cum cresc, iar apoi senzaţia aia incredibilă că mă desfac în două fiinţe şi imediat suntem doi”.

Mi-am sprijinit fruntea pe vârful degetelor, gândindu-mă că lipsa vreunui răspuns va fi cea mai de efect.

Se apropie şi mai mult de fotoliu. „Vrei să mai ştii ceva?”

„Nu sunt sigur”. Gâtlejul mi se uscase.

„Mama voia să mă avorteze, dar tăticul, fiindcă devenise foarte religios din cauza fricii pe care-o băgase-n el cancerul, n-a lăsat-o. De-aia nu mă pot supăra pe el pentru că-i aşa un nenorocit în privinţa lui Poopsie şi-a altor chestii. Fără el n-aş fi aici. N-aş fi niciunde, unchiu’”.

Cineva bătu la uşă. Acustica unei camere aproape goale cum era cea în care ne aflam era atât de eficientă, încât bătaia păru grozavă, la fel ca cea a unei arme presate la tâmpla ta. Deşi bătaia fusese subtilă, insinuantă.

„Verna?” Vocea era de bariton relaxat, cu un sediment ca de pietriş. „Verna, eşti acolo, scumpo?”

Ea şi cu mine rămăsesem îngheţaţi, eu în fotoliu, ea în picioare, coapsele ei la câţiva centimetri de braţul tapisat al fotoliului. Mă uitam în sus la ea, iar ea în jos la mine, cu bărbia încreţită în mai multe bărbii; zâmbea ca o

mămică vicleană, zâmbet cu gropiţe, care pecetluia conspiraţia noastră tăcută.

Bărbatul de la uşă mai bătu o dată, mai tare, apoi l-am putut auzi târşindu-şi picioarele şi şuierând printre dinţi ca să-şi manifeste dramatic răbdarea. „Verna, te dai lovită?”

Zâmbetul şi privirea maternă a Vernei în direcţia mea nu se alterară; dar mâinile ei bucălate, cu unghiile tăiate scurt, coborâră pe fusta cenuşie, se strânseră şi suflecară stofa, foşnind-o încet pentru ca doar urechea mea s-o poată auzi, tot mai sus, deasupra coapselor. Nu avea chiloţi pe ea. Gura mi se uscă complet, de parcă fusese aspirată de aspiratorul de salivă al dentistului.

„O.K., Verna”, zise vocea ca pentru sine, iar cu dosul mâinii bătu în uşă un mic ritm absent. Coapsele ei erau două coloane albe şi lucioase; pata întunecată formată de părul pubian era mare, la fel ca şi faţa ei, şi mai închisă la culoare decât părul de pe cap, chiar mai cârlionţat, aşa încât arcurile de lumină reflectată sclipeau stufoase şi congruenţele arbitrare ale buclelor formau mici ferestre spre piele. Bărbatul de la uşă scoase un oftat profund şi deşi paşii lui erau tiptil, vibraţia pereţilor ne dădu de ştire că plecase. Îşi lăsă fusta jos şi se trase la o parte, încă zâmbind, dar ochii ei erau solemni şi ostili.

„Ce-a fost asta?” am întrebat în şoaptă.

„Ah”, zise ea cu vocea ei normală, aspră. „Doar aşa s-avem ce face, ca să treacă timpul. Mă gândeam că te interesează. Nu trebuie să vorbeşti în şoaptă. Sigur ne-a auzit vorbind şi a făcut ce-a făcut doar ca să mă enerveze”.

„Cine e?”

„Un prieten, cred că ar trebui să spui tu”.

„El e tatăl?”

„Mă îndoiesc, sincer”.

„Poate e Dale?”

„Asta ar fi mai bine? Aş putea avea copilul atunci?”

„Nu cred. Dar dacă el e tatăl, aţi putea hotărî amândoi”.

„Nici vorbă, unchiu’. Cum ţi-am spus şi prima dată, nu mă fut cu el. El nu-i ca tine. Nu crede că-s bună”.

„Da, eu cred că eşti bună”. Ceea ce-mi arătase activase în mintea mea o creatură distinctă, un arici de mare pe fundul alb al oceanului. Când îşi ridicase fusta unduise spre mine o aromă de mosc, rudă cu cea de coajă de alună zdrobită, din fragedă copilărie, dar cu o origine chiar mai profundă, de la naşterea vieţii. Umezeala se întorcea alene în cavitatea mea bucală.

Se fâţâi de colo-colo, mulţumită de sine. „Dacă mă hotărăsc să fac un avort, unchiu’, nu e chiar gratis”.

„Credeam că e, la o clinică anume. Nu asta e politica lor, să le salveze pe nişte adolescente ca ţine de la ruşinea de-a le spune părinţilor?”

„Da, dar acum le place să te taxeze un pic. Oricum, poate că nu-mi place să merg la clinică şi să mă împleticesc afară de-acolo o oră mai târziu. Poate mi-e frică de operaţii şi prefer să merg la spital. Iar dacă o voi face, nu crezi că ar trebui să primesc ceva pentru suferinţa psihică?”

Am întrebat îndreptăţit: „De ce te-aş mitui ca să faci ceva pentru binele tău?”

„Pentru că vrei să mă fuţi. Vrei să mă lingi în pizdă”.

„Verna. Vezi cum vorbeşti”.

Zâmbi ca o fetiţă. „E nemaipomenit, nu-i aşa? Mama n-ar fi putut niciodată să vorbească aşa”.

Am întrebat-o, ca să testez nivelul ei de corupţie, sau ca să aflu preţul unui făt: „Cum te-ai descurca cu trei sute?”

Buzele ei se bombară de parcă limba s-ar fi jucat cu ceva între dinţi; un obicei al anilor cincizeci care o făcu să arate foarte mult ca mama ei. După ce consideră o vreme oferta, îmi spuse: „Trebuie să mă gândesc. Nu glumesc doar, unchiu', cred că e un păcat".

„Toţi credem că e un păcat. Dar lumea se scaldă în păcate. În această mlaştină încercăm să determinăm care păcat e mai mic.

Încercăm să alegem şi să ne împăcăm cu consecinţele. Asta înseamnă să fii adult".

„Haida de – crezi că până şi bebeluşii sunt răi?"

„Augustin credea. John Calvin credea. Toţi marii gânditori creştini credeau. Trebuie să credem; altminteri lumea nu trăieşte cu adevărat în păcat şi mântuirea nu e necesară, nu mai există niciun mit creştin. În fine, Verna, e vorba de viaţa ta, cum spuneai. Scumpul tău trup".

Toată clădirea era cufundată în linişte, de parcă numai noi doi existam. Zăpada de pe pervaz se zburătăci în sus, sclipind. Deşi nu căzuse multă zăpadă, fiind încă atât rece în februarie, rămăsese, nu se topise, scârţâind sub picioare, bătută de vânt, încolo şi-ncoace într-o mie de pseudo-furtuni.

Verna părea neliniştită, pradă nehotărârii. Dar încotro avea să se îndrepte în această dimineaţă strălucitoare, fără maşină, fără slujbă? „Scumpul meu trup, hm?" spuse ea.

„Nu crezi c-ar trebui să facem ceva", am întrebat atent, gâtlejul fiindu-mi din nou uscat, „pentru că te găsesc atât de bună?"

La început nu realiză ce încercasem să spun; ochii ei se lărgiră, apoi se îngustară. „Oh, nu *ştiu*", spuse ea în cele din urmă. „E jenant să te fuţi când eşti în familie, ca şi cum ai mânca pe stomacul plin, sau ceva în genul ăsta". Refuzul

ei, la fel ca toate poziţiile ei tentante, era mult prea hotărât. „Oricum, aveam de gând să pictez o acuarelă. Dale zice că vrea s-o arate cuiva. Tot el mi-a dat şi cartea asta, ca să mă pregătesc pentru matematică, pentru testul de echivalare. Le-am promis şi celor de la serviciile sociale că o să trec pe-acolo să iau alte formulare, că ăştia schimbă regulile mereu. Ştii”, îmi spuse ea, cu ochii mărindu-se din nou, „aş putea câştiga încă şaptezeci şi patru de dolari pe lună dacă mai fac un copil”.

„Verna”, am certat-o. „Ce idee, să faci copii, ca să faci bani”.

„Cu nimic mai rea decât să faci bani făcând un avort”.

„Nu te-aş plăti, te-aş recompensa”.

„Simpatică deosebire”. Se uită din nou la mine, cu înclinaţia aceea a capului care-i plia bărbia. „Iar în ceea ce ne priveşte… Nu c-ar fi cam ciudat, tu fiind unchiul meu cel drăguţ?” Mă atinse pe creştet, pe părul acela grizonant şi bogat de care sunt atât de mândru. „M-ai putea săruta. Asta ar fi o dovadă de prietenie”.

M-am pregătit să mă ridic din fotoliul cel nou, dar ea veni mai aproape şi zise: „Nu te ridica. Uite”, şi îşi săltă fusta din nou. Vreun prieten de-al ei trebuie să-i fi spus că are o păsărică frumoasă. Era o fragedă, palidă depresiune, cu cele mai fine vene albăstrii, unde abdomenul se îngemănează cu coapsele, şi am ales-o pe cea din dreapta; câteva fire pubiene stăteau ca nişte sentinele la marginea patriei lânoase, la graniţa muntelui Venus. Departe, deasupra mea, Verna chicoti. „Mă gâdil acolo”.

Am sărutat-o mai apăsat ca să n-o mai gâdil. Când mă gândeam să-mi mut buzele mai spre stânga, ea s-a tras înapoi, lăsându-şi fusta cenuşie să-i cadă. Eram mulţumit să observ sub talia mea începutul unei erecţii. Nu orice

femeie poate pătrunde în creierul nostru reptilian; e o chestie de feromoni, o potrivire obscură de şanţuri neurale. Iar această pătrundere n-are nicio legătură cu admirabilele calităţi sociabile ale unei doamne; poate că tocmai dimpotrivă. Nu ne împerechem ca să ne satisfacem pe noi înşine, ci marele fond genetic care bălteşte în jurul nostru.

Verna era din nou în dispoziţia fetelor care vor să se distreze. „Ar fi simpatic ca măcar să ne dezbrăcăm”, zise ea. „Dacă nu mă respingi din nou”.

„Te-am respins eu vreodată?”

„Tot timpul, unchiu’. E îngrozitor. Mă tachinezi”.

„Ciudat. Puteam să jur că tu mă tachinezi pe mine”.

„Pariez că te-ntrebi de ce n-am chiloţi pe mine”.

„M-am gândit, da”.

„Îmi place. Când ies ia aer e ca şi cum aş avea un secret”.

„Printre multe altele”.

Ochii ei oblici se îngustară şi se supuseră provocării. „Nu atât de multe câte-ţi închipui. Crezi că sunt o poamă bună”. În timp ce vorbea şi mă privea, un paravan de sticlă se materializase între noi; micile legături create până atunci, când faţa mea se cuibărise lângă pântecul ei, erau brusc rupte, iar eu am văzut în faţa cu o minte de delincventă nimic mai mult decât un manechin dintr-o vitrină de magazin. Senzaţia era una de uşurare; de îndată ce îşi lansase invitaţia de ne dezbrăca, fusesem asaltat de gânduri despre SIDA sau herpes, despre bărbatul de la uşă întorcându-se cu un pumn mai viguros, mă gândeam la muntele de performanţă pe care ar fi trebuit să mă aburc şi la şubredul meu trup nedemn de încredere[6], la bătaia de

6 De la începutul acestei povestiri am suferit, printre altele, o zi de naştere. M-am născut într-una din cele mai scurte zile ale anului,

joc la care m-aş fi expus din partea acestei adolescente, la descrierile hilare şi ameţite pentru urechile străinilor întunecaţi de la Domino. „Cred”, am corectat-o solemn, „că eşti o persoană care nu face cu viaţa ei ce ar trebui să facă”.

„Foarte bine, să te ia dracu’, unchiu’. E ultima oară când ai dat cu nasu-n păsărica mea. Şi n-am nevoie de banii tăi. După cum ziceai, am mijloace fixe de exploatat”.

„Hristoase, nu începe cu asta, chiar c-ai luat-o razna. Te pomeneşti că te şi droghezi, nu?”

„Niciodată nu fumez iarbă înainte de cinci după-amiaza. Iar cocaină doar atunci când plăteşte altcineva. Depinde cu cine sunt”.

„Doamne, ce fată rea”.

„Sunt o fată *bună*, unchiu’”.

Deja vorbeam nimicuri. M-am uitat în portmoneu şi m-am gândit că în drum spre seminar trebuie să mă opresc la un bancomat: VĂ MULŢUMIM PENTRU CĂ APELAŢI LA SERVICIILE NOASTRE ŞI VĂ DORIM O ZI MINUNATĂ. „Uite-aici, optzeci şi cinci, e tot ce am la mine. Doar o mică rezervă deocamdată. *Du*-te la clinică, Verna. Vin şi eu cu tine, dacă insişti. N-ar fi mai uşor dacă ai discuta cu Esther?”

„Esther?”

„E şi ea femeie”.

„Snoaba aia răutăcioasă care nici nu mă bagă-n seamă când mă vede la creşă?”

„Probabil crede că tu nu vrei să vorbeşti cu ea. E destul de timidă cu majoritatea oamenilor”.

---

pântecele mamei mă aruncase din întuneric în întuneric. Cincizeci şi trei! Ce vârstă avea Tertullian când compunea paragrafele sale carnale? La o anumită vârstă şi după aceea, cea mai bună partidă sexuală e cea din minte cea păstrată în siguranţă în minte.

„Asta ar înseamnă că nu cunosc oamenii deloc”.

„Ce vrei să spui?”

„Întreabă-mă să te-ntreb, unchiu’”.

N-am îndrăznit s-o întreb dacă Dale îi spusese ceva. De-abia aşteptam să plec de-aici, din clădirea mirosind a mucegai, din fundătura asta de apartament, şi să ajung la facultate, între zidurile de piatră, printre cărţile antice şi rar tulburate (deunăzi am răsfoit o ediţie în două volume a lui Tertullian, publicată de iezuiţi la Paris în 1675; paginile nu fuseseră tăiate în peste trei secole), înconjurat de răbdarea maiestuoasă a locului.

Iar relaţia mea cu nepoata era atât de absurdă şi de volatilă, încât ne-am sărutat cu sentiment, un sărut total, cu buzele ei calde şi nerujate, la uşă, iar uşa nici nu se închise bine în urma mea că imaginea trupului ei nud, o comoară pe care o ignorasem, m-a năpădit ca un val uriaş pe care l-aş fi subapreciat avântându-mă pe mare.

Aveam de gând să pictez o acuarelă. Dale zice că vrea s-o arate cuiva. Esther o priveşte şi spune: „Impresionant. Sub toată alama aceea, un mic vas cu violete. Nişte violete atât de palide”.

„Poate că nu are vopseaua potrivită pentru a le face mov zice Dale din loialitate.

Sunt amândoi goi puşcă. Albi, trupuri albe, niciun pic de grăsime pe niciunul, suspendaţi ca nişte globule alungite de cupa prelungă a umbrelor cenuşii ale oraşului nostru în iarnă. Ea a fost de acord să vină, în numele iubirii, în apartamentul lui jerpelit de student din vecinătatea clădirilor departamentului ştiinţific, acele structuri cu domuri şi antene întreţinute de infuzii misterioase de capital de la Pentagon şi de la concerne gigantice. Locuieşte pe o stradă cu clădiri cu două etaje, proprietatea universităţii, dar fără alte facilităţi – o parcare

sau un nou complex academic. Ea a păşit pe treptele nevopsite de lemn de la intrare, atentă să nu calce pe vreo scândură putredă cu tocurile ascuţite ale cizmelor ei roşii de piele. Cu inima bătând şi-a croit drum prin mulţimea de biciclete ruginite din holul de la intrare şi, deasupra şirului de cutii poştale îndoite cu duble sau triple etichete, a sunat la KOHLER/KIM.

Cine e Kim? Unul dintre acei tineri asiatici care prin secolul douăzeci şi unu vor avea sub control toate pârghiile lumii. Dale i l-a descris succint, un tip cu o faţă plată şi lipsită de culoare şi cu părul negru şi lins, cu accesele lui neaşteptate de umor. Prenumele lui, sau numele, nu e foarte clar, e Tong-myong. Dale i-a promis amantei că simpaticul, strălucitorul domn Kim nu va fi aici – va participa la seminarul de hidro-geologie, apoi va parca maşini la un cinematograf – între două şi jumătate, când iese ea de la creşă, şi două ore mai târziu, când va trebui să revină pe Marvin Lane pentru a-i întâmpina pe Richie şi pe Roger când se vor întoarce de la şcolile lor.

Cu degetul înmănuşat, Esther, Esther a mea – simt cum îi bate inima! simt senzaţia de umezeală din pantalonii ei – apasă pe buton şi aşteaptă bâzâitul acela cu mâna pe clanţa de metal a uşii de la intrare. Uzura extensivă produsă de mii de mâini, la început muncitori irlandezi, iar acum mâini de studenţi ai tuturor raselor umane, îi aminteşte de ceva: ce? îşi aminteşte: acele proptele pentru picior ale vechilor scaune pentru lustruit pantof, care erau un soi de matrice ciudat barocă, imitând forma tălpii unui pantof, călcâiul mai coborât decât vârful. Îşi aminteşte de tatăl ei care progresa în lumea afacerilor şi căruia îi plăcea la nebunie să i se lustruiască pe stradă pantofii, iar ea, fetiţă fiind, trebuise să aştepte în multe rânduri lângă unele din acele tronuri altă dată atât de comune în

hotelurile şi gările din Albany şi Troy, cu mirosul lor de cremă de pantofi şi de trabuc, câte un negru bătrân chicotind şi legănându-şi capul în timp ce manipula perii şi cârpe de lustruit; aşteptând în preajma pantofilor din ce în ce mai lustruiţi, micuţa Esther era conştientă de privirea aspră a bărbaţilor şi de vocea tatălui, mai mârâită şi mai grosolană decât când erau acasă, şi de cât de murdare erau mâinile lustruitorului de pantofi în contrast cu rochia ei, dacă i-ar fi trecut prin cap s-o atingă în timp ce lustruia pantofii. Capul bărbatului se clătina în timp ce executa ultimele pase viguroase; palmele şi degetele lui erau de culoarea aceea trandafirie a soluţiei pe care mama o folosea o dată pe săptămână ca să lustruiască argintăria. Pe acele suporturi graţioase pentru picioare, alama se tocise până la miezul auriu: atom după atom lumea se toceşte.

Esther poartă mănuşi de piele întoarsă şi o haină dintr-un material cafeniu şi fiecare centimetru al trupului ei arată, cu căciula de blană şi fruntea încreţită şi cizmele de piele, ca trupul unei soţii de universitar – obraznică şi sfioasă, elegantă şi pretenţioasă, o femeie pe muchia vârstei mijlocii. Ce caută ea aici? Poate că e mama chiriaşului, sau un fel de asistenta socială. Bâzâitul zgârie urechea aproape la fel de neplăcut ca acela al soneriei noastre, iar uşa se deschide împinsă, scârţâind, după care urcă pe scări purtându-şi inima ei bătând şi blândă şi timidă ca pe un bebeluş ascuns sub reverele hainei ei. La fiecare etaj din spatele fiecărei uşi închise, sunete studenţeşti – zgomot de tastaturi, muzică rock, fugi de Bach, voci masculine certându-se în joacă – o sperie; în timp ce urcă se roagă, sau mai bine zis mintea ei se încolăceşte mereu în jurul aceleiaşi dorinţe, ca nicio uşă să nu se deschidă şi niciun tânăr necioplit să n-o vadă şi să n-

o surprindă urcând scările pe furiş spre locul ei de întâlnire.

Dale locuieşte sus de tot, la al treilea etaj. Întorcându-şi capul în sus îi vede faţa palidă şi marcată de vinovăţie atârnând deasupra balustradei ca un soare bolnăvicios. Bătăile inimii ei se înteţesc; e atrasă în susul scărilor de o forţă mai puternică decât frica ruşinii publice. Când ajunge la etajul lui, el o trage cu puterea stângace a unui tânăr în camera eclectică care îi agresează simţurile cu postere imense şi dezordinea şi miasma puternică de tineri bărbaţi care trăiesc într-un spaţiu redus. El încuie uşa şi pune zăvorul. Ea devine amanta lui, cincizeci de kilograme de carnalitate tandră, lipsită de ruşine. Se dezbracă, se fut.

Dar înainte – aşteptaţi, cuvinte îndrăzneţe! – se sărută: împreună, ei deschid deasupra hainelor groase şi îngheţate ale lui Esther o fereastră de buze calde şi salivă, o căldură care din acest mic punct nodal se răspândeşte în trupurile lor, sub haine, şi le reafirmă intimitatea, pretenţia pe care au dobândit-o fiecare asupra sângelui celuilalt. Ea nu mai fusese niciodată în camera lui şi chiar în timp ce îi simte sărutul invadând-o înăuntru, încearcă să observe prin fluturatul genelor copiile după Escher şi posterele în care trupurile femeilor şi cele ale automobilelor curg unele din celelalte, culoarea bej a pereţilor uşor bombaţi şi singura fereastră, cu acele rame prelungi şi subţiri ale căror colţuri s-au crăpat într-un secol de viscole şi au fost cârpite şi recârpite, îngălbenindu-se. O imagine coreeană: un paravan lat şi negru, decorat cu mai multe personaje aferate purtând nişte ciudate tichii pătrate şi acele umbreluţe înclinate, divizează camera în două sectoare în care dorm cei doi tineri bărbaţi exalând mireasma uitării de sine. Spaţiul rămas liber fusese ocupat de birouri,

echipament hi-fi, rafturi improvizate din blocuri de ciment şi scânduri de pin de la Grove Lumber, câteva scaune de regizor de film cu balamale obosite şi canava descusută şi o colecţie de păpuşi, toate păroase, solzoase şi metalice.

„Sunt ale lui Kim”, se scuză Dale. „Colecţionează păpuşi spaţiale, *space dolls*”. E.T. Cu un căpşor plângăcios, de cartof, R2-D2, robotul cu cupolă şi majordom argintiu, C3-PO, Yoda cu urechi lungi şi verzi, acei bombănitori Ewoks din Star *Wars* – Esther le recunoaşte graţie asocierii cu Richie şi filmele la care mergeau când era cu câţiva ani mai mic şi nu-i era ruşine să fie însoţit. Cineva, simpaticul domn Kim, şi nu seriosul ei Dale îşi dăduse osteneala să împopoţoneze una dintre păpuşi cu o pereche de ochelari de soare şi o şapcă cu cozoroc, pe care ea o asociază cu fermierii, şi care acum apare cu tot felul de sigle de firme producătoare de bere, purtată la oraş ca un fel de *chic* rural. „Kim se ocupă de asta”, confirmă Dale. „Asiaticii ăştia nu sunt ca noi, pare-se. Le place grotescul. Le place Godzilla”.

Pe perete, sub un poster a lui Reagan cu Bonzo, se află o mare coală listată pe imprimanta unui computer, care, atunci când Esther îşi mijeşte ochii, devine o femeie întinsă pe o parte, triunghiul pubian şi sânii enormi şi părul vălurit fiind desemnate de simboluri alfabetice şi matematice în densităţi variate. Iar sub un raft încărcat cu texte învechite de calculator, deasupra patului care ar trebui să fie cel al lui Dale, atârnă o mică cruce neagră, patru unghiuri drepte. Singura fereastră a camerei nu dă spre râu şi spre zgârie-norii din inima oraşului, ci în direcţia opusă, spre cartierele suburbane unde se află clădirile umaniste ale Institutului Teologic şi propria ei casă. Esther poate distinge deasupra vârfurilor copacilor capela universităţii, care, după ce se mutase aici cu Roger,

îi servise drept punct de reper pentru a se întoarce pe Malvin Lane după expediţiile la cumpărături.

„Crezi că te poţi simţi în largul tău aici?” întreabă Dale sfios. „Vrei o ceaşcă de ceai?”

„Vreau”, zice ea, întorcându-se brusc de la fereastră, conştientă – de parcă în pivotare ar fi traversat o decadă – de sine, o femeie de aproape patruzeci de ani venită într-un cartier interzis ei, o adulteră în faţa turlei capelei, o femeie rea care trebuie să arate, în lumina nemiloasă a ferestrei crăpate, exact de vârsta ei – pielea încreţită din colţurile ochilor şi dosul mâinilor ei pistruiate sunt atât de uscate încât par friabile. Venind direct de la creşă nu avusese ocazia să se primenească, să facă un duş şi să se dea cu o loţiune de corp. „Am mâncat o prăjiturică şi am băut puţin suc de fructe la zece şi jumătate, apoi un sandvici cu unt de arahide la amiază”. Îi spune asta ca un fel de auto-ironie faţă de dieta ei de copil, dar şi aşa cum îndrăgostiţii spun aproape totul despre ei. Având încredere că celuilalt chiar îi pasă.

„S-ar putea să nu vrei să facem dragoste aici”, zice Dale, ocupat în sectorul de bucătărie, o nişă în care reşoul stă pe un frigider pitic. Sună de parcă aproape i-ar conveni să fie aşa. Ea îşi descheie haina şi o aşază deasupra fragilului scaun de regizor care aproape că se prăbuşeşte sub povară. Aşază căciula de blană – roşcată ca părul ei şi cizmele de piele – deasupra hainei, apoi fularul de mătase. Un val neplăcut de pofte s-a stârnit în ea în urma remarcii lui. Îi urmăreşte arabescurile trupului în nişă în timp ce aduce cutia cu prăjiturele Pepperidge Farm şi cutiuţa roşie cu pliculeţe de ceai Lipton, după care scoate din frigider sticla de lapte, apoi ia de pe raftul de sus bolul cu zahăr. Se apleacă deasupra ceainicului, aşteptând nerăbdător ca apa să fiarbă. Cât de înduioşătoare sunt spinările

bărbaţilor, toată acea porţiune oarbă a lor pe care n-o pot apăra. La baza lungii lui spinări, fundul lui Dale arăta drăguţ, o bocceluţă bine împachetată în blugii uzaţi, coada cămăşii cadrilate pe jumătate afară. Poartă o curea de cowboy, a observat-o ea înainte, cu o cataramă reprezentând în basorelief un cap de taur. Se aşază pe patul lui ca să-şi poată scoate cizmele cu toc înalt. Feţele copiilor cu care a avut de-a face toată ziua, figurile odraslelor multi-rasiale, ale mamelor muncitoare sau trândave, plutesc în stacojiul din spatele pleoapelor ei şi le alungă odată cu cizmele. Se întreabă din ce-o fi făcută crucea. Nu pare să aibă niciun fel de textură, ca lemnul, sau zimţi, ca metalul. Să fie de plastic? Vrea s-o atingă, dar el ar putea s-o vadă şi să creadă altceva. Cupidon şi Psyche, îşi zice *mai târziu*, apoi se duce să stea lângă el, să aştepte amândoi ca apa să fiarbă, ştiind că el o va găsi sexy dat fiind brusca ei reducere în înălţime şi la vederea picioarelor în ciorapi de nylon pe podeaua locuinţei lui. Îşi pune mâna pe drăguţul funduleţ lipsit de apărare.

Apoi mâna îi alunecă spre talie, iar degetele ei explorează micul triunghi de piele relevat de cămaşa ruptă deasupra curelei. El se joacă, drept răspuns, cu ceafa ei, degetele lui alunecând de sub şuviţele prinse în agrafe ale părului ei roşcat spre firele mai fine de la baza craniului. Departe de casă şi de mansarda plină de tablourile ei, îşi sacrificase autoritatea; aici, în această încăpere în care nu sunt obişnuiţi să fie împreună, amanţii sunt sfioşi, temători că ar putea fi aruncaţi pe neaşteptate în lume, un cuplu nepotrivit şi absurd în ochii tuturor, cu excepţia lor. Într-un spasm protector de remuşcare, Dale o îmbrăţişează şi reacţiile moleculare ale atracţiei lor se impun. Apa fierbe, ceainicul fluieră. Nu le mai pasă de ceai. Dumnezeule, se gândeşte ea, primindu-l în trupul ei întins; el s-a excitat

atât de brusc, iar ea e cam uscată şi doare la început, dar mai apoi o invadează plăcerea dincolo de roşul pleoapelor închise, cotropind-o cu acea senzaţie de tumefiere, de împlinire, de a fi atât de saturată încât însăşi teama de moarte alunecă dincolo de marginile vieţii, o eclipsă de rotunjimi, de sori şi găuri negre, senzaţie pe care nu şi-o aminteşte s-o fi avut vreodată cu Roger, deşi trebuie s-o fi avut, fiindcă îl iubise suficient încât să-l răpească de lângă nevastă-sa, ca să-şi alipească de el propria-i viaţă, care dezvoltase deja unele fibre de independenţă, de a lui.

Dale e deasupra, suspinând. Curba dulce şi albă a spinării lui osoase îi relevă degetelor mâinii ei stângi mângâietoare câteva coşuri, în timp ce dreapta se întinde şi atinge crucea. Exact cum crezuse: nici lemn, nici metal. Plastic. Însă fără vreun omuleţ de plastic, nicio păpuşică de plastic gata să se caţere pe racheta Lui. Doar rampa de lansare pustie, praştia. „A fost incredibil”, zice Esther. „Ai fost atât de prompt. De ce plângi?”

„Pentru că a fost. Atât de perfect. N-ar trebui să facem asta. Cel mai rău lucru e nu că n-ar trebui s-o facem, că va trebui să n-o mai facem. Cât de curând”. Îşi trage nasul atât de tare, încât întregul pat se scutură.

„Oh”, zice Esther molcom, jucându-se cu ceafa lui tunsă scurt, în timp ce mintea ei pluteşte, zburând pe fereastră spre turla capelei, ridicându-se apoi împreună cu Iisus asemeni unui balon cu heliu pe care îl scăpase o dată din faţa unui chioşc care vindea vată de zahăr unde o dusese tatăl ei când avea în jur de opt ani. S-a îmbolnăvit atunci, după ce mâncase prea multe dulciuri, iar mama ei s-a supărat rău de tot pe tata când au ajuns acasă. Apoi, după câţiva ani, care acum par câteva zile, mama ei a murit, iar ea şi tăticul puteau merge unde le poftea inima. „M-ai putea lua cu tine”.

„Nu pot”, zice Dale, cu o zvâcnire a pieptului, semn că se gândise la asta înainte. „Nu te pot întreţine. Nu mă pot întreţine nici pe mine. Trăiesc din pizza şi din acele mici pliculeţe transparente pe care le fierbi câteva minute. Kim aleargă în fiecare dimineaţă, însă eu nu pot s-o fac pentru că nu vreau să-mi consum caloriile. Dar Richie? Dar profesorul Lambert?”

„Oh, profesorul Lambert. Cred că se descurcă el”.

„Cum să se descurce fără tine?”

„Nu sunt cu el aşa cum sunt cu tine”, zice Esther.

„Te adoră. În mod sigur”.

„M-a adorat, cu mult timp în urmă”. Începe să simtă greutatea lui Dale un pic opresivă pe pieptul ei: e aproape dublă decât a ei, cu tot regimul lui de om sărac. Propria lui descriere, că ar trăi mâncând pizza, l-a făcut un pic respingător. Lacrimile arătă respingător pe faţa lui de ceară; îi alunecă spre bărbie ca nişte stropi tulburi de grăsime. În definitiv ea se oferise să se lase dusă în lume de el, iar el refuzase. Ea făcuse gestul definitiv al neajutorării feminine absolute, iar el o aruncase înapoi în condiţia ei. Îi spune: „Aşa o cruce mică, şi neagră, şi urâtă”. Îl lasă s-o vadă cum o atinge, cu degetele care mai înainte ţinuseră mădularul lui alarmant de mare şi de cald şi de tare pentru a-l vârî în locaşul potrivit. Marginile erau ca cele ale unui cartilaj, dându-i impresia unui râu îngheţat într-o zi viscolită. „Din ce e făcută?”

„Nu ştiu. Nu-i a mea, e a lui Kim. Mulţi coreeni sunt creştini, să ştii; un fel de os, de.com, cred. Un fel de yak sau cerb asiatic sau alt animal cu nişte coame netede şi negre pe care coreenii îl vânează?”

„Arată ca de plastic”, insistă Esther moale.

„Tocmai mi-am amintit. Erai interesată de acuarelele Vernei, aşa că am rugat-o să facă una pentru mine. E

acolo, pe birou”. Se ridică de pe trupul ei şi din pat. Semierecţia lui umedă balansează dintr-o parte într-alta, ca un şarpe care încearcă să vadă ce l-a deranjat.

Cum el s-a ridicat, Esther îl strigă, lăsându-şi coapsele desfăcute, exact cum le-a lăsat el: „Mi-aduci câteva şerveţele sau prosoape de hârtie? Pur şi simplu înot în sperma ta”.

Înduioşător. Sub toată alama, un mic ghiveci de violete. Dale nu-i spune asta Vernei; minte: „Chiar l-a admirat, crede că ai un simţ delicat al culorii. Zice că ai talent, iar ea se pricepe”.

Verna e furioasă. E furioasă din mai multe cauze, însă Dale e cel care s-a arătat în această sâmbătă mohorâtă, după o zi de ploaie îngheţată. Paula e bolnavă, are febră, aşa că Verna nu poate ieşi din casă. „Nu ţi-aş fi dat-o dacă ştiam c-o s-o arăţi pizdei ălei a snoabe. Când o tot vezi?”

„Când îl meditez pe Richie. Uneori mă serveşte cu câte o ceaşcă de cafea după aceea”.

„Ai grijă, puştiule. Casnicele astea snoabe şi flămânde după sex se dau la oricine are o…”

„E mult mai simpatică decât îţi închipui tu”, îi spune Dale, roşind.

„Ştii ceva?” reacţionează Verna, privindu-l drept în ochi de parcă tocmai şi-a dat seama de ceva. „Eşti un fel de nimic. Chiar că mă enervezi”.

El ia poza aceea înnebunitoare de răbdare benignă, uşor distrată. „Nu *eu* te enervez”, zice el. „Ai tu ceva, Verna”.

„Scuteşte-mă de predici”. E în halatul ei de baie, iar în aer pluteşte un miros de apă fierbinte şi spumă de baie şi ceva dulce-acru. Are ochii roşii şi pare nedormită, iar faţa ei arată mai grasă, deşi asta s-ar putea datora faptului că el s-a obişnuit cu faţa smeadă a lui Esther, o faţă

puternică şi o gură deşteaptă, ironică, melancolică.

„Ce crezi că are Paula?”

„Cine ştie? O răceală sau ceva. Au un milion de viruşi acolo, la creşă; mă gândesc s-o retrag”.

„N-ar trebui s-o faci”.

„Cine zice?” Gura întredeschisă a Vernei denotă o expresie oarbă, încăpăţânată.

„Ai nevoie de… de mai multă libertate. Ai nevoie să-ţi valorifici potenţialul. Te pregăteşti pentru testele de echivalare care ţi-au mai rămas?”

„Nu. Nu fac nimic decât să fumez iarbă proastă şi să-mi tic milă de mine şi s-o ascult pe Paula cum zice: «Da? Da?». Adevărul e că vorbeşte mai bine acum. Mă îngrozesc ce-o să mă întrebe peste vreo doi ani”.

Dale întreabă: „Pot să mă uit o clipă la ea?”

„Dă-i drumul”. Îşi aprinde o ţigară. Dale trage draperia maro care desparte cele două camere. Fetiţa doarme în pătucul ei cu zăbrele la câţiva centimetri de casetofonul Hitachi din care urla: „Toooată noaptea”, o voce de femeie tandră şi înfundată, „voi fi trează şi voi sta cu tine”. Răsuflarea Paulei e cam înfundată în nasul ei cam plat cu nările larg deschise. Îi atinge fruntea. E fierbinte, catifelată, furioasă aşa cum şi lucrurile moarte sunt furioase prin mişcarea atomilor.

Înapoi, în cealaltă cameră, o întreabă pe Verna: „Îi dai ceva? Aspirină pentru copii?”

„Am spart un Tylenol în două, dar curviştina nu vrea să-l înghită”.

„Dacă nu-i merge mai bine într-o zi sau două va trebui s-o duci la doctor”.

„Ai fost vreodată la policlinicile alea? Stai acolo câte două ore în sala de aşteptare, cu copilaşii ăştia proşti inhalând toţi microbii inventaţi de Dumnezeu. Pe urmă

doctorul e vreun iranian sau cineva care de-abia vorbeşte englezeşte. Hristoase, Dale, ce tâmpit eşti”.

Pe pervazul din cărămidă zăpada strălucitoare s-a topit cel puţin din cauza ploii reci de ieri. Câteva crenguţe ale copacilor cenuşii greu încercaţi încă mai prezintă teci fantomatice de gheaţă. „Ce întrebări”, întreabă Dale, „ţi-e teamă că o să-ţi pună?”

„Oh, ca: «De ce ţi-ai pierdut timpul când erai tânără, mami dragă?» Ce-ţi pasă ţie? Ce-ţi pasă dacă iau testul ăla de echivalare sau nu? La ce să-mi ajute? O să mă scape de-aici?” Pereţii ei, ferestrele ei, covorul ei, scaunele ei. Hainele, pielea ei. Faţa ei, cu gropiţa care te derutează şi obrajii bucălaţi, e cuprinsă de convulsii, lăsându-se pradă furiei. Strigă: „Nu vezi în ce rahat sunt? Nu vezi câte am pe cap? De ce tot vii aici cu zâmbetul tău simpatic de ordinar ce eşti? De ce nu-mi faci o favoare, să-mi laşi numai mie toată mizeria asta?”

„Te iubesc”.

„*Nu* mă iubeşti, *ştiu* că nu, *aşa* un lucru mai tâmpit ca ăsta poţi să zici!” Lacrimile îi invadează şi mai mult ochii deja roşii. Pentru că sunt acolo, iar el poate să le vadă, asta o enervează şi mai tare. „Nu mă iubeşti şi nici nu vreau s-o faci. Cred că eşti un cretin, un idiot. Dispari. Eşti ca un vierme în creierul meu, Dale; trebuie să încetezi să mă mai chinuieşti. Nu vezi că iar am rămas borţoasă? O, Doamne, pleacă”.

Începe să-l lovească, atât de ineficace la început, ca o pisicuţă care se joacă, încât el pufneşte în râs, ridicându-şi braţele să se apere; dar râsul lui o face să-l lovească mai tare, şi mai tare, încercând să-i şteargă zâmbetul benign, să i-l şteargă de pe faţă aşa cum faţa ei lipsită de gene e ştearsă de furie. Scoate un zgomot gutural cu fiecare lovitură, un geamăt ca al tinerilor jucători de tenis atunci

când servesc. „Ticălosule, ticălosule, ticălosule!” geme ea; Dale e deja la uşă, încercând să nu mai râdă, deşi ea a început să dea cu picioarele, iar asta s-ar putea să fie periculos. Când uşa verde se închide în faţa lui aude bufnituri şi strigăte de protest din partea celorlalţi chiriaşi care au auzit cearta.

Iarăşi borţoasă. Esther mângâie crucea neagră confecţionată probabil din.com de yak coreean. „Spune-mi”, întreabă ea cu acea îndrăzneală a femeii tocmai futute, „cât de mult înseamnă asta pentru tine?”

El se întreabă dacă ea se referă la futut şi e gata s-o asigure cât de mult, când observă surprins unde zăbovesc degetele şi ochii ei. Aceleaşi degete lungi au aruncat şerveţelele mototolite pe podea.

„Destul de mult”, zice el, deşi ezită. „Nu pot urmări toate detaliile doctrinei, aşa cum poate soţul tău…”

„El crede că sunt nostime”, zice ea. „Pentru el faptul că toţi bărbaţii aceia se ceartă şi se omoară pentru distincţiile acelea ridicole nu e decât un soi de glumă macabră”.

Dale ar vrea să argumenteze, elegant, în favoarea mea – noi, bărbaţii, avem loialităţile noastre, la greu şi la bine, împotriva celuilalt sex, elastic şi îndrăzneţ cum este – dar apoi sesizează deschiderea sinceră din întrebarea lui Esther şi se conformează, extrem de sincer. „Fără asta”, îi spune el, „devin mult prea speriat. Sunt atât de speriat încât nici nu pot funcţiona. Devin îngrozitor de letargic, de parcă aş fi pe fundul mării. În Idaho, într-un an, cu pădurea aceea în jurul meu mărginind toate colţurile, cu zgomotele acelea mici – părea totul atât de nedumnezeiesc, dacă, dacă înţelegi ceva din asta. Adică, îl *simţeam* pe Diavol. Era *acolo*…”

Instinctele ei materne şi iubitoare sunt deşteptate de

vorbele lui, cum de fapt el se cam aşteptase; îl îmbrăţişează cu firavul ei trup, cincizeci de kilograme de carne femeiască, vene şi oase. „Bietul meu iubit”.

El îi vorbeşte în ureche, strecurându-i cuvinte umede, încercând să-i explice. „Fără asta – credinţă, adică – nu e decât un mare gol şi, ceea ce e straniu, golul arc o anumită formă, pe care o umple la fix credinţa. Pe care El o umple la fix”.

Totul parc atât de aiurea şi de trist şi de disperat încât îi strânge spatele în braţe, spatele lui osos, pielea lui rece punctată de pete de coşuri iritate. De ce oare asta o face să vrea să fie futută, această confesiune a terorii şi disperării acestui băiat cu jucăria lui, relicva antică a creştinismului, care-l distrage şi-l ajută, ca pe toţi ceilalţi, să trăiască de pe-o zi pe alta, din somn în alt somn? „Ţi-e întotdeauna frică?” întreabă ea.

„O, nu”, zice Dale. „Uneori, de fapt de cele mai multe ori, mă simt exaltat, cuprins de o siguranţă formidabilă. Serios. Doar rareori simt un fel de slăbiciune. Trebuie să ai momente din acestea, de disperare, Noul Testament e plin de ele, nu doar Petru, ci însuşi Iisus; sunt parte componentă. Sunt momentele prin care îţi câştigi credinţa. Şi le supravieţuieşti. Tocmai asta e dovada. Te eliberezi la celălalt capăt. Tot ce-ţi trebuie, cum se spune, e doar un pic de credinţă, cât un grăunte de muştar. Roagă-te cu mine uneori, Esther. Nu astăzi. Nu aici, ştiu că ţi se pare cam grosolan aici. Dar cândva. Ar fi foarte bine. Pentru mine”.

Sub barajul respiraţiei lui în urechea ei, sufletul ei e atât de tensionat de dorinţă încât abia dacă poate îngăima ceva, de parcă ar fi pe punctul de a leşina. „E ceva ce-aş putea face acum”, reuşeşte să întrebe, „ca să ţi se scoale din nou?”

„Nu cred”, îi răspunde el, cu aproape aceeaşi voce tensionată. „Va trebui să faci cam multe”.

III

Comitetul de acordare a burselor se reuneşte de regulă în Sala Roland L. Parteh Memorial. Tatăl lui Parteh, bunicul şi străbunicul său au fost pastori prezbiterieni şi deşi Parteh însuşi se opusese tentaţiei de a investi în afacerile cu terenuri în zona intravilană – intuise venirea centrificării înainte de a exista un cuvânt pentru această realitate – tentaţia binefacerii l-a copleşit odată cu vârsta mijlocie, ca un soi de anticipare a timpuriei sale morţi triste, când butelia de gaz care îi alimenta grătarul din grădină a explodat. Fiul său, Andy Parteh, cu nişte obraji roşii ca două mere, fusese unul dintre studenţii mei în primii ani de profesorat aici, iar acum, cred că păstoreşte o parohie a unei suburbii din Maryland, în oraşul cu numele biblic de Bethesda. Sala Parteh făcuse parte iniţial din Hooker Hall, depozitul de la subsol; în timp ce se desfăşura interviul nostru cu Dale Kohler, ferestrele de la nivelul solului de deasupra capetelor noastre pâlpâiau ca ecranul unui televizor de încălţările şi gleznele înfofolite şi manşetele roase de pantaloni ale studenţilor care treceau pe trotuarul de afară, plus apariţia intermitentă a unei farfurii zburătoare secţionând cerul alb în diagonală – un joc de frisbee la început de anotimp, jucat în campus şi pe iarba ofilită şi mânjită de noroi ici-colo şi de rămăşiţe de zăpadă.

L-am mai descris pe Jesse Closson. Un tip pătrat, fost quaker, un ecumenic imperturbabil. E chiar mai larg în umeri şi încheieturi decât sugerasem mai devreme şi neaşteptat de excentric, din moment ce nu ia tabacul de prizat pe nări, ci între gingii. Când îşi întoarce spre tine capul mare şi pătrat, cu acel zâmbet camaraderesc şi dinţi

cafenii, răzbate o duhoare aproape insuportabilă. Dar să fim înţeleşi: ştie tot despre Husserl şi Heidegger, Schleirmacher şi Harnack, Troeltsch şi Overbeck.

Rebecca Abrams, profesoara care predă ebraica, Vechiul Testament şi unele studii inter-testamentale, e subţirică, înaltă şi mlădioasă în gesturi, cu nişte nări prelungi, ochelari sclipitori, sprâncene masculine şi un păr negru prins în coadă de cal; cu toate astea, părul ci emană o ciudată energic care formează o aureolă în jurul chipului ci serios, cu acea expresie evreiască care poate oricând revărsa o căldură transcendentă şi un şarm încrezător, asemeni izvorului de apă gâlgâind atunci când Moise a lovit stânca din Hereb. Jeremy Vanderluyten, negrul din comisie, de la Facultatea de Etică şi Logistică morală, e un tip grav, a cărui piele are culoare piliturii de fier; umblă îmbrăcat în costumele lui cu vestă cu o certă greutate inertă, iar pleoapele inferioare roz şi destinse par să fie şi ele copleşite de practica creştină. Şi Ed Snea (două silabe, Sne-a), un specialist în bultmanism şi holocaustică, e un tip scund, slăbuţ, un prezbiterian clasic care a devenit graţie acelor răbufniri ale modei care animă comunităţile academice pastorul ceremoniilor de căsătorie pestriţe; când fiica unui astrofizician emigrant ceh se mărită cu un budist japonez student în semantică, Ed e cel care inventează un ritual care să se potrivească exact cu uimirea lor politicoasă atunci când îşi ridică silenţios ochii spre Ceruri, iar un cuvânt specializat ar putea fi mult prea riscant. Pentru cei cărora cea mai vagă menţiune a armoniei naturale şi a iubirii veşnice le-ar mirosi nepotrivit a teism barbar, Ed, cu accentul lui sudist şi culoarea gălbuie a smocului său de mustaţă, are talentul de a intona fraze goale aşa încât nici măcar un fir de păr al integrităţii agnostice a cuplului să nu fie zbârlit, iar bunica vitregă

episcopaliană a miresei (care oricum nu aude prea bine) poate pleca şi ea mulţumită la finalul ceremoniei. Nu s-a îmbogăţit din pricina acestei practici, dar s-a înfruptat din şampania şi tortul supraetajat cu cremă de vanilie; într-adevăr, Ed e atât de bine cunoscut firmelor locale de catering încât uneori e transportat acasă de aceştia cu maşina lor, ducând neglijatei lui familii o porţie sănătoasă de ficăţei de pui înveliţi în şuncă şi străpunşi de scobitori colorate.

Dale nu arăta prea bine în timpul interviului; paloarea lui de ceară devenise de-a dreptul bolnăvicioasă. Părea să transpire şi purta o jachetă în carouri peste cămaşa lui de dulgher, creând astfel un efect discordant. Mi-a mărturisit mai înainte că stătuse treaz toată noaptea, la Cub, pentru a aduna mai mult material de prezentare.

Mi s-a permis să asist la interviul lui datorită implicării mele anterioare, dar nu mi s-a permis să vorbesc. De unde stăteam, lateral, într-una din acele bănci de şcoală, feţele celor patru membri ai comitetului puteau fi urmărite dintr-un profil trei-sferturi, doar vârful capetelor în umbră, chelia lui Closson modificată patetic de dungile greblate ale prelungilor şuviţe laterale. Umerii cadrilaţi ai lui Dale îmi erau cumva invizibili. Când, pătruns de chinurile torturii, se foia, puteam să-i observ profilul nervos şi încordat al fălcii şi multiplele zbateri nervoase ale genelor lui foarte lungi. Deasupra acestui tablou, picioare indiferente treceau în mod constant filtrând lumina clară a unui sfârşit de februarie.

Dale povesti comitetului, aşa cum îmi povestise şi mie, despre remarcabila imposibilitate a realizării instantanee a unui echilibru extrem de delicat între forţele fundamentale care au acţionat în Big Bang, un echilibru al forţelor suficient să dea naştere unui univers destul de

stabil şi de susţinut pentru a favoriza apariţia vieţii şi, în cazul primatelor superioare ale planetei noastre, a conştiinţei, a gândirii abstracte şi a moralităţii.

Comitetul asculta într-o tăcere umbrită, sub fundalul intermitent al paşilor care pâlpâiau afară. Când Dale se rătăci puţin în privinţa relaţiei dintre forţele puternice şi producţia de deuterium, în jungla reacţiilor nucleare, Jeremy Vanderluyten, ajuns la capătul carităţii conversaţionale, îşi drese glasul şi observă, cu grava şi eleganta lui elocvenţă, că: „Toate acestea prezintă un interes indubitabil, domnule Kohler, dar – corectaţi-mă dacă greşesc – aceste calcule ne sunt familiare de câţiva ani buni. Cosmologiile se află într-o stare de continuă evoluţie, nu cred că acest proces să se fi încheiat. Ceea ce mă surprinde pe *mine*. Dacă-mi permiteţi, e modul în care interesele noastre etice şi religioase rezistă indiferent de cosmologia curentă. Să ne gândim la secolul al optsprezecelea şi la cât de convinşi erau oamenii de ştiinţă că materialismul mecanicist deţinea toate soluţiile. Universul era ca un ceasornic bine întors, afirmau ei, iar fizica newtoniană fusese declarată ca inatacabilă. Însă ce se petrecea în sânul credinţei iudeo-creştine? Pietismul şi Wesley şi marele val de misionari acoperind toate colţurile globului. Luaţi aminte la tinerii de astăzi, când aşa-numita moarte a lui Dumnezeu a fost certificată în repetate rânduri: avem de-a face cu cea mai religioasă generaţie într-un secol, totul graţie unor imperative interioare”. Profesorul negru îşi duse mâna la nodul cravatei, iar faţa lui de consistenţa oţelului încreţit părea pe punctul de a zâmbi. „Doar stelele nu sunt suficiente; stelele *plus* altceva. Plus etica. Vă amintiţi ce spunea Kant?”

Vedeam cum tunsoarea nu prea îngrijită a lui Dale se scutura în semn de negaţie. Nu era o tunsoare prea bună,

văzută din spate. Să fi fost Esther cea care îi tăiase părul, precum Dalila, într-un joc erotic? Sau poate Verna?

Der bestimte Himmel über mir”, declamă Jeremy cu gravitate, „*und das moralische Gesetz în mir*. «Cerul înstelate deasupra mea»”, traduse el gentil, ridicând un deget lung, apoi bătând cu el nodul cravatei, „«şi legea morală în mine». Cele două entităţi deopotrivă, vedeţi”.

„Înţeleg, fireşte”, zise sărmanul Dale, nerăbdător în oboseala lui şi pe un teren pe care nu-l cunoştea. „Doar atât că oamenii ar trebui să *ştie*, înţelegeţi, că universul prezintă aceste… aceste semne distinctive, aşa încât impulsul moral şi voinţa noastră de a crede au de ce se agăţa cu fermitate, dacă mă urmăriţi”.

„Vă urmărim, domnule Kohler”, spuse acru Rebecca Abrams. „Suntem aici ca să vă urmărim. Deci ce încercaţi să ne demonstraţi?”

El le enumeră, cu gesturi tot mai agitate, toate punctele slabe ale teoriei evoluţioniste, stranietatea inevitabilă la o cercetare mai atentă, de la şansele aproape imposibile ale primei monade auto-proliferatoare de a se transforma în aşa-zisa supă primordială şi până la salturile ipotetice absurde, imposibil de realizat de orice acumulare graduală de mici mutaţii şi a unor miracole prezente în lume, cum ar fi ochii noştri şi coada balenei. Gâtul girafei şi bătăturile struţului, ca în conversaţia avută cu mine, au fost scurtate ca prezentare.

Impresionată, Rebecca suspină prin nările ci impunătoare. Nasul ci n-avea clasica curbă semitică şi se îndepărta în mod anormal de faţa ei, conferindu-i. Atunci când îşi scoase ochelarii, o privire prelungă, provocatoare. „Dar, Dale”, spuse ea, tutuindu-l şi aplecându-se spre el, apoi retrăgându-se atât de rapid în cât nasul ci lăsă o pată albă în umbra sălii, sau cel puţin aşa mă informă retina

mea, „găseşti doctrina creaţionistă cu adevărat mult mai confortabilă? Cum îţi imaginezi *acele* evenimente? Chiar vezi mâna lui Dumnezeu pogorându-se şi jucându-se cu lutul, modelându-l atent? După cum ştii, «Adam» înseamnă «lut», «pământ roşu». Am spus doctrina creaţionistă, dar de fapt nu există vreuna, fireşte; nimeni n-a încercat să explice niciun detaliu privitor la cum ar fi fost materia creată, sau de ce există atâtea specii dispărute, ori de ce a durat totul atât de mult *timp*. Tot ce ni se oferă e primul capitol al Genezei. Chiar şi acolo, desigur, se afirmă că Dumnezeu a spus: «Să fie o întindere între ape, iar ea să despartă apele de ape» et cetera: «*Vayyomer elohim tose ha ares nefesh hayyah leminah*» et cetera. Simple subjonctive. „*Fie* ca acestea şi acelea să se întâmple», în alte cuvinte. De parcă El abia dacă se poate împotrivi, doar că îşi dă permisiunea, un fel de binecuvântare. Altminteri”, – aici femeia suspină magnific – „dacă iei totul *ad literam*, ajungem la concluzii groteşti, la argumente care să susţină că rocile nu sunt chiar atât de vechi, că totul a început în 4004, înainte de Christos, că nu sunt nici măcar atât de vechi ca pinii, aşa cum se poate constata din trunchiurile lor numărând cercurile suprapuse, oh, sărmanii mei studenţi creaţionişti”, – se uită în jur la colegii de facultate care ştiau cât suferă – „ar putea chiar să-ţi fie milă de ei, dacă n-ar fi atât de exasperanţi”. După care îl atacă pe Dale: „Asta e tot ce ne propui?”

Mi-a fost milă de el în timp ce-i studiam ceafa din care răzbeau firele ţepoase ale tunsorii lui aproximative. Părul îi stătea pe cap de parcă tocmai şi-ar fi scos căciula de lână, eliberând o sarcină enormă de electricitate statică. „Sunt adeptul total al ştiinţei, doamnă”, spuse el, după care făcu o pauză, nefiind sigur dacă termenul era adecvat pentru o profesoară, însă incapabil să se

gândească la altceva – „indiferent ce ne arată ea; *iubesc* ştiinţa şi nu mi-a dat niciodată prin cap să mă ocup de…” – gestul lui era atât de vag încât părea să indice o dilemă; includea în mare încăperea, cerul de dincolo de ferestrele subsolului, pe cei cinci dintre noi – „această afacere teologică. Am aflat învăţăturile Bibliei la şcoala de duminică în copilărie, dar, sincer, de-atunci n-am mai prea băgat-o în seamă. Aşa cum e descris Dumnezeu acolo, imaginea lui e cea conform tehnologiei, conştiinţei sociale a vremurilor în care a fost elaborată Biblia, dar astăzi pare destul de brutală, toate sacrificiile acelea şi zdrobirea duşmanilor şi *Eu sunt Cel care este* şi aşa mai departe. Nu vreau să mă leg de asta, dar nu, nu-mi imaginez o mână care se apleacă spre lut, de fapt nu ştiu ce-mi imaginez. Ştiu că uneori simt că *sunt* atins pe dinăuntru şi modelat, că ceva se apleacă spre mine şi *mă* atinge, dar dacă vreţi să numiţi aşa ceva o senzaţie subiectivă sau o halucinaţie sau isterie, orice, nu voi obiecta; cred că de multe ori cuvintele pe care le asociem lucrurilor nu fac decât să denumească simţămintele noastre, mai degrabă decât ceva privitor la lucruri. Adică, unii spun „viziune” iar alţii „halucinaţie”, şi acestea exprimă opinii diferite despre ceva care a fost sau n-a fost *acolo*”.

Closson interveni, probabil simţind că băiatul se încurcase, dorind să-l ajute: „Şi aşa cum au indicat Berkeley şi Husserl, în felul său şi Wittgenstein, printre alţii, problema de bază e dacă există *ceva* acolo sau nu, iar dacă există, care e natura sa, e o chestiune indiscutabilă, are de a face în mare măsură cu definiţia acelui *acolo*. *Esse est percipi*”, adăugă bătrânul quaker cu blândeţe, lăsându-şi capul mare pe spate în aşa fel încât pleoapele lui zbârcite de reptilă atinseră lentilele groase şi bombate ale ochelarilor. Gingiile lui cafenii se zăriră într-o tresărire

de zâmbet.

„De fapt, nu spun exact asta”, spuse Dale, foindu-se în scaun, devenind surescitat în ciuda oboselii, în ciuda consumului formidabil pricinuit de iubirea şi buzele lui Esther, care sugându-l, sugându-l, îşi puseseră amprenta pe trupul şi mişcările minţii lui. „Mi-ar plăcea să dăm religia la o parte din toată această ascunzătoare din sânul omului, acest soi de laşă invocare a aşa-numitei realităţi subiective – a unei gândiri visătoare într-un fel. Ceea ce încerc să vă propun, pentru că m-aţi întrebat ce încerc să propun, e ceea ce încearcă ştiinţa să ne comunice obiectiv, prin cifrele oferite, din moment ce oamenii de ştiinţă nu vor una ca asta, nu vor să se amestece, vor să rămână puri. Există aceste coincidenţe numerice”, explică el, spunându-le despre zece la puterea patru zeci, cum acesta reapare în multe contexte diferite, de la numărul de particule încărcate din universul observabil la raportul de forţă electrică faţă de cel gravitaţional, ca să nu mai vorbim de raportul dintre vârsta universului şi timpul necesar ca lumina să treacă printr-un proton. A mai încercat să le expună remarcabila coincidenţă conform căreia diferenţa dintre masele neutronului şi protonului aproape că egalează masa electronului şi mai mult faptul că această diferenţă înmulţită cu viteza luminii la pătrat este egală cu temperatura la care protonii şi neutronii încetează să se mai transmuteze din unii într-alţii şi numerele celor două entităţi în univers sunt îngheţate. La fel de minunată, pentru el, era o altă ecuaţie, care demonstra cum temperatura la care materia absoarbe radiaţia este egală cu cea la care densitatea energetică a fotonilor este egală cu cea a materiei, în special a protonilor. De asemenea, elementul carbon, crucial formelor de viaţă, este sintetizat în stele printr-o serie extraordinară de rezonanţe nucleare

care aparent au loc arbitrar...

Ed Snea, ale cărui ceremonii erau întotdeauna lăudabil de scurte, îl întrerupse: „Domnule *Koh*-ler, mă întrebam...”

Jeremy Vanderluyten îl întrerupse cu gravitate. „Cum spuneam mai înainte, toate astea par a fi un rezumat, o sinteză eclectică. Care ar fi ideea originală care ar justifica ajutorul nostru financiar?”

Dale scoase din buzunarul de la piept al sacoului său neobişnuit un sul de hârtii de imprimantă de calculator, cu perforaţii la ambele capete. De unde eram aşezat puteam vedea că hârtiile erau acoperite de coloane de cifre, nişte mase cenuşii. „Unul din motivele pentru care sunt cam ameţit”, explică el juriului, cu atâta farmec translucid şi îngrijorat, încât Rebecca îşi ridică strălucitorul ei nas, iar Jeremy îşi lăsă în jos ochii severi, „e pentru că n-am dormit toată noaptea, supunând câteva constante universale unor transformări arbitrare, pentru a obţine un material care a le intereseze pe domniile voastre”.

„Şi ce ar putea fi acel material?” întrebă Clossen, împingându-şi înainte buza inferioară într-un fel nărăvaş, care denota pofta de a priza tabac.

„Un material neaşteptat”, zise Dale. „Ceva mult mai mult decât arbitrar”.

Vocea lui se întărise. Îşi îndreptă bărbia, înfruntându-şi inchizitorii. Ne place, mi-am dat seama, să fim provocaţi. Acea mică explozie de adrenalină şterge multe probleme şi ne repune viaţa pe linia de plutire, acolo unde vrea să fie. Mai bine să vezi roşu în faţa ochilor, decât să nu mai vezi nimic. Ne place lupta, pentru că atunci lăsăm deoparte îndoielile.

Dale derulă grotesc de lungul său sul imprimat care îi alunecă printre genunchi şi spuse: „De exemplu, viteza

luminii înmulţită cu constanta gravitaţională a lui Newton, adică un număr uriaş şi altul foarte mic, iar rezultatul e aproape exact simplul număr doi – unu virgulă nouă, nouă, nouă, cinci, trei, doi, şase”. Privi în sus. Nimeni din juriu nu clipi. „E o coincidenţă incredibilă”, explică el. „Alt rezultat neaşteptat e cel al constantei Hubble – adică viteza cu care galaxiile se îndepărtează unele de altele şi cu care universul se extinde – divizată de sarcina unui proton, care, desigur, se află la celălalt capăt al scării de constante cosmice, când obţinem doisprezece şi jumătate, fără rest. Mă uitam la acest rezultat pe la două noaptea şi după o vreme am sesizat că pe coala asta, peste tot, păreau să-mi sară în faţă aceste cifre, de douăzeci şi patru; Doi, patru; doi, patru. Timpul lui Planck, spre exemplu, divizat de constanta radiaţiei duce din nou la minus douăzeci şi patru, iar permisivitatea spaţiului liber, constanta electrică a lui Bohr, ne conduce din nou la minus douăzeci şi patru. Pe latura pozitivă, constanta microstructurii electromagnetice înmulţită cu raza de cerc a lui Hubble – adică a mărimii universului aşa cum îl percepem noi în acest moment – ne dă ceva foarte apropiat de zece la douăzeci şi patru, iar constanta forţei înmulţită cu sarcina protonului produce exact doi virgulă patru ori zece la minus optsprezece, pe de altă parte. Am început să încercuiesc douăzeci şi patru, ori de câte ori apărea pe coală: iată” – o ţinu ridicată, coala cu dungi ca de tapet, decorată cu un număr de cercuri stacojii – „puteţi vedea că sunt mai mult decât aleatorii”.

„Nu sunt sigur că pot *vedea* asta”, zise Jesse Closson, zgâindu-se pe deasupra lentilelor. Dale ridică hârtia mai sus şi cu toţii puteam vedea că mâinile lui butucănoase tremurau. Ţinea întregul univers în mâinile lui.

„Aleatorismul sau absenţa lui nu constituie niciun fel

de categorie. Începu Jeremy Vanderluyten.

„Prietene”, interveni Ed Snea, de parcă ar fi încercat să readucă ordinea în timpul unui picnic, „ce *înseamnă* toate aceste inter-relaţii între aceste numere? Nu cumva aduni mere cu portocale, cum se spune, apoi le împărţi la grepfruturi?”

„Acestea nu sunt numai cifre, ci reprezintă constante fizice fundamentale”, îi spuse Dale. „Acestea sunt noţiunile Creaţiei”.

„Oh, îmi *place* asta”, răbufni Rebecca. Ea era, mi-am dat seama, prima aliată a lui Dale din juriu, iar el îşi dădu seama tot atunci.

Se întoarse spre ea, faţă-n faţă. „Aceste numere”, zise el apăsat, cu o pasiune pentru a se face înţeles aproape paternă, în timp ce paşii curgeau deasupra capului său, „reprezintă cuvintele prin care Dumnezeu a ales să vorbească. Ar fi putut alege un cu totul alt limbaj, doamnă, dar El l-a ales pe acesta. Poate calculele noastre sunt încă destul de imperfecte, poate operaţiile mele nu sunt cele mai inteligente… eram atât de nervos şi de obosit din cauza acestei întâlniri; şi poate că există o ecuaţie prin care se poate ajunge la ceva clar, nu ştiu. Dar trebuie să existe ceva în toate astea, dacă există undeva. Nu vă place cum viteza luminii înmulţită cu constanta gravitaţională face doi?”

„Oh, *îmi* place”, repetă Rebecca, cu alt accent, „dar…”

„Asta-i cabală”, reacţionă Jeremy Vanderluyten. „Numerele pot fi făcute să spună orice, dacă te joci cu ele îndeajuns. Dar ca să-mi satisfaci curiozitatea – vezi dacă ai şase, şase, şase pe undeva, acolo”.

Capul lui Dale, mişcându-se în mici salturi cuantice, cercetă întreaga coală şi anunţă: „Da, domnule, sigur că

am. Nu doar trei de şase, ci zece, unul după celălalt. Raza cercului lui Bohr divizată de cea a lui Hubble”.

„Vezi”, spuse negrul. „Ăsta e numărul Fiarei şi înseamnă că sfârşitul lumii e pe-aproape”.

„Sau că doi e divizat de trei”, zise Closson, un grăunte de nerăbdare răzbătând de sub haina blândeţii. „Aceste calcule au pentru mine, tinere, o certă savoare a disperării. Aşa cum ar spune Heidegger, *Verstehen*-ul tău a fost copleşit de *Befindlichkeit*”. Ceilalţi membri ai comitetului bursier chicotiră.

Dale recunoscu plin de demnitate: „Mă simt disperat uneori. Dar pe urmă mă gândesc: De ce-ar face Dumnezeu totul simplu pentru mine, adică ceea ce-a negat întregii omeniri până acum? A existat un moment”, spuse el, „azi-noapte. Eram obosit şi exasperat, dacă nu disperat, iar atunci am început să tastez comenzi la întâmplare şi dintr-odată, în mijlocul gunoiului care se aduna pe ecran, mi-a răsărit un frumos număr strălucitor: unu virgulă zero zero zero zero, zero, zero, zero, zero, habar n-am câţi de zero, poate zece, apoi un unu. Dar niciunde în natură nu poate un calcul să dea naştere la un astfel de număr ciudat, unu şi o a zecea miliardime sau cât o fi fost. Dar numerele generate continuau să defileze pe ecran, iar când am încercat să dau totul înapoi, calculul dispăruse”.

Tăcere. Mi-am dat seama că nici măcar o dată Dale nu se uitase în direcţia mea. El şi cu Esther trebuie să fi avut o întâlnire excepţional de fierbinte ieri, în mansardă. Era molatică şi impertinentă când m-am întors pe la şase fără un sfert; ca şi Dale şi Richie stăteau aplecaţi deasupra mesei din sufragerie, o scenă ca dintr-o gravură biblică sub lampa Tiffany, capetele lor formând un triunghi. Exersau cu numere hexazecimale. „Şi doi D?” întrebă Dale. „Cât face asta, Richie?”

Tăcerea se lungi, în timp ce în bucătărie frigiderul se consulta cu sine dacă să facă mai multă gheaţă.

„Patruzeci şi cinci”, oftă Esther. „Evident”.

„Mama ta are dreptate”, zise Dale, stânjenit faţă de ea. „Vezi. Richie”, explică el, „cei doi de la stânga înseamnă de două ori şaisprezece, adică treizeci şi doi, iar D reprezintă – pentru că, adu-ţi aminte, trebuie să alocăm o literă numerelor formate din două cifre de sub şaisprezece…” Aşteptă o secundă, apoi răspunse tot el: „Treisprezece. Treizeci şi doi plus treisprezece fac…?”

„Patruzeci şi cinci”, zise băiatul cu o voce slabă, tulburată.

„Exact! Vezi, ai început să te prinzi!”

„Era vremea”, zise Esther molatică, impertinentă. Gura ei. Chiar dacă era proaspăt rujată, părea iritată, iar ochii ei verzi luceau, simţeam, de adâncimea înşurubării lor în natură câteva ore mai devreme. În noaptea aceea, astă-noapte, în întunecatul nostru pat conjugal, dintr-un avânt concupiscent, s-a oferit în întuneric să-mi aplice câteva din trucurile ei murdare; i-am împins umărul gol cu podul palmei şi i-am întors spatele, protejându-mi ceea ce numeam noi, în Ohio, bijuteriile de familie.

Ed îi puse lui Dale, cu o delicată antipatie, întrebarea crucială: „Mai ai şi alte idei privitoare la cum am putea folosi un computer în căutarea…” – nu reuşi să-şi forţeze buzele, sub mustaţa lui minimală, să pronunţe vechiul nume care nu mai avea sensul său mitologic – „Absolutului?”

„Sau ai folosit totul?” adăugă Closson, un quaker mult prea inocent ca să-şi dea seama cât de vulgar se exprimase.

Însă Rebecca ştia asta şi se aplecă matern, să-l liniştească pe tânărul acela. „Dale, cum ţi-ai închipuit tu

produsul finit al cercetării tale? O lucrare tehnică, sau ceva mai plin de inspiraţie? apoi se lăsă pe spate şi îşi scoase ochelarii de pe nasul prelung şi alb, ceea ce îi modifică întregul aspect. Era o femeie – Eva, *Hawwah*, „viaţa”. Am simţit cum inima lui Dale o recunoaşte pe-a ei, punctul acela cald într-un proces rece. Ea zâmbi şi continuă: „Ceea ce vreau să te întreb e cum ne-am putea *folosi* de teoriile tale pentru a justifica o bursă?”

Jeremy, încă iritat de lipsa de respect arătată faţă de *das moralische Gesetz*, întrebă: „Ce încerci să demonstrezi întorcând numerele astea pe toate feţele?”

„*Sir*, încerc să-i dau lui Dumnezeu ocazia să *vorbească*”, zise Dale, ridicându-se la un nivel vehement. Apoi le descrise, mult mai nuanţat decât reuşise vreodată în prezenţa mea, ideea lui de a produce un model al realităţii pe baza principiilor graficii computerizate. Formele, le spuse el celor din comitet, pot fi deduse una din alta, odată ce sunt reprezentate în memoria maşinii ca term primitive, iar secţiunile transversale pot fi calculate din orice unghi şi de-a lungul oricărei secţiuni, îndată ce sunt înşiruite anumite comenzi. În design-ul industrial computerizat, cum ar fi producerea unei matrice, formele negative au o valoare egală cu cea a omonimelor pozitive; de asemenea (iar aici mâinile lui expresive îşi făcură simţită prezenţa, elaborat), formele solide pot fi create prin propulsarea unei figuri plane de-a lungul unui traseu spaţial desemnat. Făcând în aşa fel ca aceste sisteme să interacţioneze, injectând unele reguli locale pentru a genera evoluţia acestor forme şi apelând la unii algoritmi de planificare mai globali, Dale credea că poate simula lumea noastră actuală, nu atât în ceea priveşte conţinutul, cât în complexitatea ei, la un asemenea nivel încât această stratagemă ar putea da naştere unor indici grafici sau

algoritmici corespunzători unui design structural, presupunând că există unul. Ar fi ca şi cum, spuse el, asemeni unei operaţii de rutină în grafica computerizată, în care „rama” de început a unui obiect solid e generată de linii vectoriale, iar apoi, printr-o simplă formulă acţionând asupra coordonatei z, marginile ascunse sunt eliminate, marginile care în lumea „reală” – adică lumea receptată prin simţurile noastre – sunt obturate de opacitatea obiectului; teologic vorbind, ne deplasăm printr-o lume cu marginile înlăturate, iar proiectul lui Dale, cu ajutorul indispensabil al comitetului, ar fi să restaureze acele margini, spulberând opacitatea şi redând Creaţiei transparenţa primordială prin care, odată cu Izgonirea, doar câţiva mistici şi nebuni, poate chiar şi copiii, au văzut-o uneori. Sau, dacă cei din comitet ar prefera o analogie din fizica atomică, efortul său ar fi să supună macrocosmul, transpus în grafica computerizată, unui proces similar celui de fisiune a atomului.

Deşi prezentarea lui Dale era palpitantă, iar uneori vocea lui se poticnea în pauze destul de lungi, îmi făcea impresia că exersase acest moment în mintea lui atât de des încât atunci când în sfârşit a trebuit s-o facă nu mai avea energia necesară. Era la capătul puterilor. Părea resemnat la ideea de a fi refuzat.

Intuindu-i epuizarea, ca un animal simţind mirosul sângelui, Jeremy spuse cu vocea lui gravă şi ternă: „De la Kant şi Kierkegaard până la William James şi Heidegger, religia s-a înrădăcinat în subiectivism. Subiectivitatea e domeniul adecvat al religiei. Dacă încercăm s-o zgândărim cu genul acesta de pseudo-ştiinţă vom cădea în genul de magie şi fundamentalism cel mai greu de contracarat. La revedere imperative morale; salut, voodoo”.

Rebecca spuse: „Dar, Jere, nu eşti un pic împotriva

Bibliei? Dumnezeul lui Abraham şi al lui Moise nu era doar un fenomen subiectiv; israeliţii L-au trăit cu toată fiinţa lor, ca istorie. Se împotriveau Lui, chiar se luptau cu El. Ei i-au fost *făgăduiţi* lui. N-ai vrea să fii tu acela care îi va spune lui Dumnezeu: Nu poţi intra în istorie, nu poţi pătrunde în lumea obiectivă!”

„În fiecare zi a săptămânii”, zise Closson, dregându-şi vocea, cu o notă iritată de nicotină, „rugăciunile îl invită să vină printre noi; iar cel mai straniu lucru e că nimeni nu ştie, după tot aceşti ani, dacă a venit sau nu!”

„Tare mi-e teamă că”, interveni reverendul Ed Snea, cu ceremoniosul său accent sudist, „presupunând că ordinatoarele de genul celor descrise de domnul Kohler vor dobândi ceva în genul inteligenţei, aceste maşini ar putea dobândi şi subiectivitate; de ce depoziţia unui astfel de computer cum că există un Absolut în sens obiectiv ar însemna mai mult decât mărturia unui credincios din sălbăticia unui cătun din Tennessee, care spune că L-a întâlnit personal pe Iisus?”

„Sau cea a unei fecioare aztece care credea într-atât în Huitzilopochtli încât să-l lase pe marele preot să-i smulgă inima din piept”. Ochii reptilieni ai lui Closson sclipiră şi gura lui maronie se despică într-un râs silenţios. Religia, mi-am dat seama, nu încetase niciodată să-l amuze.

„Ce mi-ar plăcea mie să fac”, zise Ed, „ar fi să le dau computerelor frânghie să se poată spânzura cu ea. În ceea ce mă priveşte, computerele nu sunt nimic altceva decât nişte fişete de îndosariere sofisticate”.

„După *mine* ar fi o cheltuială necugetată”, spuse Jeremy, „în ziua de astăzi, când studiile privitoare la negri şi femei sunt atât de dependente de fonduri...”

Rebecca îl întrerupse: „Unele femei cu care discut

sunt sătule să mai fie studiate. A fi femeie e *tot* ce suntem? Adică nu suntem în stare să spunem nimic altceva în afara faptului că societatea patriarhală ne obligă să folosim deodorante? Scumpele mele militante arată de parcă nu s-ar fi spălat niciodată pe cap şi nu şi-ar fi curăţat unghiile, de parcă *bărbaţii* ar fi inventat îmbăierea…” Ştia că ar trebui să se oprească, dar continuă, cu un scurt zâmbet irezistibil: „Cred că e de-a dreptul încântător *că* acest tânăr din departamentul ştiinţific vrea să ni se alăture şi să ne dea o mână de ajutor”.

Closson îşi drese încă o dată vocea şi îşi întoarse cutia sa craniană supradimensionată spre mine. „Roger, ai unele păreri sau soluţii pe care ai vrea să ni le împărtăşeşti înainte de a-i permite să plece domnului Kohler?” Una dintre şuviţele lui se dezlipise şi se clătina dintr-o parte într-alta a capului ca o antenă inchizitorială.

M-a şocat să fiu chemat din izolarea mea, din existenţa mea ca umbră. „Mă cunoşti, Jesse”, am zis cu o falsă voioşie care răsuna fals în urechile mele. „Sunt un barthian convins. Barth, mi-e teamă, ar fi privit proiectul lui Dale ca pe cel mai futil şi mai insolent gen de teologie naturală. Dar în acelaşi timp sunt de acord cu Jere: apologetica nu trebuie să abandoneze redutele pe care religia a arătat ridicol din când în când. Ca şi Rebecca, nu cred că Dumnezeu ar trebui redus exclusiv la subiectivitate umană; dar obiectivitatea Lui trebuie să fie de o cu totul altă factură decât aceste ecuaţii fizice. Chiar dacă n-ar fi aşa, ar apărea alte probleme în ceea ce priveşte dovedirea existenţei Lui. N-ar fi în acest caz vorba de un Dumnezeu care S-ar lăsa dovedit – mai exact un Dumnezeu care nu se poate opune să fie dovedit – prea supus, prea pasiv şi dependent de ingenuitatea umană, un fel de Dumnezeu contingent şi neajutorat? Mai văd o

problemă ridicată de realitatea Lui, aşa cum ne-ar fi ea demonstrată. Ştim cu toţii, ca profesori, ceea ce se întâmplă cu lucrurile reale – sunt ignorate, date uitării. Lucrurile reale sunt ne-interesante. Sunt inerte, impersonale. Un Dumnezeu care este un lucru obişnuit va sta pe masă împreună cu alte lucruri: îl putem lua, sau îl putem lăsa. Aşa cum stau lucrurile acum, suntem într-o continuă mişcare *spre* Dumnezeul care ne scapă, *Deus absconditus*. El, prin aparenta Lui absenţă, e întotdeauna cu noi. Ceea ce ni se propune aici să finanţăm, mă scuzaţi, îmi face impresia unei examinări cosmologice obscene care are puţin de-a face cu religia, aşa cum o înţeleg eu. Cum însuşi Barth spunea undeva – nu ştiu exact unde, acum – «Ce Dumnezeu e acela care trebuie dovedit?»”.

După acest sărut al lui Iuda, Dale s-a uitat spre mine pentru întâia oară. Coşurile lui, aveam impresia, începuseră să dispară, graţie leacurilor lui Esther. Ochii lui albaştri erau uluiţi şi înneguraţi. Nu înţelegea ce favoare îi făcusem.

Jesse, desigur, era un tip ecumenic şi un sentimentalist în ceea ce-l priveşte pe Tillich, Ed un bultmannit profesionist, iar Rebecca deloc indiferentă faţă de simţămintele antisemite cenzurate prezente în profesatul filo-semitism al lui Barth[7], iar Jeremy un activist social şi un logician etic; apelând la Barth, inamicul dispreţuitor al umaniştilor religioşi şi al reformatorilor,

---

7 Vezi – după care absolut niciun alt subsol! – scrisoarea lui Barth din 5 septembrie 1967 adresată doctorului Friedrich-Wilhelm Marquardt:”… în contactele personale cu evrei (chiar evrei-creştini) a trebuit dintotdeauna, dacă-mi amintesc bine, să-mi cenzurez o aversiune total iraţională, cenzurând-o în mod natural pe baza tuturor presupoziţiilor mele şi camuflând-o complet în declaraţiile melc, trebuind încă şi acum s-o cenzurez şi s-o ascund”.

vechi duşman al lui Tillich şi Bultmann, cu atât mai flagrant îi făcusem pe cei din comitet să se întoarcă împotriva mea: adică în favoarea lui Dale.

Jesse tuşi puţin şi încercă să tragă o concluzie: „Ei bine, da. Fundamentul întregii Fiinţări trebuie să *existe* într-un sens cumva superior, presupun. Nu poate fi doar o altă fiinţă între fiinţe. Dar asta ridică o întreagă gamă de întrebări interesante, indiferent dacă fiinţa, *esse*, *Sein*, e un simplu orizon – condiţie binară în limbajul lui domnul Kohler – sau dacă există diferite grade, intensităţi… Toate astea sunt foarte interesante, de fapt: ne-ai făcut să cugetăm, tinere, ceea ce nu e simplu în cercurile academice. Hm. Hm-hm. Vei primi un răspuns în două săptămâni”.

Când, zece zile mai târziu, i-am spus lui Esther că Closson mă informase că votul comitetului fusese în favoarea acordării lui Dale a unei burse iniţiale de două mii cinci sute de dolari, care putea fi reînnoită la cerere în septembrie, cu condiţia să înainteze până la întâi iunie un raport de patruzeci de pagini care să condenseze rezultate concrete şi originale, reacţia ei a fost: „Mare păcat. Îngrozitor, de fapt”.

„Cum aşa?”

„Acum se va simţi presat să găsească ceva, ceea ce este imposibil, luând în considerare ceea ce încearcă să demonstreze”.

„O, tu, necredincioaso”.

„El e cel care îşi va pierde credinţa. Iar asta, cu siguranţă, o va desăvârşi”.

„Cum ştii tu că îşi va pierde credinţa?” am întrebat.

S-a răsucit pe tocuri şi a şerpuit în josul holului, oferindu-mi acea privelişte din spate prin care şi cea mai micuţă femeie arată impunătoare, o parte a Pământului.

Purta nişte pantaloni călduroşi şi largi; fusese în grădină şi retezase nişte crengi uscate, gândindu-se când ar fi mai bine să îndepărteze talaşul protector din jurul copacilor, culegând primii ghiocei care îşi scoseseră căpşoarele în colţul însorit al gardului nostru dinspre şopronul cu unelte al lui Ellicott. „Nu ne-o pierdem cu toţii?” mi-a strigat ca înainte de a dispărea în bucătărie. Nu mă gândisem niciodată că Esther ar fi avut pic de credinţă; asta făcea parte din şarmul ei, libertatea suculentă pe care o manifesta.

O rugasem s-o ducă pe Verna la clinică pentru avort şi m-a refuzat zicând că e nepoata mea şi că Verna oricum o găsea antipatică; era foarte obraznică ori de câte ori venea la creşă. Unde o aducea pe Paula din ce în ce mai rar, iar atunci când o aducea, biata fetiţă era murdară. Lucrurile se deteriorau pe frontul *acela*, mi-a spus ea. De parcă existau mai multe fronturi, iar ea şi cu mine constituiam sediul campaniei.

La telefon Verna a fost foarte categorică, declarând că nu voia să meargă singură. Că oricum fusese ideea mea. Atunci i-am spus că o voi duce eu. Mai bine decât s-o las să renunţe. Eram hotărât să mă ocup de asta până la sfârşit. În ziua cu pricina, o babysitter din cartier a renunţat să vină în ultima clipă, tipic. Aşa că micuţa Paula a trebuit să vină cu noi. Era o după-amiază târzie, în care până recent fusese întuneric beznă, iar acum ne surprindea cu lumina ei, lumina zilei zăbovind asupra clădirilor cu două etaje, a magazinelor de la colţul străzii, asupra platanilor şi a salcâmilor fără frunze, a semnelor cu Parcarea Interzisă îndoite şi mânjite de spray-uri cu vopsea. Lumina mă făcu să mă simt stânjenit în timp ce parcam împreună cu o femeie de nouăsprezece ani şi o fetiţă de un an şi jumătate în Audi-ul meu solid şi elegant şi impecabil pe o stradă

înţesată de maşini ruginite fabricate în Detroit, îngheţate precum nişte bancuri de lavă. N-aveam ce căuta aici. Dar aici eram. Ucideam un copil nenăscut, ca să salvez unul care fusese adus pe lume. Doi copii aduşi pe lume, de fapt. Clinica se afla într-o clădire scundă, din cărămidă albă, o clădire nu tocmai nouă şi cărămida destul de albă pentru a face ca mortarul să arate închis la culoare; se găsea la câteva străzi depărtare, mult mai adânc, în acel sector al oraşului în care nu mergeam niciodată.

M-am simţit stânjenit şi să pătrund în încăperile clinicii alături de copilul mulatru şi de adolescenta cam supraponderală, cu o gură slobodă şi chipul palid. Pentru acest eveniment Verna alesese cea mai cumpătată şi mic-burgheză costumaţie a ei: o fustă largă de lână de culoarea mazărei, un pulover pe gât galben-canar şi o vestă de piele portocalie sub un fel de şal cadrilat; arăta ca o vânzătoare de droguri înţolită. Iar părul era pieptănat în bucle uleioase – look-ul acela umed, şerpuitor, de parcă tocmai ieşise de sub duş, care e din ce în ce mai răspândit, chiar şi printre secretarele de la Seminar.

Luminile fluorescente din interiorul clinicii, vag bâzâind şi ţiuind, nu înveseleau prea mult atmosfera. În anticameră erau două birouri, o asistentă şi o secretară. Asistenta se uită la mine şi îmi aruncă o privire care părea acuzatoare. Ca să completeze formele, Verna trebui să mi-o paseze pe Paula, iar fetiţa părea mai grea ca ultima oară când o ţinusem în braţe – nu numai îmbrăcămintea de iarnă, dar crescuse, un nou trup care-şi cerea drepturile lumii. Cât de mică şi totuşi cât de plină de viaţă era, devenise deja o persoană. Se înălţase chiar. Faţa ei avea o expresie mai complexă, mai gânditoare. În braţele mele părea mai neliniştită, cu micii ei muşchi zvâcnind molateci, încă indecisă dacă să facă sau nu efortul de a se elibera.

De la câţiva centimetri depărtare mă privea direct în ochi, fără să zâmbească, evaluându-mă. „Nu-ca jos”, zise ca eu voce cântată. Ochii ei, care mi se păruseră odată bleumarin, deveniseră căprui, un pic mai întunecaţi că ai Vernei.

„Paula nu cade”, am fost de acord. „O ţin strâns”. Mă întrebam ce era mirosul acela care răzbătea din ea după ce se încălzise în braţele mele; mi-am amintit ce zisese Esther, „murdară”, însă nu era vorba de excremente, era un miros stătut, dar plăcut de undeva din adâncurile vieţii mele, semănând cu cel emanat de spaţiile vrăjite din spatele birourilor sau al dulapurilor ale căror rafturi erau acoperite cu muşama. Mi-am amintit de bunica fetiţei, în mansarda cu tavanul în pantă, din ziua aceea, firicelele de praf, când Edna s-a întins să-şi descheie bluza. Mi-am amintit nostalgia cu care bietele noastre minţi se lipesc de trupurile altora, ca apa de trupul înotătorilor.

„Unchiu’, pot să te trec drept ruda cea mai apropiată?” întrebă Verna cu vocea ei răguşită şi remarcabilă. Mai multe feţe s-au întors înspre mine. Erau acolo mai multe scaune pentru cei care aşteptau, în încăperea cu neoane pâlpâind, jaluzele ascunzând vederii spectacolul străzii, pereţii de un pastel de instituţie. O stranie tăcere interioară dilua zgomotul traficului de afară; scaunele erau de plastic, în culori primare, ca într-o şcoală elementară, cam o treime ocupate de femei tinere, majoritatea negrese, şi de câţiva însoţitori. Una dintre ele mesteca gumă cu o expresie de virtuoz, producând în mod repetat nişte perfecte baloane roz în faţa buzelor, care se umflau şi explodau. Alta avea un Walkman, îşi ţinea ochii închişi, atentă la gălăgia din capul ei. Un băiat negru, care părea doar un pic mai mare decât cel care îmi păzise maşina, murmură ceva în urechea unei fete, oferindu-i câte

un fum din ţigara lui. Fata avea obrajii uzi, altfel arăm impasibilă, o mască africană cu buze şi bărbie maiestuos pronunţate.

„Dar nu sunt”, i-am spus şoptit, apropiindu-mă de ea.

„Om rău”, zise Paula, aproape de faţa mea, provocatoare, flirtând. Degetele ei ca de gumă se jucau cu gura mea, trăgând de buza inferioară. Unghiuţele mă zgâriau.

„Nu vreau să-i trec pe mami sau pe tati”, declară Verna, mult prea tare. „Lor nu le pasă de mine, nici mie nu-mi pasă de ei”.

Alt balon pocni. Din stradă se auzi o maşină cu toba de eşapament spartă. Asistenta, cu un pulover albastru purtat ca o capă peste uniforma albă apretată, o conduse pe Verna în altă camera, mai luminoasă. Paula şi eu o puteam vedea prin uşa întredeschisă stând pe scaun în timp ce i se lua tensiunea de pe braţul dezgolit. Un termometru se balansa în gura Vernei. Copila deveni agitată, temându-se că mama ei era atacată, aşa că am ieşit cu ea afară.

Afară, pe trotuar, se lăsase întunericul. Din inima îndepărtată a oraşului, unde o cupolă de lumină păta cerul, iar luminile de avertizare pentru avioane pulsau în vârful zgârie-norilor, se auzea un muget estompat, un sunet oceanic, de parcă traficul blocat ar fi primit un înţeles etern. Cartierul acesta părea aproape o suburbie; un magazin alimentar lumina colţul străzii în timp ce pietoni fără feţe traversau strada încoace şi încolo, scăpărând cuvinte de salut. Paula se încordă în braţele mele; îi era frică, foame şi devenea tot mai grea. Continua să mă lovească prin haină şi îmi zgâria curioasă buza inferioară. Decât să mă întorc în sala de aşteptare cu neoane, ne-am adăpostit în Audi, iar la radioul maşinii am încercat să

găsesc o melodie care să-i placă. Am încercat să găsesc melodia aceea ritmată, dar în jungla de noi cântece şi staruri Cyndi Lauper era de negăsit, de la un capăt luminat al cadranului la celălalt.

„Muzică”, observă Paula.

„Minunată”, am aprobat-o.

„Grozavă”, zise ea, exact cu tonul mamei, uşor în transă.

„Ai dreptate”.

Am căutat mai departe, încercând să prind muzică în loc de ştirile sau talk show-urile care se înteţeau odată cu venirea serii. Jumătate din cei care sunau erau beţi şi toţi păreau stârniţi de miracolul de a fi în direct pe post. M-am minunat de grosolănia cu care prezentatorii le închideau gura. „O.K., Joe. Toţi avem dreptul la o opinie… îmi pare rău, Kathleen, trebuie să îi mai puţin confuză altă dată… Ai grijă, Dave, mersi c-ai sunat”. Paula adormi; am mutat-o pe locul de lângă şofer şi atunci mi-am dat seama că eram umed în poală. Am stins radioul, e turnul Babel.

Mă copleşi o oboseală spirituală, o recunoaştere a faptului că viaţa mea de la cincizeci şi trei de ani va fi una de asistent, de supraveghetor al trupului meu, asemeni unui invalid debilitat mintal şi ţinut în viaţă de perfuzii şi injecţii într-un azil lacom şi că de fapt întotdeauna fusese aşa, că zvâcnirile ambiţiei şi dorinţelor care îmi luminaseră calea când eram mai tânăr şi îi conferiseră vieţii mele dramatismul unei ficţiuni sau al unui vis încărcat cu simboluri nu fuseseră decât nişte mecanisme chimice, iluzii cu care carnea şi creierul înfierbântat mă ademeniseră tot timpul. Există, aşa cum şi-au dat seama sfinţii, o satisfacţie în oboseala asta, de parcă ne-am cufunda sub disperare şi indiferenţă religioasă, apropiindu-ne de condiţia abisală care L-a determinat pe

Dumnezeu să rostească cu atâta modestie, din vidul Lui: *Să se dea înapoi apele şi să se arate pământul*.

Am deschis uşa şi am ascultat pentru o clipă, să aud dacă zgomotul o trezise pe Paula. Respiraţia ei se opri pe moment, dar apoi îşi reluă ritmul indiferent şi atunci am ieşit în aerul străzii. Mici picături de ploaie înnegriseră asfaltul, ciupindu-mă de faţă. Ne place să fim atinşi de sus – de ploaie, de zăpadă. M-am gândit la Esther deplasându-se prin bucătăria noastră, mişcările ei încetinite de vin şi reflecţii interioare, şi la Richie vârând mecanic mâncarea în gură în timp ce ochii lui se înfruptau cu imaginile tremurate de pe micul ecran şi m-am bucurat să nu fiu acolo cu ei de data asta, să fiu afară, în aerul înţepător din această ciudată parte a oraşului, la fel de stranie şi de plină de promisiunile necunoscutului ca Tientsin sau Ouagadougou. M-am întrebat dacă am lăsat vreunul din geamurile Audi-ului întredeschis, aşa cum l-ai lăsa pentru un câine ca să respire, şi m-am întors să verific. Adormită, Paula arăta ca o bocceluţă încropită din zdrenţe. În lumina becului de stradă nu avea mai multă culoare în obraji şi în mânuţele ci decât o fotografie de ziar.

Asistenta lipsea de la biroul ei, iar secretara îmi spuse că nepoata mea va mai întârzia; nu era decât un singur doctor de serviciu şi rămăsese puţin în urmă. Dintre cele trei femei negre pe care le văzusem iniţial, numai masca africană mai era acolo. Însoţitorul ei dispăruse şi lacrimile ei se uscaseră, iar acum era impasibil imperială, o prinţesă a unei rase care călătoreşte din leagăn spre mormânt pe cheltuiala statului, asemeni aristocraţilor din vechime. M-am pomenit gândindu-mă câte ore trebuie să-i fi luat ca să-şi aranjeze părul în atât de multe şuviţe fin împletite şi întreţesute cu mărgele colorate şi cu mici inele gălbui din imitaţie de aur.

Când în cele din urmă Verna apăru din cabinetele nevăzute ale clinicii, la opt fără zece, şi ea era impasibilă; mergea greu, de parcă ar fi mers pe picioare care nu simţeau parchetul. Avea în mână două coli de hârtie – formulare oficiale şi reţete. Mai avea şi un pacheţel, ceva moale învelit în prosoape de hârtie. I-am oferit braţul după ce scurta tranzacţie cu secretara luă sfârşit, dar îmi ignoră gestul. Poate că nu-l observase. Sub ochi avea nişte cearcăne delicate, mov, de parcă faţa îi fusese tumefiată şi încă nu se dezumflase de-a binelea. „Ce ai în pacheţelul ăla?” am întrebat-o.

„Tampoane”, zise ea. Cu o voce stridentă, ironică, imitând un copil entuziasmat: „Mi-au dat cele mai drăguţe tampoane roz, gratis!”

Afară, ploaia se transformase în ceaţă şi cu toate astea voiam s-o protejez, să fiu un fel de acoperământ protector în timp ce plutea agale spre maşină. Asemeni unor molii în jurul unei statui, grija mea se zbătea neputincioasă în jurul staturii ei verticale. Am găsit demnitatea ei alarmantă, afişată acum în contrast cu o istorie personală a lipsei de demnitate. Se opri la uşa din dreapta în timp ce eu nu nimeream gaura cheii. În timp ce aştepta răbdătoare privi înăuntru şi o văzu pe Paula prin geamul întunecat.

„Ei bine, unchiu’”, spuse ea, cu aceea voce a ei care părea să răzbată dintr-un gâtlej prea îngust, „am scăpat de unul, haide la celălalt”.

IV

I

Spre seara acestei prime vineri din aprilie Dale se îndreaptă, cu un sandviş cu păstramă într-o pungă scăldată în grăsime, o cutie mică de lapte integral şi două prăjiturele rupte într-o pungă de plastic, spre clădirea

ridicată în 1978 şi care adăposteşte secţia de cercetare şi documentare computerizată. Un cub din beton, cu câte nouă ferestre pe una dintre laturi, care se înalţă deasupra clădirilor pipernicite din acest sector al oraşului, proprietatea universităţii, aşteptându-şi soarta. Viaţa de zi cu zi apare ca meschină în umbra uriaşei clădiri, cu multele ei ferestre identic dispuse în alveolele de un gri nisipos, încrustate asemenea ferestrelor blindate ale unui buncăr. Cerul e turcoaz în seara asta, iar norii mai mici şi mai agitaţi ai primăverii au înlocuit mantia indiferentă a iernii. Totul, subit, se înverşunează, de la colţul de iarbă verde la noroiul de sub talpă, să fie altceva decât este. Dale îşi simte stomacul la gură, iritat pe dinăuntru de teama vinovată. A acceptat bani pentru proiectul lui; s-a întins mai mult decât îi era plapuma.

Deşi orarul de muncă al lumii normale muncitoare s-a încheiat şi marele hol din marmură trandafirie al Cubului e pustiu, în afara unui gardian leneş care verifică autorizaţia laminată a lui Dale, la anumite etaje superioare activitatea cu adevărat creatoare de-abia începe, după ce au cedat spaţiul diurn unor proiecte mult mai profitabile. Dale intră într-unul din ascensoarele de culoare albăstrie. Apasă pe cifra 7.

Primul nivel al Cubului e alocat secretariatului, birourilor celor de la *public relations* şi unei biblioteci tehnice pentru ştiinţa computerizată şi pentru marile limbaje de programare (LISP, FORTRAN, PL/1, Pascal, Algol, ancestralul Plankalkül şi descendentul său JOVIAL), plus un mic şi amuzant muzeu expunând socotitoare, unelte de calcul incaşe, o riglă din secolul al şaptesprezecelea, diagramele de calcul ale lui Pascal şi Leibniz, o reproducere de mărimea unui perete a câtorva prototipuri inginereşti ale lui Charles Babbage, câteva

reproduceri selectate din notiţele matematice ale contesei Lovelace împreună cu una dintre batistele ei brodate, apoi mostre ale unor fişe perforate ale lui Hollerith folosite de Statele Unite în recensământul din 1890, piese importante ale Calculatorului Controlat de Secvenţe Automatizate pus în funcţiune la Harvard în 1944 şi un acumulator demontat aparţinând lui ENIAC, primul calculator electronic adevărat, proiectat în Philadelphia, pentru a putea calcula traiectoriile inofensivelor bombe şi proiectile demodate.

La al doilea şi la al treilea nivel se găsesc birourile administratorilor Cubului, plus mai multe săli de conferinţă şi o mică bucătărie, toată din inox, în care gustări serioase şi mese de prânz sunt pregătite pentru vizitatori importanţi. Pentru binele celor care muncesc aici există şi o sală de atletism (cu echipament Nautilus şi pistă de alergare), o cameră de meditaţie (echipată cu rogojini şi alte obiecte de cult), o infirmerie cu trei paturi şi o cameră de parcare a bicicletelor şi motoretelor, care pot fi aduse înăuntru de toţi cei care nu vor să le fie furate.

Butonul pentru cel de-al patrulea nivel e lipit cu bandă adezivă în majoritatea ascensoarelor, dar chiar şi în cele în care e expus, acesta nu se supune nici unei comenzi dacă nu se introduce mai întâi într-un mic dispozitiv un anume cod, schimbat în fiecare săptămână. Lucrările de la nivelul patru sunt secrete şi cu toate acestea, graţie acestor lucrări despre care nu se vorbeşte, se obţin acele fonduri de care depinde întregul Cub. Cei care lucrează la acest nivel nu recunosc asta, însă pot fi identificaţi uşor după îmbrăcămintea relativ formală – costume şi cravate – când până şi directorul întregului departament de cercetare şi dezvoltare, un radios italo-american pe numele de Benedetto Ferrari, poartă pulovere sau cămăşi de mătase deschise la gât pentru a etala un lanţ gros de

aur sau vreun colier de mărgele din lemn de cedru care şi-a pierdut aroma. Un matematician strălucitor pe vremuri, cu flerul lui de italian pentru scurtături elegante, Ferrari îi încântă pe acţionari şi îi farmecă prin telefon pe acei bărbaţi obosiţi din Washington, care, asemeni acelor mineri din trecut, trebuie să încarce şi să trimită încoace raţia zilnică din nepreţuita trezorerie naţională.

Cel de-al cincilea nivel e devotat aproape în întregime proiectului preferat al lui Ferrari, producerea de cipuri de silicon similare celulelor creierului, pentru inteligenţa artificială – deşi e greu de imaginat ce avantaj ar însemna pentru omenire, deja posedată de atâtea inteligenţe dezastruoase, fabricarea mecanică a mai multora, în ciuda imaculatului zâmbet de aprobare şi încurajare pe care bossul îl distribuie tuturor celor implicaţi atunci când el vine în vizită la departamentul său preferat. Încântarea lui, probabil, e cea a lui Pygmalion, a doctorului Frankenstein, a tuturor acelora care ar uzurpa prerogativa divină de a sufla viaţă peste o figurină de lut.

Cel de-al şaselea nivel conţine intestinele locului – CPU-urile… Vax 785, Symbolics 3600 Lisp şi propriul produs al Cubului, MU – zbârnâind şi producând calcule douăzeci şi patru de ore pe zi; ventilatoare furtunoase nu le lasă să se supra-încălzească, iar un întreg nivel de segmente mobile protejează şi în acelaşi timp fac accesibile mile de cabluri ganglionare conectând miliardele de bytes nu numai cu unităţile de procesare de deasupra sau dedesubt, ci şi cu terminale îndepărtate, strategic plasate în locuri ca Palo Alto, Hawaii, Berlin şi Israel. Uneori, pentru a-şi răcori mintea, lui Dale îi place să rătăcească pe aici, pe culoarele îngheţate, în sus şi-n jos, pe lângă circuitele integrate şi mosoarele uriaşe de bandă magnetică, îmbăindu-se în murmurul gigantic al

unui alt gen de activitate spirituală, dar cu toate astea fiind o activitate amestecată cu o vibraţie şi o dezordine domestică, ca aceea a unei săli a maşinilor unui vapor, completată cu înjurăturile umane liniştitoare ale inginerilor mecanici cu mâini murdare care se luptă cu cablurile şi conexiunile.

La al şaptelea şi al optulea nivel sunt birourile unora mai puţin favorizaţi, iar la al nouălea se găseşte echipamentul de aer condiţionat – ferestrele de la nouă sunt false, instalate pentru a satisface înclinaţiile post-moderniste ale arhitectului pentru nesinceritate, pentru o simetrie goală. Dale coboară la nivelul 7, unde se găseşte şi cafeneaua, închisă după ora 17, şi o încăpere cu unele maşini cam obosite care acceptă monede la orice oră posibilă, livrând în schimb cafea, ceai, supă de pui sau vacă, ciocolată, chipsuri, doze de sucuri şi chiar sandvişuri triunghiulare împachetate sub vid, accesibile toate graţie unui număr de cod. Soldaţi salahori în epoca revoluţiei cibernetice, aceste maşini mari şi zgâriate operează la un nivel relativ de continuitate, întrerupt de accese rebele de defecţiune – cafeaua care continuă să curgă prin tubul alb şi labil sau inscripţia luminată roşu, pretinzând ARTICOL EPUIZAT, deşi punga dorită de *Fritos* se vede clar dincolo de panoul transparent.

Acest al şaptelea nivel e şi un tărâm al gunoaielor, al paharelor de plastic şi al ambalajelor de celofan, al unor dispozitive de afişaj îngrămădite unele peste altele şi care nu pot fi manipulate, ciudat, cu ajutorul unui buton, ci e nevoie de unghiile de la degete pentru a le desprinde şi de presiune serioasă pentru a le împinge la loc. Mai vieţuieşte la acest nivel o populaţie atavică, de animale din benzile desenate, expusă pe panourile de afişaj sau pe uşile birourilor, figurile lui Snoopy, câinele alb şi rotunjor,

Garfield, motanul dungat, terrierii lui Booth sau personajele antropomorfe ale lui Koren, de parcă o certă retardare emoţională constituise preţul precocităţii acestor tinere minţi. Puţini dintre colegii lui Dale sunt la post la această oră; în acelaşi timp, primăvara şi vacanţa i-au chemat pe mulţi alţii acasă. Allston Valentine, un australian, tehnician în robotică, poate fi zărit prin geamurile duble ale uşilor de acces ca într-o imagine fragmentată, îngropat în ruina unui braţ multiplu dezasamblat în timp ce diagrama de control pâlpâie răbdătoare pe monitor. Isaac Spiegel, care se luptă încă din anul trei de politehnică cu încăpăţânatele structuri profunde ale traducerilor computerizate, stă cu o doză de bere Michelob în faţă, într-un separeu de sticlă plin de dicţionare şi cărţi de gramatică şi diagrame chomskyene ramificate ca nişte imposibile coame de cerb. Limbajul acesta criptic, care se revarsă din gura fiecăruia la fel de natural ca saliva, se dovedeşte chiar mai rezistent la analize decât enzimele. Spiegel cheleşte în slujba specializării lui; arată păros peste tot, dar în vârful capului are o chelie mare. E supraponderal; cămaşa lui întinsă la refuz lasă să se vadă solzi de piele sub fiecare pereche de nasturi. Îşi ridică privirea spre Dale, care a apărut brusc în tocul uşii şi zice: „Nu mă speria. Arăţi ca o stafie. Unde mi-ai umblat, nenorocitule?”

„Prin preajmă”, zice Dale.

„Nu ca altă dată. Ce te distrage? Unde-i vechea dedicare? Graniţele realităţii şi alte chestii de-astea?” Gura lui Dale se strâmbă în căutarea unui răspuns, care vine tot de la Ike: „Trebuie să fie o pizdă. Sau o gaură de cur; deşi nu cred că te bagi tu în chestii de-alea”.

De fapt, dorinţa lui Dale, cu complicitatea lui Esther, de a o poseda complet, trupul ei zvelt şi perisabil, i-a

condus în ultima vreme, când fac dragoste, şi spre cel mai strâmt dintre orificii. Dale îşi aminteşte de strânsoarea sfincterului rece şi uleios şi de priveliştea cefei ei tensionate la celălalt capăt al şirei spinării, ceea ce-l face să roşească şi să se minuneze de clarviziunea nonşalantă a grasului Spiegel, de *ancorarea* lui. Unsul lui Dumnezeu. Negrii şi evreii sunt rasele magice ale Americii, iar rasa noastră creştină, protestatare, piatra-n casă. Bătătura antică, bubele persistente. „Ceva în genu' ăsta", mărturiseşte el.

„Vino un pic mai târziu, să-ţi spun nişte bancuri". Spiegel pivotează în scaunul lui rotitor, întorcându-se la biroul supraaglomerat, morfemele criptice înotând în marea ambiguităţii umane, a semnificaţiilor multiple.

Dale se retrage în propria lui cuşcă de sticlă pe care o împarte cu o blondă cu sânii îngrozitor de plaţi, o studentă numită Amy Eubank. Proiectul ei în grafica computerizată constă într-o abordare cantitativă a recunoaşterii matriciale, de la însemnele specifice insectelor şi păsărilor până la bizara individualitate a fiinţelor umane, fiecare dintre acestea putând fi identificate de familii şi prieteni de la distanţe de la care toate proporţiile şi semnele cuantificabile n-ar mai fi trebuit să funcţioneze. Putem recunoaşte un cunoscut din spate. Înfofolit în haine, aliat la o distanţă de zeci de metri de noi. Cum? De la Amy, Dale a aflat cu tulburare că insectele percep mult mai profund în extrema ultravioletă a spectrului decât noi şi că florile sunt marcate de nectar ca nişte semne de ghidare, pe care noi nu le putem vedea, cum sunt şi semnalele de curtare existente pe aripile moliilor; o întreagă conversaţie angelică se poartă în mod invizibil în jurul nostru. Această revelaţie îl tulbură în mod iraţional, din moment ce există limbi pe care Dale nu le

poate vorbi, deşi e vorba de o idee clasică în credinţa creştină, existenţa unor tărâmuri de cunoaştere care ne depăşesc, *necunoscute sunt căile Domnului*. Câinii percep mai mult prin miros şi auz decât noi; păsările migratoare decodifică cumva liniile magnetice ale Pământului – cu toate astea, faptul că florile sunt însemnate cu motive grafice pe care doar insectele le pot înţelege, îl face să se simtă jignit pe Dale. Ochiul e fereastra sufletului şi noi credem în mod atavic în exhaustivitatea informaţiilor furnizate de el. *Percipi est esse*.

Asemeni lui Dale în privinţa animaţiei grafice, Amy are nevoie de Venus, un VAX 8600 care costă patru sute de mii de dolari; pentru a avea acces exclusiv la acest instrument de lucru, el şi ea trebuie să-şi programeze orele de lucru total diferit unul de celălalt, în calupuri de câte patru ore, aşa încât rareori se întâmplă să se întâlnească în cuşca de sticlă. Ceea ce-i convine de minune lui Dale, căreia feminitatea fragilă a lui Amy, deşi e cu zece centimetri mai înaltă decât Esther, îi aminteşte – în special prin încheieturilor mâinii şi prin felul neliniştit în care îşi înclină capul, de parcă ar asculta sunete pe care el nu le poate auzi – de amanta lui. Această asemănare îl face să fie agitat, ca şi posibilitatea existenţei, sugerată de această asemănare, a altor femei, femei care nu sunt cu zece ani mai în vârstă ca el şi nu sunt stânjenitor măritate cu un profesor de teologie. Chiar şi Amy, dezbrăcată la unu dimineaţa, aici, la silenţiosul nivel şapte, ar putea revela ceva care poate fi supt, dacă nu chiar nişte sâni conici şi surprinzător de substanţiali ca sânii lui Esther, cu mameloane bombate şi maronii, cel stâng având în jurul lui câteva fire de păr nedorite. Îi place mult lui Esther să-şi înfigă sânii alternativ în gura tânărului ei amant în timp ce cealaltă umedă gură a ei se strânge în jurul penisului lui;

cu Esther totul devine o chestiune de guri, de deschizături care se întretaie şi se mulează ca nişte fante şi intersecţii ale hyper-spaţiului, de suprafeţe veroneze conturate în mai multe culori decât ar putea concepe în mod normal fiinţa umană şi pe care nici măcar insectele nu le pot distinge. Dale se simte, uneori, împachetat de ea, prins într-o geometrie anormală, trupul lui tras în toate părţile, prins în pânza de păianjen a poftei ei sexuale. Dacă şi să facă dragoste cu Amy (trupul ei sfios de imobil sub al lui, în poziţia convenţională), ea ar putea discuta după aceea cu el despre aspecte tehnice nevinovate, cum ar fi liniile ascunse, algoritmice şi timpii-tampoane de recuperare, despre diferite tipuri de proiecţie geometrică, despre deosebirea dintre parametrii cubici ai formelor curbate la Hermite *versus* Bezier, în loc să zacă acolo fumând, aşa cum face Esther, cu o expresie epuizată de tragedie previzibilă şi, dincolo de tragedie, plictis, plictisul unei privilegiate soţii de profesor. Amy ar apărea ca un fel de soră după aceea, un pic răvăşită şi transpirată, ca după jogging, iar Dale n-ar trăi acel sentiment tulburător de a fi – trupul său tânăr şi osos, ardoarea lui supusă şi uimită –, un lux în mod deliberat savurat pe marginea subţire între viaţă şi moarte, la capătul unei lungi alunecări descendente spre moarte.

Cerul, vede el pe fereastră, e acum indigo. O singură stea străluceşte acolo sus, ca pe fetrul unui bijutier. Planuri echilibrate, de un cenuşiu nisipos-pietros, ale texturii Cubului înrămează privirea. Dedesubt, secţiuni ale altor clădiri ale departamentului de ştiinţă şi ale apartamentelor închiriate, aflate în proprietatea universităţii, desenează dreptunghiuri întunecate, vag încărcate cu perspectivă; acoperişuri cu plăci de bitum şi rezervoare de apă şi conducte greoi contorsionate.

Magazinul de dulgherie unde mai lucrează uneori e o gaură neagră, în afara luminilor palide din birou şi din şopronul de cherestea. Un golf scobit la jumătatea distanţei, de fapt o porţiune a bulevardului Sumner, străluceşte în lumina neoanelor unui restaurant chinezesc, a unei săli de bowling şi a unui cinematograf cu filme porno.

Pastrama din sanvişul lui s-a răcit acum, se vede atât de multă grăsime încât lui Dale i-a pierit pofta; în schimb deschide cutia de lapte şi înmoaie în ea prăjiturelele. Tastează numele şi parola, după care urmează comanda pentru lansarea programului lui, DEUS. Atinge tastele pentru a apela meniul transformărilor, fiecare cu simbolul respectiv, în stânga ecranului, fiecare accesibilă cursorului triunghiular controlat de mouse-ul optic de sub mâna lui dreaptă. Altă frază tastată face să apară, cu o înserare electronică rapidă, dar nu imperceptibilă, o listă de obiecte – Copaci, Fotoliu, Molecule de Apă, Molecule de Carbon – pe care el sau alţi studenţi la grafică computerizată le-au modelat şi montat în memorie, vector după vector, unghi după unghi; unele sunt pure combinaţii de poligoane construite din puncte şi linii drepte, în timp ce altele sunt suprafeţe curbate, tridimensionale, legate împreună prin ecuaţii polinomiale ale căror transformări bidimensionale necesită calcule complexe. În fiecare dintre aceste cazuri o reprezentare completă, matematic specificată, o componentă concretă a operaţiunii, e depozitată într-un spaţiu ideal care fizic vorbind există numai ca un lung şir de O-uri şi l-uri, întrerupătoare închise sau deschise, pline de buzunare electronice în cadrul giganticului RAM spre care Dale, compunându-şi drumul printr-o serie de atingeri necesare ale tastelor şi prin comenzi de procesare, le accesează.

Lumea, în formele ei stilizate şi reale, există la vârful degetelor lui. Respectul, sau teama, îl copleşesc în timp ce mâinile ezită. Nu are o intenţie precisă, niciun program de manipulări pentru a produce un rezultat anume care să fie exprimat explicit în programul cu un titlu prometeic; el acţionează din credinţă, având încredere în intuiţia lui rugătoare care să-l ghideze şi mai adânc în acest labirint pe care l-a fabricat pentru a duplica, în esenţă, realitatea creată (ar putea fi necreată?). Ştie că procedurile grafice permise programului său reprezintă un număr infim de obiecte raportat la cele existente pe Pământ, fără să mai vorbim de Univers; dar speranţa lui stă în faptul că elementele implicate în aceste reprezentări şi transformări ale lui se apropie deja de un număr atât de mare încât, deşi infinit (desigur) de mic în faţa infinităţii, nu poate să nu fie privit ca un caz special. Este infimă probabilitatea ca o concluzie adevărată în ceea ce priveşte un set atât de numeros să fie falsă în privinţa marelui set, setul atotcuprinzător, iniţiat de divinitate.

Ca să se încălzească, Dale plasează cursorul luminos în dreptul Moleculei Carbon şi, setând volumul de receptare la 10, O x 10, O x 10, O îl roteşte paralel cu axa y a ecranului, unde x = 100. Tastează:

(rotaţie
(moleculă (proteină 293))
(unghi
(din alfa)
(spre delta)
(paşi (* 0, 001 (-delta alfa))
(nuanţă S3)

Încet, recalculând fiecare a treizecea parte a unei secunde, molecula prelungă se răsuceşte, spiralând pe filamentul invizibil al axei y. Cu cruzime, Dale îi cere

calculatorului o proiecţie în perspectivă şi mută unghiul de percepţie mai aproape, aşa încât calculaţiile, rapidele şi intabulatele sinus-uri şi cosinus-uri, obţinute elipsă după elipsă, încep să mărească viteza de primenire a imaginilor şi să aloce o mişcare perceptibilă de alterare a liniilor vectoriale: laturile spiralei se descompun, atomii care compun carbonul, reprezentaţi ca nişte creste, se destind docili pe ecran ca nişte stele – stelele, acele dovezi disparate şi înfierbântate ale nebuniei cosmice, acele scântei din vidul de catifea al creierului boltit!

Apoi, ca să se înşurubeze mai bine în program şi în încercarea lui blasfematorie (zic eu), Dale aduce din Memorie modelul etichetat Copac, generat fracţionar – în alte cuvinte „crescut” cu ajutorul anumitor principii implantate de subdiviziune aleatorie asociate pe cât posibil principiilor de creştere organică arborescentă. După câteva ajustări rudimentare de parametri, într-adevăr, matricea Copacului poate ajunge să semene cu un ulm sau un plop, o salcie sau un stejar, un sânger sau un fag. Un copac, asemeni unui pisc de munte sau unei catedrale gotice, prezintă calitatea de „echilibrare” – părţile componente tind să repete în diferite echilibrări aceleaşi forme, printr-un algoritm ingenios pe care Dale l-a compus într-o perioadă trecută, mult mai liniştita (înainte de Lambert! înainte de Esther!!) Acest copac, de îndată ce creşterea lui a încetat şi specificările matematice au fost memorate, poate fi rechemat din orice unghi, parţial (la o rezoluţie care face să se piardă multe detalii) sau ca întreg, şi poate fi supus unor alte operaţiuni ingenioase, rapide ca fulgerul, pe care profunzimile computerului le poate declanşa. Dale înclină Copacul perpendicular cu planul ecranului, de-a lungul axei z, şi îl secţionează într-un plan. La z = 300 apare ca un pâlc de puncte – cele mai

de sus crenguţe în secţiune transversală. Mutându-l pe z mai sus, Dale mută mai jos Copacul unde apar cercuri şi ovale – crengi mai groase intersectate în unghiuri variate –, apoi acolo unde crenguţele – puncte, negru pe gri şi segmente de linii acolo unde acestea se întâmple să se suprapună exact pe planul de expunere – se retrag spre marginea ecranului al cărui centru e ocupat acum de pete care se măresc şi se contopesc pe măsură ce bifurcaţiile sunt întâlnite şi copularea lor e lăsată în seama impasibilului tub catodic. În cele din urmă nu rămâne decât un singur trunchi care trebuie secţionat.

Pe claviatura de plastic, cu zgomotele ci alimentate electric, la fel de delicate ca tropotul unor lăbuţe de şobolani, Dale se mută înapoi în spaţiul viziunii, departe de planul ecranului, din nou sus în Copac, unde punctele şi micile ovale indică înălţimea la care nişte băieţi, dacă ar fi proiectaţi în pădurile matematice, s-ar putea căţăra fără pericol. Fiecare element are ecuaţia lui pe care maşina e programată s-o expună în formă hexadecimală, iar imprimanta matricială din cealaltă parte a cuştii – unde stă Amy Eubank când Dale e absent şi unde îşi lasă ceştile de plastic cu urme de ruj ca pe nişte scrisori de amor în alt sistem de notaţie – le poate în mod obedient lista. Dale înregistrează estimările pentru z = 24, O, z = 12, 4, z = 3, O şi z = 1, 1, iar maşina – alt zgomot de şobolan, un clănţănit teribil de piţigăiat – irumpe cu un ritm sincopat, cumva iritabil, de rotativă rapidă, consemnând rând după rând aceste cifre: pe care Dale le scanează pentru a depista o matrice anormală, supranaturală, de recurenţă. Cercetează în special fâşia lungă de hârtie pentru a da peste 24 sau orice altă incidenţă frapantă a lui 2 sau 4, în privinţa cărora s-a hotărât deja, pe jumătate, că reprezintă numerele sacre prin care Dumnezeu va vorbi cu el – puteri

superioare celor brute ale maşinii, O şi 1, încălecând tradiţionala trinitate obosită şi cu unu mai scurt decât marele 5 cu care suntem însemnaţi la mâini şi picioare.

Încercuieşte cu un marker roşu numerele 24 care apar între sutele de ecuaţii şi formule măcinate de computer. Nu poate decide dacă dansul cercurilor roşii – înţelesul unui mesaj subliminal activând misterioşi curenţi conectivi – de la periferia câmpului său vizual decurge dintr-o anomalie statistică sau din propria-i oboseală. Începe să transpire, probabil din senzaţia inutilităţii oricărui demers. De când îi fusese acordată bursa, dormise destul de puţin. Un soi de tabu profund încearcă să i se reveleze din întuneric. În privinţa relaţiei cu Esther, pretenţiile ei au devenit tot mai lacome, iar comportamentul ei, simultan, mai puţin curtenitor. O nelinişte zbuciumată, dezamăgită, a fost extrasă de ea din amestecul fierbinte a pasiunii lor comune şi nu de puţine ori el reacţionase la acest element ostil prin impotenţă. Din punct de vedere sexual, ea pare înclinată spre cascadorii, spre noi recorduri, iar trupul lui protestează împotriva rolului mecanic de partener al ei în aceste evenimente. Acest refuz l-a surprins şi pe el, pentru că sub aspiraţiile lui intelectuale şi spirituale, Dale a afişat încă de la pubertate un soi de tainic orgoliu genital – crede că penisul lui în stare de erecţie e superb, paloarea lui marmoreană şi venele de un albastru regal, glandele de un trandafiriu de amurg, iar modul în care forma lui se subţiază progresiv şi se vălureşte spre înapoi, ca pentru a ajuta la cuibărirea acelui lacom ciclop în buricul său. Se simte, când are o erecţie, împărţit în două creaturi, dintre care cea mult mai mică demonstrează o mai mare vitalitate, chiar o mai mare spiritualitate. Puterea lui Esther asupra lui nu e în nicio altă parte mai acut resimţită

decât în desele ei momentele de spontană descoperire, în prezenţa lui, a frumuseţii falice care până acum a fost admirată doar de el, cu un sentiment de ruşine, mai mult tactil, sub acoperământ, la marginile visului. Esther adusese această frumuseţe evazivă direct în lumea reală, făcându-l să pozeze în faţa oglinzii fiinţei ei.

Ce urmăreşte *ea*, e o întrebare care răzbate întotdeauna în aceste chestiuni heterosexuale, ce interes are ca aici? Poate vrea ca el, aşa crede Dale, s-o salveze din ghearele bărbatului aspru înveşmântat în tweed care întunecă fiecare întâlnire luminoasă şi acrobatică a perechii, precum un nor întunecat, cu sprâncenele lui opresive şi ochii lichizi, un nimbo-cumulus mohorât care ar putea în orice moment să declanşeze asupra ei o cruntă revărsare de răceală. Deşi în adâncul lui nutreşte să salveze pe cineva de ceva – dovadă planul lui extravagant de a mântui omenirea de posibilitatea intelectuală a negării existenţei lui Dumnezeu, sau dansul dezinteresat din jurul neajutoratei, drogatei Verna – Dale se întreabă, vizavi de Esther, dacă acest pachet special al mântuirii nu e prea greu de manipulat, cu prea multe colţuri ascuţite. Nu poate să nu observe că ea, oricât de epuizată i-ar fi iubirea pentru soţul încornorat, e temeinic ancorată în rolul ei social şi în mobila domestică dobândită în cariera de gospodină. Are tendinţa de a evita apartamentul minimalist al lui Dale învăluit în aroma lui Kim, cu mirosurile slabe de tenişi de jogging şi de sos de soia, după câteva experimente acolo, şi insistă ca el să revină în mansarda casei din Malvin Lane, unde sunetele cântului de păsărele şi ale frunzelor unduitoare dintr-o primăvară timpurie se infiltrează prin ferestrele uşor întredeschise; chiar acolo, la înălţimea mansardei, în timp ce se bălăcesc unul în altul cu plescăituri pofticioase de secreţii, amanţii

sunt acompaniaţi de simpatica doamnă Miriam Kriegman, în sutien, exersând la flaut în balconul lor scăldat de soare. Cartierul select, gardurile vii înverzite, totul murmură şi tuşeşte sub ei, asemeni spectatorilor uimiţi în arena de circ, în timp ce ei îşi execută numerele de acrobaţie. Dale avea uneori senzaţia că pasionatele contorsiuni ale amantei lui aveau în ele ceva din obrăznicia exhibiţionistului de a-şi „demonstra” abilitatea unei invizibile a treia persoane, prin efectuarea unor anumite exerciţii de echilibristică, cuprinzând elemente de dificultate exersate înaintea intrării lui pe scenă. El face de fapt parte, pe scurt, dintr-o continuă tranzacţie. Îi poartă pică pentru asta; dar oare ar putea palida Amy Eubank (de exemplu) să-l catapulteze atât de sus pe spirala complexă a actului sexual, spre ameţitorul dublu salt mortal spre miezul lucrurilor? Ar putea ochii şi gura ei să fie la fel de avide, iar fundul ei paradoxal de îngust tot atât de elastic şi de penetrabil?

Cum z = 2, 5 constituie un plan, atunci calculând z ca egal cu coordonatele transformate ale atomilor moleculei de carbon folosite ca model, Dale creează o scrie de intersecţii complexe, o gamă de semne pe ecranul cenuşiu care se modifică atunci când unghiul Copacului se modifică şi când scara la care e perceput e alta. Priveşte ecranul cu multă concentrare, aşteptând apariţia unei forme identificabile – un fulg de zăpadă, o faţă. Punctele negre sar şi mişună dintr-o extremă a ecranului în alta asemeni unor pitici deasupra unui lac, dar Dale nu reuşeşte să surprindă niciun mesaj, nicio configuraţie indicativă.

Ideea lui (aşa cum eu, în cealaltă tabără, în confruntarea ştiinţă-umanism, am intuit-o) denotă simplitatea disperării: dat fiind numărul de reprezentări primitive acumulate în memoria acestui computer, care

tind să reprezinte un evantai de lucruri create, amestecându-le – folosindu-se de un set de poliedre fantomă în contrast cu un altul cu laturi definite – el îi dă şansa lui Dumnezeu să-şi însereze versiunea Lui de formatare în profunzimea tuturor formelor. Matematic, din moment ce toate aceste poliedre şi matrice fractale (ca în Copac) sunt memorate ca şiruri de numere binare, se va ajunge la o anumită limită în această măcinare care constituie, pentru Dumnezeu, o oportunitate de a se releva, chiar mai transparentă decât S-a declarat în sorţii imposibili ai Creaţiei. În miraculoasa potrivire a constantelor fizice, în imposibilităţile evoluţiei şi a conştiinţei care pâlpâie deasupra circuitelor noastre neuronale. Avocatul diavolului din sinea lui Dale, conştiinţa intelectuală, ar putea argumenta că oportunitatea lui Dumnezeu e suficient şi abundent prezentă în colosalul vocabular de forme şi informaţii care se întinde de aici la quasari, dar chiar şi asupra planetei noastre, neglijabile cosmic, există o infinitate virtuală de entităţi declarate, relevate. Dacă Dumnezeu n-a vorbit îndeajuns de limpede prin intermediul ploii şi al ierbii, sau prin Behemoth şi Leviathan, de ce I-ar oferi porţilor logice ale computerului o voce? Deoarece, ar putea răspunde Dale, pe monitorul computerului numerele devin puncte şi vectori de lumina şi se prezintă înţelegerii noastre cu puritatea unui silogism. Liniile vectoriale reprezintă potenţial scheletul luminos, după cum s-a exprimat Wittgenstein, al învelişului. În definitiv, raţionamentul lui Dale se reduce în ultimă instanţă la o rugăciune, la o atitudine prin care el devine vulnerabil în faţa viziunilor: sfinţii bizantini şi pieile roşii au căutat acelaşi răspuns prin privaţiunea de somn, prin flagelare şi cârlige înfipte sub piele. În proiectul lui nocturn există ceva similar automortificării, un supliciu la

care computerul devine partener.

Biblioteca depozitată în memorie conţine imagini pregenerate de aeroplane şi cuburi, de litere tridimensionale folosite în siglele animate ale staţiilor de televiziune şi chiar un minuscul om animat, cu nişte picioare ca nişte conducte şi umeri în formă de B răsturnat şi o faţă compusă din peste o sută de planuri minuscule şi pete bicubice ataşate unor ecuaţii diferenţiale ale căror variabile pot fi manipulate pentru a produce expresii de bucurie sau furie, mâhnire sau concentrare, sau pentru a desena gura, muşchii obrajilor şi ochii într-o manieră adecvată pronunţării silabelor vorbirii; efectul, atunci când e întregit prin umbre şi iluminat dintr-o singură sursă de aceiaşi algoritmi care înlătură suprafeţele ascunse, e ciudat de real, deşi omul se mişcă destul de relativ faţă de cum ne mişcăm noi, aşa cum mercurul se mişcă diferit în comparaţie cu apa – mai smucit şi cu o tensiune mai pronunţată când e static. În timp ce miezul nopţii trece tiptil, Dale contopeşte aceste volume, chemând pe ecran punctele şi planurile de intersecţie, scăzând volum din volum şi măturând restul într-un arc al unei curbe cubice, producând minunate arabescuri, din cele care ar decora o casă din Infern, sau o pergolă de picnic într-o zonă îndepărtată de pe Marte. Se foloseşte în acest timp de computerul principal – un nivel mai jos, răcorit de ventilatoare – pentru a încărca memoria cu prodigioase cantităţi de informaţie vizuală, douăzeci şi patru de bits pe pixel, 1024 X 1024 pixeli pe ecran, fiecare din ei primenit cu fiecare a treizecea parte dintr-o secundă. În culori ademenitoare, formele ciudate se rotesc în spasme silenţioase care denotă furtuni de computare sub fiecare zvâcnitură vizual şovăitoare. Nemulţumit cu formele şi dimensiunile pe care le-a provocat, Dale înserează noi

comenzi de constricţii şi permutări. Comenzile într-un limbaj rigid (setq… defun… mapcar… eq… prog) conduc la propagarea docilă a electricităţii prin circuite, flip-flopuri, şerpi şi jumătăţi de şerpi, porţile infailibile ale tranzistorilor, fiecare măsurând doar douăzeci de microni ca dimensiune, mai puţin decât cel mai un fir de păr de pe sânul lui Esther.

Imaginile de pe ecranul uşor bombat se compun şi se extind; atunci le roteşte, loial unei senzaţii persistente de panică, aceea că în spatele obiectelor generate se găseşte altceva, un păianjen sau o monedă ascunzându-se în spaţiul iluzionist în care umbre şi reflexii pot fi apelate graţie unor comenzi adecvate. Calculul nu poate schimba îndeajuns de rapid unghiul de percepţie modificat, iar Dale încearcă să-şi păcălească adversarul nevăzut comandând o oglindă înclinată în spatele imaginilor eclipsate – o procedură relativ simplă în grafica computerizată, în care fiecare pixel e considerat un mic vizor, linia de observaţie penetrând toate valorile ne-eclipsate x şi y, specificându-se *bounce* la o certă valoare a lui z. Comanda *bounce*, ataşată unui unghi specific de „reflectare” (12° în acest caz), recuperează din depozitul de memorie grafică, pixel după pixel, informaţia care defineşte spatele suprafeţei obiectului eclipsat, convertit într-o rată medie de 160 de nanosecunde per pixel. Partea dorsală arată foarte mult ca cea frontală; însă Dale tot nu poate găsi moneda de aur pierdută, păianjenul ţesându-şi plasa, acel secret ostil pe care îl adăposteşte computerul.

Imaginile contopite, pe care formulele de transformare le atacă încontinuu, arată tot mai mult ca nişte fire dintr-un caier multicolor şi cleios. Arată organic, de parcă un cert proces de mărire şi rafinare ar evidenţia miezul fibros al lucrurilor. Există, presupune Dale, în

analogie cu lumea reală, un nivel cristalin sub aceste fibre; iar puterea unei grafici computerizate nu este îndeajuns pentru a ajunge acolo. Însă Dale se gândeşte că lumea computerizată, fiind creaţia omului, va avea o structură internă analogă mult mai grosolană decât cea pe care Dumnezeu a croşetat-o din quarci. Dale a întocmit un program de compoziţie care se mulează ca un colier pe acumulările lui haotice, le stoarce aşa cum o presă gigantică ar stoarce o rocă bituminoasă pentru a obţine o picătură, o picătură uleioasă, de principiu bazai. Această picătură, crede el, va apărea aşa cum apare o scurgere de ulei dintr-un motor, colorată ca o pană de păun. Această irizare statistică e ceea ce caută el, o aliniere similară ca cea din ochiul primitiv al trilobitului. Din timp în timp se opreşte pentru a nota ecuaţiile exprimate vizual, sau să tragă o copie a design-ului pe imprimanta laser. A recurs la aceste experimente şi a acumulat această evidenţă haotică ingenioasă vreme de câteva săptămâni, cât a ţinut postul Paştelui. Dar în noaptea asta simte că se apropie punctul culminant, o criză şi o ispăşire în unitate; după câteva ore îşi simte degetele furnicate de clape de parcă electricitatea s-ar scurge în *el*; nervii lui şi maiestuoasa arhitectură electronică a CPU-ului împreună cu memoria lui sunt cuplate acum.

La un moment dat al nopţii ar fi trebuit să-şi mănânce sandvişul neapetisant, cu păstramă cu tot, pentru că punga mototolită şi pătată de grăsime e pe masa computerului, lângă mouse-ul cenuşiu şi cutia goală de lapte. La un moment dat va trebui să se ridice şi să meargă la toaletă, iar la întoarcere să se oprească şi să discute cu Ike Spiegel, pentru că poantele unor bancuri din mintea lui nu-i dau pace dacă nu va face asta. „De doi: unul care cheamă electricianul, altul care amestecă paharele de

martini” „Ca băieţii să le vorbească”, îi răsună în minte una dintre ele. Aude râsul lui Spiegel. Firele de păr care răzbat printre nasturii de la cămaşa lui Ike se zbăteau în ritm cu hohotele lui. Dale îşi aminteşte propoziţia de început a bancului, pentru poanta de mai sus. „De ce au fetele vagin?”, la care răsese ca la comandă; deşi părea mai puţin o glumă decât un simplu, trist adevăr.

Degetele lui zbârnâie pe tastele uşoare ca fulgii ale claviaturii, contopind alte aglomerării de elipse şi curbe de parametri cubici. Dintr-o astfel de forfotă ionizată pare să se zgâiască o faţă tristă. O stafie a unei feţe, într-o milisecundă. Cât îţi ia să faci o faţă? Un desen din câteva puncte pe o bucată de hârtie face un copilaş să zâmbească şi să întindă mâna în semn de recunoaştere. Studiile lui Amy Eubank pretind că putem distinge faţa unui prieten de cea a unui străin de la şapte sute de metri.

Faţa a dispărut. Un ecran încărcat cu un caier multicolor, cleios, a înlocuit imaginea care părea să se zgâiască, cu nişte orbite adânci de viaţă nemuritoare, îndurerată. Dale se gândeşte cum să re-execute calculul – poligoane întretăiate de poligoane – dar mintea lui e atât de pustie încât o paşte prima parte a unui alt banc al lui Spiegel. De câţi americani protestanţi e nevoie pentru a schimba un bec? În agitaţia care l-a cuprins, Dale se ridică de pe scaunul încălzit şi merge pe hol să-şi ia o cutie de Diet Coke. Maşina eliberează cilindrul alb-roşu dorit şi după o secundă huruită îl depune în tăviţa de metal. Apoi, ca şi cum s-ar fi răzgândit, îi scuipă înapoi cele trei fise. Vreun tip deştept o fi programat-o să returneze banii. Maşinile astea greoaie sunt mereu păcălite de şmecherii din cuştile lor de sticlă. Şi câte mame evreice? Poate ar trebui să fii evreu ca să înţelegi bancul ăsta.

Faţa, pare el să-şi amintească, avea păr lung, fără

barbă; iconografia tradiţională e în mod evident eronată. Cei din Orientul Mijlociu pe care-i vezi la televizor dând interviuri par să fie cu toţii neraşi de trei zile. Cum reuşesc asta în fiecare zi? Ca şi cum ai seta maşina de tuns iarba cu un grad mai mult.

Holul lung de culoare crem, plin cu afişe ale lui Snoopy şi cu fotografii de bebeluşi, e mut. În craniul lui Dale se aude ecoul sunetului produs, poate acum o jumătate de oră, de plecarea lui Spiegel. Analistul lingvist strivise o cutie goală de bere lângă coşul de gunoi şi îi strigase noapte bună. Dale are întregul sector orbitor luminat al nivelului şapte doar pentru el şi, înapoi în cuşca de sticlă, cade în genunchi între scaun şi computer. Se roagă pentru iluminarea care să-l elibereze de tensiune, de această vinovăţie, de tensiunea şi vinovăţia de a fi un animal gânditor. În spatele pleoapelor lui înoată un vid roşu; vidul pulsează vag şi prezintă un soi de structură, asemeni ploii pe placă de sticlă. Îşi sprijină fruntea pe monitorul strălucitor şi bombat; e mai rece decât el, deşi uşor călduţ. Radiaţie. Cancer la creier. Îşi trage capul şi se ridică în picioare, hotărându-se să mai stea în jur de-o oră. Simte că e aproape de a face o descoperire crucială. Cu toate astea, amână să se aşeze în faţa computerului.

Merge la fereastră. Oraşul văzut prin fereastră se aşază încet, ca cenuşa pe un foc încă viu. În cerul de după miezul nopţii luna e trează, cinci optimi plină, un lac de unde luminoase. Şapte nivele mai jos, în micul parc trapezoidal, cu statueta de bronz reprezentând-o pe lady Lovelace, copacii par să se fi înmuiat, crenguţele lor nemaifiind, ca iarna, aproape liniare, ci bulboase, îngroşate de muguri, vârfurile abia aşteptând să plesnească şi să se destindă în frunze pentru a reintra în ciclul fotosintezei. Pe Dale îl ustură ochii, iar trupul lui, de

prea mult timp încovoiat într-o poziţie sedentară, arde de nerăbdare să se întindă, să se lungească pe un pat, lângă Esther, ochii ei verzi însetaţi după seva lui, mâinile ei subţiri neostoite. N-au avut, asemeni multor amanţi clasici, parte de un pat ca lumea – o saltea murdară la mansardă, un pat îngust de student sub o cruce de plastic.

Se întoarce în faţa computerului şi încearcă din nou să dea de urma acelui indiciu divin. Cercetează coala imprimată cu cifrele contopirii care produseseră stafia feţei şi îi comandă computerului să calculeze recurenţele aleatorii de 2 şi 4; într-adevăr, rezultă o mică margine statistică peste stricta probabilitate de 200 –, 208673 „0086, deşi în mod constant generat, nefiind suficient pentru a baza o teologie pe el. Însă mult mai promiţătoare e deviaţia de la 01 care ar trebui să reprezinte o incidenţă de 013824, o posibilitate aproape inexplicabilă de unu într-o mie mai mult decât pura întâmplare ar fi generat-o, sfârşindu-se cu un 24! Aceleaşi teste statistice asupra unor elemente primitive non-biologice – mese, scaune, aripi de avion, poliedre, curbe Koch, vechi fracţii folosite pentru texturizare – rezultă în frecvenţe ta, 001 diferenţe faţă de norma aleatorie, ceea ce îi indică lui Dale, dincolo de orice îndoială, că această mâzgălire a modelelor derivate biologic a relevat, dacă nu una din amprentele lui Dumnezeu, o rotiţă sau două a mecanismului. Ceva e acolo.

Dar dincolo de această bâlbâire numerică, Dale încă speră – e lacom, spiritual lacom; se caţără pe propriul lui Turn Babel – pentru o confruntare grafică, o faţă a cărei expresie să fie fixată şi printată. Răcorit de încă o Diet Coke şi componentele de cafeina şi carbohidraţi, încearcă să-şi inverseze paşii care i-au relevat imaginea care-l bântuie; încearcă să acceadă, sinapsă după sinapsă

electronică, prin imensul labirint binar pe care o singură atingere a unei taste îl poate reformată şi dubla. Îşi modifică unghiurile, face *zoom*, modifică parametri. Pierde noţiunea timpului. Orele mici ale dimineţii sunt asemănătoare unele cu altele. Sunete vagi din altă aripă a clădirii – uşi de ascensor care se deschid şi se închid, cablurile care zbârnâie în tunelurile întunecate, crâmpeie de zumzet în nivelul de dedesubt – indică prezenţa fie a unor lucrători nocturni, fie a unor procese automatizate, a unor emiţătoare aparţinând unor cronometre şi termostate. S-a răcit, afară şi înăuntru. Răceala aceea care, pornind din buricele degetelor şi dosul palmelor, a circulat prin încheieturile mâinilor prin braţe spre coşul pieptului, unde el crede că e locaşul inspiraţiei divine; în labirintul microscopic în care un singur fir de praf ar bloca pasajul asemeni unui troian şi cel mai subţire fir de păr s-ar prăbuşi ca pilaştrii unei catedrale, el se apropie tot mai mult de dragon, de secretul respiraţiei de foc. Asemeni unui copil, se simte timorat, coborând în pivniţa unde tatăl său, în casa aceea din Akron cu pereţi subţiri, a montat trenuleţul primit la Crăciun şi ale cărui îmbinări şi traverse s-au dovedit fascinante şi misterioase, de parcă un cadavru ar fi zăcut lungit acolo aşteptând să fie activat, un trup longilin din metal cu un cap viu şi greu, locomotiva. Locomotiva avea un singur ochi luminos şi roţile ei se învârteau furioase atunci când atingeau şinele. Lucrând singur, Dale devenise mult mai abil în misterele căilor ferate decât tatăl lui şi începu să cumpere mai multe piese – şine şi un transformator mai puternic – din banii lui. Îşi găsise propriul făgaş.

Din ce în ce mai des se loveşte pe ecran de proteste ca Insuficientă Memorie Liberă sau sunteţi sigur? Sub comenzile lui, nivelurile de operativitate ierarhică, limbaj

peste limbaj până la vocabularul elementar binar, se contopesc unele cu altele ca nişte sfere de cristal. A încărcat simulatorul cu o funcţie transformatoare care supune fiecare contopire succesivă unor noi parametri derivaţi din polinoamele fazei precedente: un fel de spirală care ar trebui să se muleze, raţionează el, în jurul unei esenţe cosmice. Cu toate astea configuraţiile expuse nu se simplifică, ci mai degrabă se fragmentează şi se complică. Explodează.

Speră în continuare să-i apară faţa aceea, dar îi e în acelaşi timp teamă. Probabil răceala care îl copleşeşte e tocmai teama. În aceste mici ore pustii care se scurg, senzaţia care creşte în el e aceea că prezenţa prelungită în labirintul electronic al computerului îi va dăuna: urăşte persistenţa lui Dale şi se va răzbuna dacă va găsi ceea ce caută. Să presupunem că în căutarea lui Dumnezeu de-a lungul acestor uliţe va face o mişcare greşită şi va da peste un zeu fals, unul din miriadele care i-au chinuit pe oameni, Moloch sau Mithra, Shiva sau Osiris, un Lucifer transformat, sau acel Huizilopochtli care pofteşte şi înfulecă inimi vii? în ciuda acestor pericole, tânărul nostru apasă din nou pe tastele care repetă comenzile, iar culorile dungate şi celulele ecranului vibrează ca acele ochiuri de apă uleioase în care ai aruncat o pietricică. Noua imagine se aseamănă cu cea de dinainte, doar că tuşele sunt mai fine şi au fost trecute prin nişte corsete care au generat vârtejuri, intensificări concentrice ale straturilor de culoare care par să se alungească în profunzime ca degetele unei mănuşi de plastic. Cu o vagă mijire a ochilor şi o ajustare (cum? Cine loveşte tastele?) a celulelor vizual-interpretative din creierul lui, aceste motive par a fi nişte conuri care acum se îndreaptă spre el. În straturile şifonate dintre două astfel de conuri, ceva aberant pare a fi

vârât, ceva în mai multe culori. Dale transfochează, poziţionând unghiul de vedere mai aproape şi lărgind fereastra. Anomalia, în tuşe de verde amestecate cu portocaliu, pare a fi prescurtată ilizibil; diagramează imaginea pe un plan înclinat la început la 85° pe o axă verticală, apoi mult mai prudent la 72°, ajungând astfel să obţină o imagine pe care o poate citi. E o mână. O mână pătată de culori de parcă ar fi fost vopsită cu vopsele de camuflaj, însă forma răzbate dincolo de vopsea, chiar şi liniile din palmă: o mână relaxată pe spate şi cu degetele strânse, nu foarte uşor de distins, dar cu încheietura degetului mare de neconfundat. Relaxarea ei e curioasă. E relaxată pentru că a fost ucisă, o mână pironită pe cruce? Sau mai degrabă mâna lui Samson dormind, căzută în faldurile poalei Dalilei în timp ce foarfecă pândeşte pregătită să-i ia puterile? E relaxarea lui Adam înainte de a fi insuflat cu viaţă sau o relaxare a ostenelii, a redării finale disperate? Dale inspectează imaginea şi nu poate distinge în palmă urma unui spin sau a unui piron. Anatomia configuraţiei fantomei, înglobată în ambigua tridimensionalitate a unei matrice torturate, abstracte, îi apare completă lui Dale; el speră că aliindu-se cu mai puternicul VAX 8600, va putea contura încheieturile degetelor şi chiar unghiile. Faptul de a privi mâna îndelung îl transpune în alt plan şi îl linişteşte: detaşarea trece prin el de parcă răceala ar fi desfundat un canal, propria lui vitalitate egoistă revărsându-se din el pe măsură ce trecuse noaptea. Cu sângele îngheţat în vine, îndrăznind cu greu să respire, ca nu cumva să piardă un electron esenţial, dă comanda unei noi listări a formulelor. Din cealaltă parte a cuştii, lângă paharele de plastic pătate cu rujul lui Amy Eubank, se dezlănţuie clănţănitul inuman al imprimantei. Imaginează-ţi cum ar fi să fii înfulecat de viu

de astfel de dinţi avizi, implacabili! Dale îl sacrifică pe Dumnezeu, acea umbră fragedă din dedesubturile minţii noastre, acelor dinţi.

Rezultatul e dezamăgitor. Arată spălăcit; panglicile colorate trebuie înlocuite. Mâna abia dacă se vede – o stafie anemică şi plată pe hârtie, în locul în care puncte strălucitoare au explodat pe ecran din străfunduri, impresionând ochiul cu o intensitate vie. Totuşi, acum deţine un soi de dovadă. Propriile lui mâini palide, cu smocuri de păr pe falange, ezită deasupra tastelor, dacă să repete operaţiunea transformatoare sau nu. Următoarea modificare ar putea să epuizeze subiectul, să-i reveleze întregul trup, sau un mormânt pustiu. Simte o răceală în adâncul fiinţei lui; stomacul îi este cuprins de un frison de nestăpânit. Întregul zumzet al computerului îi face impresia unei implorări pentru iertare, o tăcere rugătoare de învins, în timp ce jetul electronilor circulă înainte şi înapoi recompunând ecranul static, scanând înainte şi înapoi, atraşi alternativ de cele două câmpuri magnetice generate de un frâu de deflecţie în timp ce electrodul de control modifică mereu, fără prihană, fasciculul de electroni eliberaţi de căldură din oxizii de bariu şi stronţiu care învelesc catodul. Toate acestea se petrec cu o precizie şi o rapiditate care par miraculoase dacă n-ai învăţat (aşa cum a învăţat Dale, cu ani în urmă, la Case Western) că aceste particule subatomice se comportă în acest fel invariabil, undă şi particulă deopotrivă, pentru că nu pot altfel, nu au alternativă. Aşadar, un mecanism care ar genera proslăvirea sălbaticilor din Noua Guinee, a căror singură revelaţie a civilizaţiei este cea a unor aeroplane dumnezeieşti care zboară deasupra lor, constituie pentru Dale un mijloc oarecare. El e asemeni (aşa cum mi-l imaginez) unui liliac în această noapte, monstruos evoluat,

încât pieliţa care îi permite să se înalţe şi să înainteze se dilatează între degetele lui imens de alungite.

Bate un *repeat*. Ecranul se vălureşte: trec secunde până când condensarea necesară are loc. Dungile şi tunelurile concentrice ale expunerii precedente sunt subdivizate în solzi de peşte geometrici. Mâna a dispărut, înghiţită înăuntru, sau poate forma ei a fost redusă şi transformată într-un singur solz verde, din stânga, jos, în locaşul semnăturii unui artist. În celelalte zone domină roşu-portocaliu; solzii de peşte prezintă o certă aliniere optică ce conduce ochiul spre cum să-i privească în profunzime, rămânând în acelaşi timp la suprafaţă, o suprafaţă fosforescentă acoperită de un film superfin de aluminiu reflectorizant. Maşinăria încă tot nu-i permite accesul la secretele ei. Lacome, nerăbdătoare, vârfurile degetelor lui îl roagă pe VAX 8600 să repete marea vânzoleală.

Ecranul devine un cenuşiu rece, comunicându-i cu litere negre, fără apel, Spaţiu insuficient de depozitare.

Dale se simte terminat. Se împinge departe de terminal. Pielea ochilor lui, interfaţa unde vederea întâlneşte lumina, doare. Răceala locului şi a orei i-a pătruns în oase. Sare la fereastră să se dezmorţească; luna a dispărut. Crâmpeie de nori s-au strâns să formeze o pătură continuă a cărei culoare de plumb primeşte o tentă de galben de la luminiţele treze ale străzii. În toate siluetele dreptunghiulare ale universităţii şi ale clădirilor din oraş, doar câteva ferestre sunt aprinse – ochiuri luminoase consemnând, într-un cod binar, un cuvânt ici, altul colo. Dar, fireşte, un rând de ferestre moarte, de ochiuri oarbe, spun şi ele ceva. Zero e un alt fel de informaţie.

Îi

„Unchiu’, tu eşti?”

Era întuneric, aproape zece. Mă cuibărisem în camera mea cu un Tillich lejer din trecut – *Decizia socialistă* – în timp ce Esther dădea gata o sticlă de vermut dulce şi o casetă cu *La Bohème* în sufragerie. Sunase telefonul.

„Ce s-a întâmplat, Verna?” Vocea ei se-auzea ciudat: spartă, tensionată.

„Oh, Dumnezeule”, izbucni ea copilăreşte, „nu mai pot!” Cu toate astea, nu supărarea sau indignarea îi domina vocea dogită, ci frica. „Ascultă” – se ruga printre lacrimi, alunecând în tehnica ei manipulativă – „n-ai putea să-ţi mişti fundul până-aici?”

Un clic scurt îmi spuse că Esther ridicase receptorul în sufragerie. Ca să-i dau de ştire ce se-ntâmplă i-am spus Vernei: „Vrei să vin acolo *acum*?”

„Oh, *te rog*, *trebuie* să vii”. Vorbea cu mici înghiţituri, aproape sughiţa; frica îi gonise aerul din plămâni. „N-are de-a face prea mult cu mine, e vorba de Poopsie. E Paula”.

„Ce i s-a întâmplat?” Propria mea voce suna ciudat.

„Nu poate merge, jur. Doar dacă târfuliţa nu se preface. Nici nu mai strigă, dar nu mă lasă s-o ating”.

Amorţeala care ne copleşeşte cu prea multă realitate îmi încetinea mintea, limba. „Când au început toate astea?”

„Nu ştiu, poate de cincisprezece minute, partea cea mai rea. Toată chestia a început de la cină. Ne-am cam certat”.

„Certat?”

„Ştii, ne-am ciondănit. Ca fetele”.

„Cu un copil de un an şi jumătate?”

„Aproape doi, trezeşte-te. Ascultă, nu mă chinui. Nu ai fost prima mea alegere; am încercat să-l sun pe Dale,

dar nu răspunde la telefon”.

„Zici că nu poate merge?” Am repetat asta nu neapărat pentru Esther, ci cât să-mi fac o imagine mai clară în minte.

„E ca şi cum” – vocea dogită ezită, suspină, apoi o rupse într-o confesiune rapidă, de pronunţare a grozăviei încercând astfel s-o neutralizeze „ceva nu-i în regulă cu ea, înăuntru. Aşa că *nu poate* merge. Am pus-o în picioare de câteva ori, dar i s-au tăiat picioarele şi-a început să urle la mine”.

O scânteie vagă. „Ai lovit-o cumva?”

Tăcere, apoi o eschivă copilărească: „Am împins-o puţin. Nu-mi dădea pace. E din cauza bibliotecii ălei a idioate pe care am cumpărat-o când aveam de gând să-mi iau rahatul de certificat de absolvire a liceului; s-a împiedicat puţin, dezechilibrată, şi poate s-a lovit la picior, nu ştiu, nu eram atentă deloc”. Iarăşi tăcere, apoi: „Crezi c-o să am de-a face cu poliţia?”

Am simţit cum mintea ei se zbătea împotriva unei rezistenţe, un element chimic care se înteţea în valuri şi pe urmă se rarefia îndeajuns ca realitatea s-o sperie înainte ca valul s-o înfrunte din nou. „Verna, aşteaptă o secundă”, am zis. Grijuliu, ca să nu-şi dea seama că am plecat de lângă telefon, am pus receptorul pe braţul fotoliului, lângă *Decizia socialistă*, desfăcută şi cu faţa-n jos, faţa chipeşă şi neliniştită a lui Tillich fixându-mă de pe coperta patru, şi am zbughit-o în sufragerie. „Ce părere ai?” am întrebat-o pe Esther şoptit.

Acoperi cu mâna receptorul la care ascultase; gestul păru lent şi ciudat de graţios, ca o ajustare a unui scafandru sub apă. Când şi-a ridicat privirea spre mine, albul ochilor ei apăru uriaş, injectat de sânge. Buzele ei înrămară un minuscul, întunecat o, ca şi cum ar fi fluierat.

„Du-te”, spuse ea moale, ochii măriţi în orbite. „Trebuie să mergi”.

La Verna, în mijlocul nopţii? Dar aveam binecuvântarea ei. Într-un fel de scuză inutil, am zis: „Probabil mult zgomot pentru nimic, dar…”

Ţinând graţios receptorul, Esther se aşeză cu un aer, poate fiindcă era cherchelită, de calm. Purta un jerseu cafeniu-roşcat (cumpărat în ziua aceea, la Trimingham, la fel cu al meu, *en coeur*), peste o helancă galbenă şi se strânse pe marginea canapelei. Atingând cu genunchii goi marginea mesei de sticlă. Prin sticlă puteam distinge dunga albă de presiune asupra genunchilor ei. Refractată. Faţa ei arăta lucioasă, probabil de la căldura focului agonic, şi am avut impresia că e mai puţin surprinsă de desfăşurarea acestor evenimente decât aş fi crezut. Dăduse încet volumul casetofonului, dar luminiţa roşie şi axele rotitoare îmi dădeau de ştire că opera progresa spre punctul culminant. Săraca Mimi. Săracul Rodolfo.

M-am întors numaidecât în bibliotecă să-i spun Vernei că mă voi duce acolo. Receptorul bâzâia. Închisese. Pe hol mi-am luat pardesiul cadrilat, fularul gri de lână şi pălăria irlandeză. Deşi avusesem parte de o zi sau două de soare, aprilie e totuşi o lună rece şi umedă în colţul nostru de lume.

Esther veni după mine. Părea să aibă dificultăţi la mers, deşi nu purta tocuri; era în picioarele goale. În grădină poartă cizme de cauciuc sau o pereche veche de tenişi murdari, fără şosete. Picioarele ei se lăţiseră în cei paisprezece ani de căsătorie şi acumulaseră bătături, iar unghiile i se bombaseră în timp ce se ocupase de gospodărie, aşa că pentru mine ele prezintă o certă frumuseţe afectivă. Oasele noastre se lăţesc, carnea se destinde, indiferent cât ţinem dietă. Transpira, de parcă

idila cu Dale, toate acele după-amiezi de adulter neruşinat şi răzbunător, întorcându-se pe faţă şi pe spate ca o vedetă porno, bălăcindu-se în inocenţa fierbinte şi în sperma tânărului bărbat, o muraseră în ceva uşor acid care exsuda acum prin porii ei. Ca toţi păcătoşii, fierbea în propriul suc. Îşi dăduse pe spate părul, iar fruntea ei bombată lucea. „Cât o să întârzii?” mă întrebă ea. Oare avea de gând, în capul ei năuc cu băutură, să aranjeze una mică, o acuplare fulgerătoare cu virtuozul nostru computerist?

„Habar n-am ce se-ntâmplă”, am zis. „S-ar putea să dureze dacă fetiţa are nevoie de tratament medical”.

„Fetiţa…?”

„Paula. Sau Verna, mai ştii. Du-te la culcare. Ai avut dreptate, ar fi trebuit să nu ne băgăm”.

„Ai încercat să fii un frate adevărat pentru Edna”, zise Esther, nu pot reda cât de ironic. Inima îmi bătea atât de tare încât îmi obtura celelalte simţuri. Am cedat unui impuls rar, aplecându-mă şi sărutând-o. Surprinsă, şi-a lăsat gura moale chiar în momentul în care mă retrăgeam. Cât de plăcut era, neîndoielnic, şi este, să te apleci spre o femeie! Cu Lillian aveam senzaţia, sărutând-o, că mă salut ceremonios cu un bărbat, cu un coleg politician. Tillich avea dreptate: ca fiinţe nu suntem doar incorigibil de religioşi, dar şi incorigibil de sociali. În timp ce plecam să salvez o altă femeie, am simţit că-mi poftesc soţia, aşa murată cum era în zeama altuia.

Iar ea? Expresia feţei lui Esther mi-a reamintit cum arăta în urmă cu paisprezece ani – cincisprezece aproape – cum arăta atunci când, după o sesiune de amor ilicit, mă trimitea acasă să mă confrunt cu Lillian, cu vina şi tulburarea mea că-mi distrugeam familia. *Dacă n-o să te mai văd niciodată*, ochii ei măriţi păreau să spună, în timp ce închideam uşa în urma mea, *n-a fost degeaba*. Gândea

ca un contabil.

Audi-ul era parcat pe stradă. M-am urcat şi-am pornit la drum. Oraşul nostru e divizat în zone destul de neclare în timpul zilei, dar noaptea delimitările devin destul de evidente; locuitorii unei zone nu trec neobservaţi în alta, chiar dacă ar fi numai să aştepte în faţa unui chioşc al restaurantului chinezesc pentru a comanda ceva de mâncare. Aspecte subtile de îmbrăcăminte, de voce şi chiar de ţinută fizică trădează un străin în lumina străzii. Aşa că nutream un vag sentiment de teamă, în concordanţă cu bătăile inimii, în timp ce conduceam pe Malvin Lane şi afară din cartierul nostru de căsuţe de universitari spre tărâmul clădirilor cu două etaje, de magazine dezafectate şi staţii de benzine iluminate cu neoane albăstrii, mici pâlcuri de tineri duri pătrunşi de o stare de veghe nervoasă, ca aceea a animalelor în turmă, lâncezind pe trotuare în afara barurilor, sub firmele luminoase. Din aceste baruri se revărsa muzică; o puteam auzi prin geamurile mele grăbite. Cauciucurile maşinii mele trepidau peste gropile asfaltului ros ale bulevardului. La extremitatea conurilor călătoare de lumină a farurilor mele, forme alungite dispăreau în grabă sau adăstau la colţ de stradă – forme spectrale, fără feţe, *od ombra od omo certo*. Luminile înaltului, provenind din centru, se vedeau în depărtare, la dreapta mea, dincolo de râu, lumini albe şi roşii ale avioanele coborând în pantă spre aeroportul şi mai îndepărtat. Spre ce aterizau şi decolau aceste avioane, din ce cauză se formaseră acele pâlcuri în această noapte jilavă de primăvară? Una şi aceeaşi forţă, fără îndoială, care mă propulsase şi pe mine în acest cartier cu gropi, înmiresmat prin asfalt de fertilitatea primăverii.

Ştiind acum că pe Prospect Street e sens unic, am

cotit cu o stradă înainte de barul incinerat, pe o stradă similară, pe jumătate abandonată, ale cărei ferestre apăreau fie întunecate, fie vag animate de tremuratul fluorescent al televizoarelor. Parcarea lângă blocul cu pricina era mai problematică decât în timpul zilei: păsările se întorseseră la cuiburile lor. Am găsit în cele din urmă un spaţiu ilegal, lângă un hidrant. Arbuştii care se zbăteau să supravieţuiască încă nu dăduseră frunze. Am închis maşina şi am păşit, nu foarte rapid, ca să nu pară că fug, pe sub câteva becuri sparte spre blocul iluminat sulfuros.

Deşi întunericul coborâse la ora unor după-amiezi ale vizitelor mele la Verna, nu venisem niciodată aici în timpul nopţii. Copiii negrilor care obişnuiau să se joace printre pneurile de camioane şi bancurile de beton fuseseră înlocuiţi cu adolescenţi care, oricât ar fi fost de rece, cu o briză dinspre port şi o ceaţă luminoasă pogorându-se între blocuri, se adunaseră pe bănci şi pe scările care duceau spre uşile de metal ale blocului 606. Bărbatul alb şi agil în pardesiul lui elegant apăru atât de subit în mijlocul lor încât n-au avut decât timp să se dea la o parte din calea paşilor mei, în vreme ce răzbăteam printr-o masă de blugi şi coafuri cârlionţate în care sclipeau picături de rouă. Erau şi câteva fete – grase, cu coafuri Afro tapate şi braţe groase de abanos, iar asta mi-a mai îndulcit sentimentul de teamă. Riscant sau nu, oamenii asociază femeile cu siguranţa, în pofida tuturor mamelor asasine din istorie, a bacantelor frenetice şi a amazoanelor care se auto-mutilau. Ca să ucidem trebuie doar să-l percepem pe celălalt drept un duşman a cărui distrugere ne-ar face bine nouă; iar astfel de percepţii nu sunt cu siguranţă exclusiv masculine. Însă sadismul există – sadismul ca protest filosofic. Capacitatea de a te indigna vizavi de natura lucrurilor, acest vierme ulceros care i-a inspirat pe bărbaţi

să organizeze adevărate festinuri ale torturii, zace nenăscut în inimile agreabilelor fiice ale Evei. Femeile turbează din frustrare şi pun la care planuri de răzbunare, dar nu exultă, se pare, în a demonstra Universului scandaloasa lui toleranţă în faţa durerii.

Aceste gânduri – sau mai degrabă forma lor schematică în reluare, pentru că desţelenisem acest sol în mintea mea înainte, chiar în clasă, ca de altfel şi în seminarul meu discontinuu despre blasfemie (lecturi din Villon, Rabelais, Şade, Verlaine, Bataille şi alţii franceza nefiind obligatorie, dar dezirabilă) – m-au ajutat să trec de intrarea în bloc şi să urc pe scările de ciment şi metal. Pe culoare, declaraţiile de dragoste între Tex şi Marjorie fuseseră acoperite de vopsea la rândul ei decorată cu realizări de grafitti atât de măiestre încât n-am putut descifra nimic; mesajul sau semnătura fusese inscripţionat foarte îndrăzneţ în ceva ca thailandeza sau japoneza. Am ciulit urechile să ascult eventualii paşi în urma mea, la vânătoare de portofele, dar n-am auzit nimic. Însă când am ajuns la al treilea etaj, originea şi scopul misiunii mele puse stăpânire pe mine şi teama îmi răzui stomacul, iar amorţeala provocată de prea multă realitate se reîntoarse. Acele femei dospite şi mucegăite ale copilăriei: fuseseră prea mult pentru mine, le abandonasem cu succes, de ce cochetam acum cu dezastrul?

Am păşit pe holul pustiu spre uşa cu fantomaticul număr 311. Am bătut uşor, sperând că nu va răspunde nimeni. Verna, în halatul ei de baie, cu părul pe jumătate oxigenat în mare dezordine, rădăcinile castanii având mai mulţi centimetri, deschise uşa instantaneu, trăgând-o cu atâta elan încât se lovi, iar lanţul zornăi. Faţa ei lată şi albă arăta tumefiată, era punctată de pete roşii din cauza plânsului. Rimelul i se scursese în dungi verticale din

colţurile ochilor; m-am gândit la o mască japoneză. Ca să mă lase să intru se dădu la o parte cu un fel de rigiditate ceremonioasă nepotrivită cu înfăţişarea ei răvăşită şi aerul de dislocare care năpădise încăperea, de lucruri răsturnate şi puse la loc în grabă. Nimic, nici chiar fereastra nu părea să fie acolo unde mi-o aminteam.

Însă cu toată condiţia precară în care se afla, primele ei cuvinte au fost un atac: „Vai, unchiu', da ştiu că nu te-ai grăbit".

„Am găsit cu greu un loc de parcare", am zis. „Unde-i copila?" Vocea mea m-a surprins cu calmul ei; intimidat o vreme de Verna, de carnea ci luminoasă, nurlie, eram acum în avantaj.

A plecat capul şi a zis: „Înăuntru".

Am dat la o parte draperia maro din faţa mea şi am intrat în cămăruţa sărăcăcioasă în care se afla pătuţul copilei şi un pat nefăcut. Un vag miros dulceag, de femele animale. Casetofonul se odihnea pe jos, în faţa uşii de la baie, dar nu era aprins; în tăcerea învăluitoare se prelingeau sunete din alte apartamente – *reggae*, apa trasă, o ceartă distantă, care putea fi ceva la televizor. Paula zăcea în pătuţul ei, nemişcată, cu un scutec alb vizibil în întuneric. Ochii ei lichizi erau treji şi priveau spre mine. Fusese preocupată de ceva, iar ochii ei se concentrară foarte încet asupra giganticei mele feţe albe care atârna deasupra ei. „Da, rău", zise ea solemnă, apoi zâmbi. Buza ei superioară se curbă dezvelind doi dinţişori frontali. Sub ochi avea o urmă roşie.

„Cum şi-a…?"

„Am lovit-o", zise Verna, de lângă mine. I-am simţit pielea nu foarte departe, prin hainele noastre. „Toată ziua, tot ce i-am spus să facă n-a făcut decât invers. Când i-am spus: Pune-ţi jucăriile în coşuleţ, le-a vărsat pe alea

dinăuntru. Când am încălţat-o ca să mergem la plimbare, a luat un pantof şi l-a aruncat după pat. Când i-am dat de mâncare la cină, a lăsat să-i curgă greţos mâncarea din gură şi mi-a râs în faţă”. Lista de acuzaţii a Vernei părea pregătită pentru o instanţă care urma să-i stabilească gradul de vinovăţie. „Pe urmă n-a vrut să meargă la culcare, nu şi nu...” Vocea ei stridentă se înăspri şi se frânse.

Membrele de culoarea mierii ale micuţei Paula păreau lipsite de vlagă, braţele erau întinse pe lângă trup pe salteluţa goală, iar un picior era îndoit ca cel a unui comedian care încearcă să facă un pas alunecos într-o parte.

„Curva asta mică!” continuă Verna, în cămăruţa asta, din pereţii căreia răzbăteau permanent mici zgomote; se auzi un revărsat de hohote de râs, televizate, acel produs de conservă care nu poate fi niciodată confundat cu cel adevărat. „I-am citit o poveste, din *Micuţa carte aurie*, despre omul de turtă dulce, poveste pe care o uram când mi-o citea mama, despre cum îi sunt mâncate bucăţele după bucăţele de turtă din el, doar că acum au mai dres-o, şi omuleţul apucă să fugă, dar şi aşa-i plictisitoare; oricum” – suspină ea amarnic, astfel încât i-am simţit capacitatea plămânilor, soliditatea şi puterea ei de amazoană – „am lăsat-o din mână, crezând că adormise, aşa că am făcut o baie, în linişte, dar ea s-a sculat din pătuţ şi şi-a aruncat ursuleţul, pe Pilly, perna, şi pe Blanky, pătura, şi tot ce-avea acolo, unchiu’ – a tras afară până şi folia de plastic, iar pentru asta trebuie putere, nu glumă! Aşa că i-am ars una”, mărturisi Verna, „şi pe urmă a început să plângă şi să mă facă să mă simt aşa de vinovată că am ridicat-o şi am dus-o în cealaltă cameră, încercând s-o ţin în braţe până se calmează, deşi eram încă udă din

baie şi fără nimic pe mine”.

Chiar şi la necaz se abătuse din povestirea ei ca să mă tachineze.

„De ce-ai făcut baie?” am întrebat-o.

„Nu poate cineva să facă baie atunci când are chef?”

„Poate”, am zis, „dar mă întrebam dacă nu cumva plănuiai s-o ştergi de-acasă îndată ce Paula dormea, probabil de-asta erai aşa de nerăbdătoare s-o vezi adormită. Voiai să doarmă ca tu să-ţi faci de cap. Presupun că faci asta destul de des”.

Copila de sub ochii noştri rămăsese nemişcată, privindu-ne, ca o persoană cu un Walkman cântând în urechile ei.

„Nu eram nerăbdătoare, unchiu’. Trebuia să mă fi văzut, eram Mama Model. Dar nu voia să tacă, nu se liniştea, se făcea din ce în ce mai târziu…”

„Aveai o întâlnire”, i-am spus.

„O.K., deşteptule, aveam. Mare scofală. Tu cine te crezi, o centură de castitate, ceva?”

Am oftat, ostenit, sătul de copilul ăsta pe jumătate format, de acest ceva doar pe jumătate, şi sătul de toată aiureala asta pe care o numim viaţă. „De ce-ai închis telefonul?” am întrebat.

„Când?”

„Când vorbeai cu mine. M-ai sunat şi ţi-am spus s-aştepţi, iar când m-am întors închiseseşi”.

„Nu mi-a convenit că te-ai dus să te consulţi cu femeia aia a ta. Discutând despre mine. Ştiam că asta faceţi”.

Am oftat din nou, iar sub ochii mei Paula se suci. Piciorul ei bun se mişcă. Aştepta să fac ceva ca să-i opresc muzica aceea interioară. M-am aplecat pe sub draperie şi m-am întors în cealaltă cameră, iar Verna veni după mine.

„Şi când n-a mai putut Paula să meargă”, am întrebat.

Se îndreptă de spate; pieptul ci se umflă în halatul de baie. „După ce-am azvârlit-o din poală şi s-a lovit de biblioteca aia pe care-am luat-o când tu şi boul de Dale m-aţi înnebunit la cap să mă pregătesc pentru rahatul ăla de certificat de liceu”. Gesticula spre bibliotecă; se agăţase de ea, numind-o cauza accidentului. „Eram aici”, zise ea, începând să-şi plângă de milă, lacrimile rostogolindu-se din canalele lacrimale încălzite, „fiind *bună* şi răbdătoare, orice-ai zice, şi pizdulicea, aşa asta a fost toată ziua, se zbate în braţele mele şi-mi varsă băutura pe acuarela pe care aproape că o terminasem şi o lăsasem pe masă să se usuce”.

„Nu înţeleg foarte bine, am zis. „Beai?”

„Da, şi-am terminat un chiştoc de iarbă-n baie, poate de-asta eram aşa de calmă la început, încercând să fiu mama model care tu şi alţi ciudaţi vreţi să fiu”.

„Nu sunt sigur că asta vrem cu toţii. Vrem să fii tu, cea mai bună persoană care poţi fi”.

„Pentru că tu le ştii pe toate”.

„Şi atunci n-a mai putut merge?”

Verna dădu din cap, lacrimile se uscaseră la fel de rapid cum apăruseră. „A căzut cam aiurea, cam agăţată într-o parte, pe urmă am văzut-o lată pe jos, cumva speriată, smiorcăindu-se, parcă de-*adevărat* acum. Aşa că am ridicat-o şi-am ţinut-o în braţe, dar nici asta nu i-a plăcut, aşa c-am încercat s-o pun în picioare, iar atunci s-a împiedicat şi-a căzut din nou, aşa că…”

„Aşa că ce, Verna?”

„L-am mai ars una. Fusesem *aşa* de calmă, unchiu’, aşa de dulce şi înţelegătoare, goală puşcă, ţinând-o în braţe, fredonând, ştii; asta fac coloraţii – te relaxezi, iar ei profită, îşi scot pula sau îţi varsă băutura sau orice altceva

care să-ţi spună că eşti un gunoi alb. Am muncit atât de mult la acuarela aia, chiar îmi plăcea cum arăta, ştii, iar ea mi-o strică şi-mi dau seama cât de jalnic şi aiurea e totul, nu doar în cazul ăsta, mereu. Şi mai vrei să ştii ceva?” Vocea i se micşorase, aproape că şoptea.

„Ce altceva?” Inima îmi bătea de parcă aş fi alergat pe scări şi m-am întrebat dacă îşi încetinise vreun pic de la telefonul care mă speriase tocmai când eram adâncit în Tillich.

„Că m-am simţit nemaipomenit. Cel mai cel mai, plesnind-o ultima oară, când era căzută. Am lovit-o cât am putut de tare pe micuţa asta colorată de numai doi ani. Nu-i grozav?”

„E ceva”, am fost de acord, incapabil să decid dacă vocea ei teatrală şi drogată nu era decât o formă de sarcasm, încercând să mă provoace, sau într-o dispoziţie de excepţie, concentrată cum îmi apărea, dincolo de privirea de chihlimbar care părea aţintită asupra unui punct dincolo de capul meu, unde recentul trecut era proiectat în reluare. Am întrebat-o: „Cum a ajuns înapoi în pătuţ?”

„Am pus-o eu acolo”.

„Plângea când ai ridicat-o?”

„Păi mârâia tot timpul. Îmi băteau toţi în tavan şi urlau la mine prin zid. O damă de pe hol mi-a strigat c-o să cheme poliţia. Întotdeauna zice asta. E o cată”.

„Voiam să ştiu dacă Paula a reacţionat ca şi cum ceva se rupsese, sau ca şi cum o durea?”

Privirea ei se opri asupra mea. „Oh, Doamne. Crezi că i-am făcut ceva grav?”

„Tu ce crezi?”

În cealaltă cameră, Paula, auzindu-ne, începu să plângă, forţându-se pe jumătate, ca o maşină care nu

porneşte pentru că i-a murit bateria. Ne-am dus la ea. Am pus mâna pe ea, palpând-o uşor. Textura miraculoasă de mătase a pielii copiilor mici. Atingerea o hipnotiză şi o făcu să tacă până am ajuns la picioruşul stâng. Strigătul ei izbucni atât din durere cât şi ca protest, ochii ei rotunzi şi întunecaţi uimiţi şi indignaţi în adâncuri. Nu mai păreau deloc albaştri. Genele tatălui puneau tot mai mult stăpânire pe nările copilei, pe buza superioară, pe urechiuşele pătrate atât de frumos lipite de craniu.

„O fractură subţire”, am presupus. „Sau poate numai o luxaţie. Nu pare a fi o ruptură”.

„Oh, Dumnezeule”, gemu din nou Verna.

I-am spus: „Mai bine decât o afecţiune internă. O ruptură de splină, şi ar fi sângerat de moarte. Dar nu se ţine de burtică. Trebuie s-o ducem la spital. Adu-mi o pătură – două pături, cea de pe jos şi cealaltă din patul tău”. Mintea mea avea acea claritate curioasă pe care ţi-o conferă oboseala cu viziunea ca din interiorul unui tunel.

Verna dispăru, dar nu ca să-mi dea ascultare; era în baie. Am strigat după ea: „Şi în timp ce eşti acolo, spală-te pe faţă! Arăţi ca un clovn la circ! Cred că am auzit-o cum vomita în timp ce o îmbrăcam pe Paula. Am observat că femeile vomită atât de tăcut, de parcă şi asta e mai puţin nenatural pentru ele. „Paula”, am înştiinţat-o, „ştiu că e neplăcut, dar o să fac tot ce e posibil să nu te doară. Mergem tai-tai cu maşinuţa”. O frază care mi-a venit în minte din vremurile când Richie era mic.

Fetiţa se zgâia la mine solemn, dintre pături. „Du-te acasă”, zise ea foarte desluşit. Era un ordin.

„Cât pot mai repede”, i-am promis. Mă întrebam dacă n-ar fi trebuit să-i verific scutecul. Nu părea ud în exterior, dar chestiile astea noi din hârtie şi plastic te păcălesc foarte uşor.

Verna se întoarse; avea faţa curată şi mai puţin luminată, nu atât de albă. „N-a fost prea plăcut, dar cred că judec mai bine acum. Dumnezeule, unchiu’, sunt îngrozitoare. Ar trebui să m-ascund undeva”.

„Îmbracă-te”, i-am spus. „Şi te rog verifică dacă scutecul Paulei ar trebui schimbat”. M-am dus în cealaltă încăpere, încercând să fac un pic de ordine, privind pe fereastră la luminile oraşului. Paula mârâia. Verna îi cânta răguşit: „Toaaată noaptea...” în cele din urmă îşi făcură apariţia, copila învelită în pătură, având pe cap o căciulă cu urechi, iar Verna purtând o bluză înflorată şi o fustă largă în carouri. Nu era cea mai potrivită vestimentaţie, dar mi-am ţinut gura.

Oraşul are multe spitale, fiecare dintre ele aflat într-un proces de extindere, controlând cartiere întregi, de parcă arta vindecării a devenit ea însăşi un cancer. Spitalul pe care îl cunosc cel mai bine (cu ocazia operaţiei de apendicită a lui Richie când avea nouă ani şi a unei sperieturi ginecologice a lui Esther, care s-a dovedit o alarmă falsă) e chiar dincolo de râu, un set de clinici zgârie-nori între care templul original de granit al medicinei cu domul acela de cupru coclit e ascuns ca un ou de Paşte. Intrarea la serviciul de urgenţă se face conducând de-a lungul unei rampe de beton spre o anexă semicirculară ultramodernă numită după nevasta unui magnat local care murise de tânără.

Înăuntru, totul era strălucitor. În timp ce Paula, uimită până la uitare de sine, stătea în coconul ei de pături din poala mea, Verna se ocupă cu formalităţile necesare. Obişnuită cu cei de la asigurările sociale, îi venea mai uşor să-şi ceară drepturile. În tăcerea din maşină, în timp ce traversasem podul peste râu, lacrimi de vinovăţie începuseră să-i curgă din nou pe obraji, lăsând nişte dâre

luminoase pe obrajii ei, în timp ce felinarele ornate de pe pod defilau de-o parte şi de alta. Aceste lacrimi ar fi trebuit să accelereze procesul de admitere în spital; dar femeile birocrate din schimbul de noapte văzuseră suferinţe şi necazuri majore în mod constant şi nu se lăsau impresionate de nimic. Nutreau chiar acel soi de dispreţ al oamenilor cu o situaţie modestă pentru cei cu adevărat săraci, pentru cei fără slujbe şi fără niciun ban. Deşi era încă devreme, clasa celor năpăstuiţi îşi delegase deja reprezentanţii la spital; tânărul delincvent cu dinţii lipsă şi bronzat de vântul iernii, bătrâna cu boarfe şi sacoşe şi fruntea sângerândă, o familie de haitieni strânşi ciorchine în jurul vreunei răni nocturne – cu toţii aşteptau la coadă în nemiloasa lumină strălucitoare. Doar după ce m-am ridicat şi am scos cartea de credit, recomandându-mă drept unchiul protector, au început să se deschidă uşile şi să pornească instalaţia; persoane în uniforme albe apărură şi ridicară durerea Paulei din mâinile noastre.

La început au încercat s-o scoată dintre pături. Dar Paula a ţipat: „Pătula!” când au vrut să-i ia păturica de copil cu ursuleţi albaştri pe fond alb, aşa că i-au lăsat-o pe asta. Au aşezat-o pe o targă cu rotile din cauciuc şi au împins-o de-a lungul unui coridor într-un cabinet unde au examinat-o şi i-au făcut câteva radiografii. În tot timpul acestor experienţe inedite nu şi-a luat nicio clipă ochii negri atât de vii de la mama ei; Verna părea cea pasivă şi neajutorată dintre ele, târâtă ca un balon după copilă, prizoniera acestui câmp de necesităţi ale fetiţei. Eu aveam grijă de căciula cu urechi şi de cealaltă pătură, a cărei masă apăsa pe braţul meu cu o aderenţă de vis, un fragment al apartamentului Vernei, acele încăperi îndepărtate şi uşor mucegăite pe care le vizitasem atât de des în fanteziile mele erotice.

Tânărul stagiar care ni se adresă era un tip scund şi blond, cu o mustaţă neconvingătoare de şmecher şi ochelari ca aceia de aviator. Avea un stil deviant de a vorbi, dintr-un profil trei sferturi, de parcă pe jumătate se adresa lui însuşi. „Da”, ne spuse el, cumva stânjenit. „O fractură. Genul pe care noi o numim fractură verde. Adică nu s-a rupt în linie dreaptă. Nu va fi nicio problemă s-o punem la loc, dar… ne-aţi putea spune cum s-a întâmplat?”

Gura palidă a Vernei rămase deschisă şi pleoapele inferioare ale ochilor ei oblici se ridicară din cauza efortului pe care trebuia să-l facă pentru a răspunde la întrebare. Mi-am dat seamă că era prea speriată ca să mintă, aşa că am declarat, cu vocea mea cea mai profesorală şi mai incontestabilă: „Copila a căzut. Pe terenul dejoacă, de pe leagăn”.

Doctorul se uită la mine, apoi la Verna. Lentilele colorate rozaliu proiectau un nor subţire, ca un sânge diluat, asupra ochilor lui. „Iar vânătaia de pe faţă a apărut în urma aceleiaşi căzături?”

„Da”, răspunse Verna anemic.

Am zis: „Şi-a luat mâna de pe lanţurile leagănului şi a căzut în faţă”.

Tânărul era genul de individ care, deşi ezitant şi timid şi incapabil să privească lumea în faţă, manifestă o certă încăpăţânare şi o voinţă sfredelitoare. Ezitând, zise: „Fractura nu e cea pe care de regulă o asociem cu astfel de accidente. Braţele sunt cele fracturate când un copil cade din leagăn. Şi n-am observat impurităţi în contuzia facială, care arată aproape ca…”

L-am întrerupt: „Am spălat-o pe faţă. Evident. Dar ce rost are interogatoriul acesta? Am adus aici un copil bolnav şi ne-aţi făcut să aşteptăm o jumătate de oră, iar acum asta. Suntem într-un spital sau într-un tribunal?”

„… aproape ca atunci când ar fi lovită”, continuă tânărul, clipind foarte des. „Şi am observat nişte vânătăi incipiente în regiunea posterioară. E datoria noastră să raportăm cazurile care arată a violenţă împotriva copiilor. Ne confruntăm deseori cu astfel de aspecte – arsuri de ţigară, copilaşi cărora le-au fost desfăcute picioarele atât de violent încât pelvisurile lor s-au desprins… Nici nu vă puteţi închipuiţi, decât dacă vedeţi una ca asta”. Da, vorbea pe jumătate cu el însuşi. Tonul lui se schimbă: „Sir, eraţi prezent pe terenul de joacă atunci când Polly a căzut din leagăn?”

„Paula”, l-am corectat cu o voce severă, amânând răspunsul cu câteva nanosecunde, incapabil să găsesc o alternativă plauzibilă. „Nu”. Am adăugat: „Mama ei mi-a telefonat imediat după ce a avut loc accidentul”.

„La ce oră?”

„Nu m-am uitat la ceas”.

„Cam târziu pentru terenul de joacă”.

„Asta nu te priveşte”, îi spuse Verna. „O ţin trează până târziu, ca să doarmă până dimineaţa târziu”. Căuta, mi-am dat seama, să mă ajute pe mine.

Însă încercasem să-l mint, aşa că n-avea de gând să mă ierte prea repede. „E ciudat”, îmi zise el, de parcă Verna nici n-ar fi fost acolo, „că n-a adus copilul direct la noi. Sau la Saint Stan, spitalul din cartierul în care locuieşte, dacă notaţia din fişă e cea exactă”. O copie albastră, subţire, ne urmase până aici.

„N-are maşină. De-abia s-a mutat în cartier”. Un singur răspuns ar fi fost de-ajuns, deşi amândouă erau adevărate.

Se întoarse la Verna, examinând formularul. „Doamnă Ekelof…” începu el.

„Domnişoară, mulţumesc”, zise ea. Încerca şi ea să-l

surclaseze. „Mă mărit când îmi convine mie”.

Ne scrută pe amândoi pe deasupra lentilelor, apoi fără să mai scoată un cuvânt, ieşi din încăpere, întorcându-se după un minut cu un tip mai în vârstă, un negru cu chelie şi trup de dansator, cu o expresie severă pe faţa de culoarea coaptă a frunzei de tabac. Avea un stetoscop în buzunarul lateral al tunicii albe, era evident superiorul stagiarului. Vorbiră în surdină la câţiva paşi de noi, apoi negrul mi se adresă mie: „*Sir*, care e relaţia voastră cu tânăra doamnă?”

„Sunt unchiul ei”.

Zâmbi. „Ah, unul din aceia. Drăguţ”. Avea o voce leneşă şi obosită, dar hotărâtă, care ar fi putut cânta bluesuri pe acompaniamentul unei ghitare cu douăsprezece coarde. „57, apreciem cooperarea voastră, dar din moment ce mama a fost singura prezentă în momentul nefericit, ne-ar plăcea să auzim versiunea ei”.

„A fost exact aşa cum a zis unchiul meu”, zise Verna. „Întotdeauna îi spun să se ţină strâns de tot, dar – dar n-a ascultat. În ultima vreme e foarte neascultătoare; asistenta socială zice că e o fază prin care trece, teribilismul vârstei de doi ani”.

„Asociatul meu şi cu mine ne întrebam dacă nu cumva e cam mică să se dea pe leagănul din curte, aşa e?” în timp ce vorbea, calm şi curtenitor, mâinile doctorului, lungi şi cu unghii mai palide, atinseră degetele de la picioare ale Paulei, care ieşiseră de sub *pătulă*. Fără să pară a băga de seamă, le apăsa încet, ca pe nişte clapete.

Ochii lui obosiţi, cu vinişoare galben-roşii pe albul ochilor, se opriră asupra Vernei, căreia instinctul îi spuse că asta era şansa pe care trebuia s-o exploateze. „Poate că e”, zise ea cu acea voce plângăcioasă de fetiţă. „N-am s-o mai duc afară. Gata cu leagănele, până creşte destul de

mare ca să se ţină singură”.

Un cert zâmbet protector descreţi faţa doctorului. „Promiteţi?”

Se stârnise un curent, iar Verna, răvăşită şi epuizată cum era, se lăsă în voia curentului, dându-şi capul pe spate aşa încât gâtul ei descrise o curbă albă, iar sânii ei tresăltară în cămaşa subţire înflorată. Era din nou gata să plângă. „Promit”.

„Fiindcă”, continuă doctorul, cu tonul muzical al unui predicator, „un copil plăpând ca ea e un dar preţios dat în grija noastră, iar noi nu vrem să i se întâmple nimic rău, nu-i aşa?”

Verna dădu din cap o dată, de două ori, încet.

„Indiferent cât de mult stres şi exasperare ne cuprinde, nu-i aşa?”

Verna repetă mişcarea ca hipnotizată.

Stagiarul şi cu mine priveam această tranzacţie cu fascinaţie.

În acel moment, doctorul cel negru rupse vraja, încruntându-se subit: „Haideţi să pregătim picioruşul ăsta”.

Apăru o soră care îi făcu Paulei o injecţie cu un calmant, deşi copila, obosită moartă, adormise legănată de vocile noastre, cu toată fractura ei. Trupul ei învelit arăta patetic de mic pe targă. Acul pătrunse chiar lângă marginea scutecului. N-o trezi. Ni se permise să o urmăm într-o încăpere mică puternic luminată, unde fu transferată de pe targă pe masa de operaţie; în timp ce doctorul mai în vârstă privea, stagiarul înfăşură pe picioruşul ciocolatiu fâşii de pansament înmuiate în gips, de un alb care ne ataca ochii. Degeţelele durdulii păreau nişte resturi uitate afară.

Când botina de gips fu gata, se întindea de la mijlocul

labei piciorului până la mijlocul coapsei. La un moment dat ochii ei se deschiseră din nou, uimiţi. Scană feţele noastre şi se opri asupra doctorului. Acesta întinse un deget de culoarea frunzei de tabac, iar mânuţa grăsulie şi pătrată îl prinse. El i se adresă fetiţei: „Drăguţă, pun pariu că mergeai minunat, sunt sigur de asta”.

Fetiţa zâmbi, fiind de acord cu el sau din pura plăcere de a-l auzi vorbind. I se zări strungăreaţă.

„Îţi mai aminteşti cum să mergi de-a buşelea?”

Asta i se păru atât de amuzant încât zâmbetul se lărgi şi izbucni într-un hohot de râs, un gângurit.

„Fiindcă acum va trebui să mergi de-a buşelea, o vreme”.

Stagiarul îşi scoase mănuşile de chirurg, iar degetele boante cu unghii neîngrijite ale Vernei se jucau cu o şuviţă răsucită ca un tirbuşon din dreptul tâmplei. Ceasul de pe perete indica douăsprezece fără optsprezece minute. Era un ceas perfect rotund, roşu şi alb, iar cifrele curate erau periate în fiecare minut de un lung secundar roşu. Perfecţiunea lui instituţională îmi aminti de Esther, de cele cincizeci de kilograme exacte ale ei. Ar fi trebuit s-o sun. Dar un astfel de telefon ar dezumfla micuţul balon de libertate pe care mi-l câştigasem aici, în mijlocul nopţii, unde confuzia părea să primească un cu totul alt înţeles.

Stupoarea supusă a Vernei începea să se risipească şi, jucându-şi rolul de mamă, îl întrebă pe doctor: „Ar trebui să-i dau vreo pastilă sau un medicament în noaptea asta?”

Răspunsul veni foarte plăcut, însoţit de un zâmbet amabil: „Ne-ar place s-o ţinem aici peste noapte pe micuţa Paula”, zise el. „Desigur, cu permisiunea mamei”.

Verna clipi, fără să adulmece vreun pericol: „De ce? Nu e totul pus la loc?”

„Putem spune că piciorul ei e pus la loc, dar e vorba de un alt gen de atenţie medicală pe care ar putea-o necesita. Ar fi mai bine să rămână la noi, sub observaţie. Cred că se va odihni bine aici, nu-i aşa, dulceaţă?” Tonul vocii lui, de la Verna spre Paula, nu se schimbă foarte tare.

„Credeţi că mai poate fi cazul unor probleme interne sau ceva? Sunt sigură că n-are nimic. Cu toţii suntem siguri, nu-i aşa?” Verna se uită la doctor, apoi la stagiar şi la asistentă – asistenta, am observat pentru întâia oară, era o femeie neobişnuit de înaltă, căruntă, la fel de înaltă ca Lillian, cu aceiaşi aer tensionat, steril, sigură de ea. Verna înţelese că era încolţită. „Nu aveţi de gând să-i chemaţi pe ăia de la asistenţa socială!” răbufni ea.

Trebuia să intervin. I-am spus doctorului: „Sunt profesor de teologie la Universitate şi voi garanta personal pentru siguranţa fetiţei”.

Doctorul zâmbi ostenit şi zise: „Nu mă îndoiesc că puteţi garanta, însă acum câteva ore n-aţi putut garanta prea mult”. Apoi adăugă, mai amabil: „Nu vrem s-o ţinem decât până îi mai facem câteva analize”.

„Să nu cumva să-i chemaţi pe ăia de la asistenţa socială!”, zise Verna. „Habar n-au de nimic, nişte nimeni care trăiesc din taxele noastre şi n-ar găsi altă muncă nici cu slujbe!”

Am zis: „Dacă mama vrea ca pacienta să fie externată…”

„Atunci”, zise doctorul, „cred că o să chem poliţia şi pe reprezentanţii Departamentului Serviciilor Sociale, pentru propria noastră protecţie. Noi nu credem că lovitura a survenit aşa cum ni s-a relatat”.

„Ba aşa a *fost*!” protestă Verna. „A fost un accident. Am îmbrâncit-o un pic şi ea a dat peste biblioteca aia idioată pe care m-au pus s-o cumpăr. A fost numai vina ei

prostească”.

Uitase de leagănul nostru de pe terenul de joacă.

Acum îşi aminti şi, furioasă, insistă. „Iar voi, ordinarilor, n-o puteţi ţine-aici fără voia mea. Îmi cunosc drepturile. Vreau copilul şi copilul mă vrea pe mine”.

Şi Edna era în stare de astfel de scene, mi-am amintit: doamna ofensată, *marea damă* suburbană, matroana din Chagrin Falls indignată de necazurile iscate de servitori. Edna o imita pe mama ei Veronica, care-mi furase tatăl, Dumnezeu ştie prin ce cascadorii curveşti, după care se îngrăşase şi se implicase în viaţa de biserică şi a cluburilor feministe. În ochii Ednei, mama ei se născuse cu astfel de maniere; dar acum gustul pentru scene, ajuns pe mâna noii generaţii, apărea ca fals şi stupid.

„Da rău?” o voce întrebătoare se auzi de pe masa de operaţie. Micuţa Paula se uita la mama ei. Ochii ei arătau bleumarin în lumina spitalului, irisul nefiind mai mare în diametru decât un vârf de creion. Colţurile gurii ei se pleoştiseră; începea să se smiorcăie de frică. I-am întins un deget şi ea l-a prins numaidecât cu mânuţa moale, lipicioasă. Unghia mea, am observat, arăta cam într-o rână, murdară.

„Las-o aici, Verna”, am zis. „Rămâne pe mâini bune”.

„Numai dacă îmi promit că n-o să cheme DSS-ul. Am destule necazuri cu idioţii ăia”. Probabil „idioţi” era menit să destindă „ordinarii” dinainte.

Nimeni nu scoase o vorbă.

Am oftat şi am spus: „Sunt sigur că vor face tot ce e mai bine pentru Paula”.

„Nu semnez nimic”, declară Verna.

Doctorul vorbi, sătul să mai fie curtenitor: „N-ai de ce, domniţă. Vii mâine după nouă jumătate la recepţie şi,

dacă totul e în regulă cu fetiţa, atunci n-are decât să plece acasă cu mămica ei”.

Verna cumpăni. „De fapt”, zise ea, „am oră de pictură mâine şi trebuie să clarific unele chestii cu profesorul. E bine dacă vin pe la prânz?”

„E cum nu se poate mai bine”, zise el fără să zâmbească. „Eu voi fi plecat la ora aceea, dar şeful Urgenţei va fi informat asupra acestui caz. Gipsul va trebui controlat după două săptămâni şi poate fi scos în trei, maximum patru săptămâni. Oasele se vindecă rapid la vârsta asta”. Oasele, dacă nu sufletele, părea el să insinueze. Mie îmi spuse: „O plăcere să vă cunosc, domnule profesor. Sunt un mare admirator al celor care fac tot ce e posibil ca noi ceilalţi să ne păstrăm credinţa. Şi tatăl meu a fost un pastor”.

„Nu mă surprinde”, am zis.

Asistenta şi rezidentul o transferaseră pe Paula înapoi pe targa. Verna se duse s-o sărute la despărţire. Aplecându-şi faţa palidă şi mare spre cea întunecată şi micuţă a copilei, sânii ei mari se legănară în cămaşa înflorată. Aranjă pătura sub bărbia Paulei şi se mai aplecă o dată să-i sărute degetuţele de la picioare, care ieşeau afară din ghips. De unde stăteam îi vedeam amândoi sânii. M-am întrebat dacă îşi dădea seama. „Oamenii ăştia drăguţi te duc la culcare, Poopsie. Mama vine mâine să te ia. Să fii cuminte”.

Bărbia încreţită a fetiţei tremura, după care Paula începu să plângă, furioasă, speriată. Cadrele medicale se strânseră împrejur ca un set format din perne albe, sufocante. Am tras-o pe Verna din sala de operaţie şi în timp ce o conduceam pe coridoarele curbate începu şi ea să plângă. Bărbia ei tremura exact ca a Paulei.

În Audi, în timp ce navigam de-a lungul străzilor,

plânsetul ei continuă, acum tare, acum tăcut. Cuvintele îi ieşeau cu dificultate. „Când m-am aplecat asupra ei, unchiu' … am simţit ghipsul ăla tare – în burtă, ca o piatră. Puteam să văd în ochii ei că habar n-avea ce dracu' se-ntâmplă”.

„De fapt puţini dintre noi ştiu, cu exactitate”.

„O să mi-o ia, nu-i aşa? Bătrânul ăla viclean o să-i cheme pe ăia de la DSS chiar dacă mi-a promis să nu-i cheme”.

I-am spus: „Nu l-am auzit promiţând. Ce-am auzit a fost tăcerea abţinerii lui de la o promisiune. E cum zicea el, Verna, spitalul trebuie să se protejeze. Nu numai de faptul de a nu fi acuzaţi că nu respectă legea, dar şi de a nu fi daţi în judecată”: Neoanele şi luminile lămpilor străluceau prin parbriz; am cotit pe după sensul giratoriu şi am accesat rampa spiralata spre podul cu luminile lui, cu lămpile Art Nouveau şi turnuleţele din gresie.

„Şi pe urmă labagii ăia o să-mi frece ridichea”, continuă Verna, „obligându-mă să mă târăsc în genunchi şi să mănânc cincizeci şi şapte de feluri de rahat, iar dacă nu… dacă nu, o să-mi ia copila!” Această ultimă frază ieşi cu un strigăt; îşi desfăcu baticul şi îl apăsă pe ochi, pe gură, ca şi cum ar fi vrut să-şi înăbuşe alt bocet. Alte scene, mi-am zis. Şi nu prea bine jucate. Occidentalii au pierdut întregi octave ale pasiunii. Femeile din lumea a treia încă mai pot emite un sunet inuman de asurzitor şi de jelitor chiar din fundul sufletului, aşa cum poţi vedea în jurnalele de la televizor, prin Liban şi Etiopia.

Tare, am zis: „Nu cred. S-ar putea să pună unele întrebări, dar nu uita că e tare complicat să ia un copil de la o mamă. Ce fac pe urmă? Statul nu e atât de nerăbdător să devină un orfelinat uriaş. Dacă ai asculta ce au de zis Reagan şi ceilalţi, ai înţelege că se roagă de familii să

renască, să-şi asume din nou câteva din aceste responsabilităţi”.

Se complăcea în atitudinea ei isterică. „Întâi mă faceţi să omor copilul ăla, iar acum mi-l luaţi şi pe ăsta de lângă mine!”

Mi-am dat seama că, asemeni multor viziuni isterice, şi asta putea fi împlinirea unei dorinţe – că dorea ca Paula să-i fie luată de lângă ea.

Am încercat să fiu cât mai rezonabil: „Dacă ai fi rămas la povestea noastră…”

„Nu era povestea *noastră*, era povestea *ta*. O poveste *idioată*”.

„Era mai bună decât nicio poveste, şi asta ai făcut *tu*, cu şmecheriile tale fabuloase”. Edna şi cu mine ne certam aşa în neştire în după-amiezile acelea fierbinţi şi searbăde din Ohio: tu ai făcut-o, n-am făcut-o eu, ştiu c-ai făcut-o, ştiu că ştii că n-am făcut-o; era ca un fel de bătaie când eram prea mici ca să ne-atingem, frate şi soră pe deasupra.

Verna continua să preseze baticul pe ochi. Pentru prima oară, în lumina pierderii, Paula părea să fi devenit pentru ea o entitate reală. „A fost atât de… al dracului de tare, nu-i aşa, unchiu’? Aproape că n-a plâns, după ce-a văzut că ne ocupăm de ea şi au apărut şi alţii”.

„A fost grozavă”, am aprobat-o rapid. Nu eram departe de Prospect Street. Traversam valea aceea de lumină artificială pe care Dale o văzuse mai devreme, în aprilie, de la fereastra lui de la nivelul şapte. Voiam s-o las pe Verna şi să mă întorc acasă rapid. Esther probabil că mai era trează, bând şi fumând, mintea ei zbătându-se între furie şi îngrijorare. Ştiam cum gândeşte, ştiam cum o întoarce pe toate părţile. Mult după ce iubirea se stinge, mai rămâne o obişnuinţă. Esther era obişnuinţa mea.

„Poate fi atât de dulce”, zise Verna, forţându-se să respire. „*Vrea* să fie dulce. Ne distrăm de minune, uneori, ascultând muzică. Se vede cum mititica… se uită la mine, încearcă să priceapă… ce înseamnă o fiinţă umană. Nu mă are decât pe mine. Nu numai atât… sunt atât de singură că mă doare că ea e… atât de *singură*”.

Îmi făcea impresia acum că smiorcăielile ei erau deliberat orchestrate şi i-am spus, iritat: „Nu exagera. Paula n-o duce mai rău ca alţi copii din oraşul ăsta, ba chiar mai bine, din alte puncte de vedere”.

Lacrimile ei se opriră subit. „Vrei să spui că o duce bine pentru că se vede uneori cu oameni drăguţi ca tine şi ca snoaba de nevastă-ta şi copilul vostru tembel. Scuze, n-ar trebui să zic asta, părea drăguţ de Ziua Recunoştinţei; încerca săracul să fie drăguţ cu o străină. Ştie şi el că amândoi credeţi că-i tembel”. Asta m-a durut; dacă era adevărat, era un adevăr lipsit de bun simţ. Însă nu putea fi adevărat. Îl iubeam amândoi pe Richie. Verna continua să bodogănească: „Dar nu înţelegi că asta e mai rău pentru mine, pentru ea şi pentru mine; până nu te-ai arătat în hainele tale fine şi mănuşi şi pălărie aiurea şi toate astea, nu ştiam că există şi altceva, doar părinţii mei îngrozitori, de care-mi părea aşa de bine că scăpasem. Dumnezeule, eram fericită. Mă sculam uneori dimineaţa şi începeam să cânt, eu şi copiliţa mea, în cămăruţele noastre. Blocul nostru nu e cine ştie ce, ştiu că ţie ţi se pare oribil, dar era viaţa mea, dacă nu ştiam că există o alta şi dacă alţii nu continuau să vină şi să-mi spună cât e de groaznică”.

Am oprit chiar în faţa blocului, lângă alte maşini. M-am gândit că a o abandona acolo, în faţa apartamentului ei hidos, fără copil, era cam insensibil, chiar şi după standardele mele modeste. „Sau n-ar fi mai bine”, am întrebat, „să vii la noi, să dormi acolo în noaptea asta?

Avem o cameră goală. Un întreg etaj doi. Ştiu sigur că Esther încă nu s-a culcat”.

Mă rugam ca fata să nu accepte; sordidul acestei nopţi începea să mă afecteze, iar jalea ei zgomotoasă şi apărarea ei plină de confuzie îmi reamintiseră şi mie de ce fusesem fericit să plec din Cleveland. Acei oameni din inima ţării au harul acela inepuizabil pentru a se auto-compătimi – în auto-apărare, auto-păcălire, auto-dramatisme. Auto-examinări şi acrobaţii morale toată ziulica; fiecare dormitor, fiecare colţişor din bucătărie e un forum al iertărilor bântuit de stafiile prototipurilor biblice, ca acei bătrânei evrei frângându-şi mâinile, cu smocuri de păr ieşindu-le pe nări, care n-ar fi admişi în niciun club, dar care pătrund în toate evenimentele vieţii, de la ipoteci bancare la masturbare. Moştenirea noastră puritană. Cum au făcut israeliţii ăia bătrâni de şi-au înfipt colţii în noi atât de adânc, procopsindu-ne cu temutele lor biblii negre şi cu imprecaţii, în timp ce descendenţii lor moderni tratează întreaga chestiune ca pe o glumă din familie, umplându-şi vieţile cu muzica de vioară şi o cristalină, lipsită de Dumnezeu ştiinţă? *L’Chaïm*! în comparaţie cu evreii, noi, protestanţii, într-adevăr ne ducem traiul într-o vale a morţii.

Vocea Vernei în întunericul din Audi era atât de mică încât de-abia o auzeam peste mârâitul motorului *au ralenti*. „Nu, nu vreau asta. Dar n-ai vrea tu să urci doar pentru două minute?”

Lumina becului de stradă cădea pe marginea norului ei de păr neîngrijit, însă faţa ei era un oval fără trăsături, de unde provenea şi vocea aceea mică şi răguşită, ca dintr-o gaură cenuşie. „Te rog. Nu pot sta singură aşa, dintr-odată. Mă simt groaznic, speriată. Ştiu că sunt o fiinţă umană detestabilă”.

Un miros stătut, ca cel dintr-un pod, năvăli în maşină, de la caloriferul maşinii. Ceasul de bord indica douăsprezece şi optsprezece. Cam târziu pentru terenul de joacă. Vizita la spital durase numai două ore; putea foarte bine să dureze trei. Mâna dibace a Providenţei scoase o carte din mânecă: sub un stâlp luminat din faţa mea, eliberându-mi un loc de parcare. Am întrebat-o pe Verna, cu un ton de dojană: „Cu ce te-ar face vizita mea să te simţi mai puţin mizerabil?” l-am vorbit ca unui alt student picat la examen, care şi-a folosit timpul alocat examinării, dar încă mai trage de profesor în speranţa vană că proximitatea acestuia îl va ajuta să obţină ceea ce de fapt nu poate fi obţinut decât prin muncă şi studiu.

Vocea ei se schimbase; isteria se evaporase şi un calm molatic, un calm ştiutor, pusese stăpânire asupra ei. Ea era acum profesorul. De parcă am fi pătruns pe un teren ars şi secătuit unde doar ea ştia cum se supravieţuieşte. „Cred că şi tu vrei să vii sus”, zise ea, cu o voce aproape cântată. „Te-ar putea face să te simţi mai puţin groaznic, iar asta s-ar putea să mă ajute şi pe mine”.

„Cine zice că mă simt groaznic?”

„Oricine poate vedea asta. Uită-te la fruntea ta încruntată uneori, unchiu’. La sprâncenele alea. Haide sus”. Vocea ei câştigase autoritate. „Dă şi tu ceva cuiva o dată, de la tine”.

Vocea ei şi nu mâinile şi picioarele mele păru să ghideze automobilul înainte, în spaţiul de asfalt de sub becul aprins; era destul de lung, încât n-a trebuit să dau cu spatele.

Blocul părea părăsit; prezenţa umană pe Pământ era redusă la vestigii: becuri aprinse, vechi inscripţii în grafitti, treptele tocite ale scărilor. În apartament ne întâmpină strania absenţă a Paulei; faptul că fetiţa nu era

acolo, să doarmă dincolo de draperia maro, putea fi detectat în aerul înconjurător, în mirosul de coji de alune la fel de persistent ca cel al unui lac în care mâlul s-a depus pe fund.

Ignorându-mă, adusă de spate ca o bătrânică, Verna dispăru dincolo de draperie. Auzeam robinetele, o uşă închisă, gâlgâit, tuşit, un nou început – un sunet sugrumat şi ascuns, ca mai devreme – de plânset. Stăteam în picioare şi priveam spre centrul cristalin al oraşului, minunându-mă câte dintre ferestrele zgârie-norilor erau luminate. Sfârşeala. Mă simţeam amorţit, trupul meu era tumefiat în urma unor lovituri pe care nu-şi amintea dacă le încasase.

„Unchiu'?”, se auzi vocea ei smiorcăită. „Nu vii aici?”

„Credeam că vii tu dincoace”, am zis, dând încet la o parte draperia.

Camera asta avea o singură fereastră, în zona colţului de gătit, dincolo de marginile întunecate ale unui dulăpior şi ale unui frigider mic, iar ochii mei avură nevoie de câteva secunde pentru a se adapta şi a o localiza. Era jos, pe pat. Acoperită de cuvertură, doar faţa la vedere: ca un copil care aşteaptă să fie sărutat înainte de culcare. A trebuit să mă aplec, amândoi genunchi trosnind zgomotos.

„Nu-ţi dai jos nişte haine?”

„Oh, nu, nu cred”, am zis. „Ar trebui să plec imediat”. Pe măsură ce pupilele mele se măreau am depistat un luciu pe faţa ei, lacrimi sau urmele unui prosop umezit. Mirosul stătut era cel mai puternic aici, liniştitor. Probabil ceva cu ce era umplută salteaua.

„Nu vreau decât să te întinzi un minut şi să mă ţii în braţe”, zise ea”.

„Mi-aş şifona cămaşa şi pantalonii”, am zis. Cuvintele pronunţate aveau fermitatea şi vaga apartenenţă la o

lectură.

(Pelagius s-a născut în Scoţia).

„Atunci ar trebui să te dezbraci”.

Era logic. M-am supus, în afară de lenjeria de corp şi de ciorapi, apoi m-am lungit peste cuvertură, petrecându-mi un braţ pe după trupul ci acoperit. La fel ca mine, şi ea părea învineţită. Răsuflarea ei, atât de aproape de faţa mea, avea inocenţa mentei, un iz de apă de gură, antiseptică. Îi vedeam albul ochilor în timp ce privea spre tavan. După un minut de tăcere nemişcată, mă întrebă: „Cât de ordinară ca persoană îţi fac impresia că sunt?”

„Deloc”, am minţit. „Doar un pic, hm, ai prea multe pe cap. Cred că modul în care oamenii au fost concepuţi iniţial, tribul avea grijă să crească copiii, după ce mama le dădea naştere. Exista un program comun şi participau cu toţii. Acum nu mai există tribul. Nici programul comun. E greu”.

„Da, dar alţii n-o dau în bară ca mine”.

„Cine poate decide”, am întrebat, „ce înseamnă s-o dai în bară? Când mi-am lăsat prima nevastă pentru Esther, se părea c-am dat-o în bară, dar asta mi-a deschis ochii. În ochii lui Dumnezeu” – am adăugat – „conform Bibliei, a o da în bară poate să însemne calea cea dreaptă, iar cei care arată bine din afară şi struniţi şi nu calcă strâmb sunt cei care de fapt sunt cu adevărat pierduţi”. *Un scaun s-ar putea să fie îndeajuns de înalt, iar o scară prea scurta.*

„Îmi place, zise ea, „când vorbeşti despre Dumnezeu”.

„Am renunţat cu mulţi ani în urmă”.

„Din cauza lui Esther?”

„Ea a fost efectul, nu cauza”.

„Totul sună foarte natura! când vorbeşti despre

chestiile astea nebuneşti”.

„Eram foarte preţuit, de fapt, în apariţiile mele în amvon. Stârneşti îndoieli, după care le aduci liniştea. Oamenii n-au idee ce aud, vor doar să asculte un fel de muzică verbală. În major. În minor, înapoi în major, apoi să-ţi dea Dumnezeu sănătate, şi afară pe uşă la masa de duminică”.

Îşi închise ochii, albul ochilor ei alungiţi erau eclipsaţi. „Sună bine”.

Am schimbat subiectul. „Îmi pare rău că nu-ţi place de Esther”.

„Nu-i adevărat, nu-ţi pare rău”, veni răspunsul ei direct.

Am schimbat din nou subiectul. „Mi-e frig aşa, doar în chiloţi şi tricou”.

„Eşti un drăguţ, unchiu’. Hai dedesubt”.

„Nu, mi-ai tachinat mădularul îndeajuns, ar trebui să plec acasă”.

„Crezi că ţi l-am tachinat?” Ideea păru s-o trezească, să aprindă suprafaţa amorţelii ei. „Poate tu mi-ai tachinat păsărică. Dă-ţi jos boxerii ăia caraghioşi şi fute-mă”.

„Mi-e frică”, am zis.

„De ce, *baby*?”

„Să nu iau vreo boală venerică. Cred că s-au înmulţit de când eram eu tânăr”.

„Doamne, nu glumeşti. Crezi că SIDA o să ne înghită pe toţi? Eu cred că da”.

„Dacă nu asta, atunci altceva”.

„Dacă asta-i problema, aş putea doar să ţi-o sug”.

Mi-a făcut plăcere să descopăr, în zilele mele de studenţie, când greaca şi latina erau izvoare proaspete în deşertul ignoranţei mele, că de fapt înţelesul tabu al cuvântului, departe de a fi asociat cu instrumentele de

suflat, e înrudit etimologic cu latinul *flāre* şi grecescul αλλος, a (suge) sufla pentru a aprinde... Mâinile goale şi durdulii ale Vernei se strecuraseră afară de sub cuvertură şi trăgeau de huliţii mei chiloţi, încercând să mă dezbrace, în timp ce sânii ei săltau încoace şi încolo. Odată cu atacul ei, am resimţit fluturatul delicios al aripilor ambiguităţii, necesarmente două, prin întregul, subit feminizatul meu trup. Nu fie/sau ci şi/şi se află în inima cosmosului. „Asta nu e bine”, am îndrăznit, moale în unele privinţe, tare în altele.

„Unchiu’, nu e mare scofală”, mă linişti seducătoarea mea copilăroasă. „Adică nu e pentru mine. Ai vrut s-o fuţi pe mama toţi anii ăia. Fute-mă pe mine în locul ei. Sunt mai bună, sincer”.

„De unde ştii?”

„Chestie de progres. Regulatul a ajuns pe alte culmi în prezent. Haide. Lasă-mă să fac ceva ca lumea pentru cineva, astăzi; altfel imaginea mea despre mine se va duce dracului de tot”.

„Dar”, am zis-o tăios, iar mâinile se opriră din a-mi frământa trupul bătrân. „Mi-ar plăcea s-o vrei şi tu”.

Faţa ei deveni din nou o umbră fără trăsături, cum fusese în maşină. „Da, vreau”, murmură ea. M-am întrebat dacă-i smulsesem asta cu severitatea mea, dar universul, fiind atât de imperfect în multe alte privinţe, acceptă şi una ca asta.

Ce a urmat e mai puţin distinct în mintea mea refractară decât în numeroasele, imaginatele infidelităţi ale soţiei mele cu Dale. În spaţiul cald şi întunecat dedesubt, aroma stătută a jocului de pocher din copilărie, de sub streaşină podului, deveni brusc copleşitoare, revărsându-se din trecut; sau erau doar maţele saltelei, poate chiar carnea mea de cincizeci trei de ani asudată de

plăcerea interzisă? Goliciunea Vernei era amplă şi netedă. În memoria mea e gravată o senzaţie de dospire pufoasă, a unei derulări adipoase, ca o fină scrisoare filigranată cuprinsă plăcut în anvelopa căptuşită, catifelată, şi bine linsă, deşi pizda ei (dacă mi se permite să risc un limbaj necuviincios pentru a spune adevărul) s-a dovedit tineresc de strâmtă şi rezistent de uscată, de parcă acceptarea ei fusese cumva formală, şi invitaţia politicoasă. În momentul penetrării mi-am amintit de senzaţia produsă de acel vagin de plastic în care, acum o viaţă, ejaculasem (cu ajutorul revistei *Hot Pants*) aşa încât infertilitatea mea, colaterală cu a lui Lillian, să poată fi analizată ca o componentă separată.

Când am fost gata şi nepoata mea eliberată, am rămas amândoi întinşi pe podeaua spiritului, parteneri în incest, adulter şi violenţă împotriva copiilor. Doream să scăpăm unul de celălalt, să distrugem dovada, însă rămâneam pervers de amanţi, mile sub tavan, alinarea noastră constând în faptul că nu puteam cădea mai jos decât atât. Întins acolo, lângă Verna, privind în sus, am înţeles câtă măreţie există în iubirea şi onorarea continuă a lui Dumnezeu, chiar şi atunci când ne urgiseşte – tot atât cât există şi în tăcerea pe care El o menţine pentru ca noi să explorăm şi să ne bucurăm de libertatea noastră umană. Aceasta era dovada *mea* a existenţei Lui – distanţa tavanului impalpabil, imensa distanţă măsurând decăderea noastră. O aşa de mare cădere presupune mari înălţimi. Dulcea certitudine mă năpădi. „Fii binecuvântată”, e tot ce-am putut îngăima.

„Se vede treaba că eşti un bătrânel obraznic”, fu complimentul ei, drept mulţumire.

„Cum e imaginea ta despre tine însuţi?”

„Mai bună”.

„Crezi că poţi adormi acum?”

„Da”, zise ea. „Sunt frântă”.

În timp ce m-am ridicat anevoie de jos şi m-am îmbrăcat, pasivitatea şi superficialitatea ei infantilă mă deranja. „N-ar trebui să faci ceva ca să nu mai rămâi însărcinată? Să faci un duş sau să foloseşti un spermicid, ceva?”

„Linişteşte-te, unchiu’. Am avut ciclul acum două zile. Oricum, pot oricând să fac un avort acum, dacă mi-ai arătat cum”.

Am înţeles că mă tachina cu posibilitatea de a rămâne gravidă şi credea că e dreptul ei s-o facă. Am ieşit de unul singur din apartament. Holul mă şocă prin faptul că era luminat, de parcă pustietatea orbitoare, punctată de uşile închise, trăsese tot timpul cu urechea.

Actul sexual ne surprinde cu cât de puţin timp durează. Ceasul meu Omega îmi dădu de ştire că era unu fără cinci. Am dansat, considerabil mai uşor fiind, în timp ce coboram scările vibrânde ale blocului, în drum spre Audi, culoarea acestuia aspirată de lumina sulfuroasă a felinarului de stradă de deasupra. M-am suit în maşină şi-am luat-o din loc. Sumner Boulevard la ora aceea nu era numai lipsit de pietoni – doar câţiva vânători izolaţi, în dreptul unor uşi, filiformi ca nişte sculpturi de Giacometti – şi de automobile, dar era de o splendoare debordanta, întins ca o holdă de grâu sub soarele amiezii. Semafoarele fuseseră automat comutate pe poziţia intermitentă. Un beţiv îmi făcu semn să opresc, ca unui taxi, iar o piesă de Scarlatti, interpretată cu instrumentele specifice epocii, se auzi pe postul de radio al universităţii. Genul de muzică pe care o prefer la limita inaudibilului. Hai, Scarlatti! Vorbeşte-le îngerilor acelora! Orice altceva, un Wagner sau Brahms, şi realitatea m-ar fi strivit.

Cele două mânuţe fosforescente se contopiră pe cadranul ceasului meu Omega – unu şi cinci – în timp ce păşeam pe treptele casei mele înainte de a o întâlni pe Esther. Era trează, aşa cum prevăzusem; faţa ei arăta tumefiată, iar ochi verzi, întrebători, hipertiroidieni. Părul ei dezordonat era straniu de corect aranjat, de parcă l-ar fi scos şi l-ar fi bătut în cuie, la loc.

„Începusem să-mi fac griji serioase”, zise ea, şi atunci mi-am dat seama că deşi prezenţa mea nu-i făcea plăcere, absenţa mea o durea. I-am povestit în amănunt cum decursese întreaga scară, permiţând celor treizeci şi cinci de minute să fie absorbite de spaţiile albe ale spitalului şi ale procedurilor de internare.

„Aşadar micuţa Paula e ţinută în spital pentru propria ei protecţie faţă de propria ei mamă”.

„E un fel de-a spune”.

„Şi Verna, cum a luat-o? Aş fi dărâmată, orice mamă ar fi, bună sau rea”.

„A plâns”, am confirmat, prudent, pentru că partea nespusă a serii se încordă sub mine ca o capcană de tigru acoperită cu frunziş. „Dar cred că ea speră să-şi ia copilul înapoi dimineaţă, iar lucrurile vor reintra în normal. Însă eu nu sunt sigur de asta”.

Esther nu era atentă la ce spuneam; se uita la faţa mea. „S-a întâmplat, nu-i aşa?”

„Ce anume? Ce să se întâmple?”

„Ce se clocea între tine şi Verna încă de când te-ai dus prima oară la ea, în toamnă. Deloc caracteristic ţie, Rog – să te p ci de-a unchiul. Îi urăşti pe cei din Cleveland. Nu puteai s-o suferi nici pe Lillian pentru că-ţi amintea de ei. Cel puţin asta spuneai”.

De parcă sentimentul ei, că minţeam acum, mă făcea mincinos dintotdeauna. Am contraatacat orbeşte. „E vina

afurisitului de Dale Kohler”, am zis. „A venit la mine cu faţa aia lugubră a lui şi mi-a spus că ar trebui s-o ajut. Ăsta-i necazul cu jucătorii din ograda binelui, încurcând mereu iţele altora”.

„Nu schimba subiectul, întotdeauna faci asta. Nu vorbim acum despre Dale, ci despre Verna. Pur şi simplu ai lăsat-o în faţa blocului?”

„De fapt”, am zis eu, având încredere în expresia feţei mele, acel trădător subţire, că nu mă va da de gol, „i-am propus să vină să doarmă aici, poate la mansardă, undeva”.

Ochii lui Esther se micşorară, la fel şi buzele ei. „Nu e nimic la mansardă”, zise ea. „Doar câteva picturi neterminate de-ale mele pe care nu le-am atins de mult”.

„Ar trebui să te-apuci din nou de pictură. Îţi dăduseşi drumul, îmi *plăceau* tablourile acelea mari, furioase, pe care le-ai făcut vara trecută. Şi Verna ia ore de pictură acum; are una mâine, din cauza asta a zis că nu vine aici. „Aşa că”, – am suspinat, sincer obosit – „am lăsat-o acasă”.

„N-ai învelit-o înainte de culcare? Ai lăsat-o să intre în clădirea aia îngrozitoare neînsoţită?”

„*Baby*” – de unde mi-a venit „baby”? – „ea *locuieşte* acolo, că e marea regină albă. Blocul ăla e pentru ca ea apa pentru peşte, ca morcovul pentru iepure”. Chiar se simţea, asta n-am zis, mai acasă la ea acolo; ca orice alveolă ecologică, îi era mult mai confortabil apartamentul acela decât putea părea. Fudul, cu oliţele elastice, am presat mai tare. „Iar în ceea ce priveşte mansarda, mi se pare că avem o saltea veche acolo. Nu cred că i-ar fi păsat prea mult, şi la ea doarme pe-o saltea. Zilele astea cei tineri cred că e mult mai spiritual aşa decât într-un pat”.

Ochii lui Esther străfulgerară, realizând conexiuni inexprimabile. „N-o vreau pe stricata aia în casa noastră,

nu vreau să-l expun pe Richie mai mult decât e necesar”. Se întoarse furioasă, oferindu-mi priveliştea mea preferată, acea imagine iconică a femeii văzute din spate.

M-am dus în camera mea şi l-am salvat pe Tillich din poziţia nedemnă în care-l lăsasem, pe braţul fotoliului, cu faţa-n jos, sub veioza încă aprinsă. Esther şi cu mine avem teritorii diferite în casă, iar înstrăinarea ei e atât de pronunţată încât îmi lăsase camera neatinsă. Din moment ce ar putea trece un eon înainte să pun din nou mâna pe cartea asta, am parcurs ultimele pagini, stridente din cauza concluziilor italicizate. *„Salvarea societăţii europene de la reîntoarcerea la barbarism se găseşte în mâinile socialismului”*. Asta fusese scrisă în 1933, când Hitler venea la putere, iar eu mergeam de-a buşelea. Ca atât de multe alte lucruri pe care le afirmă Tillich, suna în acelaşi timp şi adevărat, şi fals. Barbarismul se întorsese, iar unele forme ale ei şi-au luat numele de socialism.

În pat, mâinile subţiri şi osoase ale lui Esther încercară să mă cerceteze şi să mă verifice; şi deşi am simţit o asemenea poftă bezmetică pentru trupul ei, pe care n-o mai resimţisem de mult, n-am avut încredere în vechiul meu trup şi m-am prefăcut somnoros, prefăcătorie care deveni pe nesimţite somn adevărat, încărcat cu vise atroce despre trupuri infantile, tăiate, amestecate expuse pe suprafeţe plane, sub o lumină puternică.

V

I

Într-o societate stabilă, tradiţiile se acumulează; a devenit un obicei al nostru ca Esther şi cu mine să dăm o mare petrecere în a doua săptămână a lunii mai, în perioada în care cursurile devin mai puţin tensionate, în vederea pregătirilor pentru examenele finale. A insistat să-l invităm pe Dale; n-am cerut ca şi Verna să fie inclusă. Nu

făcea parte din mediul academic – nici măcar o absolventă de liceu, cu toate sfaturile şi îndrumările mele – şi nu s-ar fi simţit în largul ei printre invitaţii strălucitori. Comportamentul ei de Ziua Recunoştinţei nu mă impresionase ca discret, iar acum avea şi un mic secret care trebuia protejat.

De la cufundarea noastră în disperare, după ce o lăsasem pe micuţa Paula la spital, comunicarea dintre noi fusese doar una formală, restrânsă în special de umbra tot mai apăsătoare a Departamentului de Servicii Sociale asupra vieţilor noastre superficial conectate. Departamentul fusese informat în dimineaţa următoare asupra naturii dubioase a fracturii Paulei, iar când harnica noastră artistă s-a prezentat la spital – în jur de ora două, nu la prânz cum promisese – să-şi ridice odrasla, a fost întâmpinată de un „lucrător”, care mi-a fost descris ca un negru mare şi foarte deştept şi important şi care n-a fost deloc amuzat de faptul că trebuise să sară peste masa lui de prânz în timp ce Verna îşi vedea de ale ei. Panicată să vadă că i se interzicea accesul la fiică-sa, Verna a invocat respectabilul meu nume, lucru pentru care nu i-am mulţumit. Goluri problematice se căscau sub mine, acolo unde se confruntau sărăcia şi statul. Te culci cu cineva într-un moment al adevărului şi obligaţiile încep să abunde ca într-un coşmar.

Esther, draga de ea, m-a însoţit la întrevederea din clădirea de cărămidă roşie peste drum de magazinul de paste făinoase şi graţie ei, neobişnuit de animată şi de autoritară, s-a ajuns la un compromis acceptabil cu cei doi reprezentanţi ai autorităţilor tutelare: asistenta socială care se ocupase înainte de Verna, cam grăsuţă dar bine proporţionată, cu ochelarii de vedere ataşaţi de un cordon din catifea care atârna imperial în dreptul fiecărei urechi,

şi un tip alb, sfrijit şi nervos, cu o piele ponosită ca cea a unei hârtii mânjite de o foaie de indigo. Formularul 51A fusese completat de cei de la spital, ne-a informat el, şi nu putea fi trecut la dosar fără o înştiinţare oficială a măsurilor impuse.

Esther lucrase mai demult pentru un avocat, iar avocaţii, fireşte, asemeni asistenţilor sociali şi clericilor, se situează în acel clarobscur creat atunci când eurile noastre incorigibile se ciocnesc de normele disciplinei sociale. Consiliul care se afla în spatele asistenţilor sociali numiţi în cazul Vernei, foarte asemănător celui de la Niceea, care stătea în spatele preotului de ţară desculţ şi beţiv în *acele* secole imperfecte, recomandase ca Verna să se supună unor şedinţe de consiliere psihiatrică împreună cu părinţii ei. Esther le atrase atenţia că părinţii se găseau la multe state depărtare şi că tatăl ei, un creştin convins, îşi întorsese spatele fiicei sale.

Am chicotit la auzul acestor cuvinte, dar ceilalţi nici măcar n-au zâmbit; nu vedeau niciun paradox. Nici Mântuitorul nostru n-a văzut unul. *Cel ce îşi iubeşte fiul sau fiica mai mult decât mine nu e demn de mine*.

Mai exista şi alt punct delicat, din punctul de vedere al ordinii sociale, pentru că (aşa cum a remarcat Esther) nimeni nu mărturisise sau nu putea dovedi că Verna îşi accidentase propriul copil. Paula însăşi, exponatul A, stătea acolo, în poala mamei sale, cu un picior în ghips pe care Verna pictase câteva flori realiste şi nişte inimi idealizate. Poate că aceste inimi le-au înmuiat pe cele ale lucrătorilor sociali; sau poate a fost propunerea fermă a lui Esther ca Verna să se supună voluntar şedinţelor de psihiatrie. Iar noi, adică eu şi ea, le-a propus Esther pe neaşteptate, promiteam să contribuim la buna creştere a Paulei împreună cu mama ei; creşa avea deja custodie *de*

facto a copilei pentru o mare parte din zi şi din săptămână, iar noi acceptam s-o luăm pe fetiţă în grija noastră în serile în care Verna simţea că trebuie să-şi recupereze forţele şi să redobândească controlul asupra vieţii ei. Ultimele ei fraze frumoase ne-au uimit pe toţi şi au conferit un fel de ramă strălucitoare pentru ceea ce apăruse ca o imagine destul de sordidă.

În final, asigurările lui Esther fuseră acceptate, împreună cu prevederile adăugate formularului 51 A, ca fiind cea mai bună înţelegere pe care sistemul o putea aproba până când celălalt picior al Paulei va fi fost fracturat, caz în care statul ar fi intervenit asumându-şi custodia copilei şi plasarea ei într-o instituţie oficială. Această ameninţare fu pronunţată de asistentul mascul ale cărui trăsături mototolite erau ciudat de nobile: buza lui inferioară aluneca mereu în proeminenţă, cu un fel de mişcare de gumă, în timp ce îşi rumega melancolicele, dojenitoarele lui cuvinte.

Am fost atent să văd dacă Verna şi Esther şi-au încrucişat vreodată privirile în timpul acestor tranzacţii. Reacţiile dintre două femei pe care le-am avut ne fascinează întotdeauna, probabil în speranţa că va fi realizat un pact în vederea îngrijirii noastre totale, perpetue, de către ele. Deşi Esther, în gesticulările ci animate, arătase cu mâna ca s-o indice pe Verna, exponatul B, n-am sesizat să se fi realizat vreun contact fizic între ele; mai degrabă degetele cu unghii lungi ale lui Esther îngheţau la un centimetru deasupra antebraţului Vernei, ai cărei pori se contractau ca reacţie, ducând la apariţia pielii de găină. O ţinea pe Paula în poală, cu obstinaţia năucă a celui care rezistă să i se extragă dintele care doare. Ochii ei uşor oblici mărginiţi de gene scurte se umpleau de lacrimi din când în când, revărsându-se apoi pe obrajii pe

care continua să şi-i şteargă ineficient, cu dosul mâinii. Paula – mai deschisă la culoare decât asistenta socială al Vernei, dar cu un identic nas turtit – gângurea şi uguia, se zgâia solemnă, maimuţărind propriile noastre solemnităţi adulte şi îşi lovea prieteneşte ghipsul, unde codiţa unui iris purpuriu redat cu măiestrie se mula pe curbura genunchiului. Lecţiile de pictură ale Vernei îşi arătaseră roadele.

Aşa se face că în unele după-amiezi, seri şi nopţi, Paula venea să stea cu noi pe Malvin Lane, în timp ce Verna îşi exercita în altă parte dreptul constituţional de a fi fericită. Gelozia mea sexuală se aprindea numai după miezul nopţii, în acel răstimp în care eu şi ca, păpuşele tot mai mici odată cu trecerea timpului, ne împreunaserăm odată. Esther, drogată cu propria ei doză de maternitate sintetică şi forţată să respire acum pe gură din pricina abundenţei polenului în acea lună mai, sforăia constant lângă mine. Chiar şi atunci îmi aminteam trupul alb şi adipos, dar cu o vulvă strâmtă, al nepoatei mele, mai mult cu oroare decât din dorinţă; trecuseră două săptămâni, iar eu mă cercetam seara şi dimineaţa în lumina puternică a băii să văd dacă apăruseră sau nu semnele acelor boli venerice moderne care au înăbuşit revoluţia sexuală, după cum s-a văzut, în faşă. Nu detectasem nicio iritaţie în regiunile intime sau vreo jenă alarmantă în timpul urinării, dar tot nu m-am simţit în siguranţă, nu mă voi simţi niciodată în siguranţă. Fusesem contaminat, dacă nu de herpes sau SIDA, atunci de DSS; din colţul meu academic protejat fusesem târât în acea parohie plină de funingine a mizeriei şi necazurilor incurabile din care scăpasem de două ori, părăsind Cleveland-ul şi abandonând viaţa de preot. Acum aveam o odraslă mulatră nelegitimă sub acoperişul meu, împreună cu o soţie adulterină şi un fiu cu

dificultăţi de învăţare. De ceea ce te foloseşti, eşti folosit, *per carnem*. Am clasat ca pură informaţie psihologică sublima exaltare, bucuria eliberării care mă însoţise plecând de la Verna de-acasă în acea noapte înceţoşată, fără lună, prin lanul vălurit de schelete în timp ce prăfuitul Scarlatti jubila neostoit.

Într-adevăr, mi-am dat seama că prin acel sentiment de pace *post coitum*, de dulce certitudine teistă de sub tavanul vag şi îndepărtat al Vernei, de *dovadă* a trăirii, întins lângă Verna, devenisem vinovat de erezie, de erezia de care şi cei din seminţiile Cathar şi Fraticelli fuseseră cu mult timp în urmă acuzaţi printre tunete de anateme – aceea de a comite orori deliberate, lărgind şi adâncind astfel câmpul păcatelor în care iertarea lui Dumnezeu poate interveni magnific. *Más*, *Más*. Dar *nu-l vei ispiti pe Domnul*, *Dumnezeul tău*.

Îi

La petrecere au venit Closson împreună cu drăguţa lui soţie micuţă şi ridată, Prudence, cu ochii ei limpezi de albaştri la fel de solizi şi de intenşi ca nişte mărgele emailate, fortificate de regimul de-o viaţă de hrană naturistă, apă de izvor, pacifism militant şi o bunătate lipsită de iluzii; familia Vanderluyten, pentru a da colectivului nostru acel amestec rasial fictiv şi distins promovat de reclamele de Coca-Cola televizate; şi Ed Snea care în prezent încerca să ajungă „la un numitor comun” cu doamna Snea, aducându-i în ajutor o studentă cu păr blond şi ochi luminoşi, o studentă de masterat cu şolduri absolut plate, cu care relaţia lui încetase în mod evident să mai fie una pur academică. Rebecca Abrams a venit cu iubita ei, o englezoaică roşie în obraji şi cu umeri laţi şi care ştia totul despre ceramica triburilor Mochica şi Nazca, iar doamna Ellicott era însoţită de fiul ci între două

vârste, produsul uneia dintre căsătoriile ei falimentare, un tip înalt şi chel cu un clipit rapid al ochilor care făcea ca din minut în minut gura să-i zvâcnească într-o parte, spre una din urechi. Deşi vorbea foarte îngrijit, avea aerul ciudat, de neşters, că nu se îmbrăcase de unul singur, că alte mâini îi încheiaseră nasturii. Pe de altă parte, femeia cu care venise Rebecca se îmbrăca în fiecare zi cu acelaşi costumaş impenetrabil, în carouri, la fel de potrivit pentru un sit arheologic şi pentru o petrecere, lâna din care era confecţionat atât de strâns ţesută şi de groasă încât putea să trezească invidie într-un tip îndrăgostit de tweed ca mine.

Au fost invitaţi şi câţiva dintre studenţii mei de masterat, dar nimeni nu-şi putea imagina că aş fi putut avea o relaţie cu Corliss Henderson, care, instantaneu a gravitat spre englezoaică pentru a o întreba dacă în culturile precolumbiene ceramica era produsul (conform doctrinei patriarhale) mâinilor masculine, sau (aşa cum credea ca) al celor feminine. Englezoaica, cu fusta ci largă şi pantofii fără tocuri de culoarea noroiului, afirmă sus şi tare că femeia incaşă era un animal de povară, pur şi simplu. Soţia unui economist faimos pentru bucuria de a apărea în talk show-uri avu curajul să fie de altă părere, pe baza unei călătorii la Machu Picchu din iarna trecută. Soţul unei poetese boliviene, *persona non grata* în prezentul regim, îşi exprimă propria sa părere asupra acestui subiect, chestiunea feministă latino-americană. A avut oare America de Nord, cu toată libertatea ei în privinţa voturilor, o personalitate ca Eva Peron? Sau Gabriela Mistral? Şi aşa mai departe. Petrecerea deborda de oaspeţi care vor rămâne anonimi în decursul acestei naraţiuni, însă toţi aveau pretenţia, în virtutea frumuseţii sau a inteligenţei sau a originii lor, de fi consideraţi

excepţionali, de a fi socotiţi printre aceia care altă dată în New England ar fi fost consideraţi ca făcând parte din elită.

Din toate părţile – în timp ce-mi întâmpinam oaspeţii şi îi pofteam înăuntru, sporovăind absurd şi încercând să-mi amintesc numele copiilor şi ale animăluţelor de casă pentru a putea sporovăi şi mai mult mai târziu, iar Esther făcea naveta la bucătărie pe tocurile ei înalte, unde două fete irlandeze patologic de timide fuseseră angajate pentru a aranja şi servi gustările – se auzi un huiduit unanim provocat de ultima gafă a preşedintelui ţării, mai mult decât o gafă, un gest de-a dreptul abominabil, depunerea unei coroane într-un cimitir german saturat cu SS-işti. Invitaţii au rumegat, rumegat, rumegat persoana lui Reagan; fiecare preşedinte la rândul său e deferit viguroasei, deşi neverificatei, convingeri a cadrelor universitare că aceştia ar putea conduce ţara mai bine decât autorităţile votate s-o facă. Cu toate astea, impresia mea era că existam cu toţii în capul acela placid şi aerisit al lui Reagan ca într-o bulă uriaşă şi că ar putea veni acea zi în care bula va exploda şi cei dintre noi care vor fi supravieţuit îşi vor aminti de America prezentului ca de un paradis.

Voiam ca Dale să întâlnească familia Kriegman şi din fericire au sosit cu toţii în acelaşi timp – Dale arătând, în costumul lui cenuşiu, palid şi tras la faţă, în timp ce familia Kriegman, toţi cinci, radiau sănătate şi robusteţe. Myron şi Sue aduc întotdeauna aceeaşi pată de culoare unei petreceri: locul magnoliei şi al liliacului fusese luat de sânger şi de azalee în grădinile noastre adiacente, iar amuzanţii mei vecini tăiaseră florile şi îşi împletiseră ghirlande pentru capetele lor. Cele trei fiice se rezumaseră la câte o sigură floare înfiptă în coafurile lor semipunkiste.

Aceste *jeunnes filles* era frumos înşiruite la nouăsprezece, şaptesprezece şi cincisprezece ani, iar numele lor – Florence, Miriam şi Cora – puteau fi memorate graţie unor consonanţe fericite ca Flopsy, Mopsy şi Cottontail. Le-am făcut tuturor cunoştinţă cu Dale, sugerându-i tânărului: „Trebuie să-i povesteşti lui Myron despre teoriile tale. Spre deosebire de mine, el e un adevărat om de ştiinţă şi îţi va oferi un feed-back inteligent”.

„Ce teorii?” întrebă Myron, furios. Apetitul lui intelectual e la fel de copios ca cel pentru vinurile bune şi distracţie; de-a lungul anilor, consumaţiile lui constante îi scurtaseră distanţa dintre cap şi piept în aşa o măsură încât faţa lui mare şi bucălată apărea ca înşurubată sub nivelul umerilor, cu multiplele lui bărbii acoperind nodul de cravată. Cele trei fiice, fiecare purtând o bluză de o distinctă nuanţă pastel şi salopete largi, l-au cercetat din priviri pe Dale şi au decis că e mai bine să se amestece cu ceilalţi invitaţi. Într-adevăr, arăta jalnic, ceva care îi venea dinăuntru: viermele visceral îl rodea cu desfrânare.

„Ne vedem mai târziu, tinere”, promise Myron. „Nu pot absorbi nicio teorie fără un pahar în mână”.

Soţii Kriegman înaintară pe hol, în braţele teatral primitoare ale lui Esther şi, deşi ochii albaştri ai lui Dale (cu privirea lor senină cumva modificată de la prima noastră întâlnire) navigaseră peste umărul meu ca să cuprindă imaginea amantei lui în costumaţia ei vaporoasă de soţie, l-am reţinut o clipă, acolo, lângă bancheta acoperită cu o stivă de tomuri de teologie pe care valul credinţei tulburate le depozitează la uşa mea.

„Cum îţi merge?” l-am întrebat, cu acea voce şoptită, conspirativă, pe care o folosim în prezenţa celor bolnavi.

„Cum adică?” Ochii lui se întunecară şi, fără să mă întorc, puteam vedea ca într-o oglindă retrovizoare că

Esther tocmai ieşise din câmpul lui vizual.

„Cu proiectul”, l-am îmboldit.

„Ah, O.K. Au intervenit unele chestii interesante. Încă nu stăpânesc metodologia sută la sută, dar poate mă pun la punct într-o săptămână, două, după ce termin cu orele de grafică animată din timpul zilei”.

„Se aşteaptă de la tine să prezinţi ceva substanţial înainte de iunie”, i-am reamintit. „Ca să-ţi reînnoiască bursa”.

Dale îşi mută privirea de la zona în care Esther ar fi putut reapare şi încercă să se concentreze asupra mea, prietenul şi inamicul lui. Am simţit cum, cu ambiţia un pic dezumflată, încearcă să-mi facă o sinceră destăinuire. „Poate n-ar trebui reînnoită, profesore Lambert. Poate toată chestia asta e prea mare pentru mine”.

„Prostii”, i-am spus. „M-ai convins şi pe mine, iar eu sunt un fideist înverşunat încă de la cincisprezece ani. Apropo, cum ţi se par domnişoarele Kriegman? Un pic cam tinere – dar intuiţia îmi spune că-ţi plac cele tinerele”. Asta a fost un pic vulgar, dar petrecerile ne forţează să devenim alte personaje, niciunul dintre ele cu totul agreabil.

„Nu am fost foarte atent. Păreau destul de obişnuite”, zise Dale. Din nou acel salt uşor, decizia de a fi franc cu mine. „Şi nici nu prea am chef să discut teoriile mele cu tatăl lor. Îmi apar un pic stranii acum, teoriile mele”. Uimitor, în părul lui castaniu neîngrijit şi uşor ondulat, acoperindu-i puţin fruntea, poate ca să ascundă faptul că avea un început de chelie, apăruseră câteva fire albe, cu atât mai şocante cu cât erau doar câteva.

„Prostii”, am zis iarăşi, jucând rolul profesorului gazdă, căruia nu-i e teamă să se repete. „Kriegman e deschis la minte. Ai să-l cucereşti”.

Bietul Dale. Nu se simte bine. Se aşază pe micuţa

canapea roşie. Viermele acelea îl roade în stomac, acolo unde se uneşte cu esofagul şi unde se instalează ulcerul. Priveliştea lui Esther, tropăind şi agitându-se înainte şi înapoi prin grădina zgomotoasă şi bătătoare la ochi a petrecerii ei, îl ţintuieşte locului cu o senzaţie de vinovăţie atât de acută încât nu crede să o poată vreodată reconcilia cu propriul său *Gesetz*. Pentru această ocazie soţia mea nu poartă suava şi iridizata catifea verde pe care o purtase de Ziua Recunoştinţei, ci un o rochie de un galben ca polenul, cu volănaşe imponderabile la mâneci şi tiv, cu dungi negre de-a latul coapselor, aşa încât parc o albină gigantică. Faptul că această femeie fragilă, agitată şi cvasi-oficială se întinsese nudă pe strâmtul lui pat de campanie într-o cameră cu miros de tenişi şi sos de soia, că aceleaşi coapse dungate acum în negru s-ar fi putut despica pentru el în contorsiunile dragostei, pentru a-şi expune deschiderea aceea roz-maronie a anusului, şi că acea gură rujată şi flecară s-ar fi strâns pentru a-i înghiţi bărbăţia inflamată şi gâtuită de vene, pare acum un vis, o viziune boschiană înmărmurită pe o pânză crăpată, un vechi Infern nepreţuit expus pe pereţii unui muzeu, controlaţi de o alarmă antifurt. El simte, sărmanul meu Dale, o zadarnică furie posesivă, o dorinţă neajutorată de a o revendica, de a o extrage pe Esther din solida matrice socială plină de viaţă în care am cimentat-o şi de a extinde pe durata unei vieţi acele câteva ore extatice pe care ea i le-a acordat din motive cunoscute doar ei, motive care, ca orice altceva din această lume sublunară, nu sunt imuabile. În aceste două săptămâni de când Paula devenise o chiriaşă flotantă, întâlnirile amanţilor din alcovul mansardei încetaseră; ultima oară se despărţiseră fără să stabilească nicio întâlnire viitoare. Simte un vid, acela al absenţei lui Esther, dar privirile ei traduc doar iritarea provocată de faptul că

el continuă să privească în direcţia ei atât de insistent, în timp ce crema universitarilor locali poate sesiza şi analiza acest lucru.

Richie simte prezenţa unui alt suflet neglijat şi se aşază lângă el, în faţa mesei de sticlă. Cenuşa căminului fusese măturată de când venise primăvara şi o vază mare cu bujori fusese aşezată în cavitatea întunecată. Câteva petale tivite cu maroniu căzuseră pe dalele de ceramică.

Dale îl întreabă în glumă: „Cum merge, Rich? Cum te-mpaci cu rădăcinile pătrate?” Şedinţele lor de meditaţie nu mai continuaseră după vacanţa de Paşte, alt semn al declinului pasiunii amantei sale.

„N-am luat notă de trecere la ultimele două teste”, recunoaşte băiatul, deja prea imun la insucces pentru a părea că se scuză. „Credeam că am înţeles teoria, dar se pare că nu-i aşa. Înmulţeşti ceva cu altceva, dar nu mi-am amintit ce, parcă totul se-ntoarce pe dos în capul meu. Mama crede că sufăr de dislexie”.

„Chiar crede?”

„Unde e iubita ta?”

„Ce iubită?”

„Ştii tu, Verna, care-şi aduce copila la noi câteodată. Îmi place de ea. E haioasă”.

„În ce fel?”

„Cum îl tachinează pe tata. De cele mai multe ori nu-şi dă seama că e tachinat”.

„N-a fost niciodată iubita mea, doar o prietenă. Poate că de-aia n-a fost invitată astăzi, pentru că-l tachinează pe tatăl tău”.

„Nu, pentru că mami n-o place”.

„Nu?” Simpla introducere a lui Esther în conversaţie îi accelerează pulsul lui Dale. Iubirea din fiecare celulă a lui îi răzbate prin piele asemeni unei diagrame dispuse pe

monitor, stânga dreapta, sus jos. „De ce crezi că n-o place?”

„Crede că-i o stricată. Nu vrea să vorbesc cu ea, dar eu îi vorbesc, când vine după Paula sau când o lasă aici. I-am arătat odată revista mea, *Clubs*, iar ca a râs. Mi-a zis că fetele alea nu erau excitate, doar se prefăceau. Că totul e doar exploatare”.

Dale se gândeşte la prefăcătorie, la prefăcătoria femeilor. Oare să se fi prefăcut şi Esther? *Imposibil*, gândeşte el. Dar gândul îi sfâşie trupul de ruşine. Ar vrea să-l întrebe pe băiatul ăsta o mie de lucruri despre mama lui – cum arată dimineaţa, ce mănâncă la micul dejun – dar conchide că ar fi exploatare, aşa că schimbă subiectul. „Şi îţi place că Paula vine pe-aici?”

„E groaznică”, îi răspunde fiul meu, „dar nu poţi da vina pe ea. Plus că are culoarea asta ciudată, dar nici asta nu e vina ei. O învăţ tot felul de chestii, să folosească telecomanda pentru video, de exemplu. E deşteaptă, s-a prins”.

Dale se întreabă dacă Richie, care nu va fi niciodată un matematician, ar putea în schimb deveni profesor sau cleric. Băiatul are defectele lui, dar pare sensibil. Există persoane interesate de alte persoane şi persoane interesate de lucruri, se gândeşte Dale, şi crede că el e un personaj interesat de lucruri, ţinând cont de trenul acela, jucăria din copilărie. Probabil că personificarea lucrurilor e un defect la fel de mare ca reificarea oamenilor. O eroare există în mod cert.

Esther vine spre locul unde stau cei doi. Dungile ei sunt subit luminoase în ochii lui Dale. Nu îndrăzneşte să-şi ridice privirea spre faţa ei, spre acea expresie agresivă a buzei ei superioare, spre faţa ei subţire, de femeie de vârstă mijlocie. Vocea ci coboară, vorbindu-i matern lui

Richie. „Dragul meu, nu te duci, te rog, să le-ajuţi pe fete cu gustările? Tot ce-ar vrea ele să facă e să se ascundă în bucătărie şi să se hlizească acolo, dar dacă ficăţeii de pui înveliţi în şuncă nu sunt serviţi când sunt calzi, devin prea uleioşi şi greţoşi”.

Ultima remarcă pare a fi adresată unui adult, iar Dale îşi ridică privirea plin de speranţă. Faţa ei, atât de departe deasupra lui, privind în jos, exprimă o privire neutră, întrebătoare, de parcă el ar fi fost un fel de ţesut pe o lamă de microscop, a cărei patologie n-a fost determinată. „Nu prea te distrezi”, zice ea.

„Nu, nu prea. Deşi e o petrecere grozavă. E bine să-ţi vezi casa plină de lume”. Evocând vremurile când erau doar ei, aşa cum Adam şi Eva trăiseră în sălbăticia Edenului.

Gura ei se strânge într-un cerc, un boboc de carne. „Prefer să am o companie mai selectă”, zice ea, ca şi cum încă ar face conversaţie, însă atât de încet încât doar el o poate auzi.

Încă îl mai iubeşte, îl doreşte. Saltul lui visceral de încredere reînnoită îl face să se ridice în picioare, ceea ce e o greşeală; pura lui înălţime o alarmează, înălţimea lui osoasă, şi face din ei o pereche suspectă. „Richie îmi spunea că iar nu o duce bine la matematică”, zice Dale. „Poate că i-ar prinde bine nişte lecţii. Şi mie mi-ar prinde bine nişte… bani”.

Esther pare distrată, uitându-se în jurul ei cine e pe-aproape. Fumează. „E atât de aproape de sfârşitul anului”, îi spune lui Dale, „mă întreb dacă are vreun rost. Roger şi cu mine nu suntem siguri ce-ar trebui să facem cu Richie; poate că Pilgrim e o şcoală prea academică pentru el. Atât de mulţi copii deştepţi de evrei, iar acum asiaticii ăştia indecent de motivaţi”. Suflă fumul iritată, stinge ţigara în

scrumiera noastră de argint, cercetează distrată tabachera de argint, vede că e goală şi o închide zgomotos.

Dale zice: „Tu hotărăşti”. Senzaţia lui de nepotrivire acolo îi apare în toiul petrecerii mele ca o mască a degradării, zdrenţele cerşetorului mânjite de rahat. Dacă ar fi fost despuiaţi! Ea n-ar fi rezistat să nu-i proslăvească frumosul lui penis erect. Ar tachina-o cu el, ar tortura-o; când se deschidea pe salteaua pătată din mansardă spre a fi pătrunsă între picioarele ei depărtate, el îngenunchea în faţa ei şi i-o freca de buze, făcând-o să i-o sărute de la rădăcină la vârf, trăsăturile ei detensionate şi distrate fiind atunci relaxate şi supuse unui exerciţiu de vis al acceptării senzualităţii. „Ai numărul meu”, îi spune el. Dale e străbătut de un licăr de înţelegere, prin intermediul imaginii lor în timp ce făceau dragoste, că femeile, ca să fie stârnite să comită astfel de acte de dragoste, trebuie să fie motivate de propria lor senzaţie de putere, de bucuria puterii, şi că puterea lor o dată dovedită, asta le diminuează apetitul; mai mult, interpretarea rolului de gazdă pentru o petrecere ca aceasta, într-o casă atât de corectă şi de substanţială, dovedeşte alt soi de putere şi produce o altă senzaţie plăcută.

„Îl am”, acceptă Esther scurt şi întorcându-se se loveşte de Myron Kriegman care ţine în mână un pahar de vin şi pe cap o ghirlandă de flori.

„Oops, scuze, Es”.

„Myron, arăţi divin”.

„Ideea lui Sue. Mă simt ca un caraghios”.

„*Trebuie* să verific ce se-ntâmplă la bucătărie”.

„Du-te liniştită, dragă. O.K., tinere, ia s-auzim teoriile alea ale dumitale”.

Pe moment, aceste teorii îi apar la fel de îngrozitor de irelevante şi de obscure precum cuvintele schimbate în

larma casei mele, unde cuvântul german „Bitburg”, răsună ca un ciripit de pasăre. Apropierea de Esther şi ambiguitatea discuţiei l-au dat peste cap; noua întâlnire cu amanta, mirosul ei, animalul radios care aşteaptă ghemuit la capătul scărilor, la capătul tuturor acestor întortocheate coridoare sociale zgomotoase, îl aiuriseră. Mintea lui doare asemeni unui trup suprasolicitat fizic. Cu toate acestea, el expune politicos, aşa cum în alt colţ al lumii preoţii oferă lumină în rumoarea lăcaşurilor sfinte, argumentele cosmice: sorţii imposibili ca Big Bang-ul să fi funcţionat atât de bine, problema orizontului, a netezimii şi platitudinii, a incredibilei precizii necesare constantelor forţelor, ca să nu mai vorbim de cuplarea constantei gravitaţionale şi a masei neutronului, iar dacă oricare dintre acestea ar fi diferite cu doar câteva zecimi de miimi, universul ar fi devenit prea exploziv sau difuz, având o viaţă mult prea scurtă, sau fiind prea omogen pentru a conţine galaxii, stele, planete, viaţa şi specia umană.

Kriegman ascultă toate astea cu scrii rapide de clătinat din cap, ceea ce îi leagănă bărbiile pe nodul de cravată şi bobocii de azalee ai ghirlandei pe care încă o mai poartă pe cap. Ca şi cum ar fi intenţionat să înţeleagă mai bine, şi-a pus ochelarii cu lentile trifocale; în spatele lor, între sorbituri de vin alb din paharul lui de plastic (Almaden Mountain Rhine, $ 8, 87 o canistră de trei litri la Boulevard Bottle), ochii lui mici ţopăie şi îşi modifică mărimea în timp ce negociază printre cele trei niveluri de lungimi focale. „Ei bine”, zice el, în sfârşit, zâmbind precum cineva care şi atunci când vorbeşte ascultă o muzică de fundal care îi provoacă asociaţii sentimentale, „nimeni nu neagă faptul că Big Bang-ul prezintă unele neclarităţi pe care încă nu le putem desluşi; de exemplu, citeam deunăzi că până şi în cele mai vechi formaţiuni

stelare se pot detecta urme de elemente grele, ceea ce e straniu, pentru că nu există o generaţie mai vârstnică de stele care să le fi produs, şi ştii că mecanica particulelor din Big Bang nu ar fi putut furniza decât heliu şi hidrogen, corect?”

Dale se întreabă dacă ar trebui să răspundă: „Corect”. Prevede că nu va avea de spus prea multe.

„Ascultă, întotdeauna vor fi neclarităţi”, îi spune Kriegman cu o trufie părintească. „Mingea asta de foc iniţială etc., şi toată teoria câmpului în acele prime fracţiuni de secundă înseamnă că ne referim la evenimente incomprehensibile, ridicol de îndepărtate în timp. Astrofizicienii ăştia nu fac decât să fluiere «Dixie» trei sferturi de timp”.

„Corect”, zice Dale. „Asta zic şi eu”.

„Da, dar nu-i nevoie nici să devenim obscurantişti. Hai să-ţi dau o temă de gândire. Vrei o temă de gândire?”

Dale dă din cap, slăbit, cu acea slăbiciune recunoscătoare a unui copil atunci când i se spune că e bolnav şi trebuie să stea la pat.

„Caută în *Sky and telescope*, cred că e unul din ultimele numere din vara trecută, un fragment teribil de nostim în legătură cu asta, pe care l-au tipărit dintr-o carte, în care o droaie de rotifere – ştii ce sunt rotiferele, nu? – nişte mormoloci acvatici microscopici care posedă discuri anterioare retractile prevăzute cu câte un pămătuf de cili şi care dau impresia că scăfârlia lor se învârte – desigur, asta nu se-ntâmplă, nu mai mult ca bufniţele care îţi lasă impresia că se pot uita de jur-împrejur – în fine, acest grup de rotifere sunt imaginate purtând o conversaţie savantă despre cum balta în care se bălăcesc a trebuit să fie exact aşa cum e – temperatură, alcalinitate, mâlul de pe fund adăpostind bacteriile producătoare de

metan şi toate celelalte – era grozav de bine ticluită povestea asta – adică dacă oricare din aceşti factori ar fi fost cât de cât diferit – dacă temperatura necesară să evaporeze apa ar fi fost un pic mai redusă, spre exemplu, iar cea de îngheţare un pic mai ridicată – această Mică Societate Filosofică Băltoasă, cred că aşa se numea fragmentul, dar poţi verifica asta când citeşti articolul, decretează că întreaga operaţiune e providenţială şi că în mod evident Universul există pentru a fi creat această baltă şi pe *ei*! Cam aşa sună ceea ce încerci să-mi spui, tinere, însă tu nu eşti unul dintre acele rotifere!”

Zâmbetul constant al lui Kriegman se lăbărţează într-un hohot sonor. Buzele lui sunt în mod curios de aceeaşi nuanţă măslinie ca faţa lui, asemeni muşchilor din cărţile de anatomie alb-negru. În timp ce ridică paharul spre aceste buze exemplare, Dale intervine cu: „*Sir*, cred…”

„Uită de rahatul de «şir». Numele meu e Myron. Nu Ron. Myron”.

„Cred că e un pic mai complicat ceea ce încerc să spun; analogia cu balta e valabilă pentru exemplificarea principiului antropologic, susţinut din punctul de vedere al Pământului în contrast cu alte planete, pe care acum le percepem, deşi nu cred că ne-am îndoit vreodată de asta, ca lipsite de viaţă. În acel sens, da, suntem aici pentru că suntem aici. Dar în cazul universului, pentru că nu avem decât unul, de ce, să zicem, viteza recesivă e atât de exact egală cu viteza de desprindere?”

„De unde ştii că există un singur univers? Ar putea exista miliarde. Nu avem niciun motiv raţional să afirmăm că universul pe care îl percepem e singurul existent”.

„Ştiu că nu există un motiv *logic*…”

„Discutăm logic, sau nu? Nu te da intuitiv şi subiectiv cu mine, amice, pentru că sunt un tip mult prea pragmatic.

Dacă te-ajută să dormi faptul de a crede că luna e din brânză verde…”

„Nu cred…”

„Nu crezi că e din brânză? Bravo ţie. Nici eu nu cred. Rocile alea pe care le-au adus de-acolo nu s-au dovedit a fi din brânză. Dar fiica mea Florence crede; un punkist trăsnit cu părul vopsit violet îi spune că asta crede, atunci când fumează şi ea la fel de multă iarbă ca el. Ea crede chiar că e o budistă tibetană, cu excepţia weekend-urilor. Sora ei, Miriam, vrea să se alăture unei comune *Sufi* din New York. Nu mă las influenţat, e viaţa lor. Dar tu, dacă te înţeleg bine, amice, mă iei peste picior”.

„Eu…”

„Dacă-ţi pasă cât de cât de cosmologie, îţi spun eu în ce domeniu se studiază cele mai interesante fenomene acum: în explicarea apariţiei lucrurilor din neant. Imaginea se compune dintr-un număr de direcţii, o imagine la fel de clară ca mâna din faţa ochilor tăi”. Îşi dădu capul pe spate să-l vadă mai bine pe Dale, iar ochii lui par să se multiplice în lentilele trifocale. „După cum ştii”, zise el, „în lungimea Planck şi durata Planck avem spuma asta de spaţiu-timp în care fluctuaţiile cuantice de trecere din materie în non-materie au o semnificaţie nesemnificativă, matematic vorbind. Avem de-a face cu un câmp Higgs trecând de o fluctuaţie cuantică printr-o barieră de energic într-o stare de vid-fals, de unde rezultă o bulă de simetrie distrusă, care printr-o presiune negativă se multiplică exponenţial şi în câteva microsecunde putem avea ceva care ajunge de la ceva apropiat de zero la ceva similar cu masa şi mărimea universului actual. Nu vrei să bei ceva? Pari cam însetat, după cum stai acolo”.

Kriegman ia alt pahar de plastic cu vin de pe una dintre tăvile pe care fetele irlandeze le întind cu timiditate,

însă Dale dă din cap, refuzând. Stomacul l-a supărat toată primăvara. Pastrama şi laptele nu se înţeleg foarte bine.

Dragul meu prieten şi vecin, Myron Kriegman, ia o duşcă lacomă, îşi linge buzele zâmbitoare şi continuă cu vocea lui iute şi ascuţită. „O.K.; totuşi, vei spune, va trebui să porneşti de la *ceva* înainte de a avea de-a face cu un câmp Higgs; cum ajungem la aproape zero de la *absolut* zero? Ei bine, răspunsul pare să fie o simplă chestiune de geometric tradiţională. Eşti matematician, aşa că o să-ţi placă. Ce ştim despre cele mai simple structuri despre care avem cunoştinţă, quarcii? Ştim – haide amice, *gândeşte*”.

Dale se clatină. Zgomotul petrecerii a crescut, partea de sus a stomacului îl doare, Esther râde undeva în celălalt colţ al sufrageriei, sub arcadă, suflând un nor de fum, faţa ei mică e lăsată pe spate, cochet. „Sunt de mai multe culori şi arome”, zice el, „şi poartă sarcini negative sau pozitive din trei în…”

Kriegman sare: „Ştii! Apar în mod invariabil în trei şi nu pot fi despărţiţi. Şi ce îţi sugerează asta? Gândeşte. Trei chestii inseparabile”.

Tatăl, *Fiul* şi *Sfântul Duh* plutesc deasupra câmpului viziunii interioare a lui Dale, dar nu ajung pe buzele lui Dale. Nici Sinele, Eul şi Supraeul. Şi nici cele trei fiice ale lui Kriegman.

„Cele trei dimensiuni ale spaţiului!” proclamă Kriegman. Nici ele nu pot fi despărţite. Dar hai să ne întrebăm ce e atât de nemaipomenit despre cele trei dimensiuni? De ce nu trăim în două, sau patru, sau douăzeci şi patru?”

E ciudat că individul menţionează acele aproape magice, aproape revelatoare numere pe care Dale obişnuia să le încercuiască cu atâta migală cu roşu; acum ştie că au

fost nişte iluzii, unduiri în neant, ca acel despre care Kriegman ciripeşte atât de asiduu.

„Nu te gândeşti la asta. Pentru că”, curge veselul răspuns, „nu ai nevoie de mai multe sau mai puţine de trei dimensiuni pentru a face un *nod*, un nod care se ancorează în sine şi nu se poate desface, iar asta reprezintă ceea ce particulele primordiale sunt noduri în spaţiu-timp. Nu poţi face un nod cu două dimensiuni pentru că nu există sus şi jos, şi – aici e partea fascinantă, vezi dacă poţi vizualiza asta – poţi face o încâlceală în patru dimensiuni, dar nu e un nod, nu va *persista*. Hei, mă vei întreba – o citesc pe faţa ta – ce fel de concept e ăsta, persistenţa? Pentru persistenţă e nevoie de timp, corect? Iar asta e tocmai soluţia: fără timp nu avem nimic, iar dacă timpul ar fi fost bidimensional în loc de unidimensional, iar n-ai mai avea nimic, din moment ce te-ai putea întoarce înapoi şi n-ai mai avea de-a face cu cauzalitatea. Fără cauzalitate n-ar exista univers, s-ar desfiinţa mereu. Ştiu că chestiile astea trebuie să-ţi apară ca destul de elementare, văd din felul în care te tot uiţi peste umărul meu!”

„Nu, doar că…”

„Dacă te-ai răzgândit şi vrei ceva de băut, nu Esther îţi va aduce un pahar, trebuie să o rogi pe una din fetele astea”.

Dale roşeşte şi încearcă să se concentreze asupra acestei expuneri neobosite, deşi se simte ca un nod din patru dimensiuni, destrămându-se. „Mă scuzaţi”, zice el, „cum ziceaţi că ajungem de la nimic la ceva?”

Kriegman se bate uşor cu palma pe creştetul capului, să se asigure că ghirlanda e la locul ei. „O.K. O întrebare bună. N-am făcut decât să consemnez geometria ca să înţelegi necesitatea din spatele spaţiului-timp aşa cum există, şi ca să nu ne băgăm în dimensiunea teologică.

După cum stă treaba, un număr mai mic de dimensiuni spaţiale n-ar putea furniza juxtapunerile necesare pentru a obţine molecule, indiferent cât de lipsite de complexitate, ca să nu mai vorbim de celulele din care e format creierul. Mai multe de patru, adică ceea ce avem cu spaţiu-timp, şi complexitatea creşte, dar nu semnificativ: patru e de ajuns, suficient. O.K?”

Dale dă din cap, gândindu-se la Esther şi la mine, la el şi Verna. Juxtapuneri.

„Aşa”, zice Kriegman. „Imaginează-ţi neantul, un vid total. Dar stai! Există ceva în el! Puncte, geometric potenţială. Un fel de praf al unor puncte lipsite de structură. Sau, dacă asta e un pic prea vâscos pentru tine, încearcă «un set de puncte Borel încă neasamblate într-o multitudine a vreunei formule dimensionale.» Gândeşte-te la acest praf ca la un vârtej, din moment ce încă nu putem vorbi de dimensiuni, însă, fără apropiere sau depărtare, nu e tocmai un vârtej aşa cum ştim că e un vârtej, în fine, unele suflă în linii drepte apoi dispar, fiindcă nu există nimic să menţină o structură. Acelaşi lucru şi dacă se petrec din hazard – toate astea sunt hazarduri, hazarduri oarbe, Iisuse” – Kriegman se micşorează, scade tot mai mult; bărbiile lui se topesc tot mai solid pe pieptul lui; se clatină ca un om care încasează lovituri repetate în ceafa – „dacă sunt configurate în două dimensiuni, în trei, chiar în patru, dacă cea de-a patra nu e timpul; toate dispar, doar accidente în această puzderie de puncte, despre nimic nu se poate spune că există, până când – chiar şi cuvântul «până» e înşelător, implicând durată, care încă nu există – până când bingo! Spaţiu-timp. Trei dimensiuni spaţiale, plus timpul. Se înnoadă. Încremeneşte. Sămânţa universului a început să fiinţeze. Din nimic. Din nimic şi geometrie pură, legi care nu pot exista altfel, nimeni nu i

le-a înmânat lui Moise, nimeni n-a trebuit s-o facă. Odată ce ai sămânţa aceea, acel minuscul grăunte de muştar – *boom*! Big Bang e la colţ”.

„Dar…” Dale e uimit nu atât de ceea ce bărbatul acela îi spune, cât de fervoarea sa, de lumina credinţei în acei mici ochelari tripartiţi, bronzul monoton al feţei sale şi faldurile în cascadă, şuviţele lui şi începutul de chelie, sprâncenele groase îndreptate în sus ca nişte coame de rinocer. Omul ăsta e plin de viaţă, şi-o trăieşte cum vrea, viaţa nu e o povară pentru el. Dale se simte strivit sub privirea lui rotundă, vioaie şi lipsită de prejudecăţi. „Dar”, se împotriveşte el moale, „«puzderie de puncte», «încremenire», «sămânţă» – astea sunt doar metafore”.

„Ce nu e metaforă?” zice Kriegman. „Ca la Platon, umbre profilate pe pereţii peşterii. Totuşi, nu putem renunţa la raţiune; că atunci, cât ai bate din palme apare un tip ca Hitler, care vrea să conducă totul. Ascultă. Te pricepi la computere. Gândeşte binar. Când materia se întâlneşte cu antimateria, amândouă dispar, devin pură energie. Dar amândouă au existat; adică a existat o stare pe care o numim «existenţă». Gândeşte-te la unu şi minus unu. Împreună fac zero, nimic, *nada*, *niente*, corect? Imaginează-ţi-le împreună, apoi *separându-se* – dezlipindu-se una de alta”. Îi dă lui Dale paharul său, apoi demonstrează separarea cu mâinile lui groase şi păroase, cu palmele lipite, apoi alunecând în sus, separat.

„Te-ai prins?” Mâinile devin doi pumni la nivelul umerilor. „Acum ai ceva, ai doi de ceva, când înainte nu era nimic”.

„Dar în sistemul binar”, insistă Dale, dându-i înapoi paharul, „opusul lui unu nu e minus unu, e zero. Asta-i frumuseţea, mecanic vorbind”.

„O.K. Te-am prins. Mă întrebi: Ce e acest minus unu?

Am să-ţi spun. E *unu plus depărtându-se înapoi în timp*. Adică totul se petrece în spuma spaţiu-timp, în durata Planck, nu uita. Puzderia de puncte dă naştere timpului, iar timpul dă naştere puzderiei de puncte. Elegant, hm? *Trebuie* să fie. E hazard orb, plus matematică pură. Se dovedeşte din ce în ce mai mult, în fiecare zi. Astronomia, fizica cuantică, povestea se conturează tot mai mult. Destinde-te, tinere. E o chestie grozavă. Spuma spaţiu-timp”.

Kriegman glumeşte. Lui Dale îi place mai mult când e înverşunat, evanghelic în apărarea necredinţei. Esther a dispărut de sub arcadă. Sosesc tot mai mulţi invitaţi; Noreen Davis, negresa secretară, care i-a dat atât de zâmbitoare formularele acelea acum şapte luni, împreună cu colegul ei chel de la secretariatul Institutului teologic, şi cineva care arată ca Amy Eubank, dar n-are cum să fie ea, mecanismul lui de recunoaştere e probabil defect. Din masochism, îl întreabă pe Kriegman: „Şi cum e cu originea vieţii? Probabilitatea că aşa ceva să se întâmple e aproape imposibilă. Vreau să zic apariţia unui organism care se poate auto-reproduce, posedând propriul sistem energetic”.

Kriegman fornăie; îşi lasă capul în jos, ca şi cum ar fi devenit brusc foarte sfios; întregul său trup de sub ghirlandă, în haina lui murdară de catifea reiată, cu coate peticite şi nasturi gata să cadă, pare să se topească, apoi se îndreaptă rapid într-o poziţie aproape militărească. „Ei, asta chiar că-mi vine cel mai pe măsură”, îi spune lui Dale. „Cealaltă poveste nu e decât gargară savantă, n-am nimic de-a face cu ea şi habar n-am ce dracu’ e un set de puncte Borel. Dar întâmplarea face că ştiu *exact* cum a apărut viaţa; e o ştire de ultimă oră, cel puţin pentru un amator mediu, ca tine. Pământ. Pământul e răspunsul.

Formaţiunile de cristale din solurile fine reprezintă fundaţia, schelăria compuşilor organici şi a formelor primitive de viaţă. Tot ce-a făcut viaţa, înţelegi, a fost să-şi însuşească fenotipul pe care luturile cristaline le-au dezvoltat, vehiculul transmiterii fiind controlat exclusiv de creşterea cristalelor şi de epitaxie, iar factorii mutaţiei derivând din defectele cristalelor care furnizează, nu e nevoie să-ţi spun eu, configuraţiile alternative stabile necesare înmagazinării informaţionale. Atunci, mă vei întreba, unde-i evoluţia? Imaginează-ţi spaţiul poros al gresiei, amice. Cu fiecare ploaie tot felul de soluţii minerale răzbat înspumate pe-acolo. Sunt prezente diferite tipuri de cristale reproduse, fiecare reproducând propriile-i defecte. Unele se îmbucă cu altele atât de bine încât formează un dop izolator – asta nu-i bine. Altele sunt atât de instabile că sunt spălate de ploaie – nici asta nu-i bine. Dar al treilea tip rămâne acolo şi în acelaşi timp permite soluţiilor geo-chimice, hai să le numim nutrienţi, să treacă pe dinăuntru – asta-i bine. Genul ăsta de cristal se multiplică şi creşte. *Creşte*. Acum, în porozitatea gresiei avem o pastă cleioasă, permeabilă, care se auto-multiplică. Avem de-a face cu prototipul vieţii”. Kriegman trage o duşcă bună din Almaden-ul meu şi se linge pe buze. Un pahar pe jumătate plin stă pe măsuţa din lemn de nuc de la celălalt capăt al canapelei roşii, iar dragul meu vecin îl înlocuieşte cu al său, gol.

„Dar…” zice Dale, aşteptând să fie întrerupt.

„Dar, ai de gând să spui, cum e cu noi? Cum au fost introduse moleculele organice? Şi de ce? Ei bine, dar să nu devenim prea tehnicişti, unii aminoacizi, acizii dişi tricarboxilici, produc unii ioni de metal, ca aluminiu, mult mai solubili. Asta ne dă o proto-enzimă. Altele, ca polifosfaţii, sunt în mod special aderenţi, ceea ce, cum

spuneam, prezintă o valoare de supravieţuire în această lume prezoică pe care încercăm să ne-o imaginăm. Bazele heteroclite ca adenina au tendinţa de a se înfunda *între* straturile de lut; curând, relativ vorbind, vom obţine un polimer de tip AM, cu coloana vertebrală încărcată pozitiv. *Apoi* – ascultă, ştiu că te plictisesc de moarte, văd în ochii tăi că mori de nerăbdare să te amesteci cu cineva dincolo de umerii mei, poate chiar cu una dintre fetele mele. Miriam e cea care ar putea să-ţi placă, dacă nu te deranjează un pic de propagandă sufi; Apoi, cum spuneam, odată ce-am obţinut ceva de felul AM, *nu* în supa primordială de data asta – nimeni dintre specialişti nu s-a simţit prea confortabil la ideea asta, prea – care-i cuvântul? – lichidă – ci într-o pastă solidă de gene ale lutului – înmulţirea organică e gata să apară, întâi ca un subsistem, un fel de opţiune extra-paralelă cu creşterea cristalelor, apoi intervenind cu acel schimb de gene de care-ţi vorbeam mai devreme, genele lutului dispărând atunci când moleculele organice, conţinând mai mult carbon, au funcţionat mai bine îndată ce s-au impus. Crede-mă, amice, asta umple o grămadă de goluri teoretice. De la nimic la materie, de la materia moartă la viaţă, neted ca mătasea. Dumnezeu? Uită de bătrânul cacealmist”.

Esther revenise în sufragerie, la celălalt capăt, şi vorbea cu un tânăr pe care Dale nu-l cunoştea, un student de masterat din anturajul vreunui profesor, un băiat oacheş, de harem, cu părul dezordonat pe care îl împingea mereu cu mâna pe spate; căpşorul lui Esther, fruntea lată şi luminoasă şi părul roşcat, e amuzat înclinată, aşa cum se înclinase spre Dale cu ocazia mesei de Ziua Recunoştinţei. „Şi cum e de la viaţă la mental?” îl întreabă pe Kriegman. Propria lui voce dintre oasele craniului sună departe de

tot.

Kriegman fornăie. „Nu-mi insulta inteligenţa”, zice el. Zâmbetul îi pierise. Pare cu adevărat plictisit. „Mintea e doar o formulă de exprimare. Important e ceea ce face creierul. Creierul evoluează în aşa măsură încât să activeze mâinile, în principal. Dacă ceea ce mi-ai spus e tot ce pot să aducă original teoriile tale, tinere, mai ai multe de învăţat”.

„Ştiu”, zice Dale, umil. În maniera lui maladiv-creştină savurează gustul de cenuşă din gură, senzaţia de a fi fost strivit din punct de vedere intelectual.

„Ai vreo prietenă?” Întrebarea directă îl paralizează pe Dale.

„Ar fi bine să-ţi faci rost de una”, îl sfătuieşte Kriegman. „Să mai cureţe din pânzele de păienjeni”.

Văzându-l pe Kriegman întorcându-şi umerii căptuşiţi de catifea reiată pentru a plonja în grosul petrecerii, Dale face instinctiv un pas ca să-l urmeze, să prelungească întrevederea, să înveţe mai mult. Bătrânul se clatină ca un beţiv, ca un Minotaur ghiftuit, capul lui fără gât purtând în continuare ghirlanda ofilită. Dale e singur. Îi vede pe toţi ceilalţi angajaţi fericiţi în conversaţie, o fierbere păstoasă de gene. Chiar şi cea mai tânără dintre fetele lui Kriegman, Cora, la cei cincisprezece ani, cu aparat dentar şi coadă de cal, animă susţinut un grup de admiratori – Jeremy Vanderluyten dând solemn din cap, în costum şi vestă, inclusiv lănţişorul de ceas; fiul cam nătâng al doamnei Elicott zâmbind politicos, adumbrit; şi Richie Lambert privind cu un amestec de uimire şi dezgust străduinţa ei feminină de a plăcea, şovăitoare ca o pasăre care de-abia a învăţat cum să zboare, dar plină de încredere. Esther a dispărut din nou. Tot ce l-a preocupat pe Dale de-a lungul iernii şi la începutul primăverii,

chinuindu-i cu gingăşie creierul, s-a dovedit iluzoriu. Îi e dor de Verna, alt suflet ratat. Se întreabă de ce n-o fi aici. Iată că vine cineva care poate că ştie: gazda cu ochi cenuşii, păr cenuşiu, opac precum gresia. Cu un fals umor, mă prefac că vreau să-i fiu de folos.

„Bietul de tine”, zic eu. „Te-a tras Kriegman pe cruce?”

„Ştie o groază”.

„Despre orice. Nu-l lua în serios pe bătrânul cacealmist. Pari afectat”.

„Mă întrebam unde-i Verna”.

„Esther şi cu mine ne-am gândit că poate nu-i de ea”.

„Dar cum o duce? N-am prea văzut-o în ultima vreme”.

„E bine. Se războieşte cu cei de la Departamentul Serviciilor Sociale care încearcă să i-o ia pe Paula”. L-am povestit lui Dale toată tărăşenia, lăsând la o parte împreunarea noastră. Păru uşurat să-şi îndrepte atenţia spre altceva, în afara problemelor cosmice.

Zise el: „Are nevoie de ajutor. Ar trebui s-o caut”.

I-am zis: „Cred c-ar trebui”.

Esther veni la noi. Mă ignoră pe mine. „Dale”, atacă ea „*Nu* te distrezi. Haide să-ţi iei nişte *chili* şi să vorbeşti cu mine”. Îl trase de mânecă. Pufuleţul deasupra buzei superioare era uşor asudat. De lângă, şi uşor deasupra ei, puteam vedea corneea ei puţin bombată şi irişii de un verde pal; simţeam că sărmanul Dale crede că un mesaj secret era transmis pentru el din acei ochi umezi, proeminenţi, un secret final, celular, cum ar fi acela că ea urma să moară de leucemie, sau că era gravidă.

„Se distrează *foarte* bine”, am obiectat. „L-a pus la încercare pe Kriegman cu proiectul lui teologic”.

„Asta e o cruzime din partea ta”, zise Esther, ca Dale

s-o audă, „să-l asmuţi pe super-plictisitorul Myron asupra lui. Ar fi trebuit să le întâlnească pe fetele lui”.

„Le-am întâlnit”, zise Dale. „Flopsy, Mopsy şi Cottontail”.

Am izbucnit toţi trei în hohote, îndrăgindu-ne unul pe altul în felul nostru deprimant.

III

A doua zi, de parcă aş fi vrut să repar faptul că n-o chemasem la petrecere, i-am telefonat Vernei şi am invitat-o să luăm masa de prânz în oraş. Ştiam că-i era teamă să nu cumva să rămână singură cu mine în apartament. O etică stângace a actului de amor dictează femeii că, odată ce gheaţa a fost spartă, refuzul ci e prea dureros pentru bărbat; sentimentele ei materne şi protectoare îi compromit acum propriile ei dorinţe sexuale. Am simţit că Verna nu voia să fie obligată să treacă prin tulburarea de a mă accepta sau respinge mai mult decât voiam eu însumi să trec prin tulburarea – *travaliul*, după cum specifica un text de fizică în liceu, referindu-se la mutarea unor cuburi ideale de greutate pe nişte rampe fără fricţiune – de a pune întrebarea. Şi nu eram sigur că faptul de a nu-i propune nimic nu ar fi fost pentru ea la fel de jignitor. Devenisem nişte obligaţii, unul pentru celălalt.

Am dus-o la un restaurant pompos numit 360 pentru că Fiind plasat la ultimul etaj al celui mai înalt zgârie-nori din oraş, se roteşte extrem de încet, auzindu-se doar un frecuş fantomatic al axei, într-o mişcare de revoluţie completă care durează o oră şi jumătate – ceea ce te informează elegant cam cât cred ei că ar trebui să dureze o masă.

Am citit în ziarul de dimineaţă – având în faţa mea chipul nebănuitor, puţin umflat de somn şi cu o expresie jignită, de cealaltă parte a mesei de bucătărie, pe care

Richie o încărcase din nou cu Sony-ul lui şi cu flecăreala consonantă a reluărilor de desene animate – că aproximativ trei sute de mii de copii americani sunt implicaţi în producţia de pornografic infantilă. Cifra părea absurd de mare, asemeni unei statistici similar de ciudate despre care citisem cu câteva zile în urmă în acelaşi ziar (o foaie liberală pompoasă care încearcă să-şi pigmenteze elitismul insipid cu lacrimi de crocodil vizavi de „decăderea cartierelor”): estimarea că aproximativ trei sute de *acri* de pădure sunt consumate pentru tipărirea unei singure ediţii de duminică a unui ziar metropolitan. Puteau fi corecte aceste cifre, uriaşe sau e vorba de vreun editor dement îndrăgostit de numărul 300? Majoritatea numerelor, desigur par mult mai mari decât ar trebui să fie, inclusiv un trei urmat de două zerouri.

Verna aştepta pe o bancă din faţa blocului în soarele aproape văratic. Pomii tocmai înfrunziseră şi zona aceea părea mai întunecată şi mai compartimentată, fiecare sector demarcat de cortine de frunziş, o versiune sărăcăcioasă a „încăperilor” sculptate în grădinile de la Versailles. O astfel de senzaţie de afară-înăuntru trebuie să fi dansat prin mintea violatorului fiicei lui Ellicott în timp ce o viola printre rododendroni, ca apoi s-o sugrume de parcă ar fi mototolit un şerveţel murdar. Când Verna s-a ridicat în picioare şi a pornit spre Audi-ul meu de o culoare ambiguă, mai mulţi tineri negri au fluierat admirativ. Tocuri înalte, un taior bej de in părul prins la spate cu agrafe mari, sidefate. Doar şuviţele blonde răsărind din coafura ei ca nişte rachete flocoase şi un exces de brăţări de plastic la încheieturile mâinilor mai aminteau de rebela îmbrăcată în haine ciudate.

Dumnezeule, o iubeam, deşi nu voiam asta. Faţa ei încăpăţânat de lată, pieptul amplu sub reverele taiorului,

bluza de un bej sever, coapsele largi îngustându-se spre glezne şi gambele lucioase în ciorapi nylon: o femeie tânără. O întâlnire la ora amiezii. Paula era la creşă şi eram înţeleşi ca Esther s-o aducă direct la noi acasă, unde petrecea tot mai mult timp. Verna, cu pasul săltăreţ pe tocurile înalte, îşi lepădase căpăstrul maternităţii.

„O lady în toate privinţele”, am zis în timp ce ea îşi cuibărea fundul în catifeaua scaunului de lângă mine.

„Un nesimţit în toate privinţele”, zise ea ca răspuns.

Chiar că eram jignit. „De ce zici una ca asta?”

„Fără motiv, unchiu’. Doar că rimează cumva. Asonantă sau ceva în genul ăsta”. Privea înainte prin parbriz, amânând cearta noastră inevitabilă. Nasul ei, poate am explicat asta deja, arată nu tocmai fin, puţin cam butucănos; dar din profil e destul e de drept. Un nas drept e darul lui Dumnezeu pentru o femeie; majoritatea celorlalte trăsături pot fi aranjate.

Am mers în centrul oraşului. Peste râu, peste vechiul pod de piatră. Printre casele din cărămidă, unde traficul perpetuu şi gazele de eşapament învăluiesc cu o pâclă clădirile de trei etaje altă dată superbe, reciclate cu mult timp în urmă ca apartamente pentru studenţi, fiind transformate acum în locuinţe pentru pensionari. Gunoiul provenind de la etajele superioare curgea pe jgheaburile de lemn în lăzi de gunoi ruginite care complicau şi mai mult traficul. Probabil că ceaţa provenea şi de la copacii de-a lungul bordurilor – platani, castani şi ulmi, trunchiurile lor îmbrăcate în nişte uriaşe cutii verzi, ca nişte pacienţi după un transplant de inimă împiedicându-se spre moarte – ca de altfel şi maşinile parcate pe stradă; în luna mai un val teribil de polenizare şi de praf fertilizator se abate asupra populaţiei arboreale. Aşa cum afirmase odată transcendentalul nostru Preşedinte, criticat pe

nedrept pentru asta, Natura e cel mai nociv poluator al ei însăşi. Crezurile înlocuiesc alte crezuri; liberalii noştri fără vreun Dumnezeu nu acceptă ca Natura să fie blasfemiată şi abat valuri de petiţii asupra senatorilor ameninţaţi cu destituirea, întru salvarea celei mai jegoase mlaştini a Creştinătăţii.

Din acest cartier altă dată prosper ne-am târât cu greu prin perdeaua de monoxid de carbon şi tortura optică a soarelui strălucitor asediind metalul cabrat, ajungând în cele din urmă în centrul oraşului, unde maşinile parcate una lângă alta reduc străzile la înguste alei de acces. În încercarea de a stăvili aglomerările constante de trafic, poliţia a recurs la agenţi de circulaţie călare, mari animale arhaice păşind printre mormanele de metal paralizat, în timp ce călăreţii îmbrăcaţi în uniforme albastre, atât femei cât şi bărbaţi, la fel de nervoşi, privesc de sus cu o impotenţă imperială. Turnuri de sticlă, hectare de reflectări şi transparenţă, plutesc deasupra magazinelor care îşi oferă produsele umile – gogoşi, obiecte de artă, felicitări, discuri vechi de muzică – de parcă toată această grandoare arhitecturală şi economică se bazează pe bunăvoinţa noastră a ne cumpăra unul altuia felicitări nostime, pe jumătate indecente, cu ocazia zilelor de naştere.

Verna şi cu mine ne-am deplasat în vehiculul nostru de-a lungul unei rampe curbate şi am parcat în garajul de la subsol al clădirii înalte, unde mirosea un pic asemănător cu căsuţa aceea de vară, nu departe de Chagrin Falls, unde mergeam împreună cu tata, Veronica şi Edna. De la fermierul care locuia acolo cumpăram ouă de casă şi porumb dulce, iar el întotdeauna ne invita, ca un chelner mustăcios care recomandă un vin rar unor cunoscători, să luăm o înghiţitură de apă de izvor dintr-un polonic de tablă

a cărui aromă fragilă, de tablă îngheţată, era prezentă şi aici, în acest cavou subteran al maşinilor, mari cochilii de metal lăsate aici pentru moment, asemeni unor paltoane incomode. Era un garaj cu mai multe etaje, numerotate şi vopsite diferit, fiecare sprijinindu-se pe stâlpi de beton umflându-se conic spre tavan, într-un colţ igrasios, decorat cu bălţi de urină şi grămezi de sticle goale, o uşă deloc promiţătoare se deschise pentru a revela un ascensor căptuşit cu vinii, care ne conduse foarte lin în sus. O orchestră intona în *pizzicato* o veche melodie a Beatles-ilor. Ascensorul se opri cu o hurducătură pentru a culege alţi pasageri de la parter – turişti în tenişi, cu aparate de fotografiat şi cărţi de turism, nerăbdători să ajungă pe rotativa panoramică; oameni de afaceri în costume de vară gri-bej, venind aici să ia masa plătită de firmă – apoi decolă atât de vehement încât vârfurile degetelor noastre se umplură de sânge şi genunchii ameninţară să se frângă. Numerele etajelor pâlpâiră deasupra capetelor noastre în acele cifre electronice compuse din becuri minuscule, ca nişte bacili cu trupşor de bastonaşe, tot mai rapid şi mai rapid, apoi din nou încet, iar în final am păşit cu toţii afară, turiştii spre magazinul de suveniruri, iar noi spre Restaurantul 360, cu frânghii de catifea, ferigi de junglă, clinchet înăbuşit al tacâmurilor şi ferestre de la podea la tavan, deasupra clădirilor şi a parcurilor cu şaizeci de etaje mai jos. Văzut de sus, vechiul nostru oraş e predominant roşu, iar priveliştea e şocantă, o vastă operaţie chirurgicală, ca o jupuire.

În timp ce eram conduşi la masa noastră de către şeful de sală, păşeam pe mocheta de culoarea norilor prin spaţiul ameţitor de strălucitor al stratosferei, simţindu-mă expus, împreună cu Verna, la fel de clar ca într-o fotografie. Ochii clipiră, cumva pe deasupra noastră, unii

zăbovind mai îndelung. Cu ani în urmă am fi putut fi consideraţi ca tată şi fiică; sau, ca în cazul de faţă, unchi şi nepoată; acum privirile înregistrau o fată şi pe amantul ei îmbătrânit, cărunt, ceea ce, într-un fel, era la fel de adevărat.

În contrast cu tinereţea lucioasă, netedă şi marină a Vernei, probabil că mă profilam în lumina aspră ca un pescar colţuros, toate acele pofte şi frustrări adunate şi depozitate în jumătate de secol de egoism păreau întipărite în ridurile feţei mele prudente, viclene; cu toate astea, ciudat, nu eram deloc stânjenit că eram văzut cu Verna. Nimeni din cunoscuţii mei, de la Institutul teologic sau din împrejurimi, nu avea cum să ajungă în această capcană celestă pentru turişti; restaurantele bune şi modeste – şapte mese şi o grădină ascunsă între o curăţătorie de haine şi un magazin naturist, având ca bucătar un fost student şi meniul înscris pe o simplă tablă de perete – constituiau gustul nostru academic. Verna se deplasă agil printre mesele privitoare cu genul de expresie să vă ia dracu’ (tânăra ei viaţă, atât de săracă în multe privinţe, fusese bogată în mese luate la restaurant) şi, în afară de brăţările de plastic şi de cerceii cam stridenţi, nu era într-o ţinută nepotrivită. Nu era, mi-am dat seama pentru prima oară, o ruşine pentru familia ei / noastră, ci un alt membru al ei, cu acelaşi răbdător spate rotund, aproape cocoşat, pe care îl avea Edna, şi Veronica înaintea ei, îndată ce fetele se îngrăşau puţin. Fiecare generaţie e ca un baton cufundat pe jumătate în apă, care din pricina refracţiei parc strâmb.

Masa noastră era plasată pe circumferinţa mişcătoare, cu vedere panoramică. În timp ce ne aşezam am simţit cum pardoseala ne învârtea foarte încet, dintr-o coastă de metal a ferestrei înalte spre cealaltă, iar

acoperişurile înclinate şi peisajele pierzându-se în zare se topeau unele în celelalte, oraşul nostru întinzându-se spre orizontul înceţoşat, indescifrabil.

Se pare că intuise că o adusesem acolo sus ca să negociem, pentru că a trecut rapid la atac. „Ce i-ai făcut lui Dale, unchiu'?” întrebă ea, aplecându-se peste farfuria goală, peste paharul plin ochi cu apă, peste şervetului pliat şi cuţitele şi furculiţe cu zgârieturi sclipitoare. „E într-un hal de nedescris”. Am observat în lumina strălucitoare că îi apăruseră câţiva pistrui pe frunte şi pe nas; Edna, mi-am amintit, căpăta o groază de pistrui de la soare când juca tenis şi înota şi mergea la club în acele monotone, nepreţuite veri.

„Cum adică?”

„Zice că şi-a pierdut credinţa. Un tip pe care l-a întâlnit la petrecerea la care nu m-ai invitat l-a făcut să vadă cât de stupidă e toată chestia. Şi nu cred că povestea aia pe computer îi iese prea bine. E ca şi cum ar fi aşteptat un miracol care nu se-ntâmplă”.

„Nu te-ai fi distrat la petrecere. Era una dintre acele serate pe care le organizăm în fiecare an ca să ne achităm de nişte datorii sociale. Povestea aia pe computer, cum îi spui tu, trebuia să dovedească existenţa lui Dumnezeu. Dacă ar fi reuşit, lumea n-ar fi avut de ales decât să se sfârşească. Nenorocitul de Dale încerca să termine cu lumea pentru noi toţi. Ar fi bine pentru el să găsească ceva de demonstrat la începutul lunii iunie, altfel nu i se aprobă bursa în continuare”.

„Nu cred că vrea să i se aprobe. După cum vorbeşte, se pare că vrea s-o şteargă de-aici şi să se-ntoarcă de unde-a venit. Zice că unii oameni nu se pot adapta pe Coasta de Est şi crede că el e unul dintre ăia. Crede că şi eu sunt printre ei”.

Priveliştea oferită nouă pe moment era cea a părţii răsăritene, spre port: vechile debarcadere, depozitele de granit cu acoperişurile piezişe din ardezie, de un verde palid, denivelate de lucarne, câteva clădiri aproape de port, cu colţuri rotunjite, ca acelea ale cărţilor de joc, iar la poalele lor se găseau vechile clădiri comerciale în ruină şi o poartă de acces spre autostrada pe cale de a fi lărgită. Noile benzi, cele de pe margini, erau punctate de oameni şi maşini minuscule, de pământ portocaliu excavat. Cine ar putea crede, în orice oraş, cât de subţire e stratul care ne desparte de pământ şi de stânci? Dincolo de debarcadere se vedea apa în dungi albe şi gri, cu câteva bărci-jucărie şi insuliţe-docuri. Umbra cenuşie şi albastră a unei peninsule, tot mai palidă şi mai palidă la distanţă, era mărginită la capăt de un far. Marginea de sud a priveliştii noastre cuprindea o porţiune plată a aeroportului, cu pista de decolare ţuguiată în depărtare, iar pe două coloane albe se înălţa turnul de control cu ferestre verzi ca nişte pietricele de smarald. Deasupra tuturor, mai sus decât o percepem de obicei, linia calmă a orizontului, uniformă ca linia oscilografului când indică moartea cerebrală. Un chelner în smoching îşi făcu apariţia. Eu am comandat un martini, iar Verna un *Black Russian*.

„Cum altfel îl afectează”, am întrebat, „pretinsa pierdere a credinţei?”

„Nu zice «pretinsă». Chiar că suferă de un fel de cădere nervoasă”.

Remarca fusese făcută în maniera unei femei, diferită de exagerarea unei fetişcane. „Bărbaţii mereu găsesc vreo femeie să-i compătimească”, am remarcat eu.

„Zice că acum nu mai poate dormi, pentru că înainte se ruga şi asta îl ajuta să adoarmă. Zice că merge la muncă să producă desenele alea animate pretenţioase şi că îi e

scârbă de asta, că totul e atât de stupid. Zice”, – vocea ei căpătă acea vibraţie a unui instrument rigid, neadaptat vorbirii – „că uneori în timp ce lucrează în faţa computerului e năpădit de un val de greaţă şi simte că îi vine să vomite”.

„Şi chiar vomită?”

„Nu ştiu, nu mi-a spus”.

„Ei, vezi, asta e. O să supravieţuiască. Sunt credinţe şi credinţe, iar în ce credem cu adevărat nu e decât o foarte mică parte a credinţei noastre”.

„Pari mulţumit. Ce rău ţi-a făcut tic Dale vreodată?”

Am răspuns prompt, din inimă. „M-a agasat. A năvălit în biroul meu pretinzând că e în stare să-l bată pe Dumnezeu în cuie şi mi-am pierdut timpul cu el. Când ai ajuns la vârsta mea, Verna, nu-ţi permiţi să pierzi vremea. Nu numai că m-a bătut la cap, a încercat, bănuiesc, să-l terorizeze şi pe Dumnezeu. Majoritatea oamenilor «buni», în limitata mea experienţă, s-au dovedit nişte terorişti”.

Martini-ul îşi făcea efectul; totul arăta bine conturat. Pardoseala circulară ne plimba cu masă cu tot. Obrazul neted al Vernei se îmbogăţi cu o gropiţă. „Poate de-aia îţi place de mine. Că sunt rea”.

„Rea doar într-un sens întunecat”, am clarificat. „*Reea*. Adică, bună”. Şi am îndrăznit să-i spun: „Îmi place cum eşti îmbrăcată, atât de conservator; te potriveşti cu locul ăsta”.

„Încerc să fac ceea ce vor şi alţii de la mine, unchiu’”, zise ea. „Dar…”

„*Dar fetele vor să se distreze*”, am continuat.

Tânărul ajutor de ospătar, într-o tunică albă, ne aduse primul fel de mâncare: *consommé* de vacă pentru mine şi un cocteil de creveţi pentru Verna, servit pe gheaţă mărunţită. Creveţii atârnau pe buza vasului ca nişte

creaturi vii, fără faţă, care se căţăraseră acolo, în speranţa unei înghiţituri din sosul sângeriu al cocteilului. Consommé-ul meu era prea fierbinte ca să încep să mănânc; în timp ce ea îşi înclină chipul spre farfurie, m-am întors spre priveliştea aeriană. Ne îndreptam spre sud. Un zgârie-nori se înălţa în imediata apropiere, o diagramă din sticlă, punctată ca un cub de cuvinte încrucişate de prezenţa funcţionarilor din birouri, ca într-un alfabet al poziţiilor; dincolo de muchiile lui se întindea un mic cartier cu parcuri şi clădiri vechi din cărămidă şi străzi în formă de semilună plus o biserică sau două cu clopotniţe albe, un cartier din nou la modă după un secol de exil. Dincolo de acest cartier se zăreau cele extrem de îndepărtate, pierzându-se în tonuri fumurii de roz şi cenuşiu, spre albul containerelor de gaz din vecinătatea arcurilor înalte şi ruginite ale unui pod de cale ferată. Ca nişte butuci de copac supradimensionaţi, ciorchinii unor mari complexe de locatari se ridicau pe colinele golaşe care marcau, pe hartă, limitele oraşului; dar de fapt oraşul se întindea în continuare, de-a lungul autostrăzii de centură şi al litoralului, înghiţind pământuri agricole în orbita sa până când, se putea spune, se sfârşea doar acolo unde graniţa altui oraş începea.

„S-a fumat, unchiu’”, replică Verna, ultimul strop de sos lins de pe vârful degetului, adus din colţul gurii. „Cyndi Lauper”.

„Aşa de curând?”

„Toate fetele se îmbracă acum ca Madonna”. Întinse mâna şi îşi zornăi brăţările. „Asta-i Madonna. Şi astea”. Se aplecă în faţă şi, cu degetul arătător sub fiecare lob al urechii, împinse spre vedere cruciuliţele suflate cu aur. „Multe dintre fetele astea sunt furioase că s-au ras deasupra urechilor când Cyndi era la modă”, îmi explică

ea. „Şi şuviţele violete şi toate chestiile alea ciudate care nu sunt decât o formă de auto-mutilare. Tocmai vorbeam cu terapeuta mea despre asta. Cyndi, înţelegi, e tipul de victimă. În timp ce Madonna e o dură. Ştie ce vrea şi face ce trebuie să obţină ceea ce vrea”.

„Şi tu? Ştii ce vrei?” Intenţionam să conduc conversaţia într-o anume direcţie, dar era prea devreme s-o fac.

„Terapeuta mea zice că vreau numai să fiu normală”, zise Verna. „De-aia m-am purtat aşa cu Poopsie: doar uitându-mă la ea îmi aminteam că nu sunt. Adică toate chestiile astea cu negri, doar ca să-l necăjesc pe tata, probabil…”

„Ce-i normal?” mi-am amintit de replica ei de altă dată. „Să dai din fund la petreceri?”

„Poate, dar numai o parte. Vreau *structura*, unchiu’”.

Barthianul din mine protestă: ce drept avem noi, făpturi decăzute, dat fiind liberul nostru arbitru din haos, să pretindem structură? Cine garantează această ordine eminamente umană? Am zis: „Spune-mi despre terapeuta ta”.

„E o drăguţă. O iubesc”.

Am simţit o undă de gelozie. „E tânără?”

„Bătrână. Chiar mai bătrână decât tine. Nu cred că am voie să vorbesc foarte mult despre asta”. Îşi lăsă privirea în paharul gol al cocteilului din gheaţa care se topea în bolul de inox. Ospătarul veni şi debarasă vesela; dar cred că ar fi devenit oricum tăcută. Din propriile ei asociaţii atacă un nou subiect, un altul care apărea ca nou. „Alt lucru care-l deranjează pe Dale”, îmi spuse ea, „apropo de datul din fund, e că are o relaţie de amor cu o femeie mai în vârstă, una căsătorită, care pare destul de focoasă la pat”.

„A, da?”, am zis, simţind cum pardoseala ne învârte în sensul acelor de ceasornic.

„Da, îl consumă enorm, pentru că ştie că n-ar trebui s-o facă, dar continuă s-o facă, iar pe de altă parte că n-ar vrea să se sfârşească, dar se sfârşeşte”.

„De unde ştie asta?”

„Se pare că doamna a început să-i dea de înţeles. Ăsta-i alt motiv pentru care ar vrea să se întoarcă în Ohio, ca să fie departe de ea.

Într-o seară am băut câteva beri la mine – nu mai e aşa de pornit împotriva băuturii ca înainte – şi mi-a cam povestit ce fac ei împreună, şi cred că le-au făcut pe toate. Adică tot tacâmul. De parcă ea a *vrut* să-l facă să înnebunească. Tipa locuieşte într-o casă mare, luxoasă, zice Dale. Undeva prin cartierul tău, am impresia”.

„E un cartier mare”, am zis eu. „Şi o dată ajunsă la vârsta cucoanei ăsteia nu mai există prea multe motive să nu le faci pe toate. Însă la vârsta ta”, am sfătuit-o, concurând cu invizibila terapeută, „trebuie să fii atentă cum te împărţi”.

„Câţi ani crezi că am?”

„Nouăsprezece”.

„Am noutăţi pentru tine, unchiu’. Am împlinit douăzeci săptămâna trecută”. Din tonul ei, noutatea asta trebuia să constituie o înfrângere pentru mine. În schimb am simţit pardoseala rotindu-se, mişcarea ca eliberare: mă simţeam mai puţin responsabil pentru ea, la vârsta ei.

„La mulţi ani, dragă Verna”.

Ospătarul îmi aduse fileul de calcan, iar ei cotletul de miel. Nu păru surprins când am comandat o sticlă de şampanie. Era tuns scurt şi îngrijit, aşa cum eram cu toţii când eram tineri, dar care acum este un semn distinctiv al homosexualilor şi – o altă castă marginală, privită cu

neîncredere, ca factori potenţiali ai dezastrelor – militarii.

Panorama, spre vest, demonstra cum se extinsese oraşul la începutul secolului, când pământul era ieftin. Dobândise stabilimentele civice: biblioteca publică şi muzeul de artă, amândouă cu o curte interioară şi cu acoperişuri din ţiglă roşie; stadionul de baseball, cu forma lui neregulată, de castron turtit, mărginit cu schelăria pentru nocturnă, ca nişte palete gigantice de omorât muşte, şi rânduri de scaune în două nuanţe, de afine şi cireşe; bazinul lung, reflectorizant şi domul de marţipan al catedralei ştiinţei creştine (ştiinţa creştină! ca şi cum ar exista aşa ceva!) Multe din vilele mai vechi cu garduri din fier forjat căzuseră pradă în ultima vreme unor noi adaosuri – garaje-parking, ale căror acoperişuri erau decorate cu modele jucăuşe formate din săgeţi, iar lângă ele se afla o combinaţie de hotel şi de mall-uri verticale, ale căror forme geometrice neregulate, văzute de sus, sugerau un joc de lego. La această înălţime, nu ajungea până la noi prin grosimea geamurilor, decât una dintre vocile oraşului, şi aceea anesteziată, urletul strident al unei sirene a poliţiei.

Veni şi şampania, iar cu răcoarea ei acidulată am toastat în onoarea invitatei mele. „Cum e mielul?” am întrebat-o.

„O.K. Vreau să zic grozav. Asta e o masă destul de scumpă, nu-i aşa, unchiu’?”

„Da. Verna”.

„Îţi pare rău că m-ai futut, asta încerci să-mi spui?”

„O, Doamne, draga mea, nu. Îmi pare bine, a fost foarte frumos. Exact cum spuneai că o să fie, a eliberat ceva. M-a ajutat să fiu pregătit pentru moarte”. Momentul venise; mă condusese aici. „Dar n-ar trebui s-o repetăm, poate, iar ceea ce *nu* mă încântă…

„E Paula”.

„Nu, Paula nu e o problemă serioasă, îndată ce îi vor da jos ghipsul şi nu va mai zgâria parchetul cu el. Ceea ce *nu* mă încântă sunt toate aceste atenţii din partea Departamentului de Servicii Sociale, adică faptul că îmi amestecă numele în dosarele lor mizerabile. În poziţia pe care o deţin la Institutul Teologic…”

„Trebuie să rămâi nepătat”.

„Nepătat într-un anume sens, adică nu pătat într-un mod care arată absurd în ochii colegilor. Noi tolerăm petele, «natură umană supusă greşelii», îi spunem noi, însă trebuie să ia anumite forme tradiţionale. Chestia asta cu accidentul Paulei şi vâlva iscată în jurul ei e mai rău decât rău, e *gauche*”.

Abrupt, interveni: „Dale vrea să mă întorc la Cleveland cu el; cred că am zis asta”.

„Nu, nu cred că ai zis-o. Când s-a hotărât s-o facă – după cele câteva beri?”

„Continui să-ţi faci o idee greşită despre mine şi despre el. Părerea lui e că ar trebui să mă împac cel puţin cu mama. Iar dacă mi-aş lua certificatul de absolvire aş putea continua la seral, la Case Western”.

„Nu te duce înapoi, Verna”, am zis, în ciuda intereselor mele. „Oamenii de-acolo sunt îngrozitori”.

„Terapeuta îmi spune că sunt singurii oameni de care îmi pasă cu adevărat”.

„Ei bine, asta înseamnă că Freud avea dreptate”. Am suspinat recunoscător, predându-mă. „Nu mă laşi să-ţi cumpăr eu biletul de drum?”

„Hei, sigur, dacă vrei, asta ar fi super”. Ochii ei, deseori mai degrabă apatici în anvelopele lor uşor oblice ale pleoapelor, străluceau: poate şampania era de vină, sau lumina puternică de aici de sus care făcea ca şi cele mai

mici zgârieturi ale tacâmurilor să lucească. Când zâmbi, dinţii ei erau la fel de mici şi de rotunzi că ai unor perle. „Mai voiam să te rog ceva”.

„Da, dragă”. Încercam să mă decid de ce găsisem respingătoare cruciuliţele din urechile ei: din cauza religiei barbare, de răscumpărare a păcatelor prin vărsare de sânge, pe care o simbolizau, sau din pricina unor scrupule superstiţios de atavice ale mele pentru că erau expuse atât de frivol? Dar vreme de secole cruciuliţele au săltat în acea despicătură asudată dintre sânii femeilor. Cine a creat trupul femeii? Dumnezeu, trebuie să ne reamintim mereu.

„Ar fi drăguţ dacă ai suna-o pe mama, să vezi cum reacţionează dacă aude că vreau să mă întorc acasă. Eu n-am curajul”.

„Nici eu”.

„De ce, unchiu’? E sora ta. Pe jumătate. Oh, înţeleg de ce”. Reapăru gropiţa. „Ţi-e frică să nu înţeleagă *asta* din vocea ta”.

Calcanul meu era cam uscat şi aluneca greu pe gât. Am înghiţit puţin grăbit, iar asta nu mi-a căzut bine. „Ce să-nţeleagă?”

„Că m-ai futut”, pronunţă ea distinct, după ce îşi drese glasul.

Câteva capete elegante, uscate la coafor, de la o masă învecinată, se întoarseră spre noi.

„Nu ţipa”, am rugat-o.

Ochii ei, chihlimbarul plin de pulbere aurie în lumina strălucitoare, se îngustară de plăcerea imaginatei percepţii. „De asta vrei să scapi de mine, prăpădit bătrân ce eşti. Sunt o dovadă vie. S-ar putea să devin lacomă şi să-ţi stric socotelile. Ea e cea cu banii, nu-i aşa, pentru toate chestiile frumoase din casa voastră? Nu le-ai luat cu salariul de profesor. Dale mi-a spus că tata-socru e ceva

mare”.

I-am explicat acuzatoarei cu calm: „Esther face parte din viaţa mea. Odată am făcut un mare sacrificiu pentru a o aduce în viaţa mea şi sunt prea bătrân ca să mai schimb ceva”.

Ca desert, Verna comandă savarină cu rom şi cafea irlandeză, iar cu, ghiftuit de şampanie, m-am mulţumit cu o ceaşcă tare de *espresso*; un teanc de lucrări scrise despre erezie mă aşteptau la birou.

Acum priveam spre nord. De sus, râul arăta mult mai lat – măreţ, primordial – decât atunci când treceai peste pod într-o maşină. Universitatea, care se înălţa atât de proeminent în mintea şi viaţa mea, aproape că dispăruse în priveliştea panoramică din această parte a metropolei; clădirile cu domuri ale departamentului ştiinţific şi Cubul şi alte clădiri spiralate ale campusului erau mai puţin evidente decât un număr de fabrici de-a lungul râului, cu întinderea lor de acoperişuri plate şi coşurile de fum. Stăruia deasupra acestei feţe a oraşului, ca asupra unui lac în zori, o ceaţă, o ceaţă lipicioasă, o ceaţă în care nu reuşeam să disting clădirile de piatră ale Institutului Teologic. Dar am reuşit să descifrez cu ochiul liber linia dreaptă a bulevardului Sumner desprinzându-se din cea a râului şi am identificat oaza verde a stejarilor şi ulmilor din cartierul meu; am avut impresia că văd chiar parcul Dorothea Ellicott Memorial şi acoperişul casei mele, ferestrele etajului doi. Acolo, în acel petec întunecat de mâzgă a unui lac, îmi duceam viaţa; aici sus mă luptam pentru viaţa aceea, cu succes. Cu Verna plecată din oraş câştigam spaţiul şi răgazul necesar pentru ca faptele mele întunecate să se risipească încet.

Cu toate astea, un sentiment deprimant mă trăgea în jos, imaginându-mi întoarcerea ei în acea mlaştină din

inima ţării, acea încâlceală de mirosuri ale trupurilor şi de pietate stătută, de ocară părintească şi complacere în mediocritate; viaţa ei, atât de vie şi de energică în momentul în care înflorea, îmi părea irosită, fie că avea să se întoarcă în Cleveland, să trăiască împreună cu Edna şi Paula, care vor încerca din nou s-o lege de lemnul putred al vechilor interdicţii, fie că rămânea aici cu noi, cu libertăţile noastre lipsite de Dumnezeu, care deveniseră, prin exercitarea lor zilnică, ciudat de triviale. Nu puteam să ies din această stare depresivă, de parcă eu aş fi fost cel care a condamnat-o pe copila asta la viaţă. „Indiferent ce vei face”, am pledat din nou, „trebuie să-ţi iei certificatul de studii”.

„Asta zice şi ea, terapeuta mea. De ce? Ca să ajung ca voi, nişte molii?”

În cel mai îndepărtat colţ al său, spre nord, acoperişurile oraşului aveau tot mai mult culoarea asfaltului şi a cuprului, topindu-se într-un soi de pădure, muchiile verzi punctate din ce în ce mai rar de cărămizi, urcând spre colinele albăstrii, fald după fald, verdele din albastru în cenuşiul lipsit de substanţă al ceţei. Oraşul ăsta se întindea atât de larg şi de multiform sub noi şi în jurul nostru: era mai mult decât putea mintea să cuprindă, se revărsa peste marginile ochilor; dar asta era tot? îndeajuns? Nu părea să fie totul.

Jos, în holul neo-Art Deco, am încercat să calculăm cât ar costa un bilet dus. „Şi”, zise ea cu viclenie, „cheltuielile de drum”.

„De ce trebuie întotdeauna să te mituiesc ca să faci ceea ce oricum e cel mai bine pentru tine?”

„Pentru că ştii că sunt bună, ai uitat?” îi dădusem trei sute pentru avort; asta desigur valora mai puţin. Ea credea că mai mult, din moment ce avea consecinţe de lungă

durată şi o implica direct pe ea, nu pe acea fiinţă nenăscută, informă ca un peşte. Din fericire banca în care aveam cont instalase un bancomat în holul zgârie-norului, iar limita unei retrageri de cash era de trei sute de dolari. Am fost amândoi mulţumiţi de suma asta. Maşinăria, cu un scrâşnet şi un zumzet, îmi acceptă cardul, îmi recunoscu codul (AGNUS) şi numără cu o un huruit ritmic bancnotele necesare. MAI DORIŢI SĂ EFECTUAŢI ŞI ALTE TRANZACŢII? Am apăsat pe UN.

„Într-o bună zi”, i-am spus Vernei, înmânându-i banii (bancnote atât de noi încât păreau abrazive, ca nişte folii de şmirghel foarte fine), „va trebui să te descurci fără un unchi drăguţ care îţi face cadouri”.

În timp ce lua banii am sesizat că îi venea să râdă de o debordantă voioşie, dar se abţinu de la o reacţie atât de elementară, de imatură. Mă tachină: „Pari deprimat, unchiu’. Ce se-ntâmplă? Nuse-ncheie totul exact aşa cum ai vrut?”

„Promite-mi un singur lucru”, am izbucnit fără să vreau. „Că n-o să te culci cu Dale”.

„Cu clovnul ăla?” Acum îşi dădu voie să izbucnească în râs. Pereţii din onix fals îi răspunseră prin ecouri, faţa ei lată sclipind diavoleşte dintre cruciuliţe. „Ai prea multe fantezii”, îmi spuse ea. „Ştii ce fel de bărbat mă excită. Dale n-are asta. Nu e nici măcar un păcătos, ca tine”. Cu o generozitate spontană Verna mă sărută pe obraz; era ca o picătură de ploaie în deşert.

Iv

Timp de aproape patru săptămâni mă trezisem în casa mea de zgomotul ghipsului Paulei în timp ce se târa de colo-colo pe podelele noastre. De multe ori, în timp ce stăteam în camera mea de lucru, încercând să-mi forţez mintea să pătrundă toate vicleniile şi acoladele

satisfăcătoare ale teologiei, micuţa noastră musafiră se auzea prin casă de parcă ar fi căzut un bolovan pe scări, doar chicotele ei indicând că nu era vorba de nicio catastrofa. Acum, după ce i se scosese ghipsul la spital – reţinuta şi respectabila Esther însoţindu-mă, în locul Vernei, având de-a face cu un personal medical total necunoscut – inocenta copilă merge fără să şchiopăteze, dar având impresia că a pierdut o parte a ei.

În dimineaţa asta gângurea în pat, lângă mine, unde Esther o pusese în locul ei, aproape ca o glumă. Paula, cu irişii de culoarea cernelii negre sclipind, iar albul ochilor cu o distinctă nuanţă albastră, îmi inspecta faţa nerasă cu degetele ei micuţe cu unghii miniaturale. „Da?” Pe suprafeţele perfect convexe ale corneei se profilau mici imagini pătrate ale ferestrei din spatele meu, cu lumina filtrată prin porţiunile cu vitralii. „Da trezit bine?”

Era duminică; lumina unei dimineţi de duminică are o tentă bolnăvicioasă, iar liniştea pare acuzatoare fără zgomotul obişnuit al traficului. Cântecelele codificate ale păsărilor pot fi auzite în copaci. Clopotele bisericii ne cheamă patetic. „Da, sus-sus”, ordonă Paula.

O durere dulce îmi traversă lobii frontali ai creierului; întârziasem cam mult noaptea trecută la o petrecere. Ed Snea, în apartamentul lui de burlac, sărbătorise faptul că soţia îl lăsase în sfârşit să divorţeze. O tânără femeie cu şolduri plate, cu o coafură de fetiţă din basm, era prezentă la petrecere ca un fel de logodnică secretă. Cine urma să le binecuvânteze căsătoria? Am băut prea mult şi m-am angrenat într-o altercaţie urâtă cu Ed în privinţa demitologizării, iar cu un viitor profesor de teologie, un nigerian, în privinţa eficacităţii noii ordini din Africa de Sud. Toate mişcările de protest din America, îmi amintesc urlând din tumultul alcoolului în curs de

asimilare în sângele meu, nu sunt altceva decât nişte pretexte pentru tinerii clasei de mijloc pentru a se aduna şi a fuma iarbă şi a se simţi superiori din punct de vedere moral părinţilor lor. Aceste opinii exacerbate ale mele – de unde veneau? Păreau foarte sincere în timp ce le lansam.

Paula emana o aromă delicată de pudră, în timp ce locul de sub ea se încălzea lângă mine. M-am întins şi am pus mâna pe picioruşul ei, atât de mic şi de flexibil, care acum era bandajat cu o faşă de culoarea pielii, şi l-am strâns puţin ca să-i amintesc de ghipsul lipsă. Faţa ei suferi o convulsie anxioasă, gura curbându-se în jos şi buza inferioară ieşind în relief, făcând vizibil interiorul violet. Destul de satisfăcător, începu să mârâie. M-am dat jos din pat; pijamaua mea gri era şifonată în falduri longiline după o noapte de somn neliniştit. Venise vremea să renunţăm la plapumă. Am ridicat copila speriată în braţe şi am dus-o în cealaltă cameră, altă dată a servitoarei, şi care acum era a ei. I-am schimbat scutecele; pielea ei era delicioasă când o atingeai, extrem de fină, fără niciun defect, ca mătasea. Nu mai văzusem niciodată organe genitale femeieşti atât de noi. Erau drăguţe – două chifluţe uşor rumenite pentru micul dejun, proaspete şi pufoase, direct din cuptor. Am îmbrăcat-o cu salopeta de catifea care avea o faţă de iepure cusută pe piept. Esther găsise cutiile cu hainele de copil ale lui Richie în spatele tablourilor ei neglijate de la etajul doi.

Unde era Esther. Absenţa ei o resimţeam ca o prezenţă, o şarjă de electricitate în casă.

Se auzea duşul dincolo de uşa de la baie. Am mers jos, în toaleta de sub capul scărilor. Am aşezat-o pe Paula într-un colţ, unde a derulat cu dibăcie un întreg sul de hârtie igienică. Richie se uita la desene animate în bucătărie, cu faţa lui concentrată arătând idiotizată în

pâlpâitul intermitent. Am aşezat-o pe Paula în poala lui şi i-am pus o jumătate de gogoaşă în mână; instantaneu, porţiunea inferioară a feţei ei se albi, iar zahărul pudră se înfundă în catifeaua reiată.

Richie o acceptă în poală fără să protesteze. De la venirea ei devenise mai bărbat, protector şi autoritar; nu mai era bebeluşul casei. Feţele lor se îndreptară spre ecranul televizorului ca florile către soare. Trei feţe, numărând-o şi pe cea de pe pieptul ei.

Prin fereastra de la bucătărie i-am zărit pe cei din familia Kriegman executându-şi exerciţiile aerobice pe podiumul din faţa casei. Myron le dirija şi părea să fie doar în chiloţi; Sue şi fetele purtau nişte costume caraghioase, cu ciorapi mulaţi şi încălzitoare pentru glezne. Executau paşi de disco, rotaţii ale pelvisurilor la umbra domoală a primăverii, pe una dintre fugile mai ritmate ale lui Bach. Deci asta însemna civilizaţie şi sănătate. Desigur, grăsimea lui Kriegman sălta jucăuşă. El însă nu arăta prea bine. Cred că are scolioză, din cauză că stă prea mult aplecat asupra microscopului. M-a zărit spionându-i şi mi-a făcut semn cu mâna, în contratimp cu muzica.

Ce-o fi simţit Esther când a căutat după hainele de copil mic de la etajul doi? Dar când a făcut dragoste ultima oară cu Dale, şi ce şi-au zis la despărţire? Probabil că a luat vina asupra ei pentru a detensiona atmosfera, ca fiind mai în vârstă şi mai aproape de un sfârşit, încercând să-i uşureze greutatea despărţirii provocându-i o erecţie. Trupul ei gol luceşte în acele puncte în care oasele presează carnea dinăuntru; limba şi mâinile ei caută alinarea tandră în acea înverşunare ardentă a îmbrăţişării de despărţire. El nu vrea să se desprindă. Ea îşi vede picioarele goale pe salteaua murdară, venele tot mai evidente, mai mult galbene decât albastre, cum ar fi fost în

cazul fetelor lui Kriegman (sau Amy Eubank); nu se poate abţine să nu se gândească la propriul ei trup, un costum complex şi fragil care va fi abandonat într-o bună zi, în schimb se agaţă de-al lui, de pielea de ceară, de blăniţa feselor şi a coapselor lui şi a porţiunii inferioare a spatelui, lipsită de apărare, ca burtica unui căţeluş, încheieturile cu tendoanele înduioşător de vizibile acolo unde braţele se unesc cu umerii, acneea de pe maxilarul lui pe jumătate lecuită, capul de pe lungul său gât aplecat în supunere pentru acest verdict. Îi mângâie cu mâna dreaptă lunga linie a gâtului lui şi cu cea stângă frumuseţea efemer întărită şi lungimea de dedesubt, în timp ce faţa ei de dincolo de perdeaua de lacrimi zâmbeşte, o promisiune imposibilă insinuată de zâmbetul ei… încă nu mi-am dat seama exact ce anume.

M-a deprimat încercarea de a mi-o imagina.

Într-una din zilele astea Edna va trebui să mă sune ca să discutăm unele lucruri. Despre copilă, despre nepoată. Am trimis-o pe Verna la ea ca pe un mesaj la care trebuie să răspundă. Vocea ei va fi înăsprită de toţi aceşti ani, dar neschimbată în esenţă: vulgară, satisfăcută de sine, plină de platitudini, sexy. Plăcut de picantă, asemeni mirosului propriului nostru trup. Plat la gust, dar ciudat de delicios, asemeni meselor solitare servite de mine cu mama mea cea nefericită în amor, Alma. Certitudinea acestui contact, între acum şi certitudinea morţii, o resimţeam ca pe contul meu din bancă, câştigând dobândă. Edna trebuie să sune, iar Paula va fi luată de lângă noi. Lucrurile se aranjaseră într-adevăr foarte bine. Cineva îmi spusese asta recent. Cine?

Mi-am turnat un al doilea pahar de suc de portocale şi am încercat să mă hotărăsc dacă să mănânc între cereale şi ouă. Familia Kriegman se retrăgea de pe

podium, în şir indian, femeile în costumele lor colorate, ca nişte papagali. În grădina lui Esther azaleele erau aproape trecute, petalele căzute de un roz-aprins dizolvându-se pe gazon, iar irişii dădeau în floare. Fusese iritată şi absentă zilele astea, mâncând noaptea târziu, dormind mai mult decât de obicei. Şi mai straniu e că încetase să-i mai pese cât cântărea; sunt sigur că acum are mai mult de cincizeci de kilograme. Intră în bucătărie îmbrăcată într-un costum de culoare închisă, cu dantelă în jurul gâtului. Părul ei era strâns sus, într-un fel de coafură triumfătoare.

„Unde naiba te duci?” am întrebat-o „Evident”, zise ea, „că mă duc la biserică”.

„De ce-ai face tu ceva atât de ridicol?”

„Oh…” Mă măsură cu ochii ei verzi. Indiferent ce emoţii îşi reprimase, rămăsese în ochii aceia o sclipire amuzată, ca o aluzie. Cu vocea ei rotundă de femeie pronunţă zâmbind: „Ca să-ţi fac în ciudă”.